155

126

PLIGTEN EN REGTEN

VAN DEN

INDISCHEN MILITAIR

IN HET BIJZONDER VAN DEN

INFANTERIST.

HANDLEIDING

voor den soldaat, tot de kennis zijner dienstpligten,

GIDS

voor officieren en onderofficieren, bij het houden van theoriën;

DOOR

D. R. F. VAN HAEFTEN,

Eersten luitenant der Infanterie.

BATAVIA,
OGILVIE & Co.,
April 1882.

LEMBAGA KEBUDAJAAN INDONESUA

VI-52

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

219 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI - 52

PLIGTEN EN REGTEN

VAN DEN

INDISCHEN MILITAIR

IN HET BIJZONDER VAN DEN

INFANTERIST.

Aanbieding van een door den druk gemeen gemaakt werk.
(Staatsblad 1881, N° 199, § 2, art. 10).

Afgegeven voor duplicaat:

HANDLEIDING

te Middelvreden den 7 April 1800

voor den soldaat, tot de kennis zijner dienstpligten,

twee en laatstig.

GIDS

voor officieren en onderofficieren, bij het houden van theoriën;

De auteur:

DOOR

D. R. F. VAN HAEFTEN,

Eersten luitenant der Infanterie.

Aan

den Directeur van Justitie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI

BATAVIA,
OGILVIE & Co.,
April 1882.

Verklaring. Z. O. Z.

BAT. GENOOTSCHAP VAN KENN.

Verklaring.

De firma Ogilvie en Co., verklaart dat dit werk op hare te Batavia gevestigde drukkerij is gedrukt. —

Ogilvie & Co.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

186.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 29-06-2010
Nomor Induk : 551/PN-MUSEUM/10
BIB-ID : 7818060
ITEM-ID : 21110201
Asal : Museum Pusat

INHOUD.

Bladzijde:

I. Inleiding ..... 1—2.

1. Bestemming van den soldaat. — 2. Werving. — 3. Krijgsartikelen. — 4. Het Vaandel.

II. Pligten van den soldaat in het algemeen..... 3—4.

1. Gehoorzaamheid. — 2. Achting en Eerbied voor meerderen. — 3. Vertrouwen in meerderen. — 4. Dienstijver. — 5. Goed gedrag. — 6. Strijdvaardigheid. — 7. Trouw. — 8. Moed. — 9. Kameraadschap.

III. Militaire verdeeling van Nederlandsch-Indië. 4.

IV. Het Nederlandsch-Indische Leger..... 5—7.

V. Oefening der rekruten..... 7—8.

1. Rekruten. — 2. Tamboers en hoornblazers. — 3. Hoornmuziek. — 4. Stafhoornblazers. — 5. Schoen- en kleermakers.

VI. Algemeene dienstpligten..... 8—13.

1. Militaire ondergeschiktheid (subordinatie). — 2. Eerbewijzen. — 3. Houding van den soldaat tegenover zijne meerderen. — 4. Militair gedrag in en buiten dienst. — 5. Tenue en uiterlijk voorkomen. — 6. Reiniging van ligchaam en Onderhoud van kleeding. — 7. Pakken en dragen van den randsel.

VII. Militaire rangen en graden, onderscheidingsteekenen ..... 14—19.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bladzijde:

1. Rangen en Graden. — 2. Uniformen en Onderscheidingsteekenen. — 3. Onderscheidingsteekenen bij de Schutterijen. — 4. Onderscheidingsteekenen der Officieren van de Zeemagt. — 5. Aanmatiging van onderscheidingsteekenen. 6. Onmiddellijke Meerderen van den soldaat. — 7. Aanspreken van Meerderen.

VIII. Militaire Regtspleging ..... 19—37.

1. Strafregt. — 2. Krijgstucht. — 3. Krijgstuchtelijke Straffen. — 4. Regtspleging door krijgsraden. — 5. Militaire (criminele) misdrijven. — 6. Militaire (criminele) straffen. — 7. Militaire Gevangenhuizen. — 8. Reclames over straffen.

IX. Wapenen ..... 37—57.

1. Wapenuitrusting. — 2. Hoofd- en onderdeelen der Wapenen en verdere uitrustingstukken *a. Het achterlaadgeweer klein kaliber, b. Overige uitrustingstukken.* — 3. Behandeling en onderhoud van het achterlaadgeweer *a. Uiteennemen en ineenzetten, b. Opmerkingen bij het gebruik, c. Onderhoud, d. Reinigen, e. Bruineren, f. Grijzen, g. Vernissen.* — 4. Onderhoud der overige wapenen en lederwerken *a. Kap- en Zaagmessen, b. Lederwerken, c. Hoorns en Trommen.* — 5. Inspectie van het geweer. — 6. Munitie. — 7. Werking van grendel, trekker en trekkerveer.

X. Schietoefeningen ..... 57—66.

1. Beschouwingen over het schieten en verklaring van het schot. Trefkans. — 2. Afwijkingen van het schot *a. Tengevolge van het verkeerd rigten, b. Tengevolge van de weersgesteldheid.* — 3. Verdeeling in klassen. — 4. Het schieten naar de schijf. — 5. Dienstregeling bij de schijf. — 6. Weigeringen. — 7. Belooningen *a. Schietpremiën, b. Prijsschieten en Schietprijzen.* — 8. Straffen.

XI. Afstanden schatten ..... 67—68.

XII. Inwendige dienst ..... 68—98.

1. Gezag en verantwoordelijkheid. — 2. Voorziening in de dienst bij ontstentenis of afwezigheid van onderofficieren en korporaals. — 3. Huisvesting en orde in de kamers. — 4. Weekdienst. — 5. Kampementswacht. — 6. Dagelijksche dienst. — 7. Menages, uitbetaling van soldijen. — 8. Politie in kampementen. — 9. Inspectiën.

XIII. Garnizoensdienst ..... 99—115.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Bladzijde:

1. Verklaring en doel. — 2. Wachtparade, optrekken der wachten. — 3. Aflossen der wachten. — 4. Optrekken en aflossen der schildwachten. — 3. Algemeene verpligtingen op wacht *a. Wachtkommandanten, b. Wachthebbenden, c. Schildwachten.* — 6. Eerbewijzen *a. Wachten, b. Schildwachten, c. Gewapende troepen.* — 7. Patrouilles en Rondes *a. Algemeene pligten, b. Verkenning.* — 8. Bevoegdheid tot wapengeweld. — 9. Rapporten.

XIV. Marschen, Reizen, Transporten ..... 116—121.

1. Voorbereidende maatregelen. — 2. Gezondheidsregelen. — 3. Marschregelen. — 4. Kwartiermaken. — 5. Alleenreizende militairen. — 6. Transporten en detachementen.

XV. Velddienst ..... 121—153.

1. Terreinleer. — 2. Oorlogsmarschen *a. Voorhoede, b. Achterhoede, c. Flankdekkingen.* — 3. Het gevecht. — 4. Tirailleren *a. Verklaring en doel, b. Voor- en nadeelen, c. Pligten der tirailleurs, d. Pligten der groepskommandanten, e. Gevechtsorde, Bewegingen, Algemeene gedragsregelen, f. Gebruik van het terrein, g. Vuren, h. Aanval met de blanke wapenen, Ruiteraanval, i. Verdediging, k. Aanval, l. Terugtogt, m. Signalen.* — 5. Voorposten *a. Veldwachten, b. Schildwachten, c. Patrouilles, d. Gedragsregelen bij vijandelijken aanval.* — 6. Bivaks. — 7. Rapporten, Ordonnansendienst. — 8. Oriënteren. — 9. Konvooijen.

XVI. Ridderorden, Eereteekenen, Medailles ..... 153—162.

1. Ridderorden *a. Militaire Willemsorde, b. Orde van den Nederlandschen Leeuw.* — 2. Eereteekenen *a. Eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven, b. Onderscheidingsteeken voor eervol vermelden.* — 3. Medailles *a. Medaille voor Moed en Trouw, b. Medaille voor Trouwe dienst, c. Atjeh-medaille.* — 4. Verschillende bepalingen omtrent orden en onderscheidingsteekenen.

XVII. Onderwijs en Bevordering ..... 162—164.

1. Korpsscholen, Bevorderingen. — 2. Aanstelling tot Infanterist 1e klasse.

XVIII. Re-engagementen ..... 164—166.

XIX. Gunsten en Voorregten ..... 167—176.

1. Verzoeken en Reclames. — 2. Verloven. — 3. Brieven van- en aan mindere militairen. — 4. Aanbevelingsregister. —

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Bladzijde:

5. Vreemdelingen. — 6. Spaarfonds. — 7. Kantines, Boekerijen.

XX. Huwelijken, enz ..... 176—182.

1. Huwelijken van Europesche militairen. — 2. Soldatenkinderen *a. Onderwijs, b. Opleiding tot ambachtslieden, c. Korps Pupillen, d. Inlandsche pupillen, e. Engagementen.* — 3. Verpleging van achtergelaten vrouwen en kinderen bij vertrek te velde. — 4. Delegatiën. — 5. Weduwen en Weezen.

XXI. Begrafenissen, Boedels ..... 182—184.

1. Begrafenissen. — 2. Boedels.

XXII. Ontslag uit de dienst, Pasportering, enz. . 184—192.

1. Wijze van ontslag. — 2. Pasportering. — 3. Briefje van ontslag. — 4. Bijzondere bepalingen.

XXIII. Gagementen ..... 192—197.

1. Toekenning. — 2. Bijzondere bepalingen *a. Europesche militairen, b. Niet-Europesche militairen.* — 3. Algemeene bepalingen.

XXIV. Invalidenhuis te Bronbeek ..... 197—198.

XXV. Oudemannenhuis te Samarang ..... 199.

XXVI. Aanhangsel ..... 202—219.

1. Premiën en aanbrenggelden. — 2. Soldijen *a. Bedrag der gewone soldij, b. Berekening der gewone soldij, c. Verhoogde soldij, d. Soldij bij vrijspraak, e. Hospitaal- toelagen, f. Zakgeld voor gedetineerden, g. Toelagen in de provoosthuizen, h. Voorschot op soldij, i. Korting op soldij.* — 3. Vivres. — 4. Kleeding *a. Verstrekking, b. Onderhoud.* — 5. Reglement op de 2e klasse van militaire discipline (Uittreksel). — 6. Reglement voor de strafdetachementen (Uittreksel).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voornaamste bronnen, geraadpleegd bij de zamenstelling.

1o. Ned. O. Indische wetboeken, staatsbladen, algemeene en bijzondere orders voor het Leger; Indische militaire reglementen en voorschriften; militaire woordenboeken, enz.

2o. Theoretisch onderwijs der miliciens bij de Infanterie. Breda, Broese en Co., 1876.

3o. Van Willes. Handboek voor de onderofficieren en korporaals der Infanterie. Arnhem, Stenfert Kroese, 1862.

4o. Niermans. Militair zakboekje, enz. Utrecht, Dannenfelser, 1871.

5o. Koehler. Leitfaden für den theoretischen Unterricht des Infanteristen. Berlin, Julius Imme, 1871.

6o. Weiszhun. Dienst-Unterricht des Preuszischen Infanterie-Gemeinen. Potsdam, Döring, 1874.

7o. Von Dossow. Instruktion für den Infanteristen. Berlin, Liebel, 1880.

8o. Von Waldersee. Leitfaden bei der Instruction des Infanteristen. Berlin, van Barthol und Co., 1880.

9o. Transfeldt. Dienst-Unterricht für den Infanteristen. Berlin, Mittler und Sohn, 1881.

10o. Neêrland's Leger. 's Hage, gebr. van Cleef, 1881.

11o. Van Willes. Het reglement van Krijgstucht enz. Arnhem, Stenfert Kroese, 1869.

12o. Winckel. Gids bij de uitoefening der O. I. militaire regtspleging. Breda, Broese en Co., 1871.

13o. Van der Hout. Handleiding ten gebruike bij de uitoefening der militaire regtspleging. Batavia, van Dorp, & Co., 1870.

14o. Van der Stok. Handleiding voor niet-geneeskundigen in N. Indië. Batavia, Kolff, & Co., 1877.

15o. Voorschrift op den velddienst van het Nederl. Leger. Breda, Oukoop, 1878.

16o. De Vlaming. Tactiek der drie wapens, 2e deel. Breda, Oukoop, 1880.

17o. Van Rees. Handleiding tot de kennis der velddienst en vechtwijze. Breda, Broese en Co., 1869.

18o. Rink. Over het gevecht in verspreide orde, enz. Indisch militair tijdschrift, 1880.

19o. Von Reinhard. Ik dien. Utrecht, Dannenfelser, 1876.

20o. Brunings. Gids voor den jongen militair. Breda, Broese en Co., 1876.

enz., enz.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Verbeteringen.

Op	bladz.	14	regel	8	v. o.	staat:	onderofffcier,	lees: onderofficier.
„	„	19	„	14	v. b.	„	strafretg,	„ strafregt.
„	„	26	„	5	v. b.	„	gewestelijken,	„ gewestelijk.
„	„	32	„	4	v. o.	„	onderolficiren,	„ onderofficieren.
„	„	43	„	14	v. o.	„	driver,	„ drijver.
„	„	58	„	1	v. o.	„	rigte, nals,	„ rigten als.
„	„	77	„	11 en 12	v. o.	„	te verrigte,	„ te verrigten.
„	„	79	„	6	v. o.	„	koporaals,	„ korporaals.
„	„	115	„	15	v. o.	„	hoofwacht,	„ hoofdwacht.
„	„	125	„	18	v. b.	„	reverve,	„ reserve.
„	„	131	„	8	v. o.	„	afsnijden,	„ af te snijden.
„	„	139	„	7	v. b.	„	aangeduid,	„ aangeduid.
„	„	153	„	3	v. o.	„	Riderorden,	„ Ridderorden.
„	„	170	„	20	v. b.	„	Soerabaija en Padang,	„ Soerabaija, Padang.
„	„	177	„	19 en 20	v. b.	„	o Inlandsche,	„ of Inlandsche.
„	„	178	„	17	v. o.	„	van 19e,	„ van hun 19e.
„	„	181	„	2 en 3	v. b.	„	korting ond.rworpen,	„ korting op soldij onderworpen.
„	„	187	„	9	v. o.	„	digst,	„ digtst.
„	„	188	„	18	v. b.	„	naatsbij,	„ naastbij.
„	„	191	„	1	v. o.	„	gepasporteerde,	„ gegageerde.
„	„	192	„	1	v. b.	„	miltairen,	„ militairen.
„	„	210	„	3	v. o.	„	European,	„ Europeaan.
„	„	212	„	16	v. b.	„	Europeesche,	„ Europesche.
„	„	215	„	17	v. b.	„	artileriemagazijnen,	„ artilleriemagazijnen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

I. Inleiding.

1. Bestemming van den soldaat.

De *Europeaan* zoowel als de *Inlander*, welke vrijwillig dienst neemt bij het *Indische* leger, verbindt zich:

a. tot handhaving der regten van Z. M. den Koning der *Nederlanden* en van den *Nederlandschen* Staat tegenover vreemd geweld;

b. tot verzekering van orde en rust in de kolonie en

c. tot bescherming van personen en goederen.

Tot genoemde doeleinden worden hem de vuur- en blanke wapenen toevertrouwd.

Hij mag alzoo zijne wapenen nimmer misbruiken; maar moet ze steeds in eere houden en in de ure des gevaars, zoo noodig, *zijn* leven voor hun behoud veil hebben.

In *vredestijd* en in het garnizoen, moet hij zich tot den krijg voorbereiden; — *te velde*, door moed, beleid en trouw, door zelfverloochening en volharding trachten de Nederlandsche wapenen te doen zegevieren.

2. Werving.

De dienstneming bij het Indische leger geschiedt geheel vrijwillig; kunstgrepen, van welken aard ook, om personen, bepaaldelijk om *Inlanders* tot dienstneming te verlokken, zijn verboden.

In elk garnizoen is een officier belast met de aangelegenheden der werving.

Personen, die in dienst wenschen te treden, kunnen zich daartoe in elk garnizoen, bij dien officier aanmelden, al of niet door tusschenkomst van een aanbrenger (*werver*).

De vereischten om bij het wapen der Infanterie tot een engagement te worden toegelaten zijn:

a. ligchamelijke geschiktheid voor de militaire actieve dienst;

b. lengte van minstens 1.55 Meter;

c. goed gedrag;

d. leeftijd: voor Europeanen, Afrikanen en Amboinezen van 16 tot 40 jaren, voor alle overige Inlanders van 18 tot 30 jaren;

PERPUSTAKAAN NASIONAL

e. toestemming: voor minderjarige Europeanen van hunne ouders of voogden, voor gehuwde Europeanen van hunne echtgenooten;

f. naar behooren te hebben voldaan aan de nationale dienstpligten en aan vorige dienstverbindtenissen.

Zij, die zich aan de dienst verbinden, genieten in den regel eene *premie* (handgeld). (1)

Aan wervers wordt, voor het engageren van rekruten, aanbrenggeld uitbetaald.

De premiën en aanbrenggelden, betaald voor personen, die zich niet aan de dienst mogten of konden verbinden, komen ten laste der wervers.

De nieuw aangenomenen worden zoo spoedig mogelijk gekleed.

3. Krijgsartikelen.

Aan de rekruten worden binnen 24 uur, nadat zij bij het korps zijn aangekomen, de krijgsartikelen in eene voor hen verstaanbare taal voorgelezen.

De krijgsartikelen maken den soldaat bekend met de bijzondere wetten, welke voor hem van kracht zijn en met de op te leggen straffen bij overtreding van deze.

4. Het Vaandel

is een zinnebeeld van trouw aan de gelederen, waarin men dient, een veldteeken, dat den militair aan zijne pligten herinnert.

De soldaat moet in tijd van nood zijn vaandel, zelfs met opoffering van zijn leven verdedigen: Hij, die het lafhartig verlaat, schandvlekt niet alleen zijn naam, maar ook de eer van het korps waartoe hij behoort.

De vaandels van het 7e en 3e bataillon infanterie, werden respectievelijk in 1850 en 1877, versierd met het kruis der *Militaire Willemsorde*. Van deze hooge Koninklijke onderscheiding, is melding gemaakt in de stamboeken der militairen, welke met die korpsen deelnamen aan de schitterende wapenfeiten, waarvoor genoemde veldteekens werden gedecoreerd.

---

(1) De premiën, soldijen, vivres, kleeding, enz., welke den Infanterist toekomen, zijn vermeld in de §§ 1 tot en met 4 van het Aanhangsel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

II. Pligten van den soldaat in het algemeen.

Opdat de soldaat aan zijne bestemming kunne voldoen, eischt de militaire stand van hem:
GEHOORZAAMHEID, ACHTING en EERBIED voor- en VERTROUWEN in zijne meerderen, DIENSTIJVER, goed GEDRAG, STRIJDVAARDIGHEID, TROUW, MOED en KAMERAADSCHAP.

1. GEHOORZAAMHEID aan de wet en eene onmiddellijke en stipte uitvoering van gegeven bevelen, is de grondslag der krijgstucht. De militair die in het garnizoen gehoorzaamheid heeft geleerd, zal er vooral te velde de vruchten van plukken. Zelf weten te gehoorzamen, geeft het regt om van zijne ondergeschikten eveneens lijdelijke gehoorzaamheid te vorderen.
De soldaat is echter zijnen meerderen niet alleen gehoorzaamheid verschuldigd, maar ook
2. ACHTING EN EERBIED, zoowel in hunne afwezigheid, als in hun bijzijn. De soldaat late zich nimmer ongepast uit over zijne meerderen. In den persoon moet hij steeds den rang eeren.
3. De soldaat moet VERTROUWEN in zijne meerderen stellen. Hij zie in hen de personen bij wie hij steeds raad, hulp en toegeeflijkheid zal vinden voor alles, wat niet strijdig is met eer en pligt.
4. Hij betoone DIENSTIJVER, door steeds met lust en belangstelling zijne pligten te vervullen, zoowel buiten het toezigt zijner chefs; als onder hunne oogen.
5. De soldaat leide een goed GEDRAG, om het aanzien van den militairen stand en den goeden naam van zijn korps niet te ontsieren.

In al wat de handhaving der goede zeden kan bevorderen, behooren de meerderen hunne minderen voorbeeldig voor te gaan; terwijl in het algemeen alle buitensporigheden moeten vermeden worden.
Oppassendheid en dienstijver, zullen steeds beloond worden.
6. Een ieder onderhoude STRIJDVAARDIGHEID door een geregeld leven te leiden en alles aan te leeren wat noodig is, om het soldatenberoep uit te oefenen.
7. De soldaat betoone TROUW, door het zich tot eisch te stellen, om zijne aangegane verbindtenis, in allen deele, naauwgezet na te komen, en des vereischt:
8. MOED, door de wilskracht, om met ter zijde stelling van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eigen belang en zucht tot zelfbehoud, een moeijelijken, ja soms levensgevaarlijken pligt onverdroten te volvoeren.

9. De soldaat moet met zijn wapenbroeders, van elken landaard, in eendragt leven, zich toeleggen op eigene en anderer verbetering en op voorkoming van elkanders misstappen, en daardoor KAMERAADSCHAP betoonen. Hij offere, zoo noodig, goed, bloed en leven voor zijn makker op, en in het gevaar, zal die kameraad hetzelfde voor hem veil hebben.

III. Militaire verdeeling van Nederlandsch-Indië.

Voor het krijgswezen is *Indië* verdeeld als volgt:

a. JAVA,

in drie *militaire afdeelingen*.

b. SUMATRA,

in de *militaire kommandementen* van:
1. Sumatra's Westkust en Onderhoorigheden,
2. Sumatra's Oostkust,
3. Atjeh en Onderhoorigheden,
4. Benkoelen,
5. Lampongsche districten en
6. Palembang.

c. BORNEO,

in de *militaire kommandementen*:
1. der Wester-afdeeling van Borneo,
2. der Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo.

d. BANKA, RIOUW, CELEBES en Onderhoorigheden en de MOLUKKEN, vormen ieder op zich zelf een afzonderlijk *militair kommandement*.

De afdeelingen op Java staan elk onder het bevel van een *afdeelingskommandant* (1); de overige kommandementen elk onder een *gewestelijk militairenkommandant* (2).

(1) Generaal- of hoofd-officier.
(2) Hoofd- of subaltern-officier.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

IV. Het Nederlandsch Indische leger.

Zijne Majesteit de Koning is Opperbevelhebber van het Leger in Nederland en in de Nederlandsche Indiën.

De Gouverneur-Generaal is opperbevelhebber van de landmagt, in Ned. Oost Indië.

Het Oost Indische leger wordt gekommandeerd door een luitenantgeneraal, die tevens is chef van het departement van oorlog.

Het departement bestaat uit VII afdeelingen, van welke de I^{ste} (het Kabinet), speciaal aan den legerkommandant is toegevoegd.

Aan het hoofd der I^{e} afdeeling staat een kapitein, die tevens is adjudant van den Legerkommandant.

De IIe afdeeling (personeel en militaire zaken, benevens infanterie en kavallerie) wordt beheerd door den oudsten generaal-majoor, die bij afwezigheid of ziekte van den kommandant van het leger dezen vervangt.

Aan het hoofd der IIIe, IVe, V^{e}, VIe, en VIIe afdeeling staan respectievelijk:

De Chef van het wapen der Artillerie,
De Chef van het wapen der Genie,
De Hoofd-Intendant der militaire Administratie,
De Chef over de Geneeskundige dienst,
De Chef van den Generalen staf.
Die Chefs hebben allen (organiek) den rang van kolonel.

Het Leger bestaat uit:

INFANTERIE.

18 *Veldbataillons*,

waarvan, doorgaans, 15 op Java en 3 op Sumatra in garnizoen liggen. Zij zijn zamengesteld als volgt:

een bat^{on} uit 2 Eur., 1 Amb. en 1 Afrikaansche kompagnie;
drie bat^{ons} uit 2 Eur. en 2 Amboineesche kompagniën;
vier bat^{ons} uit 2 Eur. en 2 Inlandsche kompagniën,
tien bat^{ons} uit 1 id. „ 3 id. id.

Garnizoensbataillons.

Een in de 2^{e} militaire afdeeling op Java,
Een op Sumatra's Westkust en onderhoorigheden,
Een in Palembang,
Een op Banka,
Een in de Wester-afdeeling van Borneo,
Een in de Zuider- en Ooster-afdeeling van Borneo,
Een op Celebes en onderhoorigheden,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Een op de Molukksche eilanden,
Een in Atjeh en onderhoorigheden.

Garnizoenskompagniën.

Een in Bantam,
Een in Cheribon,
Een in de Lampongsche districten,
Een in Benkoelen,
Een in Riouw.

4 *Depôtbataillons.*

Een in elke der drie militaire afdeelingen op Java,
Een ter Sumatra's Westkust.

Subsistentenkaders.

Een te Batavia,
Een te Samarang,
Een te Soerabaija,
Een te Padang,
Een subsistenten*kompagnie* te Kotta-radja.

Suppletiedepôt,

te Meester-Cornelis.

Troepenmagt ter Oostkust van Sumatra.

KAVALLERIE.

Een Regiment kavallerie, bestaande uit zes veldeskadrons en een depôt eskadron, zoomede een detachement te Makassar.

ARTILLERIE.

22 *Kompagniën.*

8 kompagniën veld- en bergbatterijen, 2 gemengde kompagniën Berg- en Vestingartillerie, 9 kompagniën vestingartillerie, 3 kompagniën en een detachement garnizoensartillerie.

GENIE.

Korps Geniewerklieden,

Korps Mineurs en Sappeurs.

BIJZONDERE KORPSEN OF INRIGTINGEN.

Strafdetachement voor Europeanen te Klatten,
Strafdetachement voor Inlanders te Ngawie,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Korps pupillen te Gombong,
Militaire school te Meester Cornelis,
Artillerieschool te Batavia,
Militair huis van arrest te Samarang, Pyrotechnische werkplaats te Soerabaija, Buskruidmolens te Bodjong en Ngawie, Geweermakersschool te Meester Cornelis, Constructiewinkel te Soerabaija, Topographisch bureau te Batavia, Lithographisch etablissement te Batavia, Photographisch atelier te Batavia, Instrumentmakers winkel te Batavia.

V. Oefening der rekruten.

1. De rekruten der infanterie worden bij de depôtbataillons ingedeeld.

De oefeningstijd der rekruten is gemiddeld voor Europeanen van 4 tot 6, en voor Inlanders van 6 tot 8 maanden.

Om als afgeëxerceerd te worden beschouwd moeten de manschappen:
a. Grondig geoefend zijn in de rekrutenschool;
b. Onderwezen zijn in de 1e afdeeling van de kompagnieschool;
c. Theoretisch en practisch geoefend zijn in de 1e afdeeling van de tirailleurschool;
d. Onderwezen zijn in de voorbereidende oefeningen van het schieten, voorgeschreven bij de §§ 6 t/m. 10, 2e deel, van het voorschrift betreffende de schietoefeningen enz.; in de oefeningen met het geweer, voorkomende in de §§ 55, 2e deel, van genoemd voorschrift en 40 losse en 20 scherpe patronen verschoten hebben, zoowel individueel als in gesloten orde;
e. Bekend zijn met het gebruik van het geweer als stootwapen;
f. Theoretisch bekend zijn met de dienst der voorposten te velde;
g. Zijn onderwezen in datgene wat zij moeten weten om de verschillende van hen in het garnizoen te vorderen diensten, in tijd van vrede naar behooren te kunnen verrigten;
h. Bekend zijn met de pligten en regten van den soldaat wat betreft de inwendige dienst, meer bepaald de VIIe, VIIIe en XIe hoofdstukken van het reglement op die dienst, zoomede met de bepalingen omtrent eerbewijzen, straffen en belooningen.

2. Van de rekruten der depôtbataillons, wordt een voldoend aantal, daartoe geschikt en genegen, voor tamboers en hoornblazers opgeleid.

3. Van aanleg tot muziekanten bij rekruten, of van reeds verkregen muziekkennis, wordt partij getrokken om de muziekkorpsen bij de veldbataillons naar behoefte te kunnen aanvullen.

4. Bij de stafmuziek bestaat gelegenheid tot opleiding van militairen tot stafhoornblazers, waartoe, des vereischt, geschikte personen, bij het departement van oorlog, kunnen worden in aanmerking gebragt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

5. Van elke Inlandsche kompagnie wordt één soldaat in het schoenmakers- en één in het kleermakers-ambacht, bij de betrokken korporaals-werklieden, geoefend.

VI. Algemeene dienstpligten.

I. Militaire ondergeschiktheid (subordinatie).

De ondergeschiktheid is de ziel van de militaire dienst; derhalve is elk militair gehouden zijnen meerderen in rang en ingeval van gelijken rang, zijnen meerderen in dienstjaren, zoowel buiten als in dienst, allen eerbied en gehoorzaamheid te bewijzen.

Bij ieder korps zal een trapsgewijze ondergeschiktheid bestaan, en ieder meerdere behoort in den mindere eene lijdelijke gehoorzaamheid te vinden. Het is den meerdere echter ten strengste verboden zich eenige beleedigende uitdrukking tegen zijne ondergeschikten te veroorloven, of hen kwalijk, dan wel handtastelijk te bejegenen.

Het regt tot bevelen hebben alle meerderen.

Tot de meerderen van den soldaat, behooren *alle* officieren en onderofficieren van de land- en zeemagt.

Voorts is een ieder verpligt te gehoorzamen aan de bevelen, die door schildwachten, militaire rondes en patrouilles, ambtenaren van de justitie en politiedienaren, krachtens hunne dienstbetrekking, worden gegeven.

Hij, die bij ontstentenis of afwezigheid van eenen meerdere in rang of graad, tijdelijk de dienst van dezen waarneemt, heeft gedurende dien tijd het gezag en de verantwoordelijkheid van dien meerdere.

De niet-Europesche officieren en gegraduëerden staan, onverminderd hunne anciënniteit, hierarchiek onder de Europesche officieren en gegraduëerden van den daarop volgenden rang.

De niet-Europesche onderofficieren en gegraduëerden van verschillenden landaard (Afrikanen, Amboinezen en Inlanders), hebben gelijke hierarchieke regten. De mate van hun gezag, wordt door hunne anciënniteit geregeld.

Elk militair is verpligt in de dienst, de orders, hem gegeven door dengene die *boven* hem gesteld is, terstond en zonder daartegen te redeneren te gehoorzamen en getrouwelijk te volbrengen; behoudens het regt om, wanneer hij zich door die orders bezwaard vindt, *daarna* zijne klagten in te brengen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Heeft een soldaat een hem opgedragen last niet begrepen, dan vraagt hij den meerdere, op voegzamen toon, het bevel te willen verduidelijken. Is een order in strijd met een door een anderen superieur vroeger gegeven bevel, dan behoort de soldaat zulks kenbaar te maken; blijft de meerdere niettemin zijn last handhaven, dan moet deze terstond uitgevoerd worden. De ondergeschikte is dan ontslagen van de verantwoordelijkheid voor het niet opvolgen van het eerst ontvangen bevel. (1)

Het is den soldaat ten strengste verboden, in het gelid of onder de wapens, tegen te spreken, of iets ter zijner verontschuldiging aan te voeren, wanneer hij een teregtwijzing ontvangt. Slechts wanneer zulks hem vergund wordt, mag hij dan spreken.

2. Eerbewijzen.

Ieder militair is verpligt zijnen meerdere in rang op militaire wijze te groeten.

Deze verpligting strekt zich ook uit tot meerderen in rang of graad behoorende tot de vloten en legers van *vreemde* natiën.

De militairen beneden den rang van officier, zijn het salut ook verschuldigd aan het *hoofd van gewestelijk bestuur*, mits in costuum.

De militaire groet bestaat in het brengen van de regter hand loodregt tegen de klep van de kwartiermuts, de vingers uitgestrekt en tegen elkander gesloten, de palm der hand naar voren, de elleboog ongedwongen omlaag, de linker arm natuurlijk afhangende, daarbij den meerdere eerbiedig en krijgshaftig aanziende.

De meerdere is verpligt dien groet, op militaire wijze, te beantwoorden.

Een onderofficier, korporaal of soldaat, die met het geweer gewapend, een officier in uniform, of het hoofd van gewestelijk bestuur in costuum gekleed, ontmoet, schoudert tijdig het geweer.

Had hij het geweer reeds op schouder, dan geeft hij, op gelijk tijdstip, als eerbewijs, daartegen een slag met de linker hand, ter hoogte van den regter schouder.

Voor den Gouverneur-Generaal, zoomede voor de generaals, civiele gouverneurs en de residenten van Soerakarta en Djokdjakarta, maakt ieder onderofficier, korporaal of soldaat op 5 à 6 passen afstand, halt en front, salueert en blijft in die houding staan totdat de hierbedoelde personen voorbij zijn.

---

(1) Men zij echter indachtig dat wachtkommandanten, slechts van daartoe bevoegde meerderen en schildwachten, alleen van den korporaal van aflossing, of in diens tegenwoordigheid, *consignes* mogen aannemen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Met het geweer gewapend zijnde, wordt het, voor de zooeven genoemde autoriteiten en *opper*officieren, tevens gepresenteerd.

Ten aanzien van Inlandsche vorsten of hoofden, blijft het militair salut naar gevestigde plaatselijke gewoonte van kracht.

Openbare militaire eerbewijzen worden niet gevorderd wanneer de persoon dien het betreft, niet gekleed is in de uniform of het costuum voor zijn ambtelijke betrekking voorgeschreven. Het eerbewijs voor den Gouverneur-Generaal is daarvan uitgezonderd.

Alle rapporten moeten op eerbiedige wijze worden overhandigd. Is de onderofficier of mindere militair ongewapend, dan doet hij, na gegroet en het rapport met de linker hand overhandigd te hebben, twee passen achterwaarts, en wacht in eene militaire houding de bevelen af.

Na deze ontvangen te hebben, herhaalt hij den groet, maakt regtsomkeert en verwijdert zich.

Is hij met het geweer gewapend, dan schoudert hij het geweer, reikt het rapport over (1), geeft, na de bevelen ontvangen te hebben, een slag met de linker hand tegen het geweer en verwijdert zich.

Treedt een officier de kamer van de onderofficieren of van de soldaten binnen, dan wordt: *In orde* geroepen door dien onderofficier, korporaal of soldaat, welke den officier het eerst ontwaart.

De onderofficieren, korporaals en manschappen, plaatsen zich alsdan vóór of ter zijde van het nachtleger, waarbij zij zich bevinden, en nemen de militaire houding aan.

De oudste onderofficier, korporaal of soldaat, op de kamer aanwezig, kommandeert vervolgens: *Staat*, waarna een ieder stil staat.

Deze bepalingen zijn niet van toepassing gedurende het eten.

3. Houding van den soldaat tegenover zijne meerderen.

Spreekt een meerdere een ondergeschikte aan, dan neemt deze laatste onmiddellijk de positie (2) aan. Is hij ongewapend dan doet hij tevens het militair salut. Gewapend met het geweer geeft hij daarmede den meerdere het verschuldigde eerbewijs.

De soldaat moet de aan hem gerigte vragen bescheiden, doch onbeschroomd, bondig en met luider stem beantwoorden.

Wordt een in het gelid staand soldaat aangeroepen, dan antwoordt hij: „*Present*". Moet hij uit het gelid gaan, dan treedt hij op zijn meerdere toe, houdt twee à drie passen van hem halt

(1) En presenteert het daarna voor Generaals en hoofdofficieren.
(2) Dat is de positie van den rekruut zonder geweer.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

en geeft hem de verschuldigde eerbewijzen. Ontvangt de aangesprokene bevel weder heen te gaan, den salueert hij, maakt regtsomkeert op de plaats en verwijdert zich, of neemt zijn plaats in het gelid weder in.

Staat of marscheert de soldaat in het gelid, dan doet hij geen eerbewijzen, doch wacht daartoe het kommando af.

Praat een soldaat met een ander, terwijl een meerdere nadert, dan breekt hij zijn gesprek tijdig af. Rookt hij, dan wordt de pijp of sigaar uit den mond en in de linker hand genomen.

4. Militair gedrag in en buiten dienst.

In dienst toone de soldaat steeds gepasten ijver en naauwgezetheid in het vervullen zijner pligten. Buiten dienst zij hij matig in het gebruik van spijs en drank en neme geen deel aan drinkgelagen of andere uitspattingen.

Den meerdere is het ten strengste verboden, zich met zijne minderen in drinkgelag te begeven.

De soldaat moet het spelen om geld, dobbelen en schulden maken nalaten, op straat niet luidruchtig zijn, noch twisten met burgers of kameraden, het gezelschap van slechte lieden, als zijnen stand onwaardig, vermijden en trachten ook zijne makkers van een en ander terug te houden.

Beschonken kameraden beproeve hij, zonder opzien te baren, naar de kazerne terug te brengen.

Het vloeken en de godslasteringen late hij na, als niet voegzaam en bovendien strafbaar.

Hij onthoude zich van het mankeren in en wegloopen uit het kwartier, en het overschrijden van den bepaalden raijon; van het verkoopen van wapens, kleeding en equipementstukken.

Een ieder, en in het bijzonder den Inlander, is het amfioen schuiven en hanenvechten verboden.

De soldaat moet zich in geen vechtpartijen mengen. Bevindt hij zich in een gezelschap, waar zoo iets ontstaat, dan trachte hij de twistenden te scheiden. Gelukt hem dit niet, dan doet hij het best met zich te verwijderen.

Bij het tegengaan van wanorde, het herstellen van de openbare rust, of het arresteren van personen, moet hij aan zijne meerderen, de wachten, schildwachten en bedienende ambtenaren van de openbare magt, des vereischt, steeds hulp verleenen.

De soldaat zij waarheidslievend, leugentaal past hem niet en is bovendien strafbaar.

5. Tenue en uiterlijk voorkomen.

Voor de onderofficieren, korporaals en manschappen is de:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Groote tenue: tenuejas, schouderpassanten, halssnoeren, witte pantalon en kwartiermuts.
Marsch- en *kleine-* of dagelijksche tenue: Tenuejas, blaauwe pantalon en kwartiermuts.

Buiten dienst mogen de Europesche onderofficieren witte handschoenen, en de niet-Europesche onderofficieren witte handschoenen benevens hooge schoenen of laarzen dragen.

Buiten dienst mogen de Europesche korporaals en manschappen witte handschoenen, en de niet-Europesche koporaals witte handschoenen benevens hooge schoenen of laarzen dragen.
In de strafkamers zijn de onderofficieren, korporaals en manschappen gekleed in de tenuejas, blaauwe pantalon en kwartiermuts.
De onderofficieren, korporaals en manschappen zijn verpligt, gedurende hunnen verloftijd steeds in eene behoorlijke militaire tenue in het openbaar te verschijnen.

Van de bestaande modellen van kleeding mag niet worden afgeweken.
Hebben niettemin afwijkingen plaats gehad, dan worden deze ten spoedigste hersteld ten laste van den overtreder.

Het hoofdhaar wordt kort, doch de knevels en bakkebaarden mogen naar verkiezing worden gedragen, mits daarbij de zindelijkheid en het goed voorkomen nimmer uit het oog worden verloren.

6. Reiniging van ligchaam en Onderhoud van kleeding. (1)

Het ligchaam moet steeds goed gereinigd worden, de soldaat zich op den behoorlijken tijd verschoonen, wasschen en kammen.
De bruikbaarheid van den infanterist hangt voor een groot deel af van het in goeden staat houden zijner voeten. Hij moet daarom de nagels der teenen goed verzorgen en vierkant afknippen. Het verzuimen dezer voorzorg kan bij het marscheren aanleiding geven tot het achter blijven van manschappen, door het groeijen van de nagels in het vleesch.

De kleedingstukken moeten steeds naar eisch zijn gemerkt met het algemeen stamboek-nummer van den bezitter, terwijl bovendien op de randsels en kleeding-tasschen het jaartal van indienststelling wordt bekend gesteld.

Ieder man moet, boven en behalve zijne meer versleten equipementstukken, steeds in het bezit zijn van eene zich in alleszins

(1) Vergelijk Aanhangsel § 4.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bekwamen staat bevindende hoeveelheid kleeding- en equipementstukken, zooals hem bij eerste uitrusting is verstrekt.

De man, die zich van zijne meerdere kleedingstukken wenscht te ontdoen, moet daartoe vergunning vragen en erlangen van zijn kompagnieskommandant.

Indien hij, zonder die vergunning, zich van kleeding ontdoet, wordt hij gestraft.

Manschappen, die nieuwe opperkleeding hebben ontvangen, worden aan den kommanderenden officier voorgesteld.

Tot het reinigen der kleedingstukken, mogen geen zelfstandigheden worden gebruikt, die nadeelig voor de stof zijn.

Tot het schoonmaken van het koperwerk mag van geen vette of sterk afnemende zelfstandigheden worden gebruik gemaakt.

Het schoeisel wordt volgens de voorschriften onderhouden. Aan militairen, beneden den graad van adjudant-onderofficier, is het dragen van glimmende schoenen of laarzen verboden.

7. Pakken en dragen van den randsel.

In den randsel worden de goederen niet volgens eene bepaalde volgorde gepakt.

De kleeding wordt daarin geborgen zooals zij zich er het best in laat voegen, doch zóódanig, dat de man, van elk stuk, er minstens één in den randsel heeft.

De randsel behoort zindelijk en stofvrij gehouden en de voering niet, dan bij hooge noodzakelijkheid gewasschen te worden.

Alle gewapende diensten worden met den randsel verrigt en ook de schildwachten moeten daarmede op post trekken.

Na op post te zijn gebragt, legt de man evenwel gedurende de schilderuren den randsel af.

Manschappen wier randsels in reparatie zijn verschijnen, bij alle gewapende diensten, met andere, hun daartoe zoolang ten gebruike afgestaan, van tijdelijk afwezige militairen.

De gepakte randsel wordt in het garnizoen gedragen:

Bij inspectiën of andere gewapende diensten in marsch-tenue:
met de kapot, de sprei, de schoenen en den eetketel.

Bij gewone exercitiën en gewapende diensten:
zonder deze voorwerpen.

Op wacht: enkel met de schoenen; de kapot wordt alsdan over den regter schouder „en bandouliere" medegenomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VII. Militaire rangen en graden, onderscheidingsteekenen.

I. Rangen en Graden.

RANGEN, noemt men de verschillende betrekkingen welke *officieren*,
GRADEN, die welke *mindere militairen* bekleeden.

Meerderen van den soldaat zijn: (1).
1. *Opperofficieren*,
2. *Hoofdofficieren*,
3. *Subalterne officieren*,
4. *Onderofficieren*,
5. *Korporaals*.

Opperofficieren zijn:
de luitenantgeneraals en
de generaalsmajoor.
Hoofdofficieren zijn:
de kolonels, (2)
de luitenant-kolonels, (Intendanten 2e klasse, Dirigerende Officieren van gezondheid 1e klasse),
en
de majoors. (Onderintendanten 1e kl., Dirigerende Officieren van gezondheid 2e kl., Eerste Apothekers).

Subalterne officieren zijn:
de kapiteins, (Onderintendanten 2e klasse, Kapiteinskwartiermeester, Officieren van gezondheid, Militaire Apothekers- en Paardenartsen 1e kl., Ritmeesters, Magazijnmeesters 1e klasse).
de eerste luitenants, (eerste Luitenantskwartiermeester Offn. van gezondheid, Mil. Apothekers, Paardenartsen en Magazijnmeesters 2e klasse).
de tweede luitenants (tweede Luitenantskwartiermeester, Militaire Paardenartsen en Magazijnmeesters 3e klasse).

Onderofficieren zijn:
de adjudanten onderofficier, (Adjudanten onderofficier dienstdoende officier, Adj^ten onderofficierkwartiermeester, — schrijver — bij de hospitaaldienst, Provoostgeweldigers).
de sergeanten majoor, (Serg^ten majoorkwartiermeester, schrijvers, ziekenvaders majoor, opperwachtmeesters).

(1) Namelijk bij de landmagt.
(2) Vergelijk de benamingen der Chefs van de IIIe t/m. VIIe afdeeling van het Departement van Oorlog.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

de sergeanten en fouriers. staffouriers, sergeantenschrijver, ziekenvaders, wachtmeesters).

Tot de *korporaals* behooren verder:

de korporaalsschrijver, hospitaalbedienden, stokkenknechts, meesterschoen- en kleermakers bij de Infanteriekorpsen, staf-hoornblazers en trompetters en korporaalstamboer.

2. Uniformen en Onderscheidingsteekenen.

1. Generaals.

Zij dragen o. m. een *attila*, met gouden staanden kraag, waarop vier zilveren sterren, de mouwen belegd met goud galon, van voren schuins oploopend; gouden halssnoeren met vier kwasten, twee aan twee boven elkaar; op de peer dier kwasten zilveren sterren als volgt:

op elk der twee bovenste kwasten; voor een generaal-majoor *één*, voor een luitenant-generaal *twee;* voorts: een *kolbak* van zwart bevervel en een *sabeltasch* en op het blad daarvan zilveren sterren, voor een generaal-majoor *twee*, voor een luitenant-generaal *drie.*

Behalve de militaire apothekers en paardenartsen, dragen *alle* officieren in groote of marschtenue een oranje zijden sjerp; de officieren der kavallerie en artillerie bovendien een giberne.

De officieren van gezondheid en die der vier Hoofdwapens dragen om de kwartiermuts en op de laken tenuejas gouden, de overige zilveren onderscheidingsteekenen.

2. Hoofdofficieren,

dragen op den kraag der tenuejas goud-of zilver galon; zij *en* de

3. Subalterne officieren,

dragen gouden of zilveren schouderpassanten, voorts dito halssnoeren met kwasten; aan elk der voorzijden van den kraag der tenuejas zilveren of gouden sterren en aan de kwartiermuts goud- of zilver galon, te weten.

	Aantal Kwasten (1)		Sterren.	Breedte van het Galon.
Kolonels.	4	gouden of zilveren,	3.	0.052 Meter.
Luitenant-Kolonels,	2	„ en 2 zilveren,	2.	
Majoors.	3	„ of zilveren,	1.	
Kapiteins.	2	„ „ „ „	3.	0.039 Meter.
Eerste Luitenants.,	3	„ „ „ „	2.	0.026 Meter.
Tweede Luitenants,	2	„ „ „ „	1.	

(1) Hoofdofficieren en kapiteins dragen *bouillon*, luitenants *torsade*-kwasten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De officieren van den *generalen staf* dragen de uniform van het wapen, waartoe zij te voren behoorden, met een rondgaand goud, of zilver galon langs de bovenzijden van de handboorden der jas, en op de voorzijde der kwartiermuts, een in goud geborduurde ster met zes punten.

Adjudanten van den *Gouverneur-Generaal* dragen *nestels;* zij en adjudanten van Generaals, dragen *zilveren* onderscheidings teekenen.

De *eerste* ster aan elk der voorzijden van den kraag der tenuejas, van *kapiteins- en luitenantsadjudanten*, is van *goud.*

4. ADJUDANTEN ONDEROFFICIER, — dragen de tenuejas van de officieren van hun wapen, echter in plaats van sterren, een rond zilveren plaatje op den kraag; gouden of zilveren schouderpassanten, met zijde doorwerkt; het koord en de kwasten van de halssnoeren hebben de kleur der uitmonstering van hun wapen; de peeren, der kwasten zijn van goud of zilver.

Om de kwartiermuts, dragen zij een band van het uitmonsteringlaken der uniform, van boven en beneden afgezet door goud- of zilvergalon.

5. De overige ONDEROFFICIEREN, — dragen greinen tenuejassen of tuniques en op de mouwen daarvan, chevrons van *enkel* goud galon voor de *sergeanten* en *fouriers*, van *dubbel* goud galon voor de *sergeanten majoor.*

De fouriers dragen de chevron op den regter *bovenarm*, de overige onderofficieren op den regter *benedenarm.*

Onderofficieren dragen sabelkwasten van oranjezijde, bedekt met zilveren torsades.

6. KORPORAALS,

dragen katoenen tuniques en op de mouwen daarvan chevrons van *dubbel*, *geel kemelsharen* en sabelkwasten van *rood* kemelsharen.

7. De kleur van de uitmonstering van de Infanterie is blaauw, die van van de drie anderen hoofdwapens, rood.

Scherpschutters dragen op den kraag der tunique koperen hoorntjes.

Infanteristen 1e. *klasse*, dragen op den linker bovenarm, een streep van blaauw uitmonsteringlaken, met geel gebiesd.

Gere-engageerde mindere militairen (behalve adjudanten onderofficier) dragen op den *regter* bovenarm een chevron, voor de onderofficieren van goud, voor de vorigen van geel kemelsharen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

galon. Door de fouriers wordt deze chevron op den regter benedenarm gedragen.

Kanonniers, *kavalleristen* en *mineurs* 1*e. klasse*, dragen op den regter benedenarm rood kemelsharen chevrons.

Gere-engageerde *kanonniers* dragen sabelkwasten als voor de korporaals.

Artillerie- en *geniewerklieden* dragen op den linker bovenarm ambachtsonderscheidingsteekenen.

Stafmuziekanten, zoomede onderofficieren en mindere militairen der kavallerie en artillerie, dragen om de kwartiermuts een band van rood uitmonsteringlaken.
Stafmuziekanten dragen, voor distinctief, *geen* chevrons en sabelkwasten, doch om den kraag van de greinen tunique *goud* galon, terwijl *élève*stafmuziekanten om den kraag galon van *geel kemelsharen* dragen.

Onderofficieren en manschappen der vier hoofdwapens dragen, in groote tenue, schouderpassanten en halssnoeren van geel of rood koord.

Pupillen dragen infanterie-uniform, doch instede van de tunique een blaauwen *kiel*.

8. Pradjoerits,

dragen de uniform der infanterie, doch *zonder* schouderpassanten of halssnoeren.

3. Onderscheidingsteekenen bij de Schutterijen.

De onderscheidingsteekenen bij de schutterijen komen overeen met die bij de landmagt, voor zoo ver betreft de sterren der officieren, de schouderpassanten, halssnoeren, het galon om de kwartiermutsen der officieren en adjudantenonderofficier en de chevrons en sabelkwasten der minderen.

4. Onderscheidingsteekenen der Officieren van de Zeemagt.

Officieren der zeemagt, die op de mouwen der uniformjas dragen:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

GOUD OF ZILVER GALON OF KOORD,	staan in rang gelijk met een
Eén breed en één smal galon met drie sterren daarboven,	Luit^{t}. Generaal,
idem, doch met twee sterren,	Generaal-Majoor,
Vier smalle galons,	Kolonel,
Drie id. id.,	Luit^{t}. Kolonel,
Twee id. id.,	Kapitein,
Eén id. galon,	Eerste Luitenant,
Eén koord	Tweede Luitenant.

5. Aanmatiging van onderscheidingsteekenen.

Ieder, die in het openbaar draagt een uniform of eereteeken, dat hem niet toekomt, of zich titels aanmatigt, hem niet wettig toegekend, dan wel een onderscheidingsteeken voert, hetwelk alleen aan een hoogeren rang, dan den zijnen, is verbonden, is strafbaar en kan, naar gelang der omstandigheden, worden veroordeeld tot gevangenisstraf van zes maanden tot twee jaren, of tot dwangarbeid buiten den ketting van zes maanden tot twee jaren.

6. Onmiddellijke Meerderen van den soldaat.

De meerderen van den soldaat, onder wie hij regtstreeks dient en die hij moet trachten zoo spoedig mogelijk bij naam en in persoon te kennen zijn:

1. De afdeelings- of gewestelijk militaire kommandant,
2. De plaatselijke- of plaatselijk militaire kommandant,
3. De korpskommandant,
4. De kompagnies- of detachementskommandant,
5. De officieren, zoomede,
6. De onderofficieren en korporaals der kompagnie of van het detachement.

7. Aanspreken van Meerderen.

De Gouverneur-Generaal en een luitenant generaal worden aangesproken met: *Excellentie*. Over een dier superieuren sprekende, zegt men: *Zijne Excellentie*. Sprekende tegen een generaal majoor zegt men: *Generaal*. Van hem sprekende zegt men: *De generaal majoor* of *De generaal*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Alle overige superieuren noemt men bij hun rang of graad. Alzoo b. v.

Met hem sprekende:	*Over hem sprekende:*
Ja, kolonel.	De kolonel.
Neen, sergeant.	De sergeant.

Het is gebruikelijk luitenant kolonels *overste* te noemen en te betitelen.

VIII. Militaire Regtspleging.

I. Strafregt.

De militair is onderworpen aan de burgerlijke strafwet.

Bovendien zijn echter op hem van toepassing *bijzondere* wettelijke bepalingen, die men het *militair* strafregt noemt.

Het *algemeen* strafregt, straft inbreuken op de maatschappelijke orde; het *militair* strafretg, die waardoor de inrigting der militaire maatschappij in gevaar wordt gebragt.

Militairen staan teregt voor een *gewonen* (burger) regter:

a. Voor misdrijven waaraan zich een burger evenzeer kan schuldig maken als een militair en gepleegd in gemeenschap met burgers, indien deze laatsten voor die feiten voor een burgerregter moeten teregtstaan;

b. Voor geheel burgerlijke zaken of geschillen;

c. Voor misdrijven, welke 's lands lasten en middelen betreffen (1).

In alle andere gevallen staan de militairen teregt voor een *bijzonderen* (militairen) regter.

Die regter is:

a. Voor eenvoudige overtredingen der *krijgstucht*, *de meerdere*, onder wiens bevelen zij staan;

b. Voor zwaardere vergrijpen, omschreven in het algemeen strafregt en in het *Crimineel Wetboek*, *de krijgsraad* en in *sommige* gevallen, het *Hoog Militair Geregtshof* (2).

2. Krijgstucht.

De krijgstucht bestaat in de hoogst mogelijke orde en de

(1) B. v. het namaken van muntbilletten, het smokkelen van opium, enz.

(2) B. v. wanneer een militair zich *ter purge* stelt, of een misdrijf heeft gepleegd met een officier of ander militair, die voor dat Hof moet teregtstaan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

allerspoedigste uitvoering der gegeven bevelen, zonder de minste tegenspraak en in de onvermijdelijke bestraffing der geringste nalatigheden of misslagen, terwijl eene volstrekt lijdelijke gehoorzaamheid van den mindere aan den meerdere er de grondslag van is.

Moet de meerdere, in geval van weerspannigheid, zijn toevlugt tot dwangmiddelen nemen, dan roept hij daartoe den bijstand in van militairen van gelijken of minderen graad dan die van den weerspannige.

Door drank bevangen militairen, die zich niet aan ongeregeldheden schuldig maken, laat men op hun bed uitslapen. Inmiddels wordt in het kwartier, in het bijzonder door het kader van de week, een wakend oog op hen gehouden.

Overtreders van de krijgstucht zijn:

Zij, die uit luiheid of onachtzaamheid gegeven orders niet volbrengen;

Zij, die zich niet voegzaam onderwerpen aan opgelegde straffen;

Die niet intijds onder de wapenen komen bij alarm, niet op appels verschijnen, enz.;

Schildwachten, in tijd van vrede, slapende op hun post bevonden, zonder dat zulks schadelijke gevolgen heeft gehad; of schildwachten, die in vredestijd hun consigne niet nakomen;

Zij, die hunne meerderen oneerbiedig behandelen, kwalijk bejegenen, tegen hen morren, onbetamelijke uitdrukkingen (ook in geschrifte) uiten, of zich door woorden of gebaren onvergenoegd betoonen over hunne handelingen;

Alle onderofficieren en minderen, die boven hun verlof uitblijven en zich binnen vier weken vrijwillig aangeven (1);

Onderofficieren en soldaten, die in tijd van vrede voor de eerste maal deserteren, doch zich binnen vier weken vrijwillig aangeven (2);

Zij, die kleeding of kleine equipementstukken verpanden, verkoopen of niet behoorlijk onderhouden en reinigen;

Zij, die hunne wapenen, of de voorschriften omtrent het uiterlijk voorkomen, verwaarloozen of uit luiheid veronachtzamen;

Die zich schuldig maken aan vechterijen met kameraden of burgers; baldadigheid plegen op straat of in burgerhuizen. Boven en behalve de straf moet de gemaakte schade worden vergoed. Ligte verwonding bij onderlinge vechterij toegebragt kan in die gevallen ook disciplinair worden gestraft;

Zij, die zich (3) schuldig maken aan ligte strooperijen;

(1) Vergelijk § 5 van dit Hoofdstuk.

(2) Door vermiste militairen behooren te worden vergoed alle uitgaven, die uit hunne vermissing voortvloeijen, zijnde behalve het eventueel verschuldigde opvatloon, de meerdere kosten der marschvoeding boven die in garnizoen, zoo van hunzelve als van hun escorte, benevens het kostende der door beiden gebruikte transport-middelen, enz.

(3) Te velde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Onderofficieren en minderen, die zich zonder schriftelijke toestemming van den kommandant van hun korps in het huwelijk begeven;
Zij, die na gezetten tijd zonder permissie buiten hun kazernes vertoeven;
Zij, die gearresteerden spijs of drank bezorgen;
Militairen, die zich aan *dronkenschap* of liederlijke gedragingen schuldig maken;
Zij, die in het kwartier, of elders in dienst *opium schuiven;*
Zij, die waar ook, worden aangetroffen in een toestand, die getuigt van het misbruik van opium (4);
Zij, die bestaande reglementen overtreden, of zich schuldig maken aan gedragingen in strijd met een goede krijgstucht.

Meerderen, die beschonken militairen, niet pligtmatig, of onmenschkundig behandelen;
Meerderen, die misbruik van gezag maken, of hunne ondergeschikten door woorden of daden krenken.

3. Krijgstuchtelijke Straffen.

Bij het opleggen van straffen, worden de bepalingen vervat in het *Reglement van krijgstucht* in acht genomen.
Op zekere feiten worden vooraf geen vaste straffen gesteld.

Bij den soldaat die het hart op de regte plaats draagt, moet de *beteekenis* van het woord *straf* en niet hare hoegrootheid de prikkel zijn om zich niet strafschuldig te maken.
De straffen hebben dan ook de strekking, om den gestrafte te verbeteren en hem terug te houden van zich op nieuw schuldig te maken aan overtreding der krijgstucht.

Bij het bepalen van eenige straf worden in het oog gehouden:
a. Het doorgaand gedrag van den strafschuldige;
b. De graad dien hij bekleedt, of wel zijne positie als oud soldaat, rekruut enz.;
c. De aard der overtreding en of het een herhaling van reeds vroeger bestrafte misdrijven betreft;
d. De verzwarende of verligtende omstandigheden.

De korporaals staan (1), wat de straffen betreft, gelijk met de onderofficieren.

Ieder meerdere heeft in het algemeen het regt om een mindere het arrest aan te zeggen, d. i. het eenvoudig (*voorloopig*) arrest in het kwartier.

(4) Namelijk in den zin als wat men dronkenschap noemt.
(1) Zoowel voor de krijgstuchtelijke, als voor de criminele straffen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ieder, die aan een mindere in rang voorloopig het arrest heeft opgelegd, is verpligt om daarvan mededeeling te doen aan den in dienst onmiddellijk boven hem gestelden meerdere.

Zoo zullen dus b. v. de adjudantenonderofficier en de sergeanten majoor aan den luitenant van de week en de sergeanten, fouriers en korporaals aan den sergeantmajoor rapporteren omtrent militairen, die zij het voorloopig arrest hebben opgelegd.

De straffen en de daartoe betrekkelijke aanvragen worden, voor zooveel de onderofficieren en mindere militairen betreft, op het dagelijksch rapport vermeld.

Behoort de meerdere in rang, die het voorloopig arrest heeft opgelegd, tot een ander korps, dan wordt de straf, welke daarvan het gevolg is, ook aan dit korps bekend gemaakt.

De straffen zijn:

Voor de soldaten:

Cachot, gedurende 4 dagen te water en rijst, of gedurende 8 dagen om den anderen dag te water en rijst en daarbij gesloten in de boeijen op de dagen dat warm eten wordt verstrekt;

Provoost, ten hoogste gedurende 14 dagen, op den gewonen kost of om den anderen dag te water en rijst, met of zonder sluiting in de boeijen;

Cachot en provooststraffen ontheffen den arrestant van alle diensten.

Politiekamer, ten hoogste gedurende drie weken;

Kwartierarrest, ten hoogste gedurende eene maand;

Stadsarrest, ten hoogste gedurende twee maanden;

Het verrigten van *strafexercitiën of werktoeren* in de chambrée en in het kwartier of in het garnizoen;

Manschappen die door herhaalde overtredingen, ongehoorzaamheid of liederlijkheid, blijken geven onvatbaar te zijn voor het gevoel van eer, worden gestraft met *plaatsing in de* 2e *klasse van militaire discipline* (1).

Manschappen in de 2e klasse van militaire discipline geplaatst, die na herhaalde bestraffingen zoo onhandelbaar zijn, dat hunne verwijdering van het korps noodig is, worden bij een *strafdetachement* ingelijfd. Deze inlijving is *geen straf*, maar een administratieve maatregel (1).

Op manschappen bij een strafdetachement ingelijfd, kan de disciplinaire straf van *rietslagen* ten hoogste van twintig worden toegepast.

Aan militairen, die bij een strafdetachement zijn ingelijfd en doorslaande bewijzen hebben gegeven een laag en eerloos ka-

(1) Vergelijk Aanhangsel §§ 5 en 6.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

rakter te bezitten, wordt, namens den kommandant van het leger, als straf een *briefje van ontslag* uitgereikt *na* voorafgaande oplegging van het hoogste aantal rietslagen.

Voor onderofficieren en korporaals: Degradatie; cachot, ten hoogste voor 4 dagen met of zonder verzwaring van te water en rijst; provoost ten hoogste voor 14 dagen, met gewonen kost of om den anderen dag te water en rijst; politiekamer, ten hoogste voor 14 dagen; kamerarrest ten hoogste voor drie weken; kwartierarrest, ten hoogste gedurende eene maand; stadsarrest, gedurende 2 maanden. Cachot en provooststraffen ontheffen den arrestant van alle diensten.

Onderofficieren en korporaals, eenmaal van hunnen graad ontzet, worden buitengewone gevallen uitgezonderd (1), niet dan nadat zij gedurende zeer geruimen tijd afdoende bewijzen van verbeterd gedrag hebben gegeven, en dan nog alleen bij opklimming langs de verschillende tusschengraden, in hun vorigen graad hersteld.

Militairen kunnen ook van hun graad ontzet worden tengevolge eener veroordeeling wegens *misdrijven*, welke de goede trouw of eerlijkheid kwetsen.

Die degradatie heeft plaats vóór dat de veroordeelde weder op vrije voeten wordt gesteld, ten ware zij om geldige redenen niet vroeger heeft kunnen plaats vinden, in welk geval hij in afwachting eener beslissing, niet in de aan zijn graad verbonden functien werkzaam wordt gesteld. Dergelijke militairen worden in geen geval meer tot een graad bevorderd, dan bij *buitengewoon* verdienstelijk gedrag voor den vijand.

Militairen gedecoreerd met de Militaire Willemsorde, worden niet gedegradeerd dan nadat door een raad van zeven leden, zooveel doenlijk zamengesteld uit gedecoreerde officieren en onderofficieren van het korps is beslist, dat naar hun gevoelen, de van wangedrag beschuldigde zulks verdient.

Aan gedegradeerde militairen wordt de medaille voor trouwe dienst ontnomen.

Aan tot soldaat teruggestelde onderofficieren en korporaals wordt zoodra mogelijk een ander garnizoen aangewezen.

De straf van degradatie behoort uitsluitend tot de bevoegdheid van den korpskommandant en de boven dezen gestelde autoriteiten. Onderofficieren en korporaals van de detachementen op de buitenbezittingen, die tot degradatie worden voorgedragen, worden tegelijk met het voorstel daartoe, naar den staf van het korps opgezonden.

Provoost- en cachotstraffen worden opgelegd door den korpskommandant of door boven dezen geplaatste autoriteiten, dan wel door den kompagnieskommandant, na bekomen magtiging van den korpskommandant.

(1) B. v. door te velde een schitterend wapenfeit te verrigten, of door zich *geruimen* tijd *voorbeeldig* te gedragen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Zooveel de localiteit dit toelaat wordt bij disciplinaire bestrafling het stelsel van eenzame en afzonderlijke opsluiting toegepast.

De straf van politiekamer, kamer-, kwartier- en stadsarrest, het strafexerceren en de onderscheidene werktoeren, worden door den kompagniescommandant en de hoogere officieren opgelegd.

Met de medaille voor trouwe dienst versierde mindere militairen, worden slechts in de klasse van militaire discipline geplaatst, wanneer zij in den loop van één jaar ten minste drie provoost-of cachotstraffen hebben ondergaan en *voor de eerste maal* gedurende een engagement of re-engagement voor zoodanige plaatsing in aanmerking komen.

Rietslagen kunnen op manschappen, die ingelijfd zijn bij strafdetachementen worden toegepast, ook indien zij in opvolging van wettelijke bepalingen, zich elders dan op de standplaatsen dier korpsen bevinden.

Indien bij de uitvoering van de straf van rietslagen, eenig crimineel misdrijf mogt worden gepleegd door den persoon, aan wien die straf wordt of moet worden voltrokken, zal niettemin met de uitvoering worden voortgegaan.

Bij het disciplinair afstraffen met slagen, is een officier van gezondheid van het garnizoen tegenwoordig, ten ware er geen op de plaats aanwezig zij.

De straf wordt immer opgevolgd door 24 uren, zooveel mogelijk eenzame, opsluiting.

De korpskommandanten en de boven hen gestelde autoriteiten, zijn bevoegd de straffen, welke door hunne onderhebbende officieren zijn opgelegd, in te trekken, te verligten of te verzwaren, doch altijd met inachtneming van hetgeen bij het Reglement van krijgstucht omtrent den aard en den tijd van duur der straffen is bepaald.

Met uitzondering van de straf van degradatie, oefenen officieren kommandanten van detachementen en van afzonderlijke of gesplitste korpsgedeelten, met betrekking tot de straffen, over hun detachement hetzelfde regt uit als aan korpskommandanten is toegekend.

Bij detachementen, welke door een adjudantonderofficier worden gekommandeerd en tot de bezetting behooren van garnizoenen of posten, waar een officier militaire kommandant is, zal de straf van plaatsing in de 2e klasse van militaire discipline, door *dezen* en *niet* door den detachementskommandant worden opgelegd.

Bij detachementen, welke door een militair *beneden* den graad van adjudantonderofficier worden gekommandeerd en tot de bezetting behooren van garnizoenen of posten, waar een officier militaire kommandant is, zullen alle straffen door genoemd officier en *niet* door den kommandant van het detachement worden opgelegd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In garnizoenen, waar onderofficieren met het *militair kommando* zijn belast, hebben *deze* en de detachementskommandanten, wat het opleggen van straffen aangaat, dezelfde bevoegdheid als een officier, met uitzondering nogtans ten opzigte van de straf van plaatsing in de 2e klasse van militaire discipline, welke moet worden aangevraagd aan- en opgelegd door den kommanderenden officier van de kompagnie of het korps, waartoe het detachement behoort.

Alle opgelegde correctiën worden in een *strafboek* aangeteekend.

In de strafboeken worden alleen in beschouwing genomen de straffen, welke in het loopend verband of sedert de laatste bevordering zijn opgelegd.

Alleen voor de manschappen, die wegens wangedrag, slechts tot een re-engagement voor twee jaren zijn toegelaten, worden de straffen der beide laatste jaren vóór die verbindtenis, in het strafboek mede in beschouwing genomen.

4. Regtspleging door krijgsraden.

Amboinezen, Afrikanen en Inlanders, die zich schuldig maken aan kleine ontvreemdingen in de chambree, kunnen daarvoor disciplinair gestraft worden. Overigens mogen voor misdrijven, die volgens het crimineel wetboek moeten worden beregt (1), geen disciplinaire straffen worden opgelegd.

Wanneer het een meerdere bekend is (of hij vermoedt), dat een mindere zich aan misdrijf heeft schuldig gemaakt, zegt hij hem het arrest aan. Hiervan rapporteert hij aan den kommandant van het korps of detachement, waartoe de gearresteerde behoort.

Zoo noodig geschiedt dit onder overlegging van een schriftelijke klagt, d. i. een gedagteekend opstel, houdende opgave, waarom het arrest is opgelegd; der feiten welke den verdachte worden ten laste gelegd; van den tijd, de plaats, de middelen waarmede en der personen door wie misdrijf is gepleegd. Aan den voet der klagt worden de getuigen of andere bewijsmiddelen vermeld.

Die kommandant onderzoekt daarop de zaak zelf, of draagt aan één of meer officieren of mindere militairen op, zulks schriftelijk te doen.

Blijkt het dat de gearresteerde onschuldig is, dan wordt hij uit zijn arrest ontslagen. Acht de kommandant hem slechts schuldig aan overtreding der krijgstucht, dan legt hij hem een disciplinaire straf op, of laat naar gelang van omstandigheden, die bestraffing over aan den garnizoens (militairen) kommandant.

(1) Of voor overtredingen van algemeene verordeningen met geldboeten bedreigd, eenvoudige politie-overtredingen hieronder niet begrepen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Komt het den korpskommandant echter voor, dat het gepleegde feit, misdrijf of overtreding van het Crimineel Wetboek is, dan geeft hij daarvan dadelijk kennis aan den militairen kommandant. Is deze mede van dat gevoelen, dan wint hij hieromtrent, door tusschenkomst van den afdeelings of gewestelijken militairen kommandant, het gevoelen in van den *Auditeur militair*, d.i. van den burger regtsgeleerde (1), die onder meer (2) ook als deskundig raadsman aan den krijgsraad is toegevoegd.

Na ontvangst van het advies van den Auditeur militair ontslaat de militaire kommandant den verdachte van alle regtsvervolging en straft hem zoo noodig disciplinair, of verwijst hem naar den krijgsraad.

Die verwijzing van den beschuldigde naar den krijgsraad is beslissend, zelfs wanneer de auditeur militair daartegen heeft geadviseerd.

Bij verwijzing naar den krijgsraad, benoemt de militaire kommandant eene commissie, die het ten laste gelegde misdrijf *geregtelijk* onderzoekt. Die commissie bestaat uit twee officieren als commissarissen en één als fungerend secretaris. Ter standplaats van den krijgsraad is de auditeur militair steeds secretaris der commissie.

Bij ontstentenis of verhindering van officieren, kunnen in garnizoenen waar de auditeur militair niet gevestigd is, ook onderofficieren (nimmer korporaals of soldaten) tot commissarissen en secretaris worden benoemd.

De beklaagde blijft gedurende het onderzoek in arrest.

De beklaagde en getuigen worden ondervraagd door den auditeur en de commissarissen.

Den beklaagde mag geen pijn of ongemak worden aangedaan; hij mag echter, zoo noodig, gedurende de verhooren worden geboeid.

Vóór den aanvang van het verhoor, wordt aan ieder getuige ernstig voorgehouden zijne verpligting om steeds de geheele waarheid te zeggen. Hem wordt het gewigt van den eed herinnerd; valsche getuigenis kan, naar omstandigheden, gestraft worden met vijf tot vijftien jaren tuchthuis.

Na het verhoor wordt aan de getuigen, door den oudsten commissaris, den eed afgenomen, naar de wijze hunner godsdienstige gezindheid.

Nimmer worden beëedigd:

(1) Of den als zoodanig fungerenden officier.
(2) De auditeur militair is o.a. tevens openbare aanklager.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1. De beklaagde of zijne medepligtigen;
2. Krankzinnigen en personen tegen wie een onteerende straf is uitgesproken;
3. Kinderen beneden de 15 jaar oud;
4. Personen tegen wie regtsingang verleend is voor misdrijven, bedreigd met een onteerende straf.

Is getuige of beklaagde het Nederlandsch niet magtig, dan bezigen commissarissen, voor zijn taal, een beëedigden tolk.

Zoodra de commissie en de militaire kommandant het onderzoek volledig achten, zendt deze laatste de stukken van dat onderzoek naar den auditeur militair. Gelijktijdig wordt de beklaagde gedirigeerd naar het *provoosthuis* ter residentie van den krijgsraad. Is de beklaagde op die plaats in garnizoen, dan wordt hij in het provoosthuis opgenomen zoodra hij door den militairen kommandant naar den krijgsraad is verwezen.

Militairen in een provoosthuis opgenomen, staan onder de onmiddellijke bevelen van den militairen kommandant, den provoostgeweldiger en de aan dezen toegevoegde stokkenknechts.

Zoodra de auditeur van meening is, dat de zaak van een beklaagde in dien staat is, dat daarvan door een krijgsraad kan worden kennis genomen, geeft hij daarvan kennis aan den afdeelings- of gewestelijk militairen kommandant.

Deze doet, bij order, zeven officieren in den krijgsraad benoemen, waarvan, zoo doenlijk, een *hoofd*officier tot voorzitter en beëedigt hen als regters.

De krijgsraden spreken o. m. regt:
1o Over alle actief dienende mindere militairen;
2o. Over personen, die binnen een jaar en zes weken na hun ontslag uit de militaire dienst een meerdere, onder wien zij vroeger gediend hebben op welke wijze dan ook, beleedigen.

Bij den krijgsraad verrigt de provoostgeweldiger de werkzaamheden van deurwaarder.

De beklaagde kan *vóór* den aanvang der teregtzitting, mits betamelijk, een der leden of den president van den krijgsraad wraken, d. i. de bevoegdheid ontzeggen om over hem regt te spreken.

Bloedverwantschap, persoonlijk belang bij de zaak, een hooge graad van vijandschap enz., kunnen redenen tot wraking zijn. De beklaagde zal wel doen, in dergelijke aangelegenheden en in alle gevallen waarin de loop van een geding hem niet regt duidelijk is, zich omtrent een en ander tot den auditeur te wenden en dezen om inlichting te vragen.

De krijgsraad beslist omtrent de geldigheid der redenen tot wraking.

De president leidt de vergadering.

Hij vraagt den beklaagde, of deze iets tegen den president en leden des krijgsraads heeft in te brengen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Daarna behoort beklaagde aandachtig te luisteren naar hetgeen omtrent hem zal worden voorgebragt. De auditeur militair leest 's mans extracten stam- en strafboek, krijgswettenblad en verhoor voor, en vraagt hem wat hij daarentegen in te brengen heeft.

De overige processtukken worden nu voorgelezen en na volledig verhoor, den beklaagde ten slotte gevraagd, of hij nog iets in zijn voordeel heeft aan te voeren. De beklaagde wordt daarna verwijderd, en de krijgsraad overweegt de al of niet schuldigverklaring en de op te leggen straf.

Nadat het besluit is genomen, wordt de beklaagde weder in de vergaderzaal geroepen, en deelt de auditeur hem den uitslag mede.

In gevallen van vrijspraak, absolutie van de instantie, of ververwijzing naar den disciplinairen regter, wordt de beklaagde uit zijn arrest ontslagen.

Absolutie van de instantie wordt uitgesproken, wanneer des beklaagdens schuld niet is kunnen bewezen worden, doch het berekenbaar mogelijk is dat te eeniger tijd nog nadere bewijzen omtrent het misdrijf kunnen ingewonnen worden.

Is de beklaagde veroordeeld en heeft hij regt van appèl, dan wordt hem na drie dagen, door commissarissen uit den krijgsraad gevraagd, of hij daarvan gebruik wil maken. De termijn van drie dagen wordt niet verlengd.

De beklaagde heeft regt van appèl: dat is, regt op beroep dat zijn vonnis door het Hoog Militair Geregtshof zal herzien worden, wanneer:

1°. Hij het hem ten laste gelegde misdrijf niet volledig heeft bekend;

2°. Hij vóór de teregtzitting, den krijgsraad gewraakt heeft.—

Appeleert de beklaagde, dan wordt hem zijn vonnis, in een vergadering van den krijgsraad, openlijk voorgelezen, en beteekend.

Alle appellanten worden naar het *civiel* en *militair gevangenhuis te Weltevreden* overgebragt.

Had de beklaagde geen regt van appel, of heeft hij verklaard in het vonnis te berusten, dan wordt dit laatste zoo spoedig mogelijk, ter goedkeuring aan het Hoog Militair Geregtshof doorgezonden.

Na approbatie of verbetering door het Hof, wordt 's krijgsraads vonnis en 's Hofs arrest, openlijk in den verzamelden krijgsraad aan den beklaagde voorgelezen. Moet deze in vrijheid worden gesteld, of een krijgstuchtelijke straf ondergaan, dan geschiedt dit onmiddellijk hierna; zoo niet, dan heeft de voorlezing nogmaals plaats op de wachtparade in tegenwoordigheid der commissarissen van den krijgsraad en den auditeur en daarna de tenuitvoerlegging (*executie*).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De eindvonnissen van het Hof, pleegt de auditeur militair bij den krijgsraad te Weltevreden, bijgestaan door twee officieren commissarissen, te executeren.

Blijkt uit het voorgaande dat een vonnis in den regel in de residentie van den krijgsraad of te Batavia wordt geëxecuteerd; de krijgsraad of het Hof kan ook bevelen, dat het op een andere plaats, b. v. die waar het misdrijf is gepleegd, wordt ten uitvoer gelegd.

Ieder eerste rekwest om gratie verdaagt de ten uitvoerlegging van een vonnis, tot dat op dat verzoek is beschikt.

Den ter dood veroordeelde wordt tweemaal 24 uren te voren, de voltrekking van het vonnis bekend gemaakt. Van af dien tijd, zullen zoodanige vrienden en godsdienstleeraars als hij verkiezen zal, hem mogen bezoeken.
De tijd van dergelijke bezoeken is vastgesteld op des morgens van 8 tot 11 uur, des middags van 2 tot 6 uur.
De kameraden van den geëxecuteerde mogen voor de begrafenis van het lijk zorgen, mits dit in stilte en zonder plegtigheid geschiede.

Nadat vervallen verklaring van den militairen stand is uitgesproken, worden de veroordeelden terstond overgeleverd aan de civiele autoriteit, die dan voor de verdere executie van het vonnis zorg draagt.

Tegen vonnissen, gewezen door *krijgsraden te velde*, kan door den veroordeelde bij het Hof geen appel worden aangeteekend. Dergelijke vonnissen worden ten uitvoer gelegd nadat de bevelhebber der troepen daartoe magtiging (*fiat executie*) heeft verleend.

Alle verzet of opstand, onder de tot een garnizoen behoorende manschappen, waardoor de openbare rust en orde worden in gevaar gebragt, worden op plaatsen waar een krijgsraad kan worden bijeengeroepen, vervolgd en beregt alsof dat garnizoen in staat van beleg ware gesteld.
Alzoo kunnen de vonnissen, door een dergelijken krijgsraad gewezen, onmiddellijk ten uitvoer worden gelegd, zoodra de kommandant van het garnizoen daarop het *fiat executie* heeft verleend.

5. Militaire (criminele) misdrijven.

Overtredingen der algemeene burgerlijke wet worden na zeker tijdsverloop niet meer vervolgd; die der bijzondere militaire strafwet verjaren daarentegen nimmer.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Overtreders der militaire strafwet zijn o. a.:

Militairen, die een hun toevertrouwden post, zonder bekomen last of zonder dringende noodzakelijkheid, aan den vijand overgeven;

Militairen, die in de onmiddellijke nabijheid van den vijand ontmoedigende geruchten of tijdingen verzinnen en verspreiden;

Kommandanten van posten of schildwachten, die in de nabijheid des vijands, verkeerde orders of consignes overgeven;

Kommandanten van patrouilles in de nabijheid des vijands, die gegeven orders opzettelijk niet opvolgen, gedane ontdekkingen verzwijgen of die verkeerd rapporteren;

Militairen, die met den vijand heulen, of dezen het geheim van een post, of orders, mededeelen;

Militairen, die den vijand tot spion dienen of ten zijnen behoeve manschappen aanwerven;

Aanstokers, bewerkers en hoofden van een oproer, zamenrotting of algemeenen opstand tegen meerderen. Zij, die ingeval van zamenrotting, bij name genoemd, niet op het eerste bevel uit elkaar gaan, zullen als aanleggers en hoofden daarvan beschouwd en gestraft worden;

Zij, die zich verzetten tegen de middelen van geweld, gebezigd tot demping van oproer;

Militairen, die kennis dragen van een voorgenomen of bestaand misdadig complot en daarvan niet behoorlijk mededeeling doen;

Militairen, die in de nabijheid van den vijand, zonder order den aan hen toevertrouwden post gezamenlijk verlaten;

Schildwachten, die op hunnen post, in de nabijheid des vijands, slapen, beschonken zijn, orders of consignes niet opvolgen, of hunnen post eigendunkelijk verlaten;

Militairen, die bij een treffen met den vijand, uit lafhartigheid, hunne wapenen wegwerpen of verlaten, of bij eene dergelijke ontmoeting, uitdrukkelijk weigeren, of opzettelijk nalaten gegeven orders op te volgen;

Wachthebbenden, door wier schuld of onachtzaamheid, arrestanten zijn ontvlugt;

Militairen, die hun meerdere in rang of graad met woorden of gebaren beleedigen of dreigen; zich tegen hunne superieuren met de daad of wapenen verzetten, deze aangrijpen, slaan, kwetsen, dan wel eenige andere daden van geweld tegen hen plegen;

Militairen, onverschillig van welken graad, die een schildwacht op zijn post met woorden of gebaren beleedigen, of dreigen, dan wel hem geweldadig aanranden of op eenigerwijze mishandelen;

Onderofficieren en mindere militairen, die zich van eens anders verlofpas of van een valschen verlofpas bedienen, of een dergelijken pas vervalschen;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wervers, die actief dienende militairen, op nieuw en dus een onregtmatig engagement doen aangaan;

Militairen, die naar den vijand deserteren, of getracht hebben naar den vijand over te loopen;

Militairen en schildwachten op een post voor den vijand, die hunne versterking of post eigendunkelijk verlaten, zullen als deserteurs beschouwd en gestraft worden.

Bij bepaling van straf voor desertie, zal het medenemen van wapenen, of gouvernementsgoederen steeds als eene verzwarende omstandigheid worden aangemerkt.

Zij, die andere militairen tot desertie verleiden, of deserteurs willens en wetens verbergen, hun misdrijf begunstigen of hen aan vervolging onttrekken;

Militairen, die met anderen afspraak tot desertie maken;

Bij complot tot desertie, zal voor zoover het tegendeel niet mogt blijken, de oudste in graad, of bij gelijkheid daarvan, de oudste in dienstjaren, als hoofd van het complot beschouwd en gestraft worden.

Met verlof zijnde militairen van een leger te velde, die niet binnen tweemaal vier en twintig uren terugkeeren na ommekomst van het hun verleende verlof;

Zij, zoomede militairen welke, in tijd van oorlog, zonder wettige redenen meer dan 24 uren op appels mankeren, zullen als deserteurs worden gestraft.

Militairen die in tijd van vrede langer dan vier weken uit het garnizoen vermist zijn, of acht dagen boven hun verlof van hun garnizoen afwezig blijven;

Na ten derde male gepleegde desertie in tijd van vrede (1), of bij desertie onder verzwarende omstandigheden, zal vrijwillige terugkomst geene verandering brengen in de zwaarte der op te leggen straf.

Militairen, die zonder behoorlijk paspoort bekomen te hebben, zich bij een ander korps van het leger of bij de marine engageren;

Zoodanige personen zullen als deserteurs beschouwd en gestraft worden.

Militairen, behoorende tot een leger te velde, die vreedzame in- en opgezetenen moedwillig dooden, zwaar verwonden, verminken of mishandelen;

(1) Desertie in tijd van vrede wordt in sommige gevallen, desertie in tijd van oorlog nimmer, disciplinair gestraft.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Militairen, behoorende tot een leger te velde, die zonder order van hunne meerderen, publieke of bijzondere eigendommen, woonhuizen, te velde staande vruchten of gewassen, vernielen of verbranden en zij, die te velde zijnde, bij de inwoners plunderen of van hen vee, gevogelte, groenten, geld of andere kostbaarheden rooven;

Gegradueerden, die zich niet, zelfs des noods met geweld, hebben verzet tegen vorengenoemde mishandelingen of ongeoorloofde strooperijen;

Militairen, die willens en wetens gestroopte goederen koopen of ontvangen;

Schildwachten, die den persoon bij wien, of de goederen waarbij, zij op post zijn geplaatst, bestelen of ontvreemden. Zij, die personen, bij wie zij zijn ingekwartierd, bestelen en zij, die al dan niet ten behoeve van den vijand, gouvernementsgoederen, wapenen of ammunitie ontvreemden;

Militairen, die hun kameraad in het slaapkwartier bestelen;

Militairen, die de hun van gouvernementswege ten gebruike gegeven wapenen of goederen verpanden of verkoopen;

Militairen, die aan hen toevertrouwde gouvernementsgelden of goederen verduisteren, slecht beheeren enz.—

6. Militaire (criminele) straffen.

De militaire straffen verschillen in haar aard alleen naar den rang of graad der te bestraffen personen; n. l. of deze al dan niet officieren zijn. Overigens zijn zij voor elken landaard gelijk, hoewel b. v. de kruiwagenstraf door Inlanders, anders wordt ondergaan dan door Europeanen.

De Afrikaansche militairen worden, voor het ondergaan van straffen, als Europeanen beschouwd.

Behalve de algemeene burgerregterlijke straffen (1), wordt wegens vergrijpen tegen de militaire wet de straf des doods met den *strop* opgelegd en bestaan er voor mindere militairen, nog ondervolgende straffen als:

1e de dood met den kogel;

2e de kruiwagen;

3e het doen afnemen der kokarde, (met verbod om die gedurende zekeren tijd — in het vonnis te bepalen van zes maanden tot één jaar — te dragen) met detentie;

4e detentie van één dag tot tien jaren, en

5e degradatie tot soldaat (voor onderofficieren en korporaals) voor onbepaalden tijd.

(1) Als: strop, tuchthuis, dwangarbeid in — of buiten den ketting, verbanning, gevangenis en geldboete.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De straf des *doods met den kogel* wordt uitgevoerd door een voldoend aantal soldaten. De veroordeelde ondergaat haar knielende en geblinddoekt.

De straf des doods met den strop en de *kruiwagenstraf*, worden steeds (bij een door den regter te doene uitspraak), vóóraf gegaan door *vervallen verklaring van den militairen stand*, d. i. onwaardig verklaring om de wapenen te dragen (1).

De tot kruiwagen veroordeelde Europeanen en Afrikanen, ondergaan die straf als ware zij tuchthuis, de Inlanders als dwangarbeid in den ketting.

Het *afnemen der kokarde* is tegenwoordig slechts eene zinnebeeldige handeling, want de Indische militair draagt geen kokarde meer.

De zwaarte der straf ligt in de gevolgen. Hij die haar ondergaat, mag niet buiten het garnizoen komen en heeft alzoo voortdurend stadsarrest.

Voorts rekent de dienstverbindtenis van den veroordeelde op nieuw aan te vangen met den dag waarop hem, na het verstrijken van den bij het vonnis bepaalden straftijd, de kokarde is teruggegeven.

Detentie is een straf die geheel als gevangenis wordt ondergaan. Alle tot detentie veroordeelden, blijven gedurende het ondergaan dier straf aan de militaire wetten en de krijgstucht onderworpen.

Degradatie tot soldaat voor onbepaalden tijd, is slechts eene bijkomende, in de daad krijgstuchtelijke straf, die alleen wordt toegepast, wanneer de schuldige is veroordeeld tot het afnemen der kokarde.

Zoodra het vonnis, waarbij een veroordeelde van den militairen stand is vervallen verklaard, ter executie is gelegd, houdt alle bemoeijenis van de militaire autoriteiten op en heeft dus uitsluitend het *civiel* bestuur voor zijne verzorging, opzending naar Nederland, het ondergaan der straf, enz., te handelen.

De tot tuchthuis of kruiwagen veroordeelde Europeesche militairen, die niet in Indie zijn geboren of opgevoed, ondergaan in den regel hun straf in Nederland, wanneer zij voor langer tijd dan één jaar zijn gecondemneerd. Die veroordeelden worden, in afwachting van hun opzending derwaarts, opgenomen in het *civiel en militair gevangenhuis te Weltevreden*, en aldaar verpleegd als gedetineerde militairen.

De overige tot tuchthuis of kruiwagen veroordeelde Europeanen en Afrikanen, ondergaan hun straf in de *centrale gevangenis te Samarang*.

Alle Inlandsche militairen die tot kruiwagenstraf zijn veroordeeld, worden te werk gesteld op de plaatsen daartoe door den Directeur van Justitie aangewezen.

Indien een Inlandsch militair tot dwangarbeid buiten den ketting is veroordeeld, wordt overwogen in hoever hij al dadelijk met een briefje van ontslag het leger behoort te verlaten. Na ommekomst van zijn straf, *kan* hij echter weder in de gelederen worden opgenomen. De ten arbeidstelling geschiedt in dat geval, zooveel mogelijk, binnen de muren der burgerlijke gevangenissen waarin hij is opgesloten.

---

(1) Vervallenverklaring wordt ook steeds uitgesproken bij veroordeeling tot tuchthuis, verbanning of dwangarbeid in den ketting.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wegens misdrijf veroordeelde personen worden na expiratie van hun straftijd en ontslag uit de militaire dienst, in Indië nimmer in 's lands dienst geplaatst.

7. Militaire Gevangenhuizen.

De militairen beneden den rang van officier, veroordeeld tot de straf van detentie, of gevangenis, in de militaire kommandementen op *Java* en ter *Sumatra's Westkust* voor *langer* dan *drie*, en in de andere militaire kommandementen voor *langer* dan *zes* maanden *zonder* vervallenverklaring van den militairen stand, worden opgesloten in het *militair huis van arrest*, dat thans te *Samarang* gevestigd is.

Mindere militairen veroordeeld tot een der zooeven genoemde straffen, in de militaire kommandementen op *Java* en ter *Sumatra's Westkust* voor *minder* dan *drie*, en in de andere militaire kommandementen voor *minder* dan *zes* maanden, worden in de *militaire provoosthuizen* (1) opgesloten.

Een officier beneden den rang van majoor is kommandant van het militair huis van arrest, en staat als zoodanig onder het onmiddellijk bevel van den plaatselijken (garnizoens) kommandant.

Een door het Departement van Oorlog goedgekeurd reglement van huishouden, orde en tucht voor het militair huis van arrest, is aldaar in het verblijf der gevangenen zigtbaar aangeplakt.

Bij aankomst in de gevangenissen, worden den veroordeelden geld, of voorwerpen van waarde ontnomen en eerst bij expiratie van straftijd die eigendommen teruggegeven.

De Europesche gevangenen, zijn afgescheiden van de Inlandsche.

Bij opname in de gevangenissen van gegradueerden, wordt zoo spoedig doenlijk overwogen, in hoever zij tengevolge der veroordeeling in hun graad kunnen gehandhaafd blijven (2).

Gedetineerde onderofficieren, worden zooveel doenlijk in afzonderlijke kamers gehuisvest, en mogen zoo min mogelijk met andere gevangenen in aanraking komen.

De gedetineerden in het militair huis van arrest, worden van landswege gevoed uit eene menage, die voor Europeanen en Inlanders afgescheiden wordt gehouden. Gedetineerde onderofficieren eten afzonderlijk uit de menage der gevangenen van hun landaard. De menagerekening loopt over eene week.

Aan gedetineerden in het militair huis van arrest wordt Zondags, aan zakgeld, uit de menage uitgekeerd 9 cts. onverschillig of zij de geheele week of minder tijd aan die menage hebben deelgenomen. Wie tusschentijds de menage verlaat, krijgt niets.

(1) Vergelijk § 4 van dit Hoofdstuk.
(2) Vergelijk § 3 van dit Hoofdstuk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Alle tot straf veroordeelde militairen, zijn tot arbeid *verpligt*. Den preventieven gevangenen in de provoosthuizen kan het verrigten van werk worden *vergund*.

In het militair huis van arrest te Samarang worden de gedetineerden voornamelijk te werk gesteld bij schoen- en kleermakersateliers. Gedetineerde onderofficieren worden bij voorkeur als schrijver gebezigd.

Zoowel in het militair huis van arrest als in de provoosthuizen, worden de niet gegradueerde veroordeelden, bij wangedrag, tot de orde teruggebragt door een der volgende straffen:

a. *Cachot* te water en rijst, ten hoogste gedurende acht dagen en daarbij aanhoudend of bij tusschenpoozen geslôten in de boeijen;

b. *Rietslagen*, ten hoogste van twintig, immer opgevolgd door 24 uren verblijf in het cachot zonder sluiting in de boeijen;

c. Het nacht en dag en voor een onbepaalden tijd, vastgeklonken zijn aan een zwaren *keten*, waaraan een 24 *ponds kogel* verbonden is.

Aan gegradueerde veroordeelden wordt alleen de hiervoren onder *a* genoemde straf opgelegd, met dien verstande echter, dat ze niet worden gesloten. Bij aanhoudend wangedrag, worden zij volgens de bestaande bepalingen gedegradeerd.

Gevangenen, die zich aan misdrijf schuldig maken, worden in afwachting hunner teregtstelling voor een krijgsraad, afzonderlijk in bewaring gehouden in het militair huis van arrest of in de provoosthuizen waarin zij opgesloten zijn.

In den regel worden militairen, veroordeeld tot detentie voor een geruimen tijd, bij *voorbeeldig* gedrag in het gevangenhuis, bij gelegenheid van de viering der verjaring van 's Konings geboortedag, bij Z. E. den Gouverneur-Generaal in aanmerking gebragt voor gedeeltelijke, of algeheele kwijtschelding van den nog door hen te onderganen straftijd.

Om voor die gunst in aanmerking te komen, moet doorgaans de helft van den straftijd verschenen zijn.

8. Reclames over straffen.

Hoewel naar den regel ieder mindere, de gegeven bevelen zonder tegenspraak moet nakomen, ook zelfs wanneer die bestaan in het ondergaan eener bestraffing, zoo is den soldaat niettemin een weg opengesteld, tot herstel van mogelijk geleden onregt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Doch slechts de persoon zelf die gestraft is kan van dat regt gebruik maken en voor een *krijgsraad*, kan men over niets anders dan een *krijgstuchtelijke bestraffing* reclameren.

Een gearresteerde, die zich over zijn arrest, of een gestrafte die zich over de hem opgelegde straf bezwaard acht, kan daarover (mondeling of schriftelijk) zijne klagten inbrengen bij den Chef die onmiddellijk gesteld is boven dengene die het arrest of de straf heeft bevolen (1), en zoo hij door dezen wordt afgewezen, zelfs verzoeken dat de zaak door een krijgsraad worde onderzocht.

Alvorens dat krijgsraadonderzoek te vragen, kan hij echter, door zooeven bedoelden Chef afgewezen zijnde, zich met zijne reclame ook wenden tot de wederom boven dezen geplaatste autoriteiten, ja zelfs tot den Kommandant van het leger.

Deze klagten kunnen, door den gearresteerde, onmiddellijk na zijne arrestatie en door den gestrafte, *na het ondergaan der geheele straf* (2) worden ingediend.

Driemaal vier en twintig uren na zijne arrestatie, of driemaal vier en twintig uren nadat hij zijne straf in haar geheel heeft ondergaan, worden geene klagten meer aangenomen.

Wanneer het onderzoek van den krijgsraad wordt verzocht, mag dit door den kommanderenden officier niet worden geweigerd, mits de klager daartoe het verzoek doe binnen 24 uren nadat hem de uitspraak van den chef op zijne klagt is bekend gemaakt.

De reclamant behoort steeds op te geven of de straf in haar geheel, of enkel de strafreden hem bezwarend voorkomt, — zoo ja in welk opzigt, — dan wel of hij zich over de mate van straf bezwaard acht.

Van af het oogenblik dat het onderzoek van den krijgsraad wordt verzocht, houdt de klager kwartierarrest in de kazerne, het kampement, of het fort door hem bewoond.

Klagers, die in een strafcursus zijn geplaatst, worden in de politiekamer opgesloten.

Violeert reclamant zijn arrest, dan wordt het kwartierarrest in politiekamer veranderd.

Overigens blijft het arrest gehandhaafd tot de krijgsraad in de zaak heeft beslist, ten ware de klager door den krijgsraad in het ongelijk is gesteld, in welk geval het arrest blijft voortduren tot aan de eindbeslissing van het Hoog Militair Geregtshof.

Indien de klagt is ingesteld bij den chef, kan zij *niet* worden ingetrokken.

---

(1) Daartoe verzoeke de soldaat op de gebruikelijke wijze »het rapport« bij zijnen kompagnies- of detachementskommandant.

(2) Alzoo kan bij plaatsing in de 2e klasse van militaire discipline, ook eerst *na* ontslag daaruit, over die straf worden gereclameerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wanneer onderzoek door den krijgsraad is verzocht, wordt de intrekking toegelaten zoolang niet officierencommissarissen zijn benoemd.

Het onderzoek van reclames geschiedt, bij behandeling door een krijgsraad, geheel als dat van criminele zaken (1). De reclamant behoort bij zijn klagt het *schriftelijk* bewijs over te leggen, dat hij met zijne reclame is afgewezen door den Chef van den strafoplegger, of door de boven eerstgenoemde geplaatste autoriteiten.

De krijgsraad en de chef zijn verpligt, om bij gegrondbevinding der klagten, het arrest op te heffen en de straf of de strafreden te wijzigen of haar in het strafboek te doen doorslaan.

Wanneer de gedane klagt dermate ongegrond en ligtvaardig is, dat zij aan verregaande oneerbiedigheid moet worden toegeschreven, straffen zij den klager deswege ingevolge de wet.

Disciplinaire straffen in de gevangenhuizen opgelegd aan militaire veroordeelden, zijn (2) niet vatbaar voor krijgsraadonderzoek.

IX. Wapenen.

1. Wapenuitrusting.

Tot de wapenuitrusting van den infanterist behooren:

een GEWEER met
- *lederen* geweerriem,
- *houten* drijfhamer,
- *houten* drijver,
- *messingen* loopfrisscher,
- *messingen* pompstok,

} per escouade.

- *stalen* hulzentrekker, (per sectie).

een PATROONTASCH waarin
- *compositie* oliefleschje,
- *stalen* schroefdraaijer,
- *houten* slotborstel,
- *messingen* wisscher,
- 2 *pakjes* (3) patronen, (te velde).

(1) Vergelijk § 4 van dit Hoofdstuk. De reclamant wordt echter in den regel, na afloop van het onderzoek niet naar de residentie van den krijgsraad overgebragt, terwijl geen *vonnis* maar een *dispositie* wordt geslagen.

(2) Volgens de jurisprudentie van het Hoog Militair Geregtshof.

(3) Elk van tien.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een PATROONZAK waarin { *exercitie*patroon, (in het garnizoen). / 3 *pakjes* patronen, (te velde).

een KAPMES met { *stalen* scheede, / *lederen* gordel, / *lederen* schoen voor scheede.

De escouadekommandanten zijn gewapend met een ZAAGMES.

Hoornblazers zijn voorzien van een HOORN met snoer van groen kemelsgaren, met gouddraad versierd voor stafhoornblazers.
Staftamboers zijn voorzien van een rottan STOK met messingen knop en schoen.

Tamboers zijn voorzien van
een TROM met { *lederen* slagband, / *stalen* draaghaak, / *lederen* riem, / 2 *houten* tromstokken, / *messingen* stokplaat, / 1 slag- / 1 snaar- } vel (in reserve).

2. Hoofd- en onderdeelen der Wapenen en verdere uitrustingstukken.

A. HET ACHTERLAADGEWEER KLEIN-KALIBER.

Benamingen der hoofd- en onderdeelen: (1)

De hoofddeelen zijn:
1. de loop met staartstuk,
2. de grendel,
3. de lade,
4. het beslag,
5. de ontlaadstok,
6. de bajonet.

(1) De deelen, achter wier benaming staat (*a*) mogen nimmer, die waarachter staat, (*b*) slechts zelden door den man worden uiteen- of afgenomen.
Waar gesproken wordt van „onder", „boven", „regts", „links", „voor", of „achter" wordt verondersteld dat men het geweer in de positie van „vaardig" of „bij den voet" houdt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

1 *Loop met staartstuk.* (kaliber 11mm) (11 onderdeelen).

- Ziel,
- Tromp,
- vier (regtsche) trekken, vier velden, } even breed.
- Kamer, met kamerrand en insnijding voor den patroontrekker,
- Vizierkorrel (*a*), waarvan het voetstuk tevens tot haft dient,
- Vizier, { voetstuk met standvizier en twee vleugels, klep (*b*), met inkeping en schroef (*b*).
- Staartstuk (*a*), { Bak, Gleuf voor den patroontrekker, Gat voor de trekkerveernok, trekkerveerschroef, trekkerpin en palveerschroef, Steunstuk, met gat voor de palveerpin, Staart, met gat voor de kruisschroef, Hak.
- Pal (*b*), { Hefboom, Palveer met pin en schroef, Palschroef.
- Trekkerveer, met nok, tand en schroef,
- Trekker, met tand en pin (*b*).

2 *Grendel.* (4 onderdeelen).

- Afsluiter, { Insnijding tot ligplaats van den patroontrekker, Patroontrekker (is een veer), met haak, stift en schroef, Insnijding voor de geleider schroef, Kanaal voor de slagpin met staanden rand aan de achterzijde van den afsluiter, Insnijding voor de trekkerveernok.
- Geleider, { Geleiderschroef, Kop, { Dekstuk, Dekstukschroef, Ligplaats voor de slagveer met stift, Gat voor de pin van de palveer, Insnijding voor den tand des haans met spanvlak, Rust, Gleuf voor de trekkerveernok, Kanaal voor de slagpin met stift.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

2 *Grendel.* (4 onderdeelen).
- Haan met slagpin,
  - Haan,
    - Lip,
    - Tand met spanvlak,
    - Rust,
  - Slagpinschroef (*a*),
  - Slagpin, waaraan kraag met afplatting.
- Slagveer,
  - Lange arm of speeleinde,
  - Korte arm.

3 *Lade,* (4 onderdeelen).
- Voorlade,
- Versterking,
- Greep,
- Kolf met hiel.

Met inlating voor de verschillende deelen.

4. *Beslag.* (9 onderdeelen).
- Bovenband, met afgeronden staart,
- Onderband, met afgeronde lip en bovenkordonbeugel,
- Twee bandveren (*a*),
- Kruisschroef,
- Moerplaat met schroef (*a*),
- Beugel (*b*), het voorein- de gemerkt met een (●),
  - Voorvoet, blad en achtervoet en een afgerond vóór-en achtereinde,
  - Twee schroeven, waarvan de voorste de kortste en gemerkt is met een (●).
- Trekkerplaat (*b*),
- Onderkordonbeugel, het vooreinde gemerkt met een (●), met twee schroeven (*a*), de voorste gemerkt met een (●), de achterste met twee (●●),
- Kolfplaat, met twee schroeven (*a*); die voorzien van één (●) behoort in de uitholling.

5. *Ontlaadstok.* (2 onderdeelen).
- Kop, met groeven en sleuf,
- Dunne einde met schroefdraad.

6. *Bajonet.* (4 onderdeelen).
- Kling, met punt,
- Hals,
- Schaft,
- Stormring, met schroef (*a*).

De lengte van het geweer is met bajonet 1m., 832, zonder bajonet 1m.32.
Het gewigt van het geweer is met bajonet ongeveer 4k., 8; zonder bajonet ongeveer 4k., 415.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Op de buitenzijde van den linkervleugel van het vizier, bevinden zich de verdeelstrepen, ter aanduiding van de plaatsing der vizierklep voor de afstanden van 500 tot en met 1200 pas à 0^{m}, 63, met 100 pas opklimmende. De kortere strepen geven den stand aan voor de onevene honderdtallen passen afstand, de langere strepen zijn voor de evene honderdtallen passen afstand.

B. Overige uitrustingstukken.

Benamingen der onderdeelen.

Patroontasch, (van zwaar, bruin tuigleder). (2 onderdeelen).
- bak, met passant voor schroefdraaijer, zakje voor oliefleschje, messingen knoop, 2 passanten voor gordelriem, (achterkant). } uitwendig. (onderkant).
- blad, met stoot, knoopsgat, } binnenzijde.

Patroonzak, (van ligt, bruin tuigleder). (3 onderdeelen).
- zak, met 2 messingen knoppen, (onderkant). kap met passant en gesp, (linkerzijde).
- klep, met 2 stooten,
- draagriem, met 20 gaten.

Kap- of Zaagmes. (6 onderdeelen).
- houten greep, omwoeld met 12 slagen messingdraad,
- regte kling, met angel, hiel, punt, rug, plat, scherp. } te velde aangescherpt.
- messingen knop, met gat.
- „ ring,
- stootplaat, met gat, 2 knoppen.
- stalen scheede, met stalen knop, gaatje, oog, houten scheedevoering. } onderkant. (buitenzijde).

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Gordel met	riem,	messingen haak, lederen passant,
	plaat,	hoorn, met naald.
	messingen stiftpassant, tot bevestiging van riem aan plaat.	
Schoen. (5 onderdeelen).	lus,	
	huis,	riem met gesp, vaste passant.
Hoorn. (van messing). (4 onderdeelen).	beker met beugel,	waaraan twee ringen voor snoer.
	pomp,	
	mondstuk.	
Trom. (6 onderdeelen).	ketel, met snaarschroef en moer.	
	slag-snaar-.	reep, waaraan de kniesteun.
	5 spanschroeven met moeren,	
	2 hoepels,	
	1 snaar,	
	slag-snaar-.	vel.

Het kapmes is 0^{m}, 530 lang en weegt met stalen scheede 1^{k}, 02.

Het zaagmes onderscheidt zich van het kapmes door de kling, die dunner en smaller is en den vorm van een zaagblad heeft. De tanden bevinden zich aan de rugzijde.

Het zaagmes is even lang als het kapmes en weegt 0^{k}. 92.

De stalen scheeden worden gebruineerd.

---

3. Behandeling en onderhoud van het achterlaadgeweer.

A. Uiteennemen en ineenzetten.

Ongeoefende manschappen mogen niet dan onder toezigt van kader, het geweer uiteennemen en ineenzetten.

Het geweer wordt uiteengenomen wanneer:

1. Daarmede gevuurd is;
2. Het door vochtigheid is aangeslagen;
3. De deelen vuil of niet goed gangbaar zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Volgens § 2 van dit hoofdstuk, mogen *nimmer* uiteen of afgenomen worden:

1. De vizierkorrel;
2. Het staartstuk;
3. De slagpinschroef;
4. De bandveren;
5. „ moerplaat;
6. „ onderkordonbeugel;
7. De kolfplaat;
8. „ stormring;

terwijl zulks slechts *zelden* mag geschieden met:

1. De vizierklep;
2. Den pal;
3. „ trekker;
4. „ beugel en
5. De trekkerplaat.

Bij het uiteennemen is de volgorde aldus:

1. bajonet;
2. ontlaadstok;
3. bovenband;
4. geweerriem;
5. grendel;
6. kruisschroeven;
twee beugelschroeven;
beugel;
trekkerplaat;
} wanneer de beugel wordt afgenomen.
7. onderband;
8. loop. —

Tot het los- en aandraaijen der schroeven, maakt men gebruik van den schroefdraaijer.

De banden worden af- en opgeslagen met driver en drijfhamer.

Klemt de loop in de lade, dan wordt hij naar onder gekeerd, met de regterhand in de versterking geslagen en met de linker de loop opgevangen.

Klemt de trekkerplaat, dan wordt met de platte regterhand op de versterking geslagen.

Indien de banden klemmen, worden zij met den drijver aan de zijde van den loop afgeslagen.

De bovenband wordt, voor het uitnemen van den ontlaadstok, eerst uit de veer geligt.

Het afnemen en opzetten der banden en der bajonet, moet altijd met de meeste voorzigtigheid geschieden ten einde de lade, de vizierkorrel, den haft en het bruineersel van den loop niet te beschadigen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij den onderband moet de lip steeds naar boven worden geplaatst.

Klemmen de banden zóó sterk dat zij niet met de hand kunnen verwijderd worden, dan moet, niet de soldaat, doch de geweermaker dit gebrek verhelpen.

Het afnemen van den grendel geschiedt volgenderwijze:

1. De geleiderschroef uit de gleuf van den afsluiter draaijen;
2. Den kop van de regter- naar de linkerzijde en achteruitbrengen en daardoor den grendel verwijderen;
3. Den in den bak achtergebleven afsluiter uitnemen.—

Het ineenzetten van het geweer geschiedt in omgekeerde orde.

De vizierschroef moet steeds zóóveel worden aangedraaid, dat de klep een weinig tegen de vleugels van het voetstuk klemt.

De kruisschroef mag niet te vast worden aangedraaid.

De grendel wordt op het geweer, met overgeslagen haan en met den kop geheel naar de regterzijde gedraaid, volgender wijze uiteengenomen.

1. De geleiderschroef losdraaijen en uitnemen;
2. Het geweer regt op en neer zetten, den kop van den geleider klemmen tusschen duim en voorsten vinger van de linkerhand en met de regter de dekstukschroef losdraaijen en uitnemen;
3. Het dekstuk afnemen;
4. De slagveer uitnemen en het uitspringen met de linkerhand beletten;
5. Den kop opwaarts draaijen en den geleider met haan en slagpin achter uit het staartstuk trekken;
6. De lip van den haan in de verlenging brengen van de gleuf aan den onderkant van den geleider en daarna haan en slagpin uit den geleider nemen;
7. Den afsluiter uit den bak nemen;
8. De patroontrekkerschroef losdraaijen en uitnemen en
9. Den patroontrekker afnemen.—

Mogt bij het afnemen het dekstuk klemmen, dan geve men een ligten slag tegen de achterzijde van den kop of ligte dezen een weinig op.

Het ineenzetten van den grendel geschiedt in omgekeerde orde. Daarbij wordt het volgende in acht genomen:

Gedurende het inbrengen van den geleider met haan en het omdraaijen van den kop, wordt de trekker aangehouden, om den haan in overgeslagen toestand te brengen.

Om de slagveer in te zetten, wordt haar speeleinde achter den kraag van de slagpin geplaatst, de veer daarna zamengedrukt en ingeschoven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij het inbrengen der dekstukschroef, wordt het dekstuk met den linkerduim goed aangedrukt.

Het aanschroeven van de geleiderschroef zal eerst plaats vinden, nadat de kop geheel omlaag is gedraaid.

B. Opmerkingen bij het gebruik.

Het is uitdrukkelijk verboden aan de lade te snijden, haar af te wasschen, af te krabben of met djatibladeren te schuren, de bandveren te verlammen, en in het algemeen iets hoe ook genaamd, aan het geweer te veranderen.

De lade mag, wanneer zij vochtig is, nimmer in de zon of bij het vuur gedroogd worden.

De ontlaadstok mag niet in den loop worden nedergelaten, waardoor al ligt zijn kop, of de slagpin zou beschadigd worden.

Men wake zorgvuldig tegen het omvallen van het geweer, waardoor de loop ligtelijk zou verbuigen of deuken.

De tromp wordt nimmer met eenig voorwerp digtgestopt.

Het aftrekken van het ongeladen geweer, is ten strengste verboden. Bij het ongeladen geweer. wordt daarom de loop gesloten zonder den haan te spannen. Daartoe wordt bij het sluiten de trekker aangehouden.

In het kwartier, zoomede bij gewone exercitiën en marschen, moet dus de haan *steeds overgeslagen* en daardoor de slagveer zooveel mogelijk ontspannen zijn.

C. Onderhoud.

De tot gebruik uitgereikte geweren, zoowel de ijzerdeelen als de lade, worden onderhouden met het smeersel voor vuur- en blanke wapenen (1); terwijl voor het inwendige van loop, grendel of andere ijzerdeelen, die in het hout komen te zitten, — behalve de houtschroeven, gezuiverde sla- of klapperolie wordt gebezigd.

Met het smeersel op een lapje, worden zoowel de ijzerdeelen als het ladehout zeer dun bestreken, en daarna met een wollen- of lakenschen lap ligt en droog afgewreven; hierdoor verkrijgt deze lap eene vettigheid, die het onderhouden der wapenen gemakkelijk maakt. Alvorens de geweren te gebruiken, worden zij met een droogen lap afgewreven, terwijl men ze na het gebruik

---

(1) Dat smeersel wordt uit de oorlogsmagazijnen ontvangen en even als de olie uit de menage bekostigd.

Van het smeersel is jaarlijks ongeveer benoodigd:

per 100 geweren, 20,3 kilogram,

„ 100 kapmessen 10,2 „

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

slechts met den wollen lap behoeft af te vegen, hetgeen voldoende zal zijn, zware regens en andere omstandigheden uitgezonderd.

De niet gebruineerde deelen van het geweer worden dof gehouden en alleen schoongemaakt met een lapje van een weinig olie voorzien.

Het speeleinde der slagveer en de spanvlakken, moeten steeds van een weinig olie voorzien zijn.

D. Reinigen.

Gebruikte geweren worden dadelijk schoon gemaakt, minstens zal men den loop zoo spoedig mogelijk van kruidslijm zuiveren.

Tot het reinigen van het geweer na gewone dienstverrigtingen, als daarmede niet gevuurd is, wordt de bajonet af, — de grendel uitgenomen en het geweer uitwendig, zoowel hout- als ijzerdeelen, eerst met een droogen lap en daarna met een vetlap, voorzien van het smeersel, afgewreven; terwijl de loop van binnen met den messingen pompstok, voorzien van een olielap, wordt schoongemaakt en ingesmeerd.

De grendel wordt niet uit elkander genomen en eerst met een droogen en daarna met een olielap afgewreven.

Is het geweer nat geworden, dan wordt het uiteengenomen en met de meeste zorg op bovenvermelde wijze afgewreven en ingesmeerd.

Na het vuren bezigt men tot het reinigen van den loop zuiver, liefst warm water en wascht hem door middel van den messingen pompstok, voorzien van een lap of werk, zoolang uit tot het water, hetwelk onderscheidene malen vernieuwd moet worden, helder blijft.

Mogt het kruidslijm te vast in den loop zitten, dan wordt deze, in plaats van met gewoon water met warm zeepsop uitgepompt.

Het schoonmaken van den loop, moet met omzigtigheid geschieden; men plaatst hem daartoe met het staartstuk in een houten emmer of bak; nimmer mag hij op steen of eenig ander hard voorwerp rusten Men wake vooral tegen beschadiging van het vizier.

Trekker en pal worden vooraf afgenomen.

Na het uitpompen, wrijft men den loop door middel van schoone lappen of werk, zoowel in- als uitwendig, eerst droog en pompt daarna nog met een olielap na, tot dat hij goed schoon is.

Ten slotte wordt de loop inwendig met sla- of klapperolie en uitwendig met het smeersel ingewreven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In het garnizoen, wordt tot het uitpompen de messingen pompstok gebruikt; de daaraan te bevestigen lap (of werk), moet bij het uitpompen en wisschen de trekken volgen en aan den pompstok eene draaijing geven Hij moet dus goed in den loop sluiten en de hand, waarmede men de pompstok vasthoudt, de draaijende beweging volgen. Zonder het volgen der trekken, is het schoonmaken van deze niet mogelijk.

Alleen te velde, mag de ontlaadstok als pompstok worden gebezigd. Daartoe wordt de wisscher op den ontlaadstok geschroefd, maar niet te vast aangedraaid, opdat hij, bij de op- en nederwaartsche beweging in den loop, de trekken volgen kunne. Een lap wordt nu, nadat het eene einde door een der sleuven is gestoken, om het geribte lijf gewikkeld, en het andere einde door de tweede sleuf gestoken.

De omwoeling van den wisscher moet zóó dik zijn, dat zij vrij stevig in den loop sluit, zoodat eenige kracht noodig is om den ontlaadstok op en neder te bewegen.

De kop van den ontlaadstok wordt als handvat gebezigd, waartoe een eind lap door de sleuf gestoken en om de hand gewikkeld wordt.

Het schoonmaken van den loop, geschiedt overigens zooals boven is voorgeschreven; de ontlaadstok draait daarbij in de moer van den wisscher.

In die gevallen, waarin het niet mogelijk is, om het verharde kruidslijm en de loodschilfers door uitpompen geheel te verwijderen, maakt men, na den wisscher, nog gebruik van den loopfrisscher. Deze wordt op dezelfde wijze als de wisscher op den ontlaadstok geschroefd en nadat de grendel in het staartstuk gebragt en gezekerd is, van olie voorzien zoolang in den loop heen en weder bewogen, tot deze geheel zuiver is.

De grendel wordt daarna weder uitgenomen en de loop met den wisscher uitgeveegd en behoorlijk ingesmeerd.

Men zij indachtig voor het schoonmaken van den loop, nimmer zee- of zoutwater te bezigen.

Het schoonmaken der kamer en van het staartstuk, geschiedt te gelijkertijd met het reinigen van den loop, het best met een passend stuk hout met lappen of werk, waarbij vooral tegen beschadiging van de gleuf van den patroontrekker en den kamerrand dient te worden gewaakt.

De grendel wordt zonder poetsen roestvrij gehouden, en de onderdeelen daarvan met lappen en den slotborstel schoongemaakt.

De gaten, de moeren en draden der schroeven moeten goed worden schoongemaakt.

De draden der schroeven, het speeleinde der slagveer, de spanvlakken, de gleuf van den patroontrekker en de voorzijde van den geleider worden, na reiniging, met sla- of klapperolie bestreken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Alle overige niet gebruineerde deelen van het geweer, worden op dezelfde wijze gereinigd en dof gehouden zonder poetsen.

De loop mag inwendig evenmin blinkend gepoetst worden.

Het poetsen met scherpe of harde voorwerpen is verboden.

Ligte roest, die bij het gebruik in regen spoedig ontstaat, kan gemakkelijk door afwrijving met den vetlap worden verwijderd, mits men daarmee niet te lang wachte.

Zware of ingevreten roest, wordt door den geweermaker weggenomen.

De schroefdraaijer wordt alleen roestvrij gehouden en dus niet gepoetst of kunstmatig zwart gemaakt.

Ieder soldaat behoort zijne wapenen ten allen tijde in een zindelijken, roestvrijen en daardoor bruikbaren en slagvaardigen staat te houden. Verwaarloozing van wapenen, zal steeds strenge bestraffing en vergoeding der te weeg gebragte schade tengevolge hebben.

E. Bruineren.

De geweren worden uitwendig *gebruineerd*, de grendels *gegrijsd* en de laden *gevernist*.

De soldaten mogen, op eigen gezag, geene middelen, hoegenaamd, ter bruinering aanwenden.

Het bruineren geschiedt onder toezigt van de officieren, onderofficieren en korporaals.

Gedurende de werkzaamheden zijn de manschappen vrij van gewapende dienst, doch verpligt, gelijktijdig de tot hunne escouade behoorende geweren, van mankerende manschappen, te bruineren.

Met uitzondering van den grendel, worden alle ijzeren- en stalen deelen, die bij het ineengezet geweer zigtbaar zijn, uitwendig gebruineerd; de loop echter uitwendig, behalve de wanden der verticale en der boogvormige insnijding van den grendel en het steunvlak.

Van de aan het staartstuk bevestigde deelen, worden niet gebruineerd:

de trekkerveer, de trekkerveerschroef en de onderzijde met stift van de palveer; terwijl van den trekker slechts het buiten uitstekende gedeelte gebruineerd wordt.

Voorts worden niet gebruineerd de monding van den loop, de schroefdraden der schroeven en van den ontlaadstok, schroef en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

stiftgaten, bandveerstiften en de opstaande vleugels van het vizier. De inkeping in de vizierklep en in het voetstuk van het vizier, behooren bij het bruineren eenigzins te worden ontzien.

Men drage namelijk zorg bij het afkrassen, de inkeping niet te beschadigen of te misvormen.

Bij het bruineren der geweren van eene kompagnie of een detachement, gaat men volgender wijze te werk:

Men verdeelt een of meer groote tafels door het opspijkeren van latjes in vakken en schrijft met krijt bij ieder vak het serie- en wapennummer van het geweer, waarvan de onderdeelen in dat vak zullen worden gelegd.

De geweren worden uit elkander genomen en de laden van alle ijzerdeelen ontdaan; de bandveren en houtschroeven worden met de meeste voorzigtigheid uitgenomen. Wanneer ze te vast zitten geschiedt zulks door den geweermaker.

De vizierkorrel wordt niet van den loop en de stormring niet van de bajonet genomen.

De vizierschroef en de palveerschroef worden uitgenomen, doch daarna weder in de vizierklep en den hefboom op hare plaats geschroefd, om de deelen die van den buitenkant zigtbaar zijn ook te kunnen bruineren.

De te bruineren stukken van hetzelfde geweer, worden in één vak bij elkander gelegd.

De deelen die niet gebruineerd worden, worden na alvorens te zijn ingesmeerd, zamengepakt of gebonden en van het serie- en wapennummer voorzien, opgeborgen.

Nadat de kamer en de loop van binnen ingesmeerd zijn, wordt in de monding van iederen loop, eene pen van droog hout gestoken. De kamer wordt met een vetlap of eene gevette kurk gesloten. Vervolgens legt men den loop op twee banken of schragen, met het staartstuk op de eene en de houten pen op de andere bank rustende, waardoor hij bij de bewerking geheel vrij ligt.

Daarna worden alle te bruineren deelen goed schoon gemaakt en door middel van eenen lap, met drooge fijne kalk goed afgewreven. Hierdoor verwijdert men alle vetdeelen die beletten zouden dat het bruineersel, bij de eerste aanstrijking, op het ijzer werkte.

Deze voorbereidende werkzaamheden afgeloopen zijnde, gaat men tot het bruineren over.

Hier toe voorziet zich ieder man van een rolletje, dat ter lengte en dikte van eenen vinger, uit eenen katoenen of linnen lap vervaardigd en sterk in elkander gerold is. Het eene einde daarvan doopt men in het bruineersel, wringt daarna het rolletje met de vingers uit, om het te veel opgenomen vocht te verwij-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

deren en bestrijkt daarmede alle ijzerdeelen die gebruineerd moeten worden.

Het kleurmiddel moet steeds gelijkmatig, doch vooral in eene uiterst dunne laag worden aangebragt. Om de insnijding der schroeven en die plaatsen, waar men met het rolletje niet goed bij kan komen, te bevochtigen, bezigt men eene veder, zorgende dat die slechts spaarzaam van vocht voorzien worde.

Men zorge de bevochtigde deelen niet meer met de hand aan te raken, vóór dat het bruineersel is opgedroogd.

De aldus bevochtigde deelen worden, zooveel mogelijk, in de open lucht, immer buiten de zon gedroogd.

Na droog geworden te zijn, worden die deelen op de volgende wijze, door middel van krasborstels, van de daarop ontstane roest ontdaan.

Men wrijve met den krasborstel zacht over de beroeste deelen tot dat het ijzer weder glans krijgt, zonder er echter het bruineersel af te krabben, het ijzer blank te wrijven of krassen daarin te maken.

De insnijdingen der schroeven en andere ongelijke deelen worden met een kleinen krasborstel afgekrabt.

De aldus van roest gezuiverde deelen worden met een droogen lap afgewreven en andermaal, op de voorschreven wijze, met bruineersel bestreken.

Tot handleiding bij deze werkzaamheden is het volgende bepaald:

1^{en}dag. Des morgens om 9 uur de geweren uitcennemen, de ijzerdeelen met zorg vetvrij maken en daarna gelijkmatig en dun aanstrijken.

Dit kan tegen 11 uur afgeloopen zijn, men laat nu alles tot den volgenden ochtend droogen met uitzondering van den loop, die slechts tot 2 uur blijft liggen, om dien middag nog met zorg afgekrast en 's avonds, tegen 6 uur, weder aangestreken te worden.

2^{en}dag. Des morgens om 9 uur of bij bijzonder gunstig weder vroeger, wanneer ten minste de stukken goed droog zijn,—begint het afkrassen en naarmate, ieder der hoofddeelen, loop, bajonet, ontlaadstok en beslagdeelen van roest gezuiverd en gepolcerd is, ter beoordeeling van den met het toezigt belasten officier, wordt het op nieuw aangestreken en te droogen gelegd.

Het afkrassen en aanstrijken zal dan tegen 11 of 12 uur gedaan zijn.

Tegen 3 uur begint weder het afkrassen van het stuk, dat 's morgens het eerst werd aangestreken en dus het langst gedroogd heeft; zoo bij opvolging handelende even als 's morgens, wordt daarna elk stuk weder aangestreken.

Om zeker te zijn dat het kleurmiddel niet te sterk werkt, behooren de werkzaamheden zoo geregeld te worden, dat de loopen en met uitzondering van den 1sten dag ook de andere deelen, twee malen daags worden afgekrast en aangestreken.

Op deze wijze wordt voortgewerkt, tot dat alle ijzerdeelen, van af en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

met inbegrip van den 2den dag, acht malen zijn afgekrast en zeven malen zijn aangestreken.

De geheele bewerking is dus in 5 dagen afgeloopen.

Mogten, ten gevolge van geheel onvoorziene omstandigheden, sommige voorwerpen en vooral de loopen, niet tweemalen daags zijn afgekrast, dan worden zij, nog dienzelfden dag, met kokend water afgespoeld, om het te sterk invreten van het zuur te voorkomen.

De hierboven omschreven bewerking zal de ijzerdeelen eene donker kastanje bruine kleur doen verkrijgen.

Na de laatste maal te zijn afgekrast, worden de deelen met kokend water afgespoeld, en nog warm zijnde, met eenen lap zóó lang gewreven tot de losse roest verwijderd is.

Alsdan worden zij met het smeersel voor vuur- en blanke wapenen ingewreven. De loop wordt,— na van de houten pen en de sluiting der kamer te zijn ontdaan,—inwendig goed schoon gemaakt en evenals de verdere deelen waarvoor dit voorgeschreven is, van gezuiverde olie voorzien.

Het geweer wordt daarna weder in elkander gezet, daarbij acht gevende, dat de vingers niet vochtig zijn.

Het is raadzaam de stiften en de onderzijde der bandveren, alsmede de binnenzijde van de kolf- en trekkerplaat, van gezuiverde olie te voorzien alvorens ze in de lade te plaatsen. Bij het indraaijen der houtschroeven, mag geen olie gebezigd worden.

Bij het bruineren moet vooral gezorgd worden, dat die gedeelten der onderdeelen, die niet gebruineerd behooren te zijn, ook geheel vrij van het bruineervocht blijven.

Het is dus daarom te meer aan te bevelen, die gedeelten eenigzins vetachtig te houden. Dit moet echter met voorzigtigheid geschieden, daar de te bruineren naastbij gelegen oppervlakken geheel vrij van vet of olie moeten blijven.

De 2 eerste dagen na het bruineren, wordt het geweer dagelijks 2 malen uiteengenomen en afgewreven, vervolgens met een kleinen krasborstel telkens zacht afgekrast, tot dat zich hoegenaamd geen naroest meer vertoont en eindelijk ingesmeerd en weder ineengezet. De kolfplaat, de trekkerplaat en de bandveren worden hierbij niet afgenomen.

Mogten enkele plaatsen van gebruineerde deelen door de eene of andere omstandigheid, niet de gewenschte kleur hebben verkregen, of blank zijn geworden, zoo worden die, na door wrijving met fijne drooge kalk van vetdeelen gezuiverd te zijn, op de voorschreven wijze op nieuw behandeld tot dat de kleur over het geheele oppervlak van het deel gelijk is.

De gebruineerde ijzerdeelen worden altijd eenigzins vet gehouden, door ze, van tijd tot tijd, met een lap met het smeersel af te wrijven.

Is eenig gebruineerd deel beroest, dan bestrijkt men het met olie of vet en laat het eenigen tijd liggen, op dat de roest los weeke, en wrijft het dan met een lap af, hierdoor zal het bruineersel niet lijden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

F. Grijzen.

Met uitzondering van den patroontrekker, de patroontrekkerschroef, slagpin en die gedeelten welke aan elkander sluiten, en allen blank blijven, wordt de grendel, vóór de indienststelling van het geweer, grijs gemaakt met zwavelzuur.

Het overgrijzen, bij gelegenheid van het bruineren, wordt door den man verrigt op de volgende wijze.

De grendel wordt uit elkander genomen, waarna het dekstuk weder op den geleider bevestigd en de geleiderschroef weder ingedraaid wordt.

Zoowel in den geleider als in den afsluiter wordt een houten pen gestoken, om bij de bewerking als handvat te dienen, terwijl de haan bij de slagpin wordt vastgehouden.

Nadat genoemde onderdeelen met kalk goed blank gewreven en van vetdeelen gezuiverd zijn, worden zij eenmaal met eene veer met zwavelzuur bestreken en zóó geplaatst of opgehangen, dat het overtollige zwavelzuur kan afloopen.

Zoodra het geheele oppervlak eene gelijkmatige kleur heeft verkregen, worden zij in kokend water gedompeld en afgespoeld, eerst met een droogen en daarna met een olielap goed afgewreven en ten slotte ruim met olie ingesmeerd.

De houten pennen worden nu uitgenomen, dekstuk en geleiderschroef losgeschroefd en het logement voor de slagveer en de moer voor de geleiderschroef, zoomede de afsluiter en geleider, van binnen goed schoon gemaakt en met olie ingesmeerd, waarna de geleider weder in het staartstuk gebragt en de grendel ineengezet wordt.

De geheele bewerking is binnen het uur afgeloopen.

De eerste twee dagen moet men naauwkeurig nagaan of zich ook roest op den grendel vertoont, die dan telken male door afwrijven met een olielap verwijderd wordt.

Het zwavelzuur mag slechts in kleine hoeveelheden in glazen of verglaasde, nimmer in metalen of houten voorwerpen gegoten en moet onmiddellijk gebruikt worden; terwijl men bij de aanwending met voorzigtigheid te werk dient te gaan, zoodat de kleeding niet met het zuur in aanraking komt.

G. Vernissen.

Ter voorkoming van roest en om het indringen van vocht of vetdeelen in de lade te beletten, wordt zij, in de ontlaadstokgroef en in de ligplaatsen van loop en staartstuk, bandveren, kolfplaat, trekkerplaat, onderkordonbeugel en beugel en daarna uitwendig, van eene laag schellakvernis voorzien.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Tot het uitwendig vernissen, wordt de lade na van alle ijzerdeelen te zijn ontdaan, met een lap goed afgewreven en daarna driemaal met schellakvernis bestreken. Telkens laat men eerst de vernislaag droogen, vóór men tot eene volgende bestrijking overgaat.

Naar gelang de bewerking bij warm en droog, of minder gunstig weder geschiedt, loopt zij in één of meerdere dagen af.

Nimmer mag het droogen in de zon geschieden.

Het schellakvernis wordt goed geschud, daarna bij kleine hoeveelheden in kommetjes gegoten en onmiddellijk aangewend; laat men het te lang staan, dan wordt het dik en verhardt.

4. Onderhoud der overige wapenen en lederwerken.

A. Kap- en Zaagmessen.

De gebruineerde stalen scheeden worden uitwendig onderhouden met hetzelfde smeersel als voor de geweren.

De stalen scheeden worden bij de korpsen op dezelfde wijze als de geweren gebruineerd.

De scheedevoering wordt door den geweermaker uitgenomen en na het bruineren weder ingezet. Op plaatsen waar geen geweermakersatelier gevestigd is, neemt de man haar uit, waartoe de trechter, na het uitdraaijen der trechterschroef, wordt uitgenomen. Kan zulks niet met de hand geschieden, dan wordt de trechter uitgedreven door voorzigtig met een stuk hout tegen den trechterrand te slaan.

Nadat de trechter verwijderd is wordt de scheedevoering uitgenomen, de trechterschroef in den trechter geschroefd.

Om de scheede bij het bruineren goed te kunnen aanvatten, wordt een langwerpig stuk hout er in gestoken.

De scheede wordt uitwendig geheel, van den trechter de rand en van de schroef de kop, gebruineerd.

Na het bruineren wordt de scheede inwendig met het smeersel ingesmeerd; eerst de scheedevoering en daarna de trechter ingebragt. Daarbij zorgt men dat de dunne einden der scheedevoering behoorlijk achter den trechter komen.

De greep wordt met smeersel onderhouden.

Tot het schoonmaken der kling gebruikt men een puntig poetshout en een mengsel van fijngewreven gebranden blaauwen steen en klapperolie.

De messingen onderdeelen van het kapmes en van alle wapenuitrustingstukken mogen niet met vet worden bestreken; zij worden met fijngewreven blaauwen steen en lappen schoon gemaakt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

B. Lederwerken.

De patroonzakken en geweerriemen, de binnenkleppen en bakken der patroontasschen en in het algemeen de binnenzijden van het lederwerk worden niet zwart gemaakt.

De overige bruine lederwerken worden bij indienststelling zwart gemaakt en ook, behalve de gordelriem — onderhouden met een smeer, dat uit de oorlogsmagazijnen wordt ontvangen. De lederwerken worden eenmaal met dat smeer bestreken en daarna goed uitgeborsteld en opgewreven tot dat ze een glanzend aanzien krijgen.

De gordelriemen worden uitsluitend met zwarte was onderhouden. Dit zoogenaamd „*in de harde was poetsen*" geschiedt door de wasschijf, na die even verwarmd te hebben, over het leder te strijken en de was daarna met een lap gelijk te wrijven en vervolgens uit te borstelen.

De deelen der patroontasschen, die niet worden zwart gemaakt, worden van tijd tot tijd, — b.v. om de 3 maanden, hoofdzakelijk langs de naden met vet ingesmeerd.

C. Hoorns en Trommen.

De hoorns en trommen worden, voor zooveel noodig, gepoetst met een weinig blaauwen steen.

Het uiteennemen der trom geschiedt door eerst de tromsnaarschroefmoer los te draaijen en de tromsnaar af te nemen, daarna worden de tromspanschroefmoeren twee aan twee, telkens eene overspringende, losgedraaid, de tromspanschroeven uitgenomen en ten slotte de reepen en vellen.

Bij het ineenzetten valt op het volgende te letten:

1o. Bij het plaatsen van de tromvellen moeten de hoepels overal even ver over den tromketel vatten;

2o. De reepen moeten behoorlijk op de hoepels dragen en overigens op den rand van den tromketel rusten;

3o. De reepen moeten zoodanig geplaatst zijn, dat de overeenkomstige ijzeren oogen tot doorlating van de tromspanschroeven, juist boven elkander liggen;

4o. De tromspanschroeven moeten met hare borst in de daarvoor bestaande inrigting, in de oogen der snaarreepen worden ingelaten, zoodanig, dat de koppen tegen de oogen van die reepen aansluiten;

5o. De moeren tot de tromspanschroeven moeten met de hand voorzigtig en opvolgend gelijkmatig met halve slagen of omgangen worden aangedraaid, nimmer mogen andere hulpmiddelen tot krachtuitoefening worden aangewend.

Voorts worden de moeren twee aan twee, telkens één overspringende, aangedraaid om het schranken van de reepen te vermijden en ten slotte de tromsnaar bevestigd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Na het gebruik der trom, worden de moeren der spanschroeven een weinig losgedraaid.

De reepen worden, waar zij op de tromvellen dragen, met een weinig vet ingesmeerd ten einde zware beroesting te voorkomen.

5. Inspectie van het geweer.

Bij het inspecteren overtuigt men zich dat het geweer goed schoongemaakt en in elkander gezet is. Meer bepaald lette men daarbij op, dat:

1. De *bajonet* niet verbogen is en gemakkelijk met de hand kan worden afgenomen;
2. De *ontlaadstok* goed is aangeschroefd;
3. De *lade* schoon en droog gewreven is en geen scheuren vertoont;
4. De *bandveren* zich vrij in hare inlatingen bewegen en de *banden* niet klemmen;
5. De *loop* geen deuken, butsen, gallen of roest vertoont, de *tromp* onbeschadigd en inwendig niet gladgepoetst is;
6. De *pal* en *grendel* goed werken en van den laatste alle schroeven en in 't bijzonder de patroontrekkerschroef, goed zijn aangedraaid ter voorkoming dat bij het terugbrengen van den grendel, de haak van den patroontrekker over den rand van de patroonhuls schiet;
7. De *loop*, *kamer* met rand en gleuf voor den patroontrekker behoorlijk gereinigd zijn en de kamerrand geen braam vertoont;
8. De *trekker* goed gangbaar en *geleiderschroef* voldoende aangedraaid is;
9. De *haan* niet te gemakkelijk overgaat, wat het gevolg kan zijn van het niet voldoende aandraaijen der trekkerveerschroef, doch ook van afslijting of van een ongeoorloofd afnemen van de trekkerveernok.

6. Munitie.

De munitie voor het geweer bestaat uit *scherpe* en *losse* patronen.

De hulzen voor beiden zijn gelijk en worden getrokken van messingplaat. Zij zijn aan de bovenzijde fleschvormig en aan de onderzijde voorzien van een rand, waartegen de haak van den patroontrekker moet werken.

In 't midden van den bodem bevindt zich eene inzinking (*steundop*), waarin het rood koperen slaghoedje met plat roodkoperen aanbeeldje wordt geperst. De inzinking heeft een rond gaatje tot doorlating van den vuurstraal, bij ontbranding der slagsas.

De hulzen zijn inwendig gevernist

De kruidlading, zoowel der scherpe als losse patronen, bedraagt 4.25 grammen.

Op die lading bevindt zich bij eerstgenoemden een vilten schijfje en daarop een vetprop (1), die in een tot dopje gevormd

(1) Bestaande uit 5 deelen rundervet en 1 deel geele was.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schijfje van vloeipapier is geplaatst. Op de vetprop is een hardlooden (1) puntkogel.

Bij de losse patronen wordt de lading opgesloten door een met zaagsel gevulde prop van wit papier, die in dun gesmolten was wordt gedoopt om gasontsnapping te voorkomen.

Het voorste gedeelte van den kogel is peervormig. Het achterste gedeelte is cylindervormig en heeft op het buitenoppervlak twee rondgaande vierkant ingesneden groeven, voorzien van patroonsmeersel.

De bovenste groef dient tevens om aan te wijzen, hoe ver de kogel in de patroonhuls moet worden gebragt.

De grootste middellijn van den kogel bedraagt 11^{mm} 7, zijn gewigt 21.80 grammen.

Alvorens de kogel in de huls te brengen wordt hij gevernist.

Het gewigt der scherpe patronen is 40 grammen.

De munitie voor het achterlaadgeweer wordt vervaardigd bij de pyrotechnische werkplaats te Soerabaija.

---

7. Werking van grendel, trekker en trekkerveer.

Door het brengen van den kop van de regter- naar de linkerzijde, draait de geleider in gelijke rigting, waarbij zijn spanvlak, drukkende op dat van den haan, dezen noodzaakt naar achteren te wijken, terwijl zijn lip eene zijwaartsche beweging belet; de kraag van de slagpin voert het speeleinde der slagveer mede en spant deze.

Is de kop regtstandig gebragt, dan vat de tand van den haan in de rust van den geleider, waardoor het tegen elkander oploopen der spanvlakken wordt belet en de slagveer gespannen blijft.

Bij het draaijen van den kop, beweegt zich de geleiderschroef in de sleuf van den afsluiter. Deze laatste zal alzoo,—daarin eveneens belet door de ligging van den patroontrekker in de gleuf van het staartstuk,—niet mede draaijen, doch alleen een weinig achteruitgaan, waardoor de verschoten huls wordt los gemaakt.

Brengt men nu den kop met kracht achteruit, dan gaat de grendel achterwaarts, tot dat de patroontrekker, die de huls mede neemt, tegen het einde zijner gleuf stuit.

De schok, die hierdoor ontstaat, is voldoende om de huls uit den bak te werpen.

Wordt na de patroon in den bak te hebben gelegd, de loop gesloten, door den grendel zoover mogelijk naar voren te brengen, dan glijdt de gleuf voor de trekkerveernok over deze laatste.

Bij het naar de regterzijde brengen van den kop, (waarmede eene kleine achterwaartsche beweging van den grendel gepaard gaat), komt de tand van den haan vrij van de rust des geleiders, doch tevens grijpt de trekkerveernok voor den haan, en wordt zoodoende het ontspannen der slagveer en het hiermede gepaard gaand vooruitschieten van den haan

(1) Hardlood is eene vermenging *(legering)* van lood met tin.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

belet. De haak van den patroontrekker glijdt inmiddels over den rand der huls en plaatst zich daarvoor.

Door op den trekker te werken, drukt men de trekkerveernok omlaag; hierdoor wordt de haan vrij. De slagveer kan dus ontsnappen en drijft de slagpin tegen het slaghoedje.

De stift in het kanaal van den geleider, dient tot weerstand aan den kraag van de slagpin, wanneer de lange arm der slagveer breekt. Zij voorkomt, in dat geval, het uitvallen of achteruitslaan van den haan, bij het afgaan van het schot.

X. Schietoefeningen.

I. Beschouwingen over het schieten en verklaring van het schot. Trefkans.

Rigten, is het door de vizierinkeping en over den bovenkant van de vizierkorrel naar een bepaald doel zien.

Rigt- of *vizierlijn*, is de denkbeeldige lijn, die bij het rigten over het vizier naar de korrel wordt getrokken.

Rigt- of *mikpunt*, is het punt waar de verlengde vizierlijn het doel zou ontmoeten.

Trefpunt, is het punt waar de kogel het doel treft.

De lijn die men kan onderstellen door het midden van den loop te gaan, heet *aslijn*.

Rigt de schutter het geladen geweer op een doel en drijft hij, door op den trekker te drukken, de slagpin tegen het slaghoedje, dan zal de buskruidlading der patroon verbranden.

Door die verbranding wordt *buskruidgas* ontwikkeld, dat de eigenschap bezit zich in alle rigtingen even sterk uit te zetten. Door de werking van dat gas op het steunstuk wordt de *terugstoot* veroorzaakt.

Het buskruidgas vindt alleen in de rigting der monding van den loop een uitweg en drijft den kogel met kracht vooruit.

In de ziel volgt de kogel de rigting der aslijn. Heeft hij de tromp verlaten, dan wordt de kogel, door niets verhinderd, even als ieder ander voorwerp door de zwaartekracht naar de aarde getrokken (1); — hij beweegt zich even als een steen die met de hand is voortgeworpen.

De kogel zal dus van af de tromp van de aslijn afwijken en beneden die lijn, steeds dalende, zich voortbewegen om ten slotte op den grond te vallen. De daarbij afgelegde weg is een denkbeeldige kromme lijn, die men *kogelbaan* noemt.

(1) Terwijl de tegenstand van de lucht zijne aanvankelijke snelheid uitput.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Liepen vizier en aslijn evenwijdig, dan zou de kogel niet *in* maar *beneden* het mikpunt treffen, m. a. w. het trefpunt steeds lager dan het mikpunt liggen. Om mik- en trefpunt zamen te doen vallen, moet de kogelbaan zich gedeeltelijk boven de rigtlijn verheffen en — aangezien die baan onder de aslijn ligt, deze laatste de vizierlijn snijden.

As- en vizierlijn kunnen elkaar niet snijden zonder de tromp van het geweer te doen rijzen, of het achterste gedeelte van den loop te doen dalen.

Ten einde nu niet op een bij gissing gekozen punt boven het gewenschte trefpunt te rigten en de tromp met zekerheid voldoende te doen rijzen, heeft het geweer op het achterste gedeelte van den loop eene verhooging. Die verhooging is het vizier (opzet).

Rigt men over de inkeping van de beweegbare klep of over die van het voetstuk (standvizier) en over de korrel op een doel, dan ligt daarbij de loop van achteren lager dan de tromp. Wanneer nu de verhooging van de tromp in goede verhouding staat tot den afstand waarop men zich van het doel bevindt, dan zal het dalen van den kogel geen beletsel zijn om het mikpunt te treffen.

De ruimte binnen welke de kogel zich niet hooger boven den grond verheft dan de lengte van een man of van een ruiter, noemt men in het eerste geval *bestreken ruimte voor infanterie* in het laatste *bestreken ruimte voor kavallerie.*

Verheft de kogel zich voor eenigen afstand, nergens meer boven den grond dan de hoogte van den man of van den ruiter, dan is de baan in het eene geval geheel bestreken voor infanterie (en dus ook voor kavallerie), in het andere geval voor kavallerie.

Bij het achterlaadgeweer klein kaliber is de kogelbaan tot op 400 pas nog geheel bestreken voor infanterie.

De kogelbaan snijdt de rigtlijn in twee punten, n. l. de eerste keer kort bij de tromp, de tweede maal in het trefpunt; tusschen die twee punten beweegt de kogel zich *boven* de rigtlijn. Vervolgt hij door het trefpunt zijn weg, dan beweegt de kogel zich daarachter *beneden* de rigtlijn.

Dragt is de afstand van de tromp tot het doel waarvoor de opzet is geregeld. Daar de vizierkorrel zeer digt bij de tromp is gelegen, wordt haar afstand tot genoemd doel, ook wel dragt genoemd.

Veronderstelt men dat de opzet geregeld is voor een dragt van 300 pas, dan zouden, wanneer men met dien opzet rigtte naar een op *korteren* afstand gelegen doel, rigt- en trefpunt niet zamenvallen, maar het laatste zooveel *hooger* gelegen zijn als de afstand tusschen de rigtlijn en de kogelbaan bedraagt. Diezelfde opzet voor een verderen afstand gebruikende, zou juist het tegenovergestelde plaats hebben.

Om derhalve met behulp van een bepaalden opzet een op korteren afstand gelegen doel te treffen moet men niet daarop, maar zooveel *lager* rigte, nals bovenbedoelde afstand tusschen kogelbaan en rigtlijn bedraagt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Een op verderen afstand gelegen doel met behulp van dienzelfden opzet willende treffen, rigt men in dezelfde mate *hooger*.

Op alle afstanden rigt men met *gestreken* korrel, d. i. de bovenkant der korrel moet gelijk komen met den bovenkant der vizierklep.

Tot 300 pas rigt men, met de vizierklep tot op den loop voorover geslagen, over de vizierkeep in het voetstuk.

Aldus rigtende is de dragt van het geweer 250 pas, en de baan tot op meer dan 300 pas geheel bestreken voor infanterie. Met dien opzet op het midden van een man rigtende, zal men hem altijd treffen; doch niet juist in het mikpunt, maar *hooger* op afstanden kleiner dan 250 pas en *lager* op 300 pas.

In het algemeen heeft elk schutter de neiging om te hoog te rigten. Het verdient dus aanbeveling om op afstanden beneden de 300 pas steeds op den voet van het doel te mikken.

Indien van een man slechts het bovenlijf zigtbaar is, heeft de schutter beneden de 250 pas goede kans van treffen indien hij op den onderkant van het zigtbare gedeelte mikt.

Bij het vuren op een zeer klein doel, b. v. het hoofd van een man, rigt men op:

50, 100, 150 en 200 passen,
1.5, 2.5, 2.5 en 1.5 decimeter beneden het midden.

Tot 450 pas rigt men over de keep van de op het voetstuk neergeslagen vizierklep. Aldus rigtende is de dragt van het geweer 350 pas.

Met datzelfde vizier wordt op 400 pas op de borst en op 450 op het hoofd van een man gemikt.

Op 500 pas en verder tot en met 1200 pas, wordt de vizierklep zóóveel opgerigt, dat de bovenzijde overeenstemt met de insnijding, die voor den verlangden afstand, op den linkervleugel van het vizier is aangebragt.

---

2. Afwijkingen van het schot.

A. Ten gevolge van het verkeerd rigten.

Helt bij het rigten het vizier regts over, dan wijkt ook de tromp regts af en men treft *te veel regts* van het doel.

In dien toestand staat ook de korrel schuin, de tromp wordt niet genoeg opgeheven, en dientengevolge treft men het doel *bovendien te laag*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Helt het vizier links over dan treft men ook links en te laag.

Rigt men niet juist over het midden van de korrel maar over een punt meer links daarvan, dan wijkt de tromp regts af en men treft regts van het doel. Rigt men over een punt regts van het midden der korrel gelegen, dan treft men links van het doel.

B. Ten gevolge van de weersgesteldheid.

Zooals hiervoren reeds gezegd werd, rigt men steeds met gestreken korrel.

Beschijnt de zon de geheele korrel, dan kan men hare grenzen niet juist onderscheiden, en meent dat de door de korrel teruggekaatste zonnestralen de korrel zelve is. Onwillekeurig rigt men dan zóó, dat het midden van de korrel lager komt dan de bovenkant der vizierkeep (fijn korrel), en schiet te laag.

Bij betrokken lucht, kan men de korrel niet duidelijk onderscheiden. Onwillekeurig heft men de tromp op om haar beter te kunnen zien (grof korrel), en schiet daardoor te hoog.

Beschijnt de zon de regterzijde der korrel, dan meent men dat de door haar teruggekaatste zonnestralen, de regterzijde der korrel zelve is. Men rigt dan niet over het midden van de korrel, maar over een punt meer regts daarvan gelegen en treft alzoo meer links van het doel.

Men moet dus in zoodanig geval tegen de zon in, aanhouden (rigten) en het verdient dan aanbeveling, om de korrel met kruidslijm dof te maken, vooral indien zij langzamerhand van het bruineersel ontdaan en blank geworden is.

Beschijnt de zon de korrel ter linker zijde, dan heeft het omgekeerde plaats.

De wind drijft den kogel wanneer hij van op zijde in de baan komt, naar den tegenovergestelden kant. Men moet dus ook bij het vuren tegen den wind in aanhouden.

Bij sterken wind naar de schijf toe, treft men hooger, waait hij van tegenovergestelde zijde, dan treft men lager dan gewoonlijk.

De soldaat zorge vooral de korrel van zijn geweer niet te beschadigen.

Het minste krasje of braampje daaraan is voldoende, om bij het rigten, niet meer gemakkelijk, zuiver het midden van de korrel te kunnen onderscheiden.

---

3. Verdeeling in klassen.

Het schietsaisoen duurt jaarlijks van 1 Februari tot en met 31 October. De maand November is bestemd voor het prijs-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schieten; de maanden December en Januari tot het in orde brengen der schietbanen enz. en tot het houden der voorbereidende oefeningen.

De schietoefeningen worden verdeeld in die der 3e, 2e en 1e klasse en in die der scherpschutters.

De schutters der 3e klasse vuren op afstanden van 100—300 pas en op de driemansschijf.

Die der 2e klasse schieten van 100—300 pas, op de éénmansschijf en van 350—450 pas op de driemansschijf.

De schutters der 1e klasse vuren van 100—300 pas, mede op de éénmansschijf en van 500—600 pas op de vijfmansschijf.

De schutters, die aan de gestelde voorwaarden in de drie klassen voldaan hebben, worden tot scherpschutters benoemd. De scherpschutters worden korpsgewijze afzonderlijk geoefend, door een door den korpskommandant aan te wijzen officier.

Zij ontvangen voornamelijk onderrigt in het vuren op de elipsvormige schijf, op kleine, beweegbare, kortstondig en onverwacht te voorschijn komende doelen, op bekende en onbekende afstanden t/m 1000 passen, over rivieren, ravijnen, van de hoogte naar de laagte en omgekeerd, enz.

Zij doorloopen jaarlijks bij het begin van het schietsaisoen, de oefeningen der 1e klasse van 100 tot en met 300 pas. Wanneer zij met 60 schoten, niet voldaan hebben aan de voorwaarden van overgang op die afstanden, worden zij teruggebragt tot de 1e oefening der 3e klasse.

In de drie verschillende klassen worden bij iedere oefening 5 patronen verschoten.

Zoodra de scherpschutters hebben voldaan aan de in bovengenoemden herhalingscursus gestelde voorwaarden, zullen zij 10 patronen per oefening verschieten.

Alle schutters moeten jaarlijks, bij den aanvang van het schietsaisoen, de schietoefeningen weder beginnen op den kortsten afstand van de klasse, waarin zij het vorige schietsaisoen gebleven waren.

---

4. Het schieten naar de schijf.

Alvorens naar de schijf te schieten worden de soldaten geoefend in het rigten en aftrekken met behulp van den schietbok en uit de vrije hand zoomede in het vuren met losse patronen.

Bij de voorbereidende oefeningen zijn de schutters gekleed in kazernetenue, bij het schieten naar de schijf in exercitietenue met den randsel om.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Bij het uitrukken om schijf te schieten, worden vóór den afmarsch naar het terrein, de geweren geïnspecteerd.

De patronen worden, onder onmiddellijk toezigt van den fourier, in een gesloten kist medegenomen en door dezen op het terrein alleen uitgegeven aan de manschappen die tegelijk voorkomen om te schieten. Het aantal van deze, zal niet meer dan acht bedragen; stilstaande zullen zij het geweer bij den voet hebben en zich bewegende het omlaag dragen.

De man die schieten moet, doet 5 passen voorwaarts, stelt zich regt voor de schijf en neemt, zoodra de seinvlag is ingetrokken, de houding aan waarin hij vuren zal.

De schutters der 3e en 2e klasse schieten in staande houding, die der 1e kl. en de scherpschutters zijn geheel vrij in het kiezen hunner houding.

Alle schutters schieten uit de vrije hand, de scherpschutters bovendien naar verkiezing aangeleund of opgelegd.

Het geweer wordt in de aangenomen positie geladen; de vizierklep zoo noodig met de regterhand geregeld.

De schutter mag niet te lang mikken, wordt hij door de eene of andere oorzaak verhinderd het geweer spoedig in de behoorlijke rigting te brengen, dan zet hij het af.

Bij het brengen van het geweer in den aanslag, onthoude de schutter zich van het te hoog aanleggen. Hij moet zoo noodig eerst *beneden* het doel aanleggen en door het geleidelijk opheffen van de tromp, op het gewenschte mikpunt rigten.

De schutter geeft rustig zijn schot af. Vóór dat de waarnemer het trefpunt aanwijst, moet hij zeggen waar zijn schot vermoedelijk getroffen heeft. Daartoe is het noodig, dat hij leert door zijn schot heen te zien, dat wil zeggen: waarnemen op welk punt der schijf de vizierlijn gerigt was, toen het schot afging, omdat dit het vermoedelijk trefpunt zal zijn. Vervolgens wordt het geweer bij den voet gezet.

Bij het snelvuur wordt in den aanslag geschoten; op het oogenblik dat het geweer tegen den schouder komt, moet de vinger reeds tegen den trekker geplaatst zijn.

Het komt er daarbij op aan, het geweer dadelijk eene zoodanige ligging te geven, dat alle voorwerpen worden getroffen welke in de grootste bestreken ruimte van het wapen, zich op manshoogte bevinden. Veel treffers hebben echter meer waarde dan veel schoten.

Gedurende het schieten mogen noch door de schutters, noch door de waarnemers, door roepen of fluiten mededeelingen gedaan worden; eveneens wordt geen gebruik gemaakt van hoorn- of tromsignalen.

Aan de manschappen, die niet schieten, is het streng verboden, door luid spreken of eenige andere wanordelijkheid, de aandacht van den onderwijs ontvangenden schutter af te leiden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Naar gelang de schutters hebben afgeschoten en de geweren zijn nagezien, worden zij onder het toezigt van gegradueerden naar het kwartier teruggeleid.

5. Dienstregeling bij de schijf.

Om te kunnen zien waar de kogel de schijf heeft getroffen, worden een onderofficier of korporaal (*waarnemer*) en een soldaat, op 10 passen vóór en zijwaarts van de schijf, achter een aarden schouderwering (*observatiepost*) op post gesteld.

Regts en links van de beweegbare schijf waarop de scherpschutters vuren, zijn twee dergelijke schouderweringen opgesteld.

In één observatiepost mogen niet meer dan twee personen zich gelijktijdig ophouden.

De waarnemer is voorzien van een roode *seinvlag* en van een *aanwijsstok*, de soldaat van wit en zwart papier, om de kogelgaten met stijfsel of eenig ander middel, digt te plakken.

Een rond plankje aan de eene zijde wit, aan de andere zijde zwart geverwd en bevestigd aan een steel, dient tot aanwijsstok.

Na elk schot steekt de waarnemer de seinvlag zigtbaar en zwaaijende omhoog, verlaat daarnà den observatiepost, begeeft zich naar de schijf en doet met den aanwijsstok zóóveel slagen vóór langs de schijf, als er punten geschoten zijn. Vervolgens wijst hij met den stok de trefplaats aan en wel met het wit of zwart van het plankje naar voren, naar gelang in het zwart of wit van de schijf is getroffen. Het is echter evenzoo noodig dat hij zoo naauwkeurig mogelijk aanwijst waar een *misschot* gevallen is.

Op afstanden boven de 300 passen, wordt de stok door de seinvlag vervangen en stelt de waarnemer zich, nà de aanwijzing, vóór de getroffen schijf.

Het aantal slagen is als volgt:

1. Op de *éénmansschijf*, voor treffers in de witte roos, 3 en in de zwarte roos, 2 slagen; voor treffers buiten de roos, 1 slag;
2. op de *driemansschijf*, voor treffers in de zwarte of witte roos, 3 en in het overige van de middenschijf, 2 slagen; voor treffers in de buitenschijven 1 slag;
3. op de *vijfmansschijf*, voor treffers in de middenschijf 3 en in de daarnaast staande schijven 2 slagen; voor treffers in de buitenste schijven 1 slag.

Bij de scherpschutters gelden alleen de schoten, welke het beeld op de schijf treffen; die in het overige gedeelte, worden als misschoten beschouwd.

De kogels die eerst aanslaan en daarnà de schijf raken, worden voor treffers in rekening gebragt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Een onderofficier houdt aanteekening van het aantal punten van het schot. De misschoten worden met een ● aangeteekend.

Tegelijk met den waarnemer verlaat de soldaat de observatiepost, om de kogelgaten aan de voorzijde der schijf digt te plakken met wit of zwart papier naar gelang de kogel in het wit of zwart getroffen heeft.

Hierna gaat hij *gevolgd* door den waarnemer, in den observatiepost terug; de waarnemer houdt daarbij de seinvlag zigtbaar en zwaaijende om hoog. Eerst wanneer *beiden* gedekt zijn, wordt de vlag ingetrokken.

Acht de waarnemer het noodig het schieten te staken, b. v. bij het omvallen der schijf, dan steekt hij de seinvlag omhoog, en verlaat dan *na een weinig wachten*, den observatiepost.

Vóór de snelvuren, verlaat een ieder den observatiepost.

Ook bij de vuren in gesloten en verspreide orde mag zich niemand daarin bevinden.

Bij het staken van het schieten op de beweegbare schijf, al ware het slechts tijdelijk, verlaten de personen bestemd om haar heen en weer te trekken, onmiddellijk weder den observatiepost.

6. Weigeringen.

Weigeringen van het schot kunnen hoofdzakelijk het gevolg zijn van:

1. Minder goede confectie der patronen;
2. Vochtigheid van het kruid;
3. Invloed van het weder op het slagsas;
4. Onvoldoende vulling van het slaghoedje, of het ontbreken van slagsas;
5. Het niet aanwezig zijn van een aanbeeldje, van een slaghoedje of van een gaatje in den steundop;
6. Het niet juist stellen van het slaghoedje, of het scheef plaatsen van het aanbeeldje in den steundop;
7. Te weinig weerstandsvermogen van den steundop;
8. Te dikke randen der hulzen, waardoor de grendel niet geheel kan gesloten worden, zoodat de slagpin het slaghoedje niet voldoende naar binnen drijft;
9. Het afslijten der slagpin, waardoor ook het hoedje niet voldoende naar binnen kan dringen om tegen het aanbeeldje te stooten.

Mogt een patroon weigeren, dan zal de schutter de kamer openen en op nieuw het geweer met dezelfde patroon laden. Weigert deze nogmaals dan wordt zij verworpen.

Herhaalt zich het weigeren dikwerf bij hetzelfde geweer, dan moet het door den geweermaker onderzocht worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

7. Belooningen.

A. Schietpremiën.

De opbrengst der teruggevonden kogels en ledige hulzen wordt gebezigd tot het uitbetalen van kleine premiën, bij de voorbereidende oefeningen, de schietoefeningen en bij het schatten van afstanden. Deze premiën worden op het terrein uitbetaald.

Bij bevordering tot scherpschutter ontvangt elk schutter eene premie van *drie* gulden en een paar koperen hoorntjes, die op den kraag der tunique worden gedragen.

Een scherpschutter die teruggesteld wordt, kan in geen geval andermaal voor die premie in aanmerking komen en verbeurt het regt tot het dragen van bedoelde hoorntjes.

B. Prijsschieten en Schietprijzen.

Aan het prijsschieten nemen deel de scherpschutters en de schutters der 1e klasse.

Manschappen, die in de 2e klasse van militaire discipline zijn, zoomede zij, die hun reeds verkregen schietprijs hebben verkocht, mogen aan den wedstrijd geen deel nemen.

Bij de strafdetachementen wordt alleen door het bewakingsdetachement naar den prijs geschoten.

Tot het prijsschieten rukt een korps in zijn geheel uit.

Zij, die aan den wedstrijd deel nemen, treden aan op den regter vleugel hunner kompagnie, gekleed in groote tenue zonder randsel. Gedurende het prijsschieten zal de korpsmuziek zich doen hooren.

Bij den wedstrijd doen de schutters in staande houding 5 schoten op de elipsvormige schijf.

Het eerste schot wordt op 400 passen afgegeven, het tweede en derde op 300 passen en het vierde en vijfde op 200 passen.

In de eerste plaats komt het aantal treffers, daarna het aantal punten in aanmerking. Staan twee of meer schutters gelijk, dan wordt op nieuw, telkens met 5 schoten, op dezelfde wijze door hen gekampt.

De prijzen worden op het terrein uitgereikt.

Bij het terugkeeren naar het kwartier, zullen de winners van prijzen aan het hoofd der kolonne, onmiddellijk achter de muziek marscheren.

De prijzen worden op de linkerborst gedragen.

Voor minder dan 3 schutters wordt geen prijs verstrekt.

Voor 3 t/m 5 schutters 1 prijs.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voor 6 t/m 10 schutters 2 prijzen en zoo verder voor ieder vijftal schutters 1e kl. en scherpschutters, één prijs meer.

Naarmate een schutter voor de 1e, 2e, 3e of 4e maal een schietprijs behaalt, wordt hem er een van de eerste, tweede, derde of vierde soort verstrekt.

De vier soorten van schietprijzen hebben, respectievelijk, eene waarde van *f* 5.—, *f* 7.50, *f* 10.— en *f* 15—.

Een schutter den schietprijs eener hoogere soort behalende, kan des verkiezende den vorigen schietprijs voor $^2/_3$ der waarde aan het Departement van Oorlog inleveren.

Een schutter voor de 5e maal een schietprijs behalende, ontvangt weder een schietprijs 1e soort, doch is geregtigd dezen naast dien van de 4e soort te dragen.

Voor de 6e, 7e en 8e maal een schietprijs behalende, ontvangt hij opvolgend de prijzen der 2e, 3e of 4e soort en kan dezen naast dien van de 4e soort, welken hij voorheen verwierf, dragen.

Voor de 9e maal een schietprijs behalende, verkrijgt hij weder een prijs 1e soort en kan dien naast de twee reeds verkregen prijzen 4e soort dragen, enz., enz. — Een schutter der 1e klasse voor de 4e maal een schietprijs behalende, wordt bij die gelegenheid tevens tot scherpschutter bevorderd.

Aan schutters, die in de 2e klasse van militaire discipline of bij een strafdetachement zijn geplaatst, is het dragen van schietprijzen verboden.

---

8. Straffen.

Geeft een schutter blijken, dat hij bij het schijfschieten zich grove gebreken heeft eigen gemaakt, dan moet hij tot de voorbereidende oefeningen teruggaan. Na verbetering schiet hij voort op den afstand waarop hij gekomen was.

Is de achteruitgang van een schutter van blijvenden aard, hetzij dat zulks uit onverschilligheid of wel uit ligchaamsgebreken voortspruit, dan wordt hij in eene lagere klasse teruggebragt.

Schutters, wier wapen, bij het schijfschieten, onbruikbaar is ten gevolge van onreinheid of gebreken door eigen schuld veroorzaakt, alsmede zij, die aanhoudend de schijf missen, tengevolge van blijkbaren onwil of het opzettelijk verzuimen der voorschriften betreffende het laden en rigten, worden gestraft.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

XI. Afstanden schatten.

Het juist schatten van afstanden is van zeer grooten invloed op de trefkans.

Ieder schutter behoort daarom het practisch onderwijs daarin met de meeste aandacht te volgen en trachten al datgene zich in het geheugen te prenten, wat hij op elken afstand, als herkenningsteekenen van een veronderstelden, of werkelijken vijand kan waarnemen.

Behalve in het vorenstaande moeten vooral het kader en de scherpschutters zich goed oefenen in het schatten van afstanden tot huizen, bosch- en kampongranden, alleen staande boomen, de voeten en toppen van heuvels, enz., ten einde in een stelling geplaatst zijnde, aan de overige manschappen de voornaamste afstanden te kunnen opgeven, reeds voor dat de vijand zigtbaar is.

Hoewel natuurlijk het gezigtsvermogen van ieder schutter verschilt met dat van een ander, kan voor het op verschillende afstanden onderscheiden van een vermeenden, of werkelijken vijand, het ondervolgende als maatstaf dienen.

Men ziet op:

150 passen de oogen als punten,
250 „ de uniformknoopen, de koppelplaat en de blinkende uitrustingstukken.

Men onderscheidt op:

400 passen het gezigt van het hoofd,
550 „ de bewegingen der beenen,
650 „ of de personen donker of licht gekleed zijn,
800 „ het hoofd nog van den romp.

Langs gebaande wegen kunnen boomen, telegraaf-, afstands-en lantaarnpalen, enz., dienen als hulpmiddel voor het schatten van afstanden.

Als hulpmiddel om op vlakten de oogmaat te verzekeren, kan men den afstand, op het oog van 100 tot 100 passen verdeelen. Natuurlijk schijnt daarbij het tweede 100 tal passen, kleiner dan het eerste, het derde 100 tal kleiner dan het tweede, enz.

Op zekeren afstand kan men niet altijd hetzelfde onderscheiden. De weersgesteldheid, het terrein en de rigting waarin een persoon of troep is geplaatst, hebben daarop soms merkelijken invloed.

Het volgende kan daarbij tot leiddraad dienen:

Men schat somtijds te *ver*:

a. Wanneer bij zonneschijn het voorwerp in de schaduw is, of slechts zijne schaduwzijde vertoont;
b. Bij nevelachtig weder;
c. Indien de lucht vochtig is;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

d. Bij felle hitte;
e. Van de laagte naar de hoogte;
f. In het gebergte vóór regen;
g. In doorsneden en bedekt terrein.

Men schat daarentegen veelal te *kort*:

a. Bij onbewolkte lucht;
b. Bij droogen dampkring;
c. Bij helder verlichte of levendig gekleurde voorwerpen;
d. Bij lichtgekleurde voorwerpen op eenen donkeren, of donker gekleurde voorwerpen op eenen lichten achtergrond.
e. Bij voorwerpen welke zich scherp tegen den horizon afteekenen;
f. Over vlakten of een breed water;
g. Over tusschengelegen diepten;
h. Bij weinig verscheidenheid van terreinvoorwerpen;
i. Van de hoogte naar de laagte;
k. In de vlakte na regen.

In geval van twijfel is het beter een afstand te klein, dan te groot, te schatten, omdat men door het aanslaan van den kogel, veelal de gelegenheid heeft de misschatting te beoordeelen.

Bij het onderwijs in het schatten van afstanden, wordt een schatting voldoende gerekend, wanneer de misschatting niet grooter is dan 15 passen.

XII. Inwendige Dienst.

I. Gezag en verantwoordelijkheid.

De kommandant van elk bataillon oefent daarover een volkomen gezag uit, ten einde de onderscheidene reglementen en dienstvoorschriften, zoomede de van hooger hand gegeven bevelen, bij zijn korps stipt te doen opvolgen.

Zijn onderdeelen van hetzelfde bataillon over verschillende garnizoenen verspreid, dan wordt het algemeen bevel over ieder dezer onderdeelen gevoerd door den hoogsten of oudsten in rang zijnden officier van het bataillon, op de plaats aanwezig.

Deze *kommanderende officier* (1) zorgt voor den goeden gang van de dienst bij die onderdeelen en oefent het regt uit omschreven bij het *Reglement op de inwendige dienst.*

Het bataillon is verdeeld in kompagniën, elk gekommandeerd door een kapitein.

De kapitein vordert, dat een ieder bij de kompagnie de dienst met naauwgezetheid waarneemt. Hij ondersteunt zijne officieren, onderofficieren en korporaals in de uitoefening van hun gezag en waakt tegen alle misbruik daarvan.

(1) In dit hoofdstuk wordt door *kommanderende officier* steeds bedoeld, de hoogste of oudste in rang zijnde officier van het bataillon, op de plaats aanwezig.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De kompagnie is verdeeld in twee pelotons, elk peloton in twee sectiën en elke sectie in twee escouades.

Elk peloton wordt gekommandeerd door een luitenant, elke sectie door een Europeesch sergeant, en elke escouade van eene Europesche kompagnie door een Europeesch korporaal.

Bij de niet-Europesche kompagniën worden de 1e, 2e, 3e en 4e escouade gekommandeerd door sergeanten van den landaard der kompagnie; de vier andere escouades door Europesche korporaals. Bij deze escouades zijn de niet-Europesche korporaals ingedeeld.

De kompagniën der garnizoensbataillons, de garnizoenskompagniën en de subsistentenkaders, benevens de gedetacheerde gedeelten daarvan, worden naar denzelfden maatstaf en naar gelang der daarbij geplaatste officieren, onderofficieren en korporaals, in pelotons, sectiën en escouades verdeeld.

Bij gemengde kompagniën, worden de soldaten van denzelfden landaard, zooveel mogelijk, bij hetzelfde onderdeel geplaatst.

De escouadekommandant is verantwoordelijk tegenover den kommandant der sectie voor alles wat in zijne escouade, strijdig met de reglementen en voorschriften, en met de bevelen door bevoegde meerderen gegeven, voorvalt.

De sectiekommandant is op gelijke wijze voor zijne sectie verantwoordelijk tegenover den kommandant van het peloton.

De fourier is den sergeantmajoor behulpzaam in de administratieve werkzaamheden.

Onder diens toezigt is hij belast met het ontvangen en inleveren van alles wat tot de bewapening, de kleeding, de kazernering, de fournitures, het huisraad, enz. behoort, zoomede met het ontvangen en uitdeelen der vivres.

Onder zijn geleide worden de voorwerpen, welke herstelling behoeven, bij de werkbazen gebragt en teruggehaald.

Van een en ander houdt hij aanteekening en maakt de vereischte schriftelijke bewijzen op.

Hij zorgt dat de wapenen, de kleeding en de andere voorwerpen, in de rustkamer, en de vivres, in het magazijn der kompagnie behoorlijk worden opgelegd en in zindelijken staat blijven.

Hij is voor zijne dienst verantwoordelijk tegenover den sergeantmajoor.

De staffourier is werkzaam op het bureau van den bataillonskommandant.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hij wordt vrijgesteld van de gewone exercitiën en wachtdienst, doch behoort tegenwoordig te zijn bij monsteringen, parades en wapenschouwingen en neemt deel aan de schietoefeningen.

De sergeantmajoor waakt voor den geregelden gang van de dienst, voor de orde, voor het spoedig en naauwgezet uitvoeren van bevelen, en in het algemeen voor de krijgstucht bij de kompagnie.
Door zijne tusschenkomst worden de verzoeken van de onderofficieren, korporaals en manschappen der kompagnie, den luitenant der week medegedeeld en vervolgens ter kennis van den kapitein gebragt.

Hij houdt persoonlijk aan, het administratie-en uitbetalingsboek en is in het algemeen belast met de administratieve werkzaamheden bij de kompagnie.

Hij is belast met het aanhouden van den rooster, volgens welken de manschappen voor de kampementswacht en de garnizoensdiensten worden gekommandeerd.

Hij is voor zijne dienst verantwoordelijk tegenover den kapitein en de officieren der kompagnie.

De bataillonskommandant wordt, behalve door de kapiteins, in zijne dienstbezigheden nog bijgestaan door den luitenantadjudant. Deze is kommandant van den *kleinen staf* (1) en oefent daarover hetzelfde gezag uit, als de kapiteins over de kompagniën.

De adjudantenofficier, van welke één het vaandel draagt, wanneer dit in het bataillon plaats neemt, zijn den luitenantadjudant in zijne dienstverrigtingen behulpzaam.

Een hunner wordt belast met de werkzaamheden verbonden aan het administratief beheer van den kleinen staf.

De officieren van het korps, zijn geregtigd om, met goedkeuring van de betrokken kompagnieskommandanten en kommanderende officieren, een soldaat als oppasser te bezigen.
De oppassers worden van geene diensten vrijgesteld.
Zij mogen geene andere kleeding dragen dan van model en alleen binnen 's huis diensten verrigten.

Bij den kommanderenden officier, wordt een soldaat te werk gesteld als *ordonnans* tot het overbrengen van orders of het doen

(1) Van het bataillon, waartoe behooren: de adjudantenonderofficier, staf-fourier, — tamboer, — hoornblazer en meesterswerklieden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van dienstcommissiën. De ordonnansendienst kan dagelijks worden gekommandeerd, in welk geval die als wachtbeurt wordt aangeteekend.

Wordt een soldaat voor onbepaalden tijd als vaste ordonnans aangewezen, dan is hij vrij van alle andere dienst.

---

2. Voorziening in de dienst bij ontstentenis of afwezigheid van onderofficieren en korporaals.

Hij, die tijdelijk de dienst van een ander waarneemt, wordt daardoor van geen zijner overige verpligtingen ontheven, indien die dienst en die verpligtingen te zamen bestaanbaar zijn.

De korporaal wordt, indien het noodzakelijk is, in zijne dienst vervangen door een soldaat, ter keuze van den kapitein.

De fourier wordt in zijne dienst vervangen door een korporaal of een sergeant, ter keuze van den kapitein.

De korporaal of de sergeant, die de dienst van fourier waarneemt, verrigt geen andere dienst.

De sergeant wordt in zijne dienst als sectiekommandant, vervangen door den oudsten escouadekommandant der sectie.

De sergeantmajoor wordt in zijne dienst vervangen door den oudsten onderofficier der kompagnie.

Is die onderofficier een sergeant, aan wien de administratieve werkzaamheden onbekend zijn, dan worden deze aan den fourier of een ander geschikt onderofficier opgedragen.

De onderofficier, die de administratieve dienst van sergeantmajoor waarneemt, verrigt geen andere dienst.

De adjudantenonderofficier worden in hunne dienst vervangen door den oudsten sergeantmajoor van het bataillon, op de plaats aanwezig. De kommanderende officier kan echter een anderen sergeantmajoor met de opleiding van het kader belasten.

---

3. Huisvesting en orde in de kamers.

De verschillende landaarden worden, zooveel mogelijk, afzonderlijk gehuisvest.

De korporaals wonen met de soldaten en den tamboer of de hoornblazers hunner escouade.

Bij de niet-Europesche kompagniën, wonen de Europesche korporaals in afzonderlijke kamers, of bij gemis van deze, in een afgezonderd gedeelte van het soldatenlogies.

De Europesche onderofficieren wonen, zoo mogelijk, ieder in een afzonderlijk vertrek, zoo nabij mogelijk de kompagnie; de niet-Europesche onderofficieren in een afgezonderd gedeelte van het soldatenlogies.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De staffourier, de stafhoornblazer, de korporaaltamboer en de korporaals-schoen- en kleermaker wonen, zoo mogelijk, ieder in een afzonderlijk vertrek.

De adjudantenonderofficier bewonen ieder een afzonderlijk logies in het kampement van het bataillon.

De strafkamers der onderofficieren, en zoo mogelijk, ook die der korporaals, zijn van de strafkamers der soldaten afgescheiden; ook die der Europesche van die der niet-Europesche militairen.

Buiten op de deur van elke kamer wordt vermeld door welk onderdeel van het korps zij wordt bewoond.

Bij elke kompagnie moeten op een staat, bij voorkeur in de kamer door de 1ste escouade bewoond, de woningen zijn aangewezen van de officieren, zoo van den staf van het korps op de plaats aanwezig, als van de kompagnie en van den officier van gezondheid met de garnizoensdienst belast.

In elke soldatenkamer hangen:

a. een uittreksel der militaire wetten;

b. een algemeen voorschrift omtrent de klasse van discipline;

c. een aanwijzing van de verboden huizen;

d. een order hoe te handelen in geval van alarm; zoomede andere voorschriften of bepalingen, die de mindere militairen in het bijzonder betreffen.

Deze voorschriften worden, voor zooveel noodig en mogelijk, in de landstaal gesteld.

Boven of aan elk nachtleger moeten, op de meest doeltreffende wijze, door den kompagnieskommandant te bepalen, de naam, graad of betrekking, het algemeen stamboek- en wapennummer van den gebruiker zijn aangewezen.

Dusdanige aanwijzing moet ook worden aangetroffen aan het geweerrak, op zijde van of boven elk geweer en aan de rakken waaraan het ledergoed wordt gehangen.

De voorhanden zijnde kleeding- en uitrustingstukken, moeten altijd in den randsel en de kleedingtasch geborgen zijn, met uitzondering van de kapot, kwartiermuts, sprei, deken en schoenen.

Alle overige voorwerpen, behoorende tot de uitrusting en de bewapening van den man, worden, voor zooveel zij niet in gebruik zijn, op de meest ordelijke wijze, door den kompagnieskommandant te bepalen, op de daartoe bestemde stellingen, rakken of planken gelegd, of daaraan gehangen.

Het bezit van kistjes, mits deze gesloten zijn en onder de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

nachtlegers kunnen worden geplaatst, kan door den kommanderenden officier worden toegelaten.

Het bezit van andere voorwerpen, die tot gerief van den man of tot verfraaijing van de kamer strekken, kan door den kompagnieskommandant worden vergund.

In elke soldatenkamer wordt dagelijks, door den oudsten sergeant of korporaal der kamer, een soldaat als kamerwacht aangewezen, in dier voege, dat ieder dienstdoend soldaat, zooveel mogelijk, zijne beurt krijgt.

De kamerwacht houdt de kamer en de daarin aanwezige voorwerpen tot algemeen gebruik in zindelijken staat; hij zorgt voor het drinkwater van de kompagnie, en ziet toe dat er niets beschadigd of ontvreemd wordt.

Tot het schoonmaken van de kamers, bewoond door de ongehuwde onderofficieren, wordt dagelijks, door den sergeant der week, een soldaat van de kompagnie aangewezen.

Voor de kamers, welke toegankelijk zijn voor personen van andere vertrekken, worden, voor den nacht, corridorwachten aangewezen.

Zij worden gekommandeerd door den sergeant van de week, waken om beurten en zorgen dat gedurende den nacht niets uit de kamers wordt ontvreemd.

4. Weekdienst.

Bij elke kompagnie is een korporaal, een sergeant (1) en een luitenant van de week; bij elk bataillon een kapitein-en een adjudantonderofficier van de week.

Bij de niet-Europesche kompagniën zijn daarenboven, een niet-Europeesch sergeant- en korporaal van de week.

De korporaals en de sergeanten van de kompagnie worden door den sergeantmajoor, de luitenants door den kapitein, de adjudantenonderofficier door den luitenantadjudant en de kapiteins door den kommanderenden officier, ieder op zijne beurt, tot de weekdienst gekommandeerd.

De weekdienst begint des Zondags, dadelijk na afloop van de wachtparade.

Alle bijzonderheden betreffende die dienst worden door de aftredenden aan hunne opvolgers medegedeeld.

De weekdienst ontheft niemand van eenige andere dienst.

Hij wiens beurt het is de weekdienst te vervullen en die eene dienst moet verrigten, waardoor hij die van de week niet kan

(1) In dit Hoofdstuk wordt, door *Sergeant van de week* bij de niet-Europesche kompagniën, steeds bedoeld de Europesche sergeant van de week.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

waarnemen, wordt in deze tijdelijk vervangen door dengene, die na hem tot de weekdienst het eerst aan de beurt is.

Moet de weekdienst vóór of op Woensdag, voor *goed* worden overgegeven, dan wordt de week den overnemende voor *vol* aangerekend.

De korporaals van de week en bij niet-Europesche kompagniën ook de niet-Europesche sergeant van de week zijn den sergeant van de week behulpzaam in het toezigt over de stipte uitvoering van bevelen en al de bijzonderheden, betreffende de inwendige dienst bij de kompagnie.

Zij mogen het kampement niet verlaten, dan voor dienstzaken en met voorkennis van den sergeant van de week.

De Europesche korporaal van de week houdt aanteekening van de gestrafte korporaals en manschappen en van degenen, die in dienst, of om andere redenen afwezig zijn.

Wanneer de sergeant van de week zich buiten het kampement begeeft, treedt de oudste op hem volgende van het kader der week voor hem op.

De sergeant van de week zorgt, dat de bevelen en al de bijzonderheden, betreffende de inwendige dienst bij de kompagnie, behoorlijk worden uitgevoerd.

Hij maakt het kader van de week bekend met de namen der manschappen die gestraft, afwezig of voor dienst gekommandeerd zijn.

Hij is voor zijne dienst verantwoordelijk, in de eerste plaats tegenover den sergeantmajoor, en vervolgens tegenover den luitenant van de week.

Hij mag het kampement niet verlaten dan met toestemming van den sergeantmajoor, en den adjudantonderofficier van de week.

In dat geval moet hij, den oudsten op hem volgenden van het kader der week en den kommandant van de kampementswacht daarvan verwittigen.

Hij treedt, bij de Europesche kompagniën, voor den korporaal van de week op, wanneer deze zich buiten het kampement heeft begeven.

Bij de niet-Europesche kompagniën, treden de jongeren van het kader van de week op voor de ouderen.

De adjudantonderofficier van de week heeft, vooral wanneer er geene officieren tegenwoordig zijn, het toezigt over de behoorlijke uitvoering van de bevelen en al de bijzonderheden betreffende de inwendige dienst.

Dat toezigt strekt zich meer bepaaldelijk uit over de dienst voor het kader van de week, van den kommandant der kampementswacht, en van de korporaalsplanton in de keukens; voorts in het algemeen over de goede orde in het kampement.

Hij is belast met het aanhouden van den rooster, volgens welken de onderofficieren en korporaals voor de wacht en andere diensten buiten de kompagnie worden gekommandeerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

5. Kampementswacht.

In elk kampement is eene wacht, ter verzekering van de orde en rust in het kwartier, in het bijzonder gedurende den nacht.

Zij trekt altijd *in* of *vóór* het kampement op.

De kampementswacht bekomt hare consignes van den kommanderenden officier en staat, in alles wat de inwendige dienst betreft, onder de bevelen van den kapitein der week.

De kampementswacht zorgt, dat geen onderofficier of militair van minderen graad zich buiten het kampement begeeft dan gekleed in de bepaalde tenue, en dat geene onderofficieren, korporaals en manschappen, na het avondappel tot de reveille, het kampement, zonder schriftelijke vergunning, verlaten.

De kommandant van de kampementswacht doet alle signalen betrekkelijk de inwendige dienst, door den tamboer of hoornblazer van de wacht, op de vastgestelde tijdstippen, slaan of blazen.

Deze tamboer of hoornblazer kan, buitengewone gevallen uitgezonderd, des avonds na het laatste signaal tot een kwartier vóór de reveille, zich in de kompagnie begeven, waartoe hij behoort.

In de kampementswacht bevindt zich een voorschrift hoe moet worden gehandeld ingeval van brand in het kampement.

De kampementswacht komt onder de wapenen en schoudert het geweer voor den kommanderenden officier.

Hoezeer de kampementswacht geen garnizoenswacht is, wordt echter de algemeene wachtdienst daarbij op gelijke wijze verrigt als voor eene garnizoenswacht is bepaald.

Zij doet ook dezelfde eerbewijzen als de garnizoenswachten, doch komt niet in het geweer als de troep, tot het korps behoorende, voorbij marscheert, dan ingeval de kommanderende officier of het vaandel daarbij tegenwoordig is.

In de kampementswacht bevindt zich een register van de gestraften.

De sergeantenmajoor schrijven daarin, zoodra mogelijk, de straffen aan de onderofficieren en manschappen opgelegd.

De adjudantonderofficier van de week verrigt hetzelfde ten opzigte van de gestrafte onderofficieren en militairen van den kleinen staf.

De kommandant van de kampementswacht heeft het toezigt over de strafkamers en is verantwoordelijk voor de arrestanten.

Hij neemt de voorwerpen, welke tot de wacht- en strafkamers behooren, volgens eenen in de wachtkamer aanwezigen inventaris, van den aftredenden wachtkommandant over.

Van de volgens den inventaris ontbrekende of defecte voorwerpen, geeft hij schriftelijk kennis aan den adjudantonderofficier van de week.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De kosten der herstellingen aan de voorwerpen, welke in de strafkamers gebroken of beschadigd zijn, komen ten laste van de gestraften, die de schade hebben veroorzaakt, en zoo de schuldigen niet ontdekt worden, ten laste van allen, die zich in de betrekkelijke arrestkamers bevinden.

Wanneer de plaatselijke gesteldheid of andere omstandigheden zulks vorderen, kan de kommanderende officier een onderofficier of korporaal met het toezigt over de strafkamers en de daarin geplaatste manschappen belasten; doch de sleutels dier vertrekken blijven, ook in dat geval, onder berusting van den kommandant der kampementswacht.

Onderofficieren, die met opsluiting zijn gestraft, melden zich bij den kommandant der kampementswacht, om in arrest te worden gesteld.

Korporaals worden door de onderofficieren van de week, mindere militairen door de korporaals van de week in arrest gebragt.
In de strafkamers worden geen vuur, licht, tabak, sterke drank of opium toegelaten.

De kommandant der kampementswacht (dan wel de onderofficier of korporaal belast met het toezigt over de strafkamers) is daarvoor verantwoordelijk. Hij zorgt, dat de strafkamers naar behooren worden gelucht en steeds in zindelijken staat zijn.

De kommandant der kampementswacht ontneemt aan de gestraften, vóór dat zij in de strafkamers worden geplaatst, alle voorwerpen, die niet bepaaldelijk tot de tenue der arrestanten behooren, en doet die aan de sergeantenmajoor ter bewaring ter hand stellen.

Onderofficieren mogen in de strafkamers de exercitiereglementen en dienstvoorschriften medenemen.

In de strafkamers der manschappen zijn tot ligging der gestraften de noodige slaapplaatsen.
Aan de met politiekamer gestrafte Europesche manschappen worden, van het 3e of avondappel af tot de reveille, evenveel gevulde stroozakken en hoofdkussens verstrekt als noodig zijn, doch hoogstens zooveel, dat er de slaaptafels mede kunnen worden belegd; de niet-Europesche manschappen mogen dan hun legmatje en hoofdkussen gebruiken.
In de provoost en in het cachot, hebben de soldaten geen stroozak of legmatje.

In de koele bergstreken en ook elders onder omstandigheden, waarin de officier van gezondheid belast met de garnizoensdienst, dat noodzakelijk acht, kan, door den kommanderenden officier, aan de gestraften het ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bruik des nachts van hun sprei of deken in de strafkamers worden toegestaan.

De arrestanten gestraft met water en rijst, die zich met de arrestanten op de gewone voeding in dezelfde strafkamer bevinden, worden op het etensuur, zoo mogelijk, van deze laatsten verwijderd.

De sluiting in de boeijen geschiedt voor alle arrestanten die daarmede gestraft zijn, op dezelfde wijze, b. v. op de evene of onevene dagen der maand. Zij ontvangen op die dagen warm eten. De militairen, die met provoost of cachot om den anderen dag te water en rijst zijn gestraft, ontvangen in de maanden Februari, Maart, Mei, Augustus, November en December, op de evene dagen water en rijst, en worden op de onevene dagen gesloten. In de overige maanden wordt omgekeerd gehandeld.

Aan de onderofficieren en korporaals, met arrest in de politiekamer, de provoost of het cachot gestraft, wordt in de daartoe bestemde lokalen, de gewone nachtligging verstrekt.

De kommandant van de kampementswacht stelt des morgens, bij tijds, aan den adjudantonderofficier der week ter hand eene naamlijst van de onderofficieren en manschappen, die met cachot, provoost of politiekamer gestraft, of wel voorloopig in arrest gesteld zijn.

Hij voegt daarbij eene nominatieve lijst van de onderofficieren en manschappen, die na gezetten tijd het kwartier verlaten hebben of binnengekomen zijn.

Die lijsten worden door den adjudantonderofficier der week nagezien en geteekend en tijdig, vóór het uur van het rapport bij den kommanderenden officier, door den korporaal der kampementswacht, naar den kapitein van de week gebragt, die ze bij het politierapport voegt.

---

6. Dagelijksche dienst.

Het uur voor de reveille wordt, in verband met de te verrigte diensten, door den kommanderenden officier geregeld.

In gewone omstandigheden wordt de reveille des ochtends om 5 uur geslagen of geblazen.

Op dat signaal staan de onderofficieren, korporaals en manschappen op.

De escouadekommandanten houden appel over hunne escouade.

De sergeant van de week begeeft zich naar de kamers der soldaten, hij ontvangt het rapport over het gehouden appel van de escouadekommandanten, en doet deswege verslag aan den sergeantmajoor der kompagnie, die zich inmiddels moet hebben overtuigd dat de onderofficieren present zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het uur voor het soepeten wordt door den kommanderenden officier bepaald.

Een kwart uur vóór het soepeten wordt het signaal tot appel gegeven.

Hierop verzamelen de kompagniën, gekleed in de tenue van den dag, zich vóór hunne kazerne of onder de gallerij en wordt het appel gehouden.

Gedurende het appel worden de manschappen door den officier der week geinspecteerd.

Op het signaal tot het soepeten geleidt de sergeant van de week de manschappen naar de keuken. De officier van de week overtuigt zich in de keuken, dat de portiën gelijk zijn en dat het eten niet te vroeg is opgeschept, waarna de manschappen de eetketeltjes ontvangen en die in de kamers brengen.

De sergeant van de week gaat in de kamers om toe te zien, dat het eten geregeld plaats heeft, zoomede of ieder een eetketeltje heeft ontvangen en er redelijkerwijze geen klagten omtrent het eten in te brengen zijn.

Des middags heeft het eten op dezelfde wijze plaats.

Op het uur door den kommanderenden officier te bepalen, wordt het signaal gegeven voor het eten der onderofficieren.

Alle onderofficieren, tot de menage behoorende en door wettige redenen niet verhinderd, zijn verpligt zich op dat signaal aan tafel te begeven.

Zij begeven zich derwaarts in de tenue van den dag zonder kapmes.

De oudste in rang zijnde onderofficier aan tafel is voor de orde en den goeden toon aldaar verantwoordelijk.

De adjudantonderofficier van de week, doet in den loop van den dag rapport aan den luitenantadjudant, nopens degenen die niet aan tafel geweest of te laat gekomen zijn.

Behoort de adjudantonderofficier niet tot de menage, dan wordt hem daartoe dat rapport, onmiddellijk na het eindigen van tafel, gedaan door den oudsten in rang zijnden onderofficier van het bataillon, die aan tafel is geweest.

Des avonds heeft het eten der onderofficieren op dezelfde wijze plaats.

Het uur daartoe wordt eveneens door den kommanderenden officier bepaald.

Na het soepeten tot één uur vóór het middageten mogen de manschappen op hunne nachtlegers liggen.

De onderofficieren, korporaals en manschappen, die gestraft zijn voor dronkenschap of goedverkoopen, mogen zich gedurende drie maanden na den dag, dat de straf is opgelegd, tusschen 10 en 4 uren niet buiten het kampement begeven, en zijn gedurende die uren verpligt op de geconsigneerden—appels te verschijnen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
PERPUSTAKAAN INDONESIA

Van 12 tot 4 uur mogen de onderofficieren, korporaals en manschappen, zich niet buiten het kampement begeven of ophouden, dan met vergunning van den kompagnieskommandant.

De kommanderende officier bepaalt het uur en de wijze, waarop het tweede- of middagappel wordt gehouden.

Bij dit appel brengen de manschappen, die in den loop van den dag aan de schietoefeningen hebben deelgenomen, hunne schoongemaakte geweren mede. Ook moeten degenen, die wegens onzindelijkheid of verwaarloozing van hunne wapens of kleeding zijn aangeteekend, het wapen of kleedingstuk, dat niet in orde is bevonden, schoongemaakt of hersteld medebrengen.

Vóór het inrukken, worden de nader voor de kompagnie gegeven bevelen bekend gemaakt.

Bij slecht weder wordt dit appel, op de wijze door den kommanderenden officier te bepalen, binnen 's kamers gehouden.

De manschappen worden voor de wacht gekommandeerd volgens een rooster.

De rooster, volgens welken de manschappen der kompagnie, tot de werkdienst (*corvee*) worden gekommandeerd, wordt door den sergeant van de week aangehouden.

Op het uur door den kommanderenden officier te bepalen, wordt het signaal gegeven voor het verzamelen van de onderofficieren, korporaals en manschappen, die op wacht komen.

Op dit signaal, worden de op wacht komende onderofficieren, korporaals en manschappen, gekleed in de tenue voor de wacht bepaald, geleid naar de appelplaats in het kampement.

Het kader van de week is daarbij alleen met het kap- of zaagmes gewapend.

De luitenantadjudant, of zoo deze niet tegenwoordig behoeft te zijn, de adjudantonderofficier van de week, doet appel houden en geeft aan de sergeanten van de week gelegenheid zich te overtuigen, dat de op wacht trekkende korporaals en manschappen behoorlijk gekleed en gewapend zijn.

Het kader van de week, gekleed in de tenue van den dag, volgt in peloton vereenigd, en wordt geleid door den adjudantonderofficier, of door den oudsten onderofficier van de week.

De Europesche korporaals van de week teekenen de namen van de wachten op, waarvoor de korporaals en manschappen der kompagnie zijn bestemd.

Nadat de wachten geformeerd zijn, stelt het kader van de week zich tegenover het midden der gezamenlijke wachten, op twee gelederen; de sergeanten in het eerste en de korporaals in het tweede gelid;—de op wacht komende officieren treden in.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De oudste officier, die in garnizoensdienst komt, doet de wachten, na ze van den luitenantadjudant of hem, die dezen vervangt, te hebben overgenomen, afmarscheren. Zijn er geen officieren, die in garnizoensdienst komen, dan doet de luitenantadjudant, of de adjudantonderofficier van de week de wachten afmarscheren.

De adjudantonderofficier van de week en de sergeant der kampementswacht, verzekeren zich, van tijd tot tijd, dat de korporaals en manschappen, die met kamer- of kwartierarrest zijn gestraft, of zich tusschen 10 en 4 uur niet buiten het kampement mogen bewegen, het kwartier niet eigendunkelijk hebben verlaten.

Tot dat einde doen zij, door den tamboer of hoornblazer van de kampementswacht, *geconsigneerden-appel* slaan of blazen.

Op dat signaal begeven de bedoelde militairen zich naar de kampementswacht, alwaar zij die mankeren, door den korporaal of den sergeant van de week worden verantwoord.

De adjudantonderofficier van de week overtuigt zich van de aanwezigheid in het kwartier der met arrest gestrafte onderofficieren, door deze bij zich te doen ontbieden.

Zijn door den plaatselijken- of plaatselijk militairen kommandant bevelen gegeven, dat de taptoe op de daartoe aangewezen algemeene vergaderplaats moet worden geslagen en geblazen, dan wordt tot het verzamelen der tamboers en hoornblazers, een signaal gegeven, tijdig genoeg dat zij op het daarvoor bepaalde uur, op de vergaderplaats aanwezig kunnen zijn.

Op dat signaal vereenigen zich de tamboers en hoornblazers op de appelplaats. De korporaaltamboer, of de stafhoornblazer, houdt appel en marscheert daarna met hen af.

Zijn voormelde bevelen niet door den plaatselijken- of plaatselijk militairen kommandant gegeven, dan wordt de taptoe, op het daartoe door hem bepaalde uur door den tamboer of hoornblazer van de kampementswacht, in de onmiddellijke nabijheid van het kampement geslagen of geblazen.

In den regel wordt ten half negen uur een signaal gegeven voor het derde- of avondappel.

Op dit signaal gaat de sergeant van de week, vergezeld door den Europeschen korporaal van de week, naar de soldatenchambree om zich te overtuigen, dat de korporaals en manschappen present zijn.

Daarna overtuigt hij zich, bij afwezigheid van den sergeantmajoor,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat ook de overige onderofficieren en korporaals van de kompagnie present zijn.

De adjudantonderofficier van de week, verrigt zoo noodig hetzelfde ten aanzien van de onderofficieren en korporaals van den kleinen staf.

Per bataillon, — of is dit niet vereenigd gehuisvest — bij elk op zich zelf gelogeerd gedeelte daarvan, is een luitenant van de week tegenwoordig, die bij tijds in de verschillende kamers van het korps gaat om zich te overtuigen, dat er orde heerscht.

Zoodra het avondappel kan gehouden zijn, doet de luitenant van de week een signaal geven tot het ontvangen van de rapporten.

Op dat signaal vervoegen de adjudantonderofficier- en de sergeanten van de week zich bij dien luitenant en dienen aan dezen hunne rapporten *schriftelijk* in. Op deze rapporten worden tevens de namen vermeld van de onderofficieren, korporaals en manschappen van de kompagnie, die gedurende den dag op eenig appel hebben gemankeerd.

De rapporten worden, na door bedoelden luitenant voor *„Gezien"* te zijn geteekend, ter hand gesteld aan den sergeantmajoor van de kompagnie, waartoe de kapitein van de week behoort.

De kommanderende officier bepaalt of een of meer sergeantenmajoor bij het avondappel in dienst zullen zijn.

De kapitein van de week doet, door den sergeantmajoor zijner kompagnie, eene verzameling van de onderscheiden appelrapporten opmaken (*politierapport*).

Zoodra het avondappel gehouden is, wordt het kampement door den kommandant van de kampementswacht gesloten.

Niemand die het kampement bewoont mag dit, uigezonderd voor dienstzaken, na het avondappel en vóór de reveille verlaten dan op schriftelijke vergunning van den kompagnieskommandant en in dringende gevallen, met toestemming van den adjudantonderofficier van de week.

Moet iemand, wegens dienst, buiten het kwartier worden gelaten dan wordt daartoe, aan den kommandant der kampementswacht, last gegeven door den adjudantonderofficier van de week.

Aan de onderofficieren, korporaals en manschappen kan, door den kompagnieskommandant, vergunning worden verleend na het avondappel tot 12 uur buiten het kampement te verblijven.

Permissie voor den geheelen nacht, wordt verleend door den kommanderenden officier.

Van de vergunning om later dan 10 uur buiten het kampement te verblijven, wordt melding gemaakt op het politierapport.

Op het uur door de kommanderenden officier te bepalen, wordt het signaal gegeven tot het uitdoen van de vuren en lichten,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

behalve, wat de laatsten betreft, van die welke in elke kazerne gedurende den nacht moeten blijven branden.

In de kamers der onderofficieren en der gehuwden mag het licht den geheelen nacht aanblijven.

Op dit signaal wordt het licht door de kamerwacht uitgedaan.

De sergeant van de week houdt daarop naauwkeurig toezigt.
Wordt het noodig geacht dat b. v. de gehuwden 's nachts vuur blijven branden, dan kan de adjudantonderofficier van de week zulks toestaan, doch is hij gehouden het den volgenden dag aan den kapitein van de week mede te deelen.
De kommandant der kampementswacht let op een en ander en begeeft zich gedurende den nacht, van tijd tot tijd, in en om het kampement, ten einde zich te verzekeren, dat daarin orde en rust heerschen.

Acht de kommanderende officier het noodzakelijk, dan doet hij des nachts buitengewone visitatie (*contre-appel*) houden.
Onverminderd de hier bedoelde buitengewone algemeene visitatie, heeft de adjudantonderofficier van de week de bevoegdheid om, wanneer hij vermoedt dat een of meer onderofficieren, korporaals of soldaten, na gezetten tijd, het kwartier eigendunkelijk hebben verlaten, door de sergeantenmajoor, van de daarbij betrokken kompagniën, eene buitengewone visitatie te doen houden.

De kommanderende officier bepaalt hetgeen in geval van alarm bij het korps behoort te geschieden, zoomede hoe moet worden gehandeld in geval van brand in het kampement.
Zoowel in geval van brand, als van alarm, zijn de niet in dienst zijnde onderofficieren, korporaals en manschappen, die zich buiten het kampement bevinden, verpligt zich terstond naar het kampement te begeven.

Elken dag, na het morgenappel, wordt door den sergeant van de week, eene nominatieve opgave (*ziekenrapport*) opgemaakt van de onderofficieren, korporaals en manschappen, die zich ziek hebben gemeld of die, om bijzondere redenen, aan den officier van gezondheid moeten worden vertoond.

Eenigen tijd vóór het uur waarop de officier van gezondheid zijne morgenvisitatie doet, stelt de sergeant van de week dat rapport ter hand aan den kommandant der kampementswacht, van wien hij opgave ontvangt van de arrestanten, die in hetzelfde geval verkeeren. Hunne namen worden, mede door dien sergeant, op het ziekenrapport vermeld.

De plaatselijke- of plaatselijk militaire kommandant bepaalt het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

uur, waarop de officier van gezondheid zich, tot het houden der morgenvisitatie, in het kampement moet bevinden.

Op dat uur wordt een signaal gegeven voor het verzamelen van de zieken aan de kampementswacht.

De officier van gezondheid begeeft zich, na de ziekenrapporten van den kommandant der kampementswacht te hebben ontvangen, in de kamers bij de zieken, wanneer hun toestand niet gedoogt, dat zij zich naar de kampementswacht begeven, om te worden onderzocht. Hij beslist wie van hen in het hospitaal moeten worden verpleegd en wie hunner kwartierziek houden. Hij maakt daarvan, zoomede van die militairen welke niet ziek worden bevonden, aanteekening op het ziekenrapport.

De sergeant van de week is bij die visitatie tegenwoordig, biedt den officier van gezondheid de noodige hospitaalbilletten met het ziekenrapport ter teekening aan en zal een en ander vervolgens den sergeantmajoor ter hand stellen.

Bij ernstige of plotselinge ongesteldheid van militairen, is de sergeant van de week bevoegd hen onverwijld in de ziekeninrigting te doen opnemen.

Hij geeft daartoe een voorloopig bewijs van opname mede en rapporteert van zijne handeling aan den sergeantmajoor der kompagnie. Deze zorgt, zoodra mogelijk, voor het opmaken van het hospitaalbillet en geeft van het voorgevallene kennis aan den luitenant van de week.

De zieken bestemd om in het hospitaal te worden opgenomen, worden onder geleide van een onderofficier of korporaal derwaarts gebragt.

De kwartierzieken mogen het kampement niet verlaten dan op schriftelijke vergunning van den officier van gezondheid.

Het kader van de week houdt daarover een wakend oog.

Met uitzondering van hen, die eene ziekeninrigting hebben verlaten en op wier billet het getal dagen is vermeld gedurende welke zij vrij van dienst zijn, mag niemand, wegens ziekte of convalescentie, voor langer dan 24 uren van dienst worden vrijgesteld.

Hij die dusdanige vrijstelling bekomt en ongesteld blijft moet, den volgenden dag, op nieuw op het ziekenrapport komen en door den officier van gezondheid worden onderzocht.

Van iedere kompagnie worden de met politiekamer gestrafte korporaals en manschappen, die in dienst komen, door een sergeant of korporaal van de week, tijdig genoeg uit de strafkamers

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

gehaald, om naar behooren in de bevolen dienst te kunnen verschijnen.

Hun moet ook, na afloop van die dienst, de noodige tijd worden gelaten, om hunne kleeding en wapenen weder in orde te brengen.

Ook aan de onderofficieren, die met politiekamer mogten zijn gestraft, moet tot hetzelfde einde de noodige tijd worden gegeven.

De sergeantmajoor is verantwoordelijk dat de sergeanten en fouriers en de sergeanten van de week dat de korporaals en soldaten, in tijds weder in de politiekamer worden gebragt.

De adjudantonderofficier van de week waakt tegen alle misbruik of nalatigheid ten deze. Op hem rust gelijke verpligting ten aanzien van met politiekamer gestrafte sergeantenmajoor.

Tot het doen van fourageringen en andere belangrijke werkdiensten, wordt een signaal gegeven.

Op dat signaal vereenigen de manschappen, welke tot die dienst gekommandeerd zijn, zich op de appelplaats; de korporaal van de week overtuigt zich van hunne aanwezigheid.

De adjudantonderofficier van de week overtuigt zich van de tegenwoordigheid van het kader tot het fourageren of tot de werkdienst bestemd, en doet de onderofficieren en manschappen gezamenlijk afmarscheren.

Van de onderofficieren, korporaals en manschappen, die met verlof vertrekken, naar de ziekeninrigting moeten worden overgebragt, op transport gezonden worden, met provoost of cachot gestraft, of wel voor langeren tijd dan 24 uren in voorloopig arrest gesteld zijn, worden de voorwerpen van kleeding, de wapenen en overige uitrusting, welke bij de kompagnie moeten verblijven, door den sectiekommandant ingenomen.

Deze bepaling is ook van toepassing op de wapenen en kleeding achtergelaten door mindere militairen, die op drie achtereenvolgende appels niet tegenwoordig zijn geweest, of die in het kwartier zijn overleden.

De sectiekommandant maakt daarvan een inventaris op, onderteekent dien en geeft de voorwerpen dienovereenkomstig aan den fourier over, die ze vervolgens met die opgave, door hem mede onderteekend, in de rustkamer oplegt.

De aldus ingenomen goederen worden door den fourier in een register geschreven.

Militairen, die naar de ziekeninrigting gaan, vertrekken met of voorzien van een stel schoone kleeding daarheen.

In het laatste geval wordt de kleeding, welke de man aan heeft, door den geleider teruggenomen, om na door de zorg

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

van den sectiekommandant gereinigd te zijn, bij de kompagnie te worden opbewaard.

De sectiekommandant geeft ze daartoe aan den fourier over, en schrijft ze nog op den inventaris bij. De fourier maakt daarvan aanteekening in het register.

Ieder officier, onderofficier en korporaal is van eene appellijst voorzien, waarop de namen van alle militairen, tot de kompagnie behoorende, naar de indeeling in pelotons, secties en escouades, voorkomen.
De pelotons-, sectie- en escouadekommandanten zijn bovendien voorzien van eene kleedinglijst, waarop de kleeding en uitrustingstukken, van elk hunner onderhebbende manschappen, zijn opgeteekend.

Op zon- en algemeene christen-feestdagen, worden de militairen in de gelegenheid gesteld zich te begeven naar de kerken der godsdienstige gezindten, waartoe zij behooren.
De soldaten moeten zich in de kerk ordelijk gedragen. De aanwezige meerderen zijn daarvoor verantwoordelijk.

---

7. Menages, uitbetaling van soldijen.

De korporaals en minderen van één landaard, zoomede de niet-Europesche pupillen van elke kompagnie, houden te zamen menage.
De kompagnieskommandanten hebben het bestuur en het toezigt over de soldatenmenages.

De Europesche korporaals van den kleinen staf en van de niet-Europesche kompagniën, houden menage met één der Europesche kompagniën van hun korps.

De Inlandsche militairen kunnen hunne vrouwen en kinderen in de menage doen opnemen.

De meesters-werklieden, alle wettig gehuwde militairen en de Inlandsche onderofficieren, kunnen bij goed gedrag van deelname aan menages vrijgesteld worden, wanneer zij zulks verlangen. Zij ontvangen dan de vivres in natura, of indemniteit daarvoor.
De afdeelingskommandant kan, zoo noodig, deze gunst ook aan andere militairen verleenen.
Is het aantal korporaals en mindere militairen te gering om menage te maken, dan worden, ten aanzien van hunne voeding, door den kommanderenden officier de meest geschikte maatregelen genomen.

Ieder niet-Europeesch pupil betaalt hoogstens 5 centen per dag aan de menage.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voor iedere vrouw wordt 10 cents en voor ieder kind 3 cents in de vijf dagen betaald.

Op den laatsten avond van elke vijf dagen geven de Inlandsche militairen, die hunne vrouwen of kinderen aan de menage der volgende vijf dagen willen doen deel nemen, zich daartoe op aan den sergeantmajoor.

De vrouwen en kinderen van Inlandsche militairen, die in het hospitaal verpleegd worden, of om wettige redenen tijdelijk absent zijn, worden kosteloos uit de menage gevoed.

In den regel wordt dagelijks aan ieder man, pupil of vrouw verstrekt:

1o. met de reveille: koffij met suiker, tarwe- of rijstbrood, brasketan of rijst, zoo mogelijk met toespijs, naar den smaak van den landaard;

2o. des voormiddags: soep met vleesch en rijst met sambal;

3o. des namiddags: vleesch, gevogelte, visch of dingding, rijst met sajor en sambal, of aardappelen met groenten of peulvruchten, of andere vaste spijs.

Dagelijks wordt voor iedere vrouw 0.125 kilogram vleesch of eene daarmede gelijkstaande hoeveelheid ander dierlijk voedsel ingekocht.

De kinderen hebben slechts aanspraak op rijst.

Door den kompagnieskommandant wordt een soldaat als kok aangewezen.

De kok wordt niet in de menage begrepen, maar eet daaruit mede, hij ontvangt dus zijne volle soldij, doch moet zijne vivres, of indemniteit daarvoor, aan de menage afgeven.

Hij wordt bijgestaan door een soldaat als bijkok; deze is in de menage.

Tot het bereiden van de spijs mag van geen koperen gereedschap gebruik worden gemaakt.

De kok is verantwoordelijk voor het goed bereiden van de spijs, en zorgt dat deze op de daartoe vastgestelde tijdstippen gereed is.

Buitengewone werkzaamheden als: het aardappelenschillen, waterdragen, enz. en het grove werk in de keuken, worden bijaldien het getal keukenkoelies daartoe onvoldoende is, verrigt door de soldaten, die aan de menage deelnemen.

In elke keuken is een korporaal als planton.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Deze dienst wisselt dagelijks af onder de tot de menage behoorende korporaals, die van den kleinen staf uitgezonderd.

De korporaal-planton in de keuken is ongewapend en gekleed in kleine- of dagelijksche tenue.

Hij is verantwoordelijk voor de orde en de zindelijkheid in de keuken.

Hij gaat misbruiken tegen, waakt tegen verkwisting, ongeoorloofde toeëigening of ontvreemding en laat niemand in de keuken toe, dan die daar voor dienst moet wezen.

Hij ziet toe, dat het eten op het bepaalde uur opgeschept en gelijkelijk verdeeld wordt, zoomede dat aan niemand het eten vooraf wordt uitgereikt, dan aan hen die daartoe geregtigd zijn.

Hij ontvangt van den menagemeester eene opgave van die manschappen, welke in dienst komen, of om andere redenen op het gewone uur niet kunnen eten, en houdt aanteekening van elke portie, welke vooraf opgeschept en afgegeven is.

Hij ziet toe, dat de eetketels, op het daarvoor bepaalde uur, in de keuken aanwezig en in zindelijken staat zijn.

De optredende korporaal-planton neemt des avonds te voren, op het daarvoor bepaalde tijdstip, de keuken met wat daarin behoort van zijnen voorganger over en stelt daarna de sleutel van de keuken, of van het daarbij behoorende magazijn, ter hand aan den kommandant der kampementswacht.

In zijne tegenwoordigheid wordt het vleesch in den ketel gedaan.

Hij mag zich niet dan bij dringende noodzakelijkheid uit de keuken verwijderen, in welk geval hij, gedurende zijne kortstondige afwezigheid, door den korporaal van de kampementswacht wordt vervangen.

Hij staat onder toezigt van den sergeant-menagemeester.

Een der sergeanten van de kompagnie of van de kompagniën, die te zamen menage houden, wordt als menagemeester aangewezen.

Hem wordt, uit de korporaals of niet-Inlandsche sergeanten, een plaatsvervangend- menagemeester toegevoegd, die zijne dienst bij tijdelijke verhindering verrigt.

De menagemeester koopt de levensmiddelen in en houdt de menagerekening.

Hij ontvangt elken morgen na het rapport, van den sergeantmajoor eene opgave van de sterkte der menage en der mutatiën, die daarop van invloed zijn.

Van den sergeant- of de sergeanten van de week, ontvangt hij schriftelijk opgave van de korporaals en manschappen, die in dienst zijn of om de eene of andere reden vooraf moeten eten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Van de laatste opgave geeft hij afschrift aan den korporaal-planton in de keuken, met vermelding tevens van de sterkte der menage.

Hij zorgt dat de vivres voor de verschillende maaltijden naar de behoefte worden verdeeld, dat het keukengereedschap in goeden staat onderhouden en van het defect of onbruikbaar raken van voorwerpen van landswege verstrekt, dadelijk kennis gegeven wordt aan den fourier.

Hij overtuigt zich zoo dikwerf hij in de keuken verschijnt, van de orde en zindelijkheid, zoomede van de hoedanigheid van het water, voor het gereedmaken van het eten bestemd.

Hij is bij het snijden van het vleesch en het opscheppen van het eten tegenwoordig en ziet toe dat het gelijkelijk verdeeld wordt.

Bij elke menage worden dagelijks ten minste twee soldaten gekommandeerd om bij den in- en verkoop tegenwoordig te zijn.

Deze manschappen moeten rekenschap kunnen geven van de hoeveelheden en de prijzen van het ingekochte en van het verkochte.

Als ontvangsten worden in de menage gebragt, het verschuldigde voor de niet-Europesche pupillen en militairen, die tusschentijds de menage verlaten hebben of daarin zijn opgenomen, het verschuldigde voor vrouwen en kinderen, de indemniteiten voor niet verstrekte vivres, het werkers-, koelie- en provoostgeld, de opbrengst van den verkoop der van landswege verstrekte vivres, welke tot afwisseling der spijzen worden te gelde gemaakt, van den afval en wat verder tot dat doel kan worden van de hand gezet, zoomede de gelden, die bij feestdagen of andere bijzondere gelegenheden door den lande of door eenige autoriteit ten behoeve der menage zijn geschonken.

Ten laste van de menage komen het wasch- en scheerloon en alle uitgaven tot het aanschaffen en onderhouden van de huishoudelijke benoodigdheden der kompagnie en die voor het onderhoud der wapening, voor zoover daarin niet van landswege is voorzien.

Almede worden ten laste van de menage verrekend, de vergoedingskosten voor beschadigde of vermiste voorwerpen, welke tot algemeen gebruik zijn verstrekt en niet ten laste van een of meer manschappen of van den lande kunnen komen.

Wordt er geen menage gehouden, dan worden de uitgaven tot het aanschaffen en onderhouden van de huishoudelijke benoodigdheden der kompagnie en die voor het onderhouden der wapening, voor zooverre daarin niet van landswege is voorzien, zoomede de vergoedingskosten voor beschadigde of vermiste voorwerpen, welke tot algemeen gebruik zijn verstrekt en niet ten laste van een of meer manschappen of van den lande kunnen komen, per vijf dagen op de soldij van de onderofficieren, korporaals en manschappen ingehouden en daarvan eene afzonderlijke rekening aangehouden.

Bij elk bataillon houden de Europesche, Amboinesche en Afrikaansche onderofficieren te zamen menage.

De Inlandsche onderofficieren kunnen desverkiezende daaraan deelnemen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ook militairen beneden den graad van onderofficier kunnen, op voordragt van den kommandant der kompagnie en met toestemming van den kommanderenden officier, tot deze menage worden toegelaten.

In bijzondere omstandigheden kunnen de onderofficieren van verschillende korpsen tot één menage worden vereenigd.

Is het aantal onderofficieren te gering om menage te maken, dan worden, ten aanzien van hunne voeding, door den kommanderenden officier de meest geschikte maatregelen genomen.

Brengen de omstandigheden zulks mede, dan kunnen zij in de menage der soldaten worden opgenomen, in welk geval zij evenveel als deze betalen.

Het bestuur en het toezigt over de onderofficiersmenage zijn aan den luitenantadjudant opgedragen.

Tot het gereedmaken van het eten voor de onderofficieren, wordt door den kommanderenden officier een soldaat van het bataillon bestemd.

Deze kok is buiten de menage en eet uit die der onderofficieren.

Hij ontvangt zijne volle soldij, doch geeft zijne vivres, of indemniteit daarvoor, aan de onderofficiersmenage af.

De kok der onderofficieren wordt bijgestaan door een soldaat als bijkok, die tot de menage der soldaten blijft behooren.

Met het toezigt over het tafelgoed, servies, de lampen en de bediening aan tafel, wordt een Europeesch, Amboineesch of Afrikaansch fuselier, als hofmeester, belast.

Hij is even als de kok buiten de menage en eet uit die der onderofficieren, waaraan hij zijne vivres, of indemniteiten daarvoor, afgeeft.

Drie van de onderofficieren, die aan de menage deelnemen worden, ter beslissing van den kommanderenden officier, tot commissarissen van de tafel door den luitenantadjudant benoemd, of door de onderofficieren gekozen.

Een daarvan wordt als menagemeester en een als plaatsvervangend-menagemeester aangewezen.

Deze commissarissen worden maandelijks vervangen. Zij bepalen de soort van spijs, welke gegeten zal worden en zijn belast met de regeling van alles, wat het dagelijksch beheer van de menage betreft.

De menagemeester is belast met den inkoop der levensmiddelen en verdere benoodigdheden voor de menage en met het aanhouden van het menageboek.

Hij ontvangt van de sergeantenmajoor en voor zooveel de onderofficieren van den kleinen staf betreft, van den adjudantonderofficier, bij tijds, opgave van de mutatiën, die op de menage van invloed zijn.

Boven en behalve de levensmiddelen, het keukengereedschap, servies, tafelgoed, de lampen en andere voorwerpen, tot het houden dezer menage benoodigd, worden in uitgaaf gesteld: het wasch- en scheerloon, het waschloon voor tafelgoed, het aandeel der onderofficieren aan de kosten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

drinkgeld aanbieden, de leverancie onmiddellijk kan worden ontnomen. Het laatste geldt ook voor de leveranciers, die zonder voorafgaande overeenkomst, met eenige levering belast worden.

Zooveel mogelijk wordt bij elke kompagnie een tamboer, hoornblazer of soldaat tot haarsnijder en baardscheerder bestemd. Het aan hun te betalen scheerloon komt ten laste der menage.

Ieder man, die aan de soldatenmenage deelneemt, geeft op de dagen en uren door den kommanderenden officier te bepalen, zijn vuil linnengoed, zoo noodig ook de sprei, in de wasch.

De escouadekommandanten nemen die goederen in en maken daarvan, vóór dat het in de wasch gegeven wordt, eene lijst op.

Het gewasschen linnengoed moet op de daarvoor bepaalde dagen en uren, door den waschbaas of de waschvrouw der kompagnie, aan de escouadekommandanten afgegeven worden.

Het waschloon komt ten laste der menage. Op plaatsen waar de goederen niet gezamenlijk op goedkoope wijze, ten laste van de menages, kunnen worden gereinigd, wordt dit aan de manschappen overgelaten. De escouade- en sectiekommandanten zien dan toe, dat de manschappen hun linnengoed behoorlijk wasschen.

De soldij wordt, op den 1sten, 6den 11den, 16den, 21sten en 26sten van iedere maand, na aftrek van hetgeen in de menage is verteerd, uitbetaald in tegenwoordigheid van alle presente officieren van de kompagnie.

Zij, die bij de algemeene uitbetaling van het zakgeld niet present geweest zijn, ontvangen later het hun aankomende van den sergeantmajoor in tegenwoordigheid van den luitenant van de week.

De manschappen, die in den loop van de vijf dagen de menage verlaten of daarin worden opgenomen, betalen voor elken dag, dien zij in de menage zijn geweest, het één *vijfde* gedeelte van de vertering per hoofd, gedurende de vorige vijf dagen.

Is de vorige vijf dagen geen menage gehouden, dan wordt voor elken dag, dien zij in de menage zijn geweest, de helft van de soldij betaald.

Gedurende de vijf dagen eener menagerekening, worden geen vrouwen of kinderen in de menage opgenomen; voor haar of hen, die tusschentijds de menage verlaten hebben, wordt toch het volle bedrag betaald.

Met provoost of cachot gestrafte korporaals en ongegradueerde militairen, ontvangen gedurende hun straftijd een provoost-zakgeld van *vijf* cents per dag voor Europeanen, Amboinezen en Afrikanen en van *vier* cents per dag voor Inlanders. Het provoost-zakgeld voor de niet-Europeesche pupillen bedraagt *twee* cents per dag.

De soldij dier gestraften wordt, na aftrek van het provoost-zak-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

geld en de vertering in de menage, in de volgende vijf dagen, ten voordeele der menage gebragt.

De verhoogde soldij komt niet ten voordeele der menages, maar wordt in haar geheel uitbetaald.

Zijn de gestrafte militairen niet in de menage, dan worden zij gedurende hun straftijd daarin opgenomen.

Met provoost of cachot gestrafte Europeanen, Amboinezen en Afrikanen worden bewasschen voor rekening van de menage, waarin zij zijn opgenomen.

Daar waar de manschappen niet gezamenlijk menage houden, worden de met provoost of cachot gestrafte militairen door de zorg van den kommanderenden officier gevoed. Deze belast een persoon met het wasschen van het goed en het gereedmaken van het eten, die daarvoor, behalve de vivres in natura, of de indemniteit daarvan, ontvangt:

20 cents per dag voor één Europeesch-, Amboineesch-, of Afrikaanschen 10 cents per dag voor één Inlandsch minder militair.

De soldij van alle onderofficieren en mindere militairen wordt, in zoodanig geval, na aftrek van het provoost-zakgeld en het kostende van bewassching en voeding, in het kantinefonds gestort.

De niet- Europesche pupillen worden in dit geval door de zorg van de vaders of pleegvaders gevoed en bewasschen. Deze ontvangen daarvoor de soldij, na aftrek van het provoost-zakgeld.

Is een onderofficier met provoost of cachot gestraft, dan ontvangt hij een provoost-zakgeld van 10 cents per dag voor een Europeesch-, Amboineesch-, of Afrikaansch-, en van 7 cents per dag voor een Inlandsch onderofficier. Overigens wordt ten zijnen opzigte gehandeld als voor gestrafte korporaals en ongegradueerde militairen is voorgeschreven.

Bestaat er geene menage der onderofficieren, dan wordt hij in eene der soldatenmenages, zoo mogelijk van zijn landaard en korps, opgenomen en daaruit gevoed en bewasschen. Zijne soldij, na aftrek van het provoost-zakgeld en de vertering in de menage, komt dan ten voordeele van die soldatenmenage.

Daar waar de onderofficieren noch de manschappen menages houden, wordt ten opzigte van de met provoost of cachot gestrafte onderofficieren gehandeld zooals voor de mindere militairen is bepaald.

Voor het gereedmaken van het eten en het wasschen van het goed wordt, in dat geval, behalve de indemniteit voor vivres, of de vivres in natura, te goed gedaan 35 cents voor één Europeesch-, Amboineesch-, of Afrikaansch-, en 15 cents voor één Inlandsch onderofficier.

Wordt een soldaat bij een der meesterswerklieden van het korps te werk gesteld, dan betaalt hij ten voordeele van de menage als

Europeaan of Amboinees, 8 cents per dag,
Afrikaan, ... 6 „ „
Inlander, ... 5 „ „

Bestaat er geen menage, dan worden deze gelden aangewend tot aanschaffing van kleine benoodigdheden voor de kompagnie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Knechts en vaste corvecërs bij de garnizoens-geweermakersateliers, betalen geen werkgeld.

8. Politie in kampementen.

Het regt tot en de verantwoordelijkheid voor de handhaving van de bijzondere militaire zoowel als van de algemeene politie in de kampementen, behoort uitsluitend aan de kommanderende officieren.

Niemand mag in de kampementen verblijf houden dan de militairen daarin behoorende, met hunne vrouwen, huishoudsters, minderjarige of onverzorgde kinderen en vrouwelijke bloed- en aanverwanten.

Voor dat verblijf behoort door de betrokken onderofficieren, korporaals en manschappen aan hunne kompagnieskommandanten vergunning gevraagd te worden.

Wanneer een der toegelatenen zich zoodanig gedraagt, dat de orde of de tucht in het kampement er door gestoord wordt, dan wordt die vergunning ingetrokken.

Bij de kompagniën wordt een nominatieve staat aangehouden van de vrouwen, aan wie vergunning tot verblijf in het kampement is gegeven, met vermelding der militairen op wier verzoek die permissie is verleend. Op dien staat wordt ook het aantal kinderen vermeld van elk onderofficier of minder militair.

Van af de reveille tot de taptoe, kan door den kommanderenden officier toegang verleend worden tot het kampement aan andere personen dan die daarin behooren; hij geeft zoodanige bevelen, dat de orde of de dienst er niet door gestoord wordt.

Vrouwen, die van de prostitutie een bedrijf maken, mogen niet in de kampementen worden toegelaten.

Al diegenen aan wie het verblijf in het kampement is toegestaan, zijn onderworpen aan de maatregelen van tucht en orde in dit hoofdstuk opgenomen.

Op de diensturen, door den kommanderenden officier te bepalen, mogen de hierbedoelde personen zich niet in het kampement, met uitzondering van de vrouwenloods, ophouden.

Kleine vergrijpen, als het ontreinigen van de chambree, het storen van de rust, onderlinge vechterij en dergelijken, worden, bij huishoudelijken maatregel, als bijv. het door de overtreders weder doen schoonmaken der betrekkelijke lokalen, het ontzeggen gedurende eenigen tijd van den toegang tot het kampement, enz., door den kommanderenden officier afgedaan.

Alleen bij ernstige overtredingen, misdrijven, enz., vallende

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

onder het bereik van den civielen regter, worden de overtreders aan de burgerpolitie overgeleverd.

De escouade- en sectiekommandanten zorgen, dat de personen aan wie het verblijf in het kampement is toegestaan, niet tegen de orde of tucht handelen. Bij overtreding rapporteren zij aan den sergeantmajoor, die daarvan den kompagnieskommandant kennis geeft.

Zij zorgen, zonder het gevoel van wien ook te kwetsen, dat geene personen aan wie het verblijf in het kampement niet is toegestaan, zich des nachts in de chambreën der kompagnie ophouden.

De sergeant en korporaal van de week, houden gelijk toezigt in de andere lokalen en gebouwen tot de kompagnie behoorende. Worden zoodanige personen aangetroffen, dan wordt daarvan gerapporteerd aan den sergeantmajoor, die den adjudantonderofficier van de week daarvan kennis geeft. Deze geeft den overtreder aan de politie over en rapporteert daarvan den volgenden morgen aan den kommanderenden officier.

Eene vrouw, die vergunning heeft in het kampement verblijf te houden, kan slechts bij gegronde verdenking, dat zij behebt is met syphilis of besmettelijke ziekte, op last van den kommanderenden officier, geneeskundig worden onderzocht.

Zij heeft echter het regt zich door den stads- of een civielen geneesheer te doen onderzoeken, in welk geval zij daartoe aan de politie wordt overgeleverd.

Het verkoopen van sterken drank, opium, onrijpe vruchten en andere voor de gezondheid schadelijke eet- en drinkwaren in het kampement, is verboden.

Vrouwen, aan wie een verblijf in het kampement is toegestaan, is het vergund daar warongs te houden.

Aan vrouwen of huishoudsters van- of aan inwonenden bij onderofficieren is zulks verboden; alléén bij uitzondering wordt door den kommanderenden officier daartoe vergunning gegeven.

Ook is het niet geoorloofd, dat vrouwen of huishoudsters van- of inwonenden bij onderofficieren, zonder vergunning, op haar rekening of naam, door anderen warongs laten houden.

De warongs worden gehouden onder de vrouwenloods of op andere plaatsen, door den kommanderenden officier aan te wijzen.

Krediet mag niet worden verleend; klagten over wanbetalingen worden niet aangenomen.

Tegen het opkoopen van vivres, het leenen van geld, het in pand nemen van voorwerpen, van welken aard ook, moet worden gewaakt.

Personen, aan wie het verblijf in het kampement is vergund en die dergelijke overtredingen plegen, of opium of sterken drank binnen het kampement brengen, of daarin behulpzaam zijn, wor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den terstond uit het kampement verwijderd en bij overtreding der bestaande reglementen, aan de bevoegde autoriteit overgeleverd.

Ook is het hanenvechten en dobbelen aan alle bewoners van het kampement streng verboden.

De kommanderende officier kan evenwel, bij sommige gelegenheden, het spelen om geld, binnen het kampement, onder behoorlijk toezigt vergunnen.

9. Inspectiën.

De Zaturdag is bijzonder bestemd tot het houden van inspectie, het buitengewoon reinigen van het kwartier, de nachtlegers en het hûisraad. Deze voorwerpen moeten, zooveel mogelijk, in de open lucht worden schoongemaakt.

De houtwerken mogen niet met steenen of dergelijke harde of scherpe voorwerpen afgeschuurd, noch door ruwe behandeling beschadigd worden.

Des Zaturdags wordt door de sectiekommandanten inspectie gehouden over de kleeding, het linnengoed, het schoeisel en de overige uitrusting der korporaals en manschappen hunner sectie, die bedoelde voorwerpen op de bedden of slaaptafels moeten hebben uitgepakt.

Zij overtuigen zich daarbij dat ieder man in het bezit is van de hem toekomende kleeding en uitrusting en vergelijken deze met de kleedinglijst.

Wijders kan de kompagnieskommandant bepalen, dat eene dergelijke inspectie nu en dan, bijv. eenmaal in de maand, door de escouadekommandanten over hunne escouade, onder toezigt van de sectiekommandanten, wordt gehouden.

Bij de inspectie houden de sectiekommandanten aanteekening van de noodige herstellingen en doen, voor zooveel deze door de werkbazen moeten worden gedaan, daarvan opgave aan hunnen pelotonskommandant.

De pelotonskommandanten overtuigen zich in hoeverre die herstellingen noodzakelijk zijn en doen daaromtrent rapport aan den kommandant der kompagnie.

De sectie- en escouadekommandanten zien toe dat de herstellingen aan het linnengoed en de andere, die door den man zelven kunnen worden gedaan, zoo spoedig mogelijk geschieden.

De kompagnieskommandanten verzekeren zich, vóór dat de voorwerpen door de werkbazen hersteld aan de manschappen worden uitgereikt, dat alle door hen bevolen reparatiën naar behooren plaats hebben gehad.

De kommanderende officier houdt of beveelt zoodanige inspectiën, over de kleeding, de wapenen, het ledergoed en het kampement, als hij noodig oordeelt of reglementair zijn voorgeschreven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Eenmaal per maand, op Zaturdag — zooveel mogelijk den eersten Zaturdag van de maand, — houdt de kompagnieskommandant eene inspectie over de wapenen, kleeding, het nachtleger, huisraad, keukengereedschap, de administratie en alle verdere bijzonderheden de kompagnie betreffende.

In den regel worden na afloop van die inspectie, aan de gezamenlijke presente militairen der kompagnie, de krijgsartikelen voorgelezen.

Elken Zaturdag — op het uur door den kommanderenden officier te bepalen—, houdt de daarvoor aangewezen officier van gezondheid, eene geneeskundige visitatie over de ongehuwde korporaals en manschappen.

Deze visitatie geschiedt in een afzonderlijk vertrek en man voor man.

Tot het houden dezer visitatie wordt een signaal gegeven, waarop de sergeant van de week appel houdt.

De sergeant van de week geeft onmiddellijk na den afloop dezer visitatie, verslag aan den sergeantmajoor, die daarvan melding maakt op het rapport van het avondappel.

Zij, die in dienst, of om andere reden bij deze visitatie niet tegenwoordig zijn, worden den volgende morgen, door den sergeant van de week verzameld en door den officier van gezondheid onderzocht.

Ook de onderofficieren worden van tijd tot tijd aan dusdanige geneeskundige visitatie onderworpen.

Alle militairen, die, om welke reden dan ook, tijdelijk of voor goed van garnizoen verwisselen, dus ook *verlofgangers* — worden den dag na aankomst en dien vóór het vertrek, op het uur tot het houden der morgenvisitatie aangegeven, door den officier van gezondheid geneeskundig onderzocht.

Een onderofficier of minder militair, die eene onreine ziekte heeft, moet daarvan onverwijld kennis geven aan den sergeantmajoor en wordt, door de zorg van dezen, aan den officier van gezondheid voorgesteld.

Wie dit verzuimt, wordt gestraft.

Met syphilis behebt, behoort de soldaat, zoo mogelijk, de vrouw aan te wijzen, die hem die ziekte heeft berokkend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XIII. Garnizoensdienst.

I. Verklaring en doel.

De plaats, bezet door een of meer troepenafdeelingen, heet *Garnizoen*. Ook die gezamenlijke troepen zelve worden met dien naam aangeduid.

Voor elk garnizoen is zekere afstandskring (*raijon*), van ongeveer één uur in omtrek vastgesteld. Wie zonder permissie dien raijon overschrijdt, maakt zich strafschuldig en loopt gevaar gearresteerd te worden. Geschiedt die aanhouding door de politie, dan betaalt de overtreder bovendien *opvatloon*.

Elk garnizoen wordt gekommandeerd door een *Plaatselijken-* of *Plaatselijk militairen kommandant* (1). Deze wordt — des vereischt-in zijne dienstverrigtingen bijgestaan door een luitenant, als *Plaatselijken adjudant*.

Op zijn standplaats verrigt de soldaat *Garnizoensdienst*, om:

1e. Mede te werken tot handhaving van de algemeene orde en veiligheid in het garnizoen;

2e. Militaire eerbewijzen te geven aan daarop regthebbende personen en bij militaire begrafenissen;

3e. Het algemeen dienstbelang te bevorderen en zich reeds in het garnizoen gemeenzaam te maken met de algemeene verpligtingen van wachten, schildwachten en patrouilles; hetgeen hem vooral te velde bijzonder te stade zal komen.

Tot die verschillende doeleinden verstrekt het garnizoen *wachten*, *schildwachten* en *patrouilles*, *eerewachten* en *posten*, *detachementen* en *escorten* en verrigt het *werkbeurten*.

Is een soldaat in garnizoensdienst, dan heeft hij als zijne onmiddellijke meerderen te beschouwen:

Den militairen kommandant;
„ plaatselijken adjudant;
„ hoofdofficier du jour;
„ officier van piket;
Het kader van garnizoenswachten — en bij nacht:
De kommandanten van rondes.

Overtredingen in garnizoensdienst begaan, worden disciplinair beregt door den militairen kommandant.

(1) Doorgaans ter bekorting „*Militairen Kommandant*" genoemd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2. Wachtparade, optrekken der wachten.

De soldaat wordt gewoonlijk daags te voren voor de wachtdienst gekommandeerd (1).

De in de 2e kl. van discipline geplaatste manschappen mogen in den regel geen garnizoenswachten betrekken.

De garnizoenswachten trekken steeds gekleed in *kleine* — de eerewachten in *groote tenue* op.

Het uur waarop de wachten optrekken, wordt voor ieder garnizoen afzonderlijk geregeld.

Des Zondags en op erkende christelijke feestdagen, trekken de wachten des morgens ten zeven uur op.

Op het signaal „*Wachtparade*" treden de op wacht komenden aan, worden de wachten geformeerd en marscheren deze af, op de wijze als in § 6 van Hoofdstuk XII is omschreven.

Van dat oogenblik af staat de soldaat, buiten zijne kompagnie, 24 uren onder de bevelen van de tot garnizoensdienst gekommandeerde officieren en gegradueerden. Hij is dan te beschouwen als „*wachthebbende*", d.i. als persoon, aan wien de bevoegdheid tot handhaving der openbare orde en veiligheid is opgedragen.

Eerst wanneer van de paradeplaats is afgemarscheerd, zullen de tamboers of hoornblazers, die mede op wacht trekken, beginnen te slaan of te blazen.

De wachten marscheren met het geweer over, ordelijk en in den pas, zoowel naar, als van hunne posten.

Zoodra de nieuwe wacht den post dien zij bezetten moet nadert, worden de geweren geschouderd en de marsch geslagen of geblazen.

De schildwacht voor het geweer roept: „*In het geweer!*" zoodra hij de nieuwe wacht ziet of hoort aankomen. De oude wacht komt dan onder de wapenen en laat op hare linkerzijde zooveel ruimte als noodig is om de nieuwe te doen opmarscheren. De marsch wordt geslagen of geblazen.

Indien het terrein niet toelaat dat de nieuwe wacht kan opmarscheren ter linkerzijde van de oude, zal zich deze laatste met het front tegenover het wachthuis plaatsen, om ruimte voor de nieuwe wacht over te laten.

Infanteriewachten van acht man worden op één gelid, die van meerdere getalsterkte op twee geledéren opgesteld. De wachtkommandant

(1) De dienst wordt in gewone omstandigheden zóódanig geregeld, dat de soldaat minstens drie wachtvrije nachten heeft.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

plaatst zich op den regter vleugel, indien hij onderofficier of korporaal (1) en twee passen voor het midden van het voorste gelid, wanneer hij officier is. De tamboer of hoornblazer stelt zich ter regterzijde van de wacht.

3. Aflossen der wachten.

Ter bestemder plaatse aangekomen, doet de kommandant der nieuwe wacht halt houden, front maken en rigten. Op bevel van den kommandant der oude en der nieuwe wacht, worden de geweren achtereenvolgens gepresenteerd, geschouderd en afgezet.

De manschappen der nieuwe wacht worden nu door hun kommandant genummerd.

De wachtkommandanten vervoegen zich bij elkander en de kommandant der oude wacht geeft aan dien van de nieuwe de orders en consignes over.

De kommandant der nieuwe wacht doet door den oudsten korporaal het wachthuis overnemen, of verrigt, bij kleine wachten, dit zelf.

Hij of die korporaal, overtuigt zich dat het wachthuis, de schilderhuizen en de volgens inventaris aanwezige lantaarns, stoelen, banken, leksteenen, hand-en voetboeijen, enz., in goeden staat verkeeren. In het tegenovergesteld geval, wordt daarvan extra-rapport gemaakt, ten einde de schade door den schuldige te doen vergoeden.

De nieuwe wachtkommandant ziet toe, dat de korporaals van een en denzelfden post hun dienst op de wacht verdeelen en zij insgelijks die der soldaten zóó regelen, dat deze evenveel uren op schildwacht staan. Kan deze verdeeling niet naauwkeurig geschieden, dan zal het lot beslissen.

De nieuwe wachtkommandant inspecteert vervolgens de wapenen zijner onderhebbenden en zal daarna de posten doen aflossen.

De manschappen, die op post moeten komen, worden door den korporaal van aflossing vóór geroepen en op één gelid aan den wachtkommandant gepresenteerd. Deze bepaalt nu voor elk nummer den te betrekken post; waarna de korporaal van aflossing hen op twee gelederen stelt en afmarscheert.

De korporaal van aflossing wordt de eerste maal vergezeld door den korporaal, die de voorgaande posten heeft uitgezet en neemt van dezen de consignes over.

Indien het aantal op te brengen schildwachten groot is, of hunne posten ver van elkander verwijderd zijn, geschiedt de aflossing door twee of meer korporaals.

Een korporaal, kommandant eener kleine wacht, doet zich door den oudsten soldaat vervangen om de posten uit te zetten of af te lossen.

(1) Uit Europeanen en Inlanders zamengestelde wachten, worden steeds door Europeesch kader gekommandeerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2. Wachtparade, optrekken der wachten.

De soldaat wordt gewoonlijk daags te voren voor de wachtdienst gekommandeerd (1).

De in de 2e kl. van discipline geplaatste manschappen mogen in den regel geen garnizoenswachten betrekken.

De garnizoenswachten trekken steeds gekleed in *kleine* — de eerewachten in *groote tenue* op.

Het uur waarop de wachten optrekken, wordt voor ieder garnizoen afzonderlijk geregeld.

Des Zondags en op erkende christelijke feestdagen, trekken de wachten des morgens ten zeven uur op.

Op het signaal „*Wachtparade*" treden de op wacht komenden aan, worden de wachten geformeerd en marscheren deze af, op de wijze als in § 6 van Hoofdstuk XII is omschreven.

Van dat oogenblik af staat de soldaat, buiten zijne kompagnie, 24 uren onder de bevelen van de tot garnizoensdienst gekommandeerde officieren en gegradueerden. Hij is dan te beschouwen als „*wachthebbende*", d.i. als persoon, aan wien de bevoegdheid tot handhaving der openbare orde en veiligheid is opgedragen.

Eerst wanneer van de paradeplaats is afgemarscheerd, zullen de tamboers of hoornblazers, die mede op wacht trekken, beginnen te slaan of te blazen.

De wachten marscheren met het geweer over, ordelijk en in den pas, zoowel naar, als van hunne posten.

Zoodra de nieuwe wacht den post dien zij bezetten moet nadert, worden de geweren geschouderd en de marsch geslagen of geblazen.

De schildwacht voor het geweer roept: „*In het geweer!*" zoodra hij de nieuwe wacht ziet of hoort aankomen. De oude wacht komt dan onder de wapenen en laat op hare linkerzijde zooveel ruimte als noodig is om de nieuwe te doen opmarscheren. De marsch wordt geslagen of geblazen.

Indien het terrein niet toelaat dat de nieuwe wacht kan opmarscheren ter linkerzijde van de oude, zal zich deze laatste met het front tegenover het wachthuis plaatsen, om ruimte voor de nieuwe wacht over te laten.

Infanteriewachten van acht man worden op één gelid, die van meerdere getalsterkte op twee geledereu opgesteld. De wachtkommandant

(1) De dienst wordt in gewone omstandigheden zóódanig geregeld, dat de soldaat minstens drie wachtvrije nachten heeft.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

plaatst zich op den regter vleugel, indien hij onderofficier of korporaal (1) en twee passen voor het midden van het voorste gelid, wanneer hij officier is. De tamboer of hoornblazer stelt zich ter regterzijde van de wacht.

3. Aflossen der wachten.

Ter bestemder plaatse aangekomen, doet de kommandant der nieuwe wacht halt houden, front maken en rigten. Op bevel van den kommandant der oude en der nieuwe wacht, worden de geweren achtereenvolgens gepresenteerd, geschouderd en afgezet. De manschappen der nieuwe wacht worden nu door hun kommandant genummerd.

De wachtkommandanten vervoegen zich bij elkander en de kommandant der oude wacht geeft aan dien van de nieuwe de orders en consignes over.

De kommandant der nieuwe wacht doet door den oudsten korporaal het wachthuis overnemen, of verrigt, bij kleine wachten, dit zelf.

Hij of die korporaal, overtuigt zich dat het wachthuis, de schilderhuizen en de volgens inventaris aanwezige lantaarns, stoelen, banken, lek-steenen, hand-en voetboeijen, enz., in goeden staat verkeeren. In het tegenovergesteld geval, wordt daarvan extra-rapport gemaakt, ten einde de schade door den schuldige te doen vergoeden.

De nieuwe wachtkommandant ziet toe, dat de korporaals van een en denzelfden post hun dienst op de wacht verdeelen en zij insgelijks die der soldaten zóó regelen, dat deze evenveel uren op schildwacht staan. Kan deze verdeeling niet naauwkeurig geschieden, dan zal het lot beslissen.

De nieuwe wachtkommandant inspecteert vervolgens de wapenen zijner onderhebbenden en zal daarna de posten doen aflossen.

De manschappen, die op post moeten komen, worden door den korporaal van aflossing vóór geroepen en op één gelid aan den wachtkommandant gepresenteerd. Deze bepaalt nu voor elk nummer den te betrekken post; waarna de korporaal van aflossing hen op twee gelederen stelt en afmarscheert.

De korporaal van aflossing wordt de eerste maal vergezeld door den korporaal, die de voorgaande posten heeft uitgezet en neemt van dezen de consignes over.

Indien het aantal op te brengen schildwachten groot is, of hunne posten ver van elkander verwijderd zijn, geschiedt de aflossing door twee of meer korporaals.

Een korporaal, kommandant eener kleine wacht, doet zich door den oudsten soldaat vervangen om de posten uit te zetten of af te lossen.

(1) Uit Europeanen en Inlanders zamengestelde wachten, worden steeds door Europeesch kader gekommandeerd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Terwijl de schildwachten opgebragt worden, visiteren de kommandanten der oude en nieuwe wacht te zamen al de toegangen tot den post. Die van de nieuwe vraagt aan den kommandant van de oude wacht alle ophelderingen betrekkelijk bestaande orders aan zijn wacht, welke in een daartoe bestemd boek moeten ingeschreven zijn.

Ook bevindt zich aan iedere wacht een register, waarin de kommandant van de wacht vermeldt alle bijzondere voorvallen en de uren waarop de rondes en patrouilles zijn gepasseerd.

De sergeanten en korporaals, die van een wacht mogten gedetacheerd zijn, vervoegen na aflossing zich dadelijk bij deze en houden appel over hunne onderhebbende manschappen.

De kommandant der oude wacht doet, na al zijne gedetacheerde posten en schildwachten te hebben ingetrokken, deze in de gelederen treden.

Hij marscheert vervolgens met zijn wacht af en doet den marsch slaan of blazen. Officier zijnde, laat de wachtkommandant, vijftig passen ver gekomen zijnde, halt houden, de geweren schouderen en gelast den oudsten gegradueerde, de wacht verder naar het kwartier terug te geleiden.

De onderofficieren, die een wacht kommanderen, brengen na afgelost te zijn, zelf hun wacht naar het kwartier terug.

Nadat de oude wacht is afgemarscheerd, doet de kommandant van de nieuwe wacht de geweren schouderen en de noodige kommando's om de plaats te bezetten, welke door de oude is verlaten.

Vervolgens doet hij de geweren presenteren en (indien de oude wacht door een officier gekommandeerd werd) den marsch slaan of blazen, tot dat de oude wacht bedankt is.

Ten slotte doet hij de geweren schouderen, regtsomkeert maken en inrukken.

De manschappen plaatsen dan hunne geweren onmiddellijk tegen de daarvoor bestemde rakken en leggen kapot en randsel af.

---

4. Optrekken en aflossen der schildwachten.

Voor iederen enkelen post worden doorgaans 3 man (*nummers*), voor nachtposten echter slechts 2 man bestemd.

De schildwachten worden, in den regel, bij dag alle twee uur afgelost en om het uur van 's avonds zeven tot 's morgens vijf uur, dan wel tot aan de aflossing van de wacht, indien de manschappen niet een gelijk aantal uren geschilderd hebben.

Oudgedienden worden „*voor het geweer*" en op de verst afgelegen- en jongere soldaten op de naastbij gelegen posten geplaatst.

Indien afgelost moet worden, zonder dat gelijktijdig de wacht

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door een andere wordt vervangen, roept de schildwacht voor het geweer „*Afgelost!*"

De optrekkende, evenals de af te lossen schildwachten, hangen tijdig randsel en (over dag) kapot om.

Alvorens de schildwachten ter aflossing vertrekken, worden zij door den korporaal van aflossing aan den kommandant der wacht gepresenteerd.

De korporaal die de aflossing geleidt, draagt het geweer geschouderd.

Hij kommandeert vervolgens:

Geeft = acht!
Over = 't Geweer!
Marsch!,

waarna de schildwachten hem ordelijk, stil en in den pas volgen.

De schildwacht voor het geweer wordt het eerst afgelost en keert daarna onmiddellijk naar het wachthuis terug.

De korporaal lost vervolgens de overige schildwachten af. De afgelosten volgen hem op dezelfde wijze als de optrekkende schildwachten.

Op zes passen van een post genaderd, kommandeert de korporaal:

Aflossing = Halt!
No. (zooveel) *voor!*

Het afgeroepen nummer en de korporaal begeven zich dan naar den ouden schildwacht. Beide manschappen schouderen het geweer. Zij presenteren dat op kommando van den korporaal en geven in diens tegenwoordigheid elkander woordelijk de consignes over.

Daarna kommandeert de korporaal:

Op schouder = 't Geweer!
Over = 't Geweer!
Marsch!

Op het eerste kommando schouderen de oude en de nieuwe schildwacht het geweer; terwijl op het tweede de korporaal en de afgeloste schildwacht zich bij de overige manschappen voegen om de aflossing voort te zetten of naar het wachthuis terug te keeren.

De korporaal ziet bij het aflossen der schildwachten na, of er in of naast de schilderhuizen steenen of andere voorwerpen geplaatst zijn, om daarop te gaan zitten en of de openingen der schilderhuizen verstopt zijn. In dat geval doet hij die voorwerpen wegnemen, de kijkgaten openen en rapporteert daarvan aan den wachtkommandant om den schuldigen schildwacht, zoo noodig, te doen straffen.

Na iedere aflossing vertoont de korporaal de afgeloste schildwachten aan den wachtkommandant en rapporteert hem over mogelijk voorgevallen nieuws.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

5. Algemeene verpligtingen op wacht.

A. Wachtkommandanten.

Nadat de wachten zijn ingerukt, gaan de wachtkommandanten, vergezeld van den korporaal van aflossing, al hun posten visiteren. Zij nemen het consignebockje mede en laten elk schildwacht zijne consignes opzeggen. Zij verbeteren die zoo noodig en maken den korporaal van aflossing en den schildwacht vooral opmerkzaam op de bijzondere consignes van den post (1).

Zij brengen de wachthebbenden behoorlijk op de hoogte van hunne bijzondere verpligtingen.

Geen wachtkommandant mag onder welk voorwendsel ook, anders dan om redenen van dienst en op bekomen last, zijn post verlaten. In dat bijzondere geval behoort hij vooraf het kommando te geven aan den naast in rang of graad op hem volgenden wachthebbende.

Hij mag den wachthebbenden niet anders dan om redenen van dienst of wegens ziekte vergunnen om zich van de wacht te verwijderen.

Geen kommandant van een wacht mag iemand te eten of te drinken onthalen, dan degenen die met hem de wacht hebben.

De wachtkommandanten overtuigen er zich van, dat een ieder zijn pligt nakomt en steeds behoorlijk gekleed is.

Zij wandelen dikwijls buiten het wachthuis op en neer om beter te kunnen zien wat er omgaat.

Indien door de politie, nachtwachten (*gardoes*), enz., om bijstand wordt gevraagd, moeten de wachtkommandanten dien verleenen.

De wachtkommandanten slaan acht op klagten, ingebragt tegen manschappen hunner wacht of tegen andere militairen. Zij verzoeken den klager om, onder opgave van zijn adres, zijne bezwaren schriftelijk in te dienen. Deze klagten worden dadelijk met een extra- rapport naar de hoofdwacht gezonden.

Bijaldien het mogt gebeuren dat de klager niet schrijven kan, ondervraagt de kommandant der wacht hem omstandig over zijne bezwaren en maakt daarna rapport.

Hij doet telkens als de schildwachten worden afgelost, appel houden en meer malen indien hij zulks goedvindt. Ook doet hij dikwijls de wacht met of zonder geweer uitkomen, om de wachthebbenden te gewennen met spoed aan te treden.

De wachtkommandanten rapporteren schriftelijk omtrent personen, die zij hebben gearresteerd, of wachthebbenden die wegens ziekte of overtreding afgelost zijn.

Zij zijn verantwoordelijk dat dergelijke en alle voorgeschreven rapporten, die zij aan de hoofdwacht of aan den militairen kommandant moeten indienen, op den behoorlijken tijd worden bezorgd.

Zij laten, zoo noodig, in tijds het parool afhalen en deelen het herken-

(1) Ook is eene dergelijke visitatie eenige uren voor de aflossing der wacht, steeds aan te bevelen, opdat de consignes bij het overgeven aan de posten der nieuwe wacht, zooveel mogelijk juist zullen zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ningswoord (*contresigne*) mede aan allen, die het voor de wachtdienst noodig hebben.

Bij nacht verdubbelen zij hunne waakzaamheid, dragen zorg dat de schildwachten hun pligt doen en zien toe dat de aflossingen en patrouilles op de voorgeschreven uren verrigt worden.

Zij doen de rondes en patrouilles behoorlijk verkennen.

Indien in geval van brand of bij oproer, alarm wordt geslagen of geblazen, doen zij de wacht onder de wapenen komen en blijven, tot dat de oorzaak van het alarm is opgehouden. Intusschen zenden zij dikwijls kleine patrouilles uit, in de nabijheid van hun post, ter verkenning en tot handhaving der orde.

De wachtkommandant doet 's morgens met de reveille het wachthuis en den omtrek van zijn post in corvee door de wachthebbenden schoonmaken.

B. Wachthebbenden.

Aan iedere wacht is een *Reglement op de garnizoensdienst*, of anders een zoogenaamd *consignebord*, waarop een uittreksel van dat voorschrift is geplakt.

De soldaat luistere aandachtig toe bij de theoriën, welke de kommandant met zijne wachthebbenden over hunne verpligtingen houdt.

Aan de wacht gedrage hij zich niet luidruchtig.

Alle spel is aan de wacht verboden.

Niemand mag zich zonder voorkennis van de wacht verwijderen, noch zijne wapenrusting of kleeding afleggen.

Het eten wordt aan de wacht gebragt.

Soldaten, die zich van de wacht mogen of moeten verwijderen, houden in elk geval het kapmes met de patroontasch en den patroonzak om, ten teeken dat zij in garnizoensdienst zijn.

Zoo dikwijls de wacht met of zonder geweer buiten het wachthuis moet komen, treden de wachthebbenden met spoed en in de grootste orde en stilte aan.

Van zeven uur 's avonds tot 's morgens half zes, kleeden de wachthebbenden zich met de kapot. De tunique kan dan uitgetrokken worden, terwijl de eerewachten op gelijk tijdstip de groote tenue afleggen.

Des ochtends ten vijf uur slaan of blazen de tamboers of hoornblazers van alle wachten, met uitzondering van die der eerewachten, de reveille.

Op dat uur reinigen de manschappen zich en dragen zorg dat hunne kleeding weder in den meest mogelijk zindelijken staat verkeert.

In corvee wordt dan het wachthuis schoon gemaakt, water gehaald, enz.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Voor kleine overtredingen worden de wachthebbenden door hun kommandant gestraft met strafschilderen en extra-corveën. Voor grootere worden zij afgelost, gearresteerd en, even als ziek geworden manschappen, vervangen door militairen van dezelfde kompagnie als waartoe de afgelosten behooren.

C. Schildwachten.

De pligten van een schildwacht op zijn post, heeten *consignes*. Deze moet hij trouw nakomen.

De schildwachten behooren te weten wien, of wat, zij te bewaken hebben.

De schildwachten mogen alleen van den korporaal van aflossing, of in diens tegenwoordigheid, consignes ontvangen. Zij worden ook door niemand anders afgelost.

Stilstaande plaatsen zij het geweer bij den voet, marscherende dragen zij het over den linker schouder.

Zij mogen zich, in den regel, niet verder dan dertig pas van hun post verwijderen.

Bij het op post komen geven zij acht op den toestand van het schilderhuis en den omtrek daarvan. Zij dragen zorg het schilderhuis niet beschadigd en zindelijk gehouden wordt.

Zij mogen niet zitten, lezen, zingen, fluiten, of zonder noodzakelijkheid met iemand spreken.

Van des voormiddags tien- tot des namiddags vier uur, schilderen zij gewoonlijk met getrokken kapmes en plaatsen gedurende dien tijd, hun geweer in het schilderhuis.

De schildwachten moeten zeer waakzaam zijn en met zorg toezigt houden op alles wat nabij hun post voorvalt. Zij mogen daartoe alleen bij slecht weder in hun schilderhuis blijven en moeten zelfs bij nacht, uit het schilderhuis komen, wanneer rondes, patrouilles of officieren hun post naderen. Zij laten zich nimmer en vooral des nachts niet door onbekende personen naderen en doen die, zooveel mogelijk, aan de overzijde van hun post voorbijgaan.

De schildwachten laten niet toe dat in de nabijheid van hun post ongeregeldheden worden gepleegd. Twistenden gelasten zij uit een te gaan en roepen, zoo hieraan geen gevolg wordt gegeven, de wacht. Deze waarschuwing komt van schildwacht tot schildwacht aan de wacht, van waar een patrouille de schuldigen arresteert.

De schildwacht, die op zijn post mogt beleedigd of geslagen worden, arresteert den schuldige en geeft op zooevengenoemde wijze de wacht hiervan kennis of houdt hem bij zich tot dat de aflossing komt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Indien de schildwachten bemerken dat er brand is, roepen zij „*brand*".

Deze waarschuwing komt mede van schildwacht tot schildwacht aan de wacht.

De schildwacht voor het geweer bewaakt de geweren der wachthebbenden. Onbevoegden laat hij niet in het wachtlokaal toe, de ruimte vóór het wachthuis houdt hij vrij.

Wanneer de wacht in het geweer moet komen, roept hij tijdig „*in het geweer*", en indien de wacht zonder dat wapen moet uitkomen, „*heraus*".

Wanneer de schildwacht voor het geweer rondes of patrouilles ziet aankomen, roept hij „*halt!*" „*Korporaal heraus!*", met vermelding of het een ronde of patrouille is.

Schildwachten voor arsenalen, magazijnen, kassen, enz., verhoeden diefstal of brandstichting in en beschadiging aan die gebouwen. De deuren en vensters daarvan slaan zij naauwkeurig gade.

Posten aan den ingang van kampementen, verwijzen een ieder, die nà het avondappel komt, naar den kommandant der kampementswacht.

Schildwachten voor kruidhuizen, zorgen dat niemand in de nabijheid van hun post rookt of vuur aanmaakt. Hun wordt medegedeeld wie tot het kruidhuis toegang hebben.

Posten op schijfschietterreinen, voorkomen beschadiging der kogelvangers en diefstal van verschoten kogels.

Posten voor hospitalen, laten zieken niet uitgaan dan met toestemming van den geneesheer of van het hospitaalpersoneel. Personen, die zieken bezoeken willen, verwijzen zij naar den wachtkommandant of naar den portier. Zij dulden niet dat van buiten af, den zieken spijs of drank wordt bezorgd, ook niet dat de verpleegden zich te digt bij hek- of rasterwerken ophouden.

Posten voor arrestanten en veroordeelden, beletten dezen elke poging tot ontvlugting, staan hun niet toe luidruchtig te zijn, met iemand te spreken en verhinderen dat aan die personen iets wordt aangereikt of bezorgd.

---

6. Eerbewijzen.

Onderofficieren en manschappen, die buiten het wachthuis vertoeven, maken tijdig front naar alle voorbijgaande officieren en nemen voor hen den onbewegelijken stand aan.

Het eerbewijs van den schildwacht begint wanneer de persoon dien het betreft, op vier passen van hem genaderd is. Het eindigt wanneer die persoon zich op gelijken afstand verwijderd heeft.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Alle voor den Gouverneur-Generaal bepaalde eerbewijzen, worden ook gegeven aan den vice-president van den Raad van Indië gedurende den tijd dat hij, bij afwezigheid of ontstentenis van den Gouverneur-Generaal, de waardigheid van dezen bekleedt.

De officieren der zeemagt ontvangen, volgens hun rang, dezelfde eerbewijzen als die der landmagt.

Alle voorgeschreven eerbewijzen worden insgelijks aan officieren, in dienst van vreemde mogendheden, volgens hun rang gegeven.

Ten aanzien van Inlandsche regenten, blijven de eerbewijzen naar gevestigde plaatselijke gewoonte in zwang en strekt de *pajong* of de *rottan* met *knop*, tot openbaar teeken hunner waardigheid.

Behalve voor rondes en patrouilles, worden na de taptoe geen eerbewijzen gedaan.

Ook onder het aflossen der wachten worden geen eerbewijzen gegeven dan aan den Gouverneur-Generaal.

Eerewachten geven slechts eerbewijzen aan den persoon voor wien zij optrekken en aan hen, die met dezen gelijken rang hebben of hooger geplaatst zijn. In geen geval geven zij hooger eerbewijzen als voor eerstbedoelden persoon bepaald is.

Van wachten en schildwachten worden geen eerbewijzen gevorderd, wanneer de persoon dien het betreft, niet gekleed is in de uniform of het costuum voor zijne ambtelijke betrekking voorgeschreven. Het eerbewijs voor den Gouverneur-Generaal is daarvan uitgezonderd.

A. Wachten.

De wachten komen onder de wapenen en zullen de geweren

a. Presenteren

voor:

1e. Den Gouverneur-Generaal;

De tamboers of hoornblazers zullen daarbij den ceremarsch slaan of blazen.

2e. De leden in den Raad van Indië;

Voor deze en de onder 3e en 4e te noemen personen, slaan de tamboers drie roffels (*Geeft acht!*), of blazen de hoornblazers drie maal het signaal *Geeft acht!*

3e. Den generaal, kommandant van het leger;

4e. Den vlagofficier, kommandant der zeemagt;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

5e. Vaandels of standaarden van korps n;

De tamboers en hoornblazers slaan of blazen daarbij den vaandelmarsch.

6o. Militaire lijkstaatsiën.

b. Schouderen

voor:

1e. Luitenantgeneraals;

De tamboers of hoornblazers slaan of blazen twee maal het onder *a*, 2e genoemd signaal.

2e. Generaalsmajoor;

Voor deze en de hierna onder 3e t/m. 7e te noemen personen, slaan of blazen de tamboers of hoornblazers één maal het onder *a*, 2e genoemd signaal.

3e. Kolonels, afdeelings- of gewestelijk militaire kommandant zijnde, of het bevel voerende over eene uit verscheidene korpsen zamengestelde troepenafdeeling (1);

4e. Den kommandant der zeemagt, wanneer deze den rang heeft van kapitein ter zee;

5e. Kapiteins ter zee, kommandanten van een station of van een eskader;

6e. Gouvernements-commissarissen beneden den rang van lid in den Raad van Indië (2);

7e. Civiele gouverneurs en residenten, in hun gouvernement of residentie;

8e. Plaatselijke- en gewestelijk militaire kommandanten beneden den rang van generaalmajoor, in hun kommandement;

9e. Zelfstandige assistentresidenten en civiele gezaghebbers, in hun residentie;

10e. Rondes en patrouilles;

11e. Den plaatselijken adjudant en de officieren, die op bekomen last de wacht inspecteren (3);

12e. Gewapende troepenafdeelingen.

De wachten zullen

(1) Zooals de Kommandant der *Infanterie* te *Willem I*.

(2) n. l. op de plaats, of in het gewest, waar zij in commissie zijn.

(3) Die officieren zijn de hoofdofficier du jour en de officier van piket. Zij dragen steeds de blaauw laken broek en hebben de sjerp om.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

c. Ongewapend

buiten het wachthuis aantreden, voor niet gewapende troepenafdeelingen.

B. Schildwachten.

De schildwachten zullen zich twee passen regts en in de rigting van het schilderhuis stellen, dáár front maken en het geweer (1)

a. Presenteren

voor:

1e. Den Gouverneur-Generaal;
2e. De leden in den Raad van Indië;
3o. Den vice-president van en de leden in den Raad van Indië; wanneer hun college vergadert en zij de raadzaal in of uitgaan;
4o. Generaals en hoofdofficieren;
5o. Alle plaatselijke- en gewestelijk militaire kommandanten (2);
6o. Civiele gouverneurs, residenten, zelfstandige assistentresidenten en civiele gezaghebbers (3);
7o. Inlandsche regenten (3);
8o. Rondes en patrouilles (en haar tevens alles mededeelen wat er vóór bijzonders op hun post mogt zijn voorgevallen);
9o. Militaire lijkstaatsiën.

b. Schouderen

voor:

1o. Subalterne officieren;
2o. Assistentresidenten;
3o. Ridders eener Nederlandsche of vreemde orde (4);
4e. Niet-Europeanen versierd met de medaille voor Moed en Trouw (4);
5o. Gewapende troepen.

Voor onderofficieren en ongewapende troepen afdeelingen, nemen de schildwachten de positie aan van den soldaat met het geweer „*over*" of „*bij den voet*".

---

(1) Als het geweer wordt gepresenteerd; wordt het kapmes *gepresenteerd;*
geschouderd; „ „ „ „*in hand*" genomen;
over of bij den voet gedragen „ „ „ „*in arm*" genomen.

(2) In hun garnizoen of kommandement.
(3) In hun gouvernement, gewest, residentie of regentschap.
(4) Mits het kruis of de medaille zigtbaar dragende.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

C. Gewapende troepen.

Wanneer gewapende troepen elkander ontmoeten, geven zij elkander de regterzijde. Bijaldien zich bij het eene korps een vaandel of standaard bevindt en bij het andere niet, stelt het laatstgenoemde zich in bataille en presenteert de geweren.

---

7. Patrouilles en Rondes.

Patrouilles zijn kleine detachementen, uitgezonden tot handhaving van orde en rust in het garnizoen.

Nachtelijke bezoeken afgelegd bij wachten en posten, tot het houden van toezigt op hun dienst en waakzaamheid, noemt men *Rondes*. Ook de superieuren zelve, welke die diensten verrigten, worden met dien naam aangeduid.

De patrouilles bestaan gewoonlijk uit een sergeant of korporaal, met vier of twee man.

Zij worden in den regel verstrekt door de *Hoofdwacht*, d. i. de wacht, die in het bijzonder belast is met het onderhouden der goede orde en rust in het garnizoen.

Wanneer de militaire kommandant of de plaatselijke adjudant eene ronde verrigt, wordt eerstgenoemde *Ronde-kommandant*, laatstgenoemde *Ronde-majoor* genoemd.

Overeenkomstig den rang of graad van dengene die eene ronde verrigt, spreekt men voorts van *Ronde-luitenant*, *Ronde-sergeant*, enz.

Zij die de ronde verrigten, worden met een lantaarn (1) voorgelicht door een soldaat, tamboer of hoornblazer van de wacht, waar zij hun ronde beginnen.

A. Algemeene pligten.

Afgescheiden van de bijzondere gedragsregels, welke haar ter opvolging worden medegedeeld, moeten patrouilles:

1o. Alle personen arresteren, die onderling twisten, baldadigheden of andere strafbare handelingen (2) plegen, alsmede alle militairen beneden den rang van officier, die na het avondappel zonder schriftelijke vergunning op straat worden bevonden;

2o. Alle beschonken militairen arresteren;

3o. Alle arrestanten naar de hoofdwacht brengen;

---

(1) Die lantaarn dient in vestingen en in oorlogstijd, tot verlichting der buitentaluds en grachten.

(2) Waartoe ook het aanranden of beleedigen van wachthebbenden gerekend worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

4o. Toezien dat de schildwachten op hunne posten en tevens waakzaam zijn en in het tegenovergestelde geval, daarvan aan de wacht rapporteren;

5o. Alle onderofficieren en manschappen arresteren, die verboden openbare huizen in of uitgaan (1);

6o. De naastbij gelegen wachten of posten onmiddellijk onderrigten van alles wat de veiligheid of rust van de plaats zou kunnen verstoren.

Wanneer rondes iets ontdekken dat voor de veiligheid der plaats gevaarlijk zou kunnen zijn, geven zij de naastbij gelegen wachten daarvan dadelijk kennis en gaan vervolgens naar den militairen kommandant om ook dezen daarvan te rapporteren.

Is het ontdekte evenwel alleen strijdig met de goede orde, dan verwittigen zij daarvan slechts den kommandant van den naastbij zijnden post, opdat door deze de noodige maatregelen getroffen worden.

B. Verkenning.

Rondes en patrouilles worden verrigt, op een door den militairen kommandant te bepalen uur. Tot hare verkenning dienen het *Parool* en het *Contresigne*.

Het parool is in den regel de naam van een man, het contresigne die van een stad of plaats. Deze woorden beginnen gewoonlijk met dezelfde letter b. v. *Sidin — Samarang* en worden ook gezamenlijk met den naam van parool bestempeld. Zij worden dagelijks veranderd en medegedeeld aan alle militairen, die ze voor de wachtdienst noodig hebben.

Het parool wordt op de paradeplaats aan de wachtkommandanten medegedeeld. Is zulks niet geschied, dan wordt het des avonds, van de hoofdwacht of bij den plaatselijken adjudant afgehaald door den militair, die het eerste- of avondrapport van de wacht wegbrengt. Bij dezelfde gelegenheid wordt door den plaatselijken adjudant medegedeeld, of en wanneer patrouilles gemaakt moeten worden.

Wanneer de schildwacht voor het geweer een patrouille heeft aangeroepen, wordt aan een korporaal met twee gewapende manschappen de verkenning opgedragen.

Die korporaal begeeft zich buiten het wachthuis, laat zich bij nacht door een soldaat met een lantaarn lichten en roept de patrouille toe *„werda!"*. Wanneer deze hem daarop geantwoord en hij haar herkend heeft, laat hij er op volgen *„avanceert met het contresigne"!* en maakt met zijne soldaten de geweren vaardig.

De korporaal ontvangt wijders van den patrouillekommandant het

(1) Geen stelligen last daartoe hebbende, of niet vergezeld van een ambtenaar van de politie, mogen echter patrouilles niet binnen dergelijke huizen treden zonder toestemming van de eigenaars.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

contresigne en indien dit overeenkomt met het herkenningsteeken, dat aan de wacht is uitgegeven, laat hij zijne manschappen de geweren schouderen en de patrouille haren weg vervolgen.

Gedurende de verkenning van patrouilles en rondes komt altijd de geheele wacht in het geweer.

Eene ronde wordt op dezelfde wijze als eene patrouille verkend, met uitzondering dat de korporaal met de twee man de ronde tot op 30 pas afstand behoort te gemoet te gaan. Nadat de korporaal *»werda!«* geroepen en daarop antwoord bekomen heeft, laat hij er op volgen *»avanceert met het contresigne!«*. Het herkenningsteeken op bovenomschreven wijze ontvangen en eensluidend met het zijne bevonden hebbende, roept hij den kommandant der wacht toe: *»de ronde is rigtig!«*

Op die waarschuwing begeeft de wachtkommandant voor een *ronde-kommandant*, zich met 4 soldaten, die met de geweren vaardig en twee passen achter hem marscheren, tot op 10 passen voorwaarts van de wacht. Vervolgens roept hij de ronde toe: *»avanceert!«*, en geeft den *ronde-kommandant* het parool en verslag van alle bijzonderheden, die op zijn post mogten zijn voorgevallen.

Wordt de ronde door een hoofdofficier of den plaatselijken adjudant gedaan, dan verrigten de wachtkommandanten hetzelfde, doch worden slechts door twee soldaten gevolgd en begeven zich niet meer dan 4 passen vooruit.

Voor een *ronde-kapitein* is die afstand op 3, voor een *ronde-luitenant* op 2 passen bepaald. Voor een *ronde-sergeant* blijft men op zijn plaats staan.

Is de kommandant der wacht hooger of ouder in rang dan degene, die de ronde doet, dan blijft hij op zijn plaats staan en ontvangt van hem het parool.

Bij het ontvangen of overgeven van het parool, wordt van weerszijden de sabel of bajonet op de borst gezet.

Wanneer patrouilles elkander mogten ontmoeten, roept de eerste, die de andere ontdekt, haar toe *»werda!«* waarop geantwoord wordt *»patrouille!«* daarbij voegende van welk korps of van welke wacht.

De eerste maakt zich dan ook kenbaar, en indien het de weg der patrouilles is om elkander te passeren, wordt aan die, welke het eerst *»werda!«* heeft geroepen het contresigne gegeven.

Ontmoet echter een patrouille, gekommandeerd door een korporaal, een sergeantspatrouille, dan ontvangt de laatste het contresigne.

Wanneer patrouilles rondes mogten ontmoeten, geven eerstgenoemden het contresigne en blijven zóólang staan totdat de ronde haren weg vervolgd heeft. Rondes, welke elkander ontmoeten, worden even als de patrouilles aangeroepen en verkend. Het contresigne wordt echter door den jongsten in rang aan den oudste overgegeven.

Rondes en patrouilles maken zich bekend aan alle schildwachten die, haar aanroepen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

8. Bevoegdheid tot wapengeweld.

De tot handhaving van het openbaar gezag optredende militair, *maar ook slechts deze* is, op wachten, posten, patrouilles, transporten en in alle bevolen gewapende dienstverrigtingen, bevoegd van zijne wapenen gebruik te maken:

1o. Wanneer hij daartoe den stelligen last heeft ontvangen;

2o. Wanneer zulks noodzakelijk is:

a. tot verdediging van zijn post, of van hem toevertrouwde personen of goederen;

b. v. bij diefstal, met geweld gepleegd, bij inklimming des nachts van te bewaken huizen of gebouwen, bij het plegen van geweld tegen- of geweldadige aanranding van personen of arrestanten, voor wie een schildwacht op post staat;

b. tot verdediging van zijn persoon;

b. v. indien een wachthebbende zwaar geslagen, of zijn leven ernstig bedreigd wordt;

c. om ontvangen bevelen of consignes behoorlijk te kunnen opvolgen;

b. v. wanneer wachthebbenden bij een arrestatie geweldadigen of feitelijken wederstand ondervinden; bij ontvlugting van, of pogingen daartoe door arrestanten; enz.

In ieder geval mag de soldaat slechts dàn zijne wapenen gebruiken, wanneer hem geen ander middel overblijft om den hem opgedragen last te volvoeren.

Zijn vuurwapen mag hij slechts bezigen in gevallen, dat het gebruik der blanke wapenen ontoereikend is.

Behalve bij gevangenissen of provoosthuizen, worden in het garnizoen aan de wachthebbende manschappen geen scherpe patronen in handen gegeven; deze blijven onder bewaring van den kommandant der wacht.

De aan de wachthebbende manschappen te verstrekken scherpe patronen worden binnen het wachthuis bewaard, in een gesloten blikken trommel, waarvan de sleutel berust bij den wachtkommandant. Aan de wachthebbende manschappen worden door den kommandant der wacht geen patronen afgegeven dan:

1. Bij volstrekte noodzakelijkheid en ter zijner beoordeeling en verantwoording;

2. Op last van den officier van piket of van den militairen kommandant.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

9. Rapporten (1).

Alle wachtkommandanten zullen gedurende de 24 uren twee schriftelijke rapporten aan de hoofdwacht zenden, te weten:

a. Een des avonds ten zes uur en

b. Een des morgens bij het aanbreken van den dag.

In het *avondrapport* worden vermeld:

1o. Al hetgeen sedert het optrekken der wacht is voorgevallen;

2o. De orders, welke aan de wacht mogten gegeven zijn.

In het *morgenrapport* worden vermeld:

1o. Al hetgeen in den nacht mogt zijn voorgevallen;

2o. Of de rondes en patrouilles behoorlijk zijn gedaan;

3o. Of andere patrouilles en rondes zich bij de wacht hebben gemeld;

4o. Het parool en contresigne.

Beide rapporten vermelden *bovendien*:

1o. De benaming der wacht;

2o. De sterkte der wacht;

3o. Het aantal posten bij dag en bij nacht;

4o. Op welke uren en door wie of wien de wacht is gevisiteerd;

5o. Of de posten door den wachtkommandant zijn gevisiteerd.

Nadat de avond- en morgenrapporten van alle wachten zullen zijn ingekomen, maakt de kommandant der hoofdwacht des avonds een *generaal-avondrapport* en des morgens een *generaal-morgenrapport*. Beide rapporten zijn een verzameling op hetgeen in de avond- en morgenrapporten der wachten voorkomt en vermelden ook de van haar ontvangen en doorgezonden extra-rapporten.

Het generaal-avondrapport vermeldt *bovendien*, het aantal in de hoofdwacht aanwezige arrestanten.

De rapporten der hoofdwacht worden, na door den officier van piket voor „*Gezien*" geteekend te zijn, gezonden aan den militairen kommandant.

De rapporten van kleine wachten, bezet door inlandsche militairen, die niet schrijven kunnen, worden mondeling aan den kommandant der hoofwacht gedaan, die in zijn rapport daarvan melding maakt.

Al hetgeen na zes uur des morgens mogt zijn voorgevallen, wordt aan den kommandant der nieuwe wacht overgegeven, die zulks in zijn avondrapport meldt.

Van alle buitengewone voorvallen, b. v. het arresteren van personen, ernstige overtredingen door wachthebbenden, enz., zenden de wachtkommandanten een *extra*- rapport aan de hoofdwacht. De kommandant van de hoofdwacht zendt die en zijn eigene extra- rapporten aan den militairen kommandant.

Alle rapporten worden verzegeld weggebragt door hem, die den kommandant der wacht onmiddellijk in rang opvolgt. De overbrenger is bij die dienstverrigting gewapend met het geweer.

(1) De wachtrapporten worden in geringe afwijking van het garnizoensreglement, in den regel, opgemaakt als in deze § is omschreven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XIV. Marschen, reizen, transporten.

1. Voorbereidende maatregelen.

Moet de soldaat op marsch of transport gaan of zich op reis begeven, dan drage hij zorg dat de uitrusting die hij meeneemt, zich in volmaakt goeden en bruikbaren staat bevindt.

Vóór alles dient de infanterist zijn schoeisel in orde te hebben, aangezien hoofdzakelijk daarvan zijn marschvaardigheid afhangt. Vóór den afmarsch reinige hij zijn ligchaam en knippe de nagels zijner teenen.

Hij onderzoeke vooraf of de mede te nemen wapenen in volkomen slagvaardigen toestand zijn en berge zijne goederen behoorlijk in randsel, kleedingtasch, enz.

Alles wat hij in zijn garnizoen achterlaat, levere hij in.

Hij zorge geen overtollige goederen mede te nemen. Deze kunnen op den duur slechts zijn strijdvaardigheid verminderen en den marsch vertragen (1).

Zoo eenigzins mogelijk begeve hij zich 's avonds te voren, vroegtijdig ter ruste en nuttige vóór den afmarsch eenig voedsel.

2. Gezondheidsregelen.

Wie door eigen schuld zijn marschvaardigheid verliest, verzaakt zijn pligt en is alzoo strafbaar.

Vóór en onder den marsch vermijde de soldaat het gebruik van sterk gezouten of gekruide spijzen, die dorst verwekken.

Het gebruik van sterke dranken geeft op marsch slechts eene oogenblikkelijke verkwikking aan het ligchaam, dat daardoor later des te meer wordt afgemat. Geestrijke dranken zijn vaak de naaste aanleiding tot zonnesteken.

Evenzeer is het gebruik van zeer koud water schadelijk, wanneer niet terstond verder gemarscheerd wordt en men te veel in eens drinkt. Het beste is de veldflesch te vullen met koude thee, koffij of een afkooksel van djamboe-bidji bladeren (*djamboe-thee*) en den dorst, nu en dan, met kleine teugen te lesschen.

(1) Ook onderweg moet de soldaat behoorlijk naar zijne goederen omzien. Ten einde geen voedsel te geven aan de meermalen gebleken zorgeloosheid van reizende militairen voor de bezorging en bewaking hunner goederen, vooral bij het aan- of van boord gaan van schepen, is bepaald, dat geen acht wordt geslagen op reclames omtrent het te zoek raken van goederen, wanneer niet afdoende wordt aangetoond, dat de belanghebbende alle voorzorgen nam en niets verzuimde om het verlies te voorkomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Drinkwater moet helder, reukeloos en smakeloos (d. i. zonder bijsmaak) zijn.

Onzuiver, troebel, brak water is hoogst ongezond. Heeft men geen ander, dan moet men het vooraf kooken, of filtreren als daarvoor tijd is. Is er volstrekt geen water te bekomen, dan kan men tijdelijk den dorst trachten tegen te gaan door kiezelsteentjes, djagongkorrels, koffieboonen, enz. in den mond te nemen.

Men zij omzigtig in het gebruik van vruchten en drinke evenmin veel klapperwater. Zij verwekken ligt buikpijn.

Zij, die neiging hebben tot diarrhee, houden den buik warm met een flanellen band of doek.

Bij *flaauwten* make men den randsel en de kleedingstukken, vooral halsdas, tunique en broekband van den lijder los. Met kracht en ruimschoots sprenkele men hem koud water in het gezigt en op de ontbloote borst. Het hoofd wordt eenigzins verheven, b. v. op den randsel, gelegd. Is de lijder bleek en het koude zweet uitgebroken, dan geve men hem wat jenever, of iets opwekkends. Is het gelaat echter rood of blaauw, dan brenge men den lijder in de schaduw, geve hem slechts water en houde ook daarmede het hoofd zoo koel mogelijk. Men roepe onverwijld geneeskundige hulp in, aangezien die verschijnselen aanduiden, dat de zieke waarschijnlijk door een *zonnesteek* is getroffen. Het toedienen van sterken drank zou hem oogenblikkelijk kunnen dooden.

Heeft men *blaren* aan de voeten geloopen, dan prikke men die eenvoudig met een naald of speld in. In geen geval mag men blaren door of geheel weg knippen.

Krijgt men op marsch eene *ligte neusbloeding*, dan moet men die, wanneer zij niet te lang duurt en men zich duizelig gevoelt, niet tegenverken. *Sterke neusbloedingen* stelpe men door wat koud water uit de holle hand op te snuiven, kraag en halsdas los te maken en gedurende eenigen tijd de beide armen boven het hoofd opgeheven te houden.

Smertroos tusschen de billen, liezen of teenen, verzachte men door de aangedane plaats met wat zoete olie, of ongezouten reuzel in te smeren.

Pijnlijke *mierenbeten* wassche men met azijn.

Bloedzuigers rukke men nimmer ruw van het ligchaam af, maar verwijdere die voorzigtig, door aanraking met tabaksap of zout.

Kleine verwondugen, of *zweren* hoe gering ook, verbinde men zorgvuldig en houde die, vooral door wassching met water, zuiver.

Verstuikingen achte men niet te gering. Het verstuikte gewricht houde men door natte doeken koel en omwinde het eenigzins stijf met een verbanddoek, lap of halsdas. Bij belangrijke zwelling late men dit echter na.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Onder noch nà den marsch mag de soldaat, wanneer hij verhit is, het hoofd ontblooten. In de brandende zon kan het afnemen der muts zonnesteek veroorzaken.

Nà den marsch moeten natte kleederen uitgetrokken, gewasschen en gedroogd worden. Het is beter zonder kleederen dan met natte lang te staan, te zitten of te slapen.

Dit is ook bijzonder op nat schoeisel van toepassing. Des nachts echter, ontdoe men zich zoo min mogelijk van kleeding en schoeisel.

Het baden met een verhit en bezweet ligchaam of kort vóór en na het eten, late men als ongezond na.

Des nachts vermijde men, zooveel mogelijk, het liggen op den grond of in den maneschijn en het slapen in de open lucht. In het garnizoen is dit ook bijzonder op wachthebbenden van toepassing.

---

3. Marschregelen.

Ordelijk en in den pas wordt van de verzamelplaats afgemarscheerd. Eerst op het signaal „Afslag" (roffel) kan de soldaat zich, de gedurende den marsch toegestane vrijheden veroorloven.

Hij behoeft dan niet in den pas te loopen, kan het geweer beurtelings op beide schouders, of onder den arm aan den riem dragen, spreken, zingen en rooken. Ieder neemt zóóveel — (doch ook niet meer) — afstand van zijn vóór- en nevenman, dat hij gemakkelijk marscheren kan.

Ieder blijft op zijne plaats in de kompagnie en mag zich niet in andere groepen, gelederen of sectiën ophouden.

Niemand mag zonder toestemming uit het gelid treden. De soldaat gewenne er zich aan, het doen eener natuurlijke behoefte uit te stellen, tot dat wordt halt gehouden.

Onder geen voorwendsel mag iemand, zelfs voor eene geringe ongesteldheid of wegens vermoeidheid achterblijven. Is het achterblijven bij vredesmarschen reeds laakbaar; in vjandelijk land, kan daarmee — schier altijd — het leven gemoeid zijn.

De achterblijver laadt bovendien de verdenking op zich een slecht soldaat, of lafhartig te zijn.

Wordt er halt gehouden, dan moeten de manschappen zich niet te ver van de rustplaats of van de aan rotten gezette geweren verwijderen. Ook mogen zij zich niet eigendunkelijk naar nabij gelegen kampongs, huizen of tuinen begeven. Het particulier eigendom van alle inwoners moet ontzien worden.

Het hoofd der marscherende kolonne moet gestadig eene gelijke en geregelde beweging onderhouden, zoodat geen stremming noch loopen gedurende den marsch ontsta.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Afdeelingen, die den pas moeten inhouden of verkorten, zullen zoodra de oorzaak daarvoor niet meer bestaat, haren aanvankelijken gang hernemen.

Op moeijelijke terreinen en bij het afdalen van hoogten of bergen, moet het hoofd der kolonne den pas verkorten, om de overige afdeelingen in staat te stellen behoorlijk te kunnen volgen.

Bij marschen *in de nabijheid des vijands* vervallen natuurlijk alle anders veroorloofde vrijheden. Hoofdzaak is het dan ten allen tijde slagvaardig te zijn en te blijven. Wapenen en munitie moeten steeds ten gebruike gereed zijn.

Bij geheime- of nachtmarschen wordt de meest mogelijke stilte in acht genomen; vuren en lichten mogen aangehouden noch ontstoken worden.

Vooral te velde ontwikkele de militair bij marschen al zijn wilskracht en groote volharding. De beenen van den soldaat hebben reeds menigmaal het bloed van vele kameraden en weerloozen gespaard.

---

4. Kwartiermaken.

Wanneer een korps zich op marsch begeeft om van garnizoen of standplaats te verwisselen, wordt een onderofficier (1), vergezeld van de fouriers, vooruitgezonden, om het voor den troep benoodigde gereed te maken (*kwartier te maken*).

Op elke plaats, waar nachtverblijf wordt gehouden, doet hij daartoe aan het hoofd van het plaatselijk civiel bestuur een opgave van:

a. de sterkte der troepen;

b. de dagen van aankomst en vertrek;

c. de benoodigde transportmiddelen zoomede plaats en uur waarop zij beschikbaar moeten zijn

en treft met genoemd hoofd maatregelen tot eene goede verpleging der troepen.

In geen geval mag hij regtstreeks van de bevolking verstrekkingen eischen.

Op den dag van aankomst der troepen gaat die onderofficier met de fouriers het korps op een kwart uur afstands van de plaats tegemoet. Hij rapporteert den korpskommandant op welke wijze voor huisvesting, onderhoud en transportmiddelen is gezorgd. Daarna begeeft hij zich weder op marsch naar het volgende nachtverblijf, om aldaar op gelijke wijze te handelen.

(1) Doch in den regel een officier.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

5. Alleenreizende militairen.

Een militair, die alleen reist, wordt voorzien van een marschorder. Verlaat hij zijn korps voor goed, of moet hij geruimen tijd bij een ander in subsistentie worden opgenomen, dan wordt hij bovendien voorzien van de noodige *overgangstukken*, waaruit zijne positie volkomen blijkt.

De marschorder houdt o. m. in:
a. den datum waarop de reis aanvangt;
b. de plaats van bestemming en langs welken weg deze wordt bereikt;
c. het doel der reis;
d. van welke vervoermiddelen wordt gebruik gemaakt.

De order wordt bij vertrek, op alle plaatsen waar langer dan 24 uur wordt verbleven en bij aankomst op de plaats van bestemming, voor „*Gezien*" afgeteekend door den plaatselijk militairen kommandant. In andere den garnizoensplaatsen geschiedt dit door het hoofd van plaatselijk civiel bestuur.

De overgangstukken, die de man mede neemt, zijn:
a. een extractstamboek dan wel een en- of re-engagementstaat;
b. een hem betreffend extract uit het administratieboek — en zoo noodig:
c. eene opgave zijner bespaarde gelden.

Bovendien wordt aan de betrokken autoriteit bij het korps of garnizoen, waarheen de militair is overgeplaatst, o. m. gezonden een extract uit de kleedinglijst — d. i. eene opgave van de voorwerpen van kleeding en uitrusting, die de man bezit en medeneemt.

De inhoud van vorengenoemde overgangstukken wordt hem vóór het vertrek medegedeeld. De soldaat moet die bescheiden zorgvuldig bewaren en ze ter plaatse van bestemming afgeven aan den kommandant der kompagnie, waarbij hij in betaling en voeding wordt opgenomen. Wie uit moedwil of achteloosheid die stukken te zoek gemaakt of verloren heeft, wordt gestraft.

Aan militairen, die over land hunne bestemming moeten volgen, worden verstrekt vooraf ingevulde bons voor te ontvangen huisvesting, onderhoud of transportmiddelen.

Na aankomst op plaatsen waar eenige verstrekking moet geschieden of nachtverblijf wordt gehouden, meldt de soldaat zich bij den plaatselijk militairen kommandant en in andere dan garnizoensplaatsen, bij het hoofd van plaatselijk civiel bestuur. Deze autoriteiten verrigten dan het noodige voor de verstrekking.

Op plaatsen, waar nachtverblijf wordt gehouden, zijn voor zooveel noodig *passantenhuizen*.

Deze bevatten voor ieder militair een beloorlijke ligplaats, alsmede eenige nachtpitten met de noodige olie en een vat, of

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bak, inhoudende drinkwater. Ter voorziening in zijne voeding ontvangt de soldaat vooraf vivres in natura, of indemniteit daarvoor; of wel, op plaatsen waar nachtverblijf wordt gehouden, spijzen, toebereid door de zorg van het civiel bestuur.

De voeding en verpleging, die den soldaat worden verschaft, zoowel bij reizen te land als te water, zijn bij tarief of contract vastgesteld. De bepalingen daaromtrent worden hem, zoo noodig, vóór het vertrek medegedeeld.

6. Transporten en detachementen.

Wanneer militairen beneden den rang van officier zich gezamenlijk op transport of op reis moeten begeven, dan wordt aan een daartoe geschikt gegradueerde of ongegradueerde de betrekking van *transport-* of *detachementskommandant* opgedragen. Die kommandant is voorzien van een marschorder en de noodige instructiën.

Hij is verantwoordelijk voor de hem ter overbrenging toevertrouwde gelden, vivres, gouvernementsgoederen, arrestanten of krijgsgevangenen, enz. Hij is mede verantwoordelijk voor het gedrag, de verzorging en verpleging onderweg van de onder zijne bevelen gestelde personen.

De benoodigde transportmiddelen enz. worden onderweg door zijne tusschenkomst aangevraagd; hij is bij iedere verstrekking tegenwoordig en overtuigt zich van de goede voeding en het behoorlijk logies.

Reclames moeten aan den transport- of detachementskommandant worden ingebragt. Hij zal ze dadelijk onderzoeken en bij gegrond bevinding, bij reizen te water — den scheepsgezagvoerder, bij reizen te land — het hoofd van plaatselijk civiel bestuur, hiermede in kennis stellen. Van alle ingekomen gegronde reclames en bijzondere voorvallen onder weg, geeft hij, bij aankomst ter plaatse van bestemming, verslag aan den plaatselijk militairenkommandant.

XV. Velddienst.

I. Terreinleer.

De oppervlakte der aarde, bestaat uit *land* en *water*.

Door *terrein* verstaat men de aardoppervlakte, zooals zij zich, met alle vast aan haar verbonden voorwerpen, uitwendig aan ons voordoet.

Terreinleer heeft *terreinkennis* ten doel.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Men onderscheidt:

open
bedekt
doorsneden
vrij
effen
oneffen
klimmend
dalend
} terrein.

In open terrein wordt het uitzigt door niets belemmerd.

In bedekt terrein is het uitzigt door bebouwing of plantengroei beperkt.

In doorsneden terrein belemmeren slooten, galangans, paggers, rivieren, ravijnen enz., de beweging. In vrij terrein heeft men dergelijke hinderpalen niet.

Effen terrein is nagenoeg vlak en de lagere gedeelten gaan geleidelijk in de hoogere over.

In oneffen terrein zijn de overgangen van hoogten tot laagten zóó scherp, dat het uitzigt of de vuuruitwerking daardoor wordt belemmerd.

Het terrein is klimmend of dalend, naarmate het naar den kant van den vijand geleidelijk klimt of daalt.

De rigting, waarin men waarneemt en oordeelt, is steeds van den verkenner naar den vijand. Deze is de natuurlijke rigting, waarin een landstreek beoordeeld wordt.

Men onderscheidt verder:

Terreindeelen en *terreinvoorwerpen*.

Terreindeelen zijn door de natuur gevormd; als: bergen, dalen, wateren, wouden, enz.—

Terreindeelen of terreinvoorwerpen, welke de troepenbeweging belemmeren, noemt men *terreinhindernissen*.

Engten of *défilés* zijn terreingedeelten, die men slechts met een smal front kan doortrekken; als: wegen door bosschen en kampongs, waadbare plaatsen, ravijnen, bergpassen, enz.—

Naar de *grondgesteldheid* onderscheidt men het terrein in droogen en natten grond.

Drooge grond levert alleen beletselen op door begroeijing, bebouwing en soort; natte grond — als sawah's en rawah's, bovendien door de vochtigheid van den bodem.

Het land wordt onderscheiden in *vlakten*, *wouden*, *bosschen* en *hoogten*.

De randen van wouden noemt men *zoomen*.

Aan elke hoogte, berg of heuvel onderscheidt men den *top* of *kruin*, de *helling*, de *zijden* en den *voet*.

Het water is:

staande, als meren, poelen, vijvers enz, of *stroomende*, als rivieren, beken, enz.—

De deelen van het land, die een water begrenzen, heeten *oevers*.

De door de oevers ingesloten deelen van het water noemt men *bed* of *bodem*.

De oppervlakte van het water draagt den naam van *waterspiegel*; haar afstand tot den bodem dien van *diepte*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De gemeenschapsmiddelen bestaan in *land-* en *waterwegen* en *bruggen*.

De landwegen worden onderscheiden in *natuurwegen, verbeterde wegen* en *kunstwegen*; terwijl men met betrekking tot hunne grootte, spreekt van *hoofd-, land-, veld-, boschwegen, paarden-, voetpaden*, enz.—

De waterwegen worden onderscheiden in *natuurlijke wateren* en *kanalen*.

De bruggen zijn van *steen, ijzer, hout, boomstammen, bamboe*, enz. en rusten op het vaste land, vlotten, prauwen enz., of hangen aan kettingen, touwen of rottans.

2. Oorlogsmarschen.

Eene kolonne, die binnen het werkzaam bereik des vijands marscheert, moet *veiligheidsmaatregelen* nemen.

Die maatregelen dienen om:

1o. Zich te beveiligen tegen plotselinge aanvallen of verrassingen;

2e. Tijd te winnen om den aanval af te wachten of in geregelde orde terug te trekken.

Afhankelijk van het terrein en van den te verwachten tegenstand, wordt $^1/_4$ tot $^1/_6$ gedeelte der kolonne afgezonderd tot:

Voorhoede;

Achterhoede en zoo noodig en mogelijk tot:

Flankdekkingen.

A. Voorhoede.

De voorhoede moet:

1e. Het terrein onderzoeken en van kleine vijandelijke afdeelingen zuiveren;

2e. De hindernissen in de marschrigting opruimen;

3e. Weerstand bieden bij het stooten op den vijand.

De voorhoede gaat de kolonne niet verder vooruit dan om zich van vorenstaande pligten te kwijten. Hoe kleiner haar getalsterkte is, des te digter zal zij bij de kolonne moeten blijven.

Voorhoeden ter sterkte van eene kompagnie mogen niet meer dan 500 pas, die ter sterkte van een sectie hoogstens 200 pas afstand van de kolonne nemen.

Om zich zelf te beveiligen formeert de voorhoede opvolgend in de rigting van den marsch, een

Spits;

Voorwacht of Voortroep;

Hoofdtroep (1).

(1) Het in toepassing brengen van *zijtroepen* gaat in Indië òf met te veel opofferingen gepaard, òf is geheel ondoenlijk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De *spits* bestaat uit minstens drie man en marscheert 100 à 150 passen vóór de voorwacht.

Een soldaat of korporaal volgt op een tiental passen tot hare ondersteuning en is haar aanvoerder.

De manschappen der spits moeten hunne geweren steeds tot verdediging gereed dragen, scherp uitzien en behoedzaam doch vastberaden voortmarscheren.

De spits wijdt in de eerste plaats hare aandacht aan den weg, dien zij volgt. Zij onderzoekt voorts alle terreindeelen en terreinvoorwerpen, waarachter of waarin zich vijanden kunnen schuilhouden. Hoe kleiner de getalsterkte der kolonne is, des te zorgvuldiger moet dat doorzoeken geschieden. Een gering aantal vijanden, die voor eene groote kolonne onschadelijk zijn, kunnen kleine detachementen belangrijke verliezen berokkenen.

De spits rapporteert door haren aanvoerder aan de voorwacht omtrent alle terreinhindernissen en meldenswaardige bijzonderheden. Hare rapporten moeten duidelijk, bondig en trouw overeenkomstig het opgemerkte zijn.

Zij onderzoekt en rapporteert omtrent aangetroffen verhakkingen, insnijdingen in den weg, randjoes, kuilen enz., de draagkracht van bruggen en de waadbaarheid en gesteldheid van den bodem van rivieren.

Enkele woningen onderzoekt de spits zelve; bij nadering van kampongs waarschuwt zij de voorwacht.

Inwoners ondervraagt zij naar den vijand, wint bij hen zoo noodig inlichtingen omtrent den weg in, en handelt in het algemeen met enkele Inlanders of vijanden, ook met gidsen, naar ontvangen bevelen.

Ontdekt de spits den vijand in de verte, dan neemt zij den afstand, waarop hij zich bevindt, zijne getalsterkte en stelling op en berigt daarvan aan de voorwacht.

De spits blijft zoolang mogelijk doormarscheren. Stoot ze echter plotseling en op korten afstand op den vijand, dan maakt zij alarm door een schot. Daarna stelt zij zich als tirailleurgroep bedekt op en opent het geweervuur.

Loopt zij echter gevaar, van de voorwacht afgesneden te worden, dan trekt zij op deze terug.

De *voorwacht* of *voortroep*, ter sterkte van $^1/_4$—$^1/_6$ der voorhoede, moet zoowel met den hoofdtroep als met de spits gemeenschap houden.

Haar kommandant zendt van alle belangrijke bijzonderheden of voorvallen berigt aan den kommandant der voorhoede. De voorwacht is de spits behulpzaam in het doorzoeken van het terrein en het staande houden of verdrijven van den vijand.

Zij ondersteunt de spits mede in het opruimen van hindernissen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Zijn verhakkingen, steile hoogten, naauwe doorgangen, enz. met vlugtig opgeworpen borstweringen versterkt, dan tracht de voorwacht, de achter die versperringen verscholen vijanden te verdrijven, door een stouten aanval, of door omtrekking dier hindernissen.

Is de voorwacht daartoe niet in staat, dan moet zij den vijand bezig houden, tot dat de voorhoede haar te hulp komt.

Verlaten of goedgezinde kampongs worden „*en tirailleur*" doorgetrokken en geen woning door haar onbezocht gelaten.

Van in staat van tegenweer gebragte kampongs verkent zij de toegangen, de sterkte des vijands, enz. en berigt daarvan aan den kommandant der voorhoede.

Bij rivierovergangen vat de voorwacht post op eenigen afstand van den anderen oever, tot dat de hoofdtroep mede den stroom is overgetrokken en vervolgt daarna haren marsch.

De *hoofdtroep* marscheert op hoogstens 200 passen achter de voorwacht.

De hoofdtroep vormt de reverve der voorwacht en komt deze te hulp, waar hare krachten te kort schieten.

Verandert de voorwaartsche beweging eener kolonne in een terugmarsch, dan vervult de voorhoede de pligten, na te komen door de

B. Achterhoede.

De achterhoede volgt den staart der kolonne en dekt deze in den rug.

Bij den opmarsch naar den vijand en buiten diens gezigt, geschiedt de indeeling eener achterhoede hoofdzakelijk als politiemaatregel.

Zij moet dan:

1e. Een naderenden vijand vroegtijdig ontdekken;

2e. Door strenge tucht en goed toezigt zorgen dat:

a. De koelies of dwangarbeiders de medegenomen voertuigen en vrachten behoorlijk leiden of dragen;

b. *Niemand* der onder haar opzigt gestelde personen (1) achterblijft of ontvlugt.

Bij terugtogt en vervolging door den vijand neemt de achterhoede dezelfde regelen in acht en moet zij *bovendien*:

1e. Tegen den opdringenden vijand stelling nemen;

2e. Somtijds zelfs tot den aanval overgaan, ten einde de tegenpartij tot staan te brengen;

3e. Alle gemeenschapsmiddelen trachten af te breken;

(1) Als zieken, gekwetsten, koelies, dwangarbeiders, gevangenen, hulptroepen enz.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

4e. Zorgen dat de soms onmogelijk verder mede te voeren vivres, munitie, enz., slechts in onbruikbaren staat in handen van den vijand vallen.

De getalsterkte der achterhoede en haar afstand van de kolonne hangen af van het doel der marschen.

Om zich zelf te beveiligen formeert de achterhoede, opvolgend in de rigting van den marsch, een

Hoofdtroep;

Achterwacht of achtertroep;

Spits.

De zamenstelling en de gedragsregelen dezer troepen komen in het algemeen overeen met die der onderdeelen van de voorhoede.

C. Flankdekkingen.

Zijn de afdeelingen, welke zijwaarts van de kolonne, tot beveiliging van hare flanken worden uitgezonden.

Het dekken der flanken geschiedt in Indië slechts bij uitzondering. Het doorzoeken van het vaak moeijelijk terrein kan zelden gepaard gaan met het afleggen van zekeren middelmatigen afstand.

Uitgezonden flankdekkingen hebben de gedragsregelen van voorwachten na te komen.

Bij kleine kolonnes of detachementen bepalen de veiligheidsmaatregelen zich tot een *voor-* en *achterwacht*, beiden met spitsen, terwijl de kolonne zelve dan de *hoofdtroep* genoemd wordt.

3. Het gevecht.

Eerst te velde en in het gevecht worden de ware krijgsmansdeugden juist beproefd. Dàn is voor den soldaat het uur geslagen, om vertrouwen in zijn aanvoerders, moed, volharding en gehoorzaamheid aan den dag te leggen. Dàn toone hij pligtsbetrachting door te beproeven, om met alle hem ten dienste staande middelen, over den vijand te zegevieren.

In rij en gelid moet bij de volmaaktste stilte, de grootste aandacht aan gegeven bevelen worden geschonken. Daarvan en van de rustige houding van den soldaat, hangt hoofdzakelijk de gunstige uitslag van een gevecht af. Zelfs dan wanneer deze niet gelukkig is, bekomt een goed aaneengesloten troep steeds aanmerkelijk minder verliezen dan een ordelooze bende.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Geen man vuurt eer zulks bevolen is. Het vóórtrekken bij het schieten in gesloten orde is even laak- en strafbaar als het eigendunkelijk openen van het vuur bij het tirailleren.

Een ligt verwonde moet zich, zoodra hij verbonden is, onmiddellijk bij zijne, of de naastbij zijnde afdeeling vervoegen.

Niemand mag, onder welk voorwendsel ook, zich op eigen gezag aan het gevecht onttrekken; zelfs niet om een gewonden kameraad te helpen.

Wijkt de vijand, dan wordt hij door een overstelpend vuur vervolgd.

Mogt een aanval mislukken of de tegenpartij onze troepen tot den terugtogt noodzaken, dan moet deze ordelijk geschieden. Een ieder zij dan in de eerste plaats bedacht op redding van vaandel, geschut, wapenen en munitie. Is een verslagen afdeeling snel en ordelijk verzameld, dan zal zij den vijand ontzag inboezemen en hij haar niet ongestraft naderen.

Aanvallen met de blanke wapenen zijn indrukwekkend, vooral voor den soldaat, die nog nimmer met een Inlandschen vijand handgemeen raakte. Zij hebben echter weinig te beduiden voor den infanterist, die tijdig heeft leeren beseffen, dat bajonet en kolf niet doelloos aan zijn schietwapen zijn bevestigd.

Krijgsgevangenen worden terstond ontwapend, doch mogen niet mishandeld worden. Het is onmenschelijk en laaghartig, om tegenover weerloozen of vreedzame inwoners geweld te plegen.

In den regel spaart de Inlandsche vijand het leven van zijn ontwapende tegenpartij niet. De soldaat moet dat dus zoo duur mogelijk verkoopen.

Wordt een soldaat echter gevangen genomen, dan verrade hij der tegenpartij niets en late zich door beloften, noch bedreigingen overhalen haar te dienen.

---

4. Tirailleren.

A. Verklaring en doel.

Het vechten in verspreide orde heet *Tirailleren*; de soldaat, die in verspreide orde strijdt, *Tirailleur*. Een halve sectie — 12 à 14 man — in verspreide gevechtsorde opgesteld, heet *Tirailleurgroep*; hare aanvoerder *Groepskommandant*.

Voor het verspreide gevecht wordt iedere sectie afgedeeld in een $\frac{\text{regter}}{\text{linker}}$ groep, waarvan de $\frac{\text{regter}}{\text{linker}}$ guide groepskommandant is.

Twee of meer tirailleurgroepen, aaneengeschakeld en tot hetzelfde doel bestemd, vormen een *Tirailleurlinie*.

De afdeeling van gelijke sterkte als eene tirailleurlinie, die

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

deze laatste aaneengesloten of verspreid volgt om haar te versterken of te hulp komen, heet *Soutienlinie*.

De afdeeling, die het door de tirailleur- en soutienlinie begonnen gevecht helpt doorvoeren en tot eene beslissing brengen, heet *Hoofdtroep*.

De afdeeling, die bij onverwachte gebeurtenissen, de in het gevecht gewikkelde troepen opneemt of krachtdadig ondersteunt, heet *Reserve*.

Bij het begin van het gevecht is, in den regel, de afstand
tusschen tirailleur- en soutienlinie 250 à 300 passen
" soutienlinie" hoofdtroep 400 à 500 "
" hoofdtroep " reserve 500 à 800 "

Een troep, die in het gevecht komt of is, neemt op het signaal of kommando „*Verspreiden*," instede van de *gesloten*, de *geopende* (verspreide) orde aan, om:

1. De vuurwapenen beter en gemakkelijker te hanteren;
2. Het terrein te benutten om zich te dekken tegen het vijandelijk vuur.

Door het tirailleren kan men:

1o. Een aanval van gesloten afdeelingen voorbereiden en vergemakkelijken;

2o. De kracht van een vijandelijken aanval op gesloten troepenafdeelingen breken;

3e. Den terugtogt van gesloten afdeelingen beveiligen en vijandelijke tirailleurs van eene vervolging terughouden;

4o. Een vlugtenden vijand vervolgen en hem door tirailleurvuur benadeelen.

B. Voor- en nadeelen.

De verspreide vechtwijze heeft de volgende *voordeelen*:

1e. Men kan met een gering aantal troepen een betrekkelijk uitgestrekt terrein bezetten;

2e. De schutters kunnen beter schieten, omdat zij niet op kommando behoeven af te trekken en het geweer kunnen aanleunen of opleggen;

3e. Omgekeerd zijn zij moeijelijker te treffen omdat zij knielende of liggende en, zoo mogelijk, gedekt achter terreinvoorwerpen, slechts een klein doel bieden;

4e. Eindelijk kunnen zij zich, gemakkelijker dan in gesloten orde, over moeijelijk begaanbaar terrein voortbewegen.

Aan de andere zijde is aan het verspreide gevecht het groote gevaar verbonden, dat:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1. De troepen ligt uit elkander geraken en, niet meer in de hand des aanvoerders zijnde, ook niet in staat zijn, om op het beslissende oogenblik gemeenschappelijk krachtig op te treden;

2o. De schutters munitie verspillen en, onmiddellijke aanvulling niet altijd mogelijk zijnde, zulks dikwijls de noodlottigste gevolgen kan hebben.

Deze nadeelen leere de tirailleur ten volle beseffen. Van zelf zal hij dan zorg dragen, steeds een ondeelbaar geheel te vormen van de groep, waartoe hij behoort en niet doel- en roekeloos veel patronen te verschieten op oogenblikken, dat enkele goede treffers beter uitwerking zouden gehad hebben.

C. Pligten der tirailleurs.

In gesloten orde moetende strijden, kan de afgeëxerceerde rekruut weldra een bruikbaar soldaat worden.

Het tirailleren stelt daarentegen den soldaat hoogere eischen.

De opstelling van den troep op één gelid en met grootere tusschenruimten, en de meerdere vrijheid, die de infanterist heeft in het gebruik van zijn wapen en in het aannemen van een houding overeenkomstig het terrein, vorderen van *alle* tirailleurs:

1e. Bekend te zijn met de verschillende vormen en bewegingen der verspreide vechtwijze en met de tirailleursignalen;

2o. Aandachtig te luisteren naar gegeven bevelen en die onmiddellijk uit te voeren;

3o. Onderling zamenhang te houden, hunne krachten vereenigd aan te wenden en elkander in het gevecht te ondersteunen;

4o. Niet dan op bevel het vuur te openen, alleen nog als zij, nadat de afstand geschat is, denken te zullen treffen (1) en geen munitie te verspillen;

5e. Te weten hoe zij van elke terreinplooi partij kunnen trekken tot een doeltreffend gebruik van hun vuur en om zich zelve te dekken;

6o. Tegenwoordigheid van geest, moed en schranderheid.

D. Pligten der groepskommandanten.

Wanneer in het gevecht een meerdere sneuvelt, verwond of door eenige andere omstandigheid verhinderd wordt om verder het bevel over eene afdeeling te blijven voeren, treedt de naast in rang of graad op dien superieur volgende in diens plaats op. Ieder militair is dan dien vervanger dezelfde gehoorzaamheid verschuldigd, zelfs al mogt deze niet gegradueerd zijn.

(1) Vergelijk Hoofdstuk X § 1 en Hoofdstuk XI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Op die wijze kan het in de werkelijkheid ligt gebeuren, dat een soldaat het bevel van zijn groepskommandant moet overnemen.

De soldaat trachte zich daarom van lieverlede bekend te maken met de voornaamste pligten der groepskommandanten.

De groepskommandanten hebben een zeer gewigtige rol te vervullen.

1e. Zij zijn verantwoordelijk voor de orde en den zamenhang in de groep onder hun bevel;

2e. Zij waken dat het algemeen verband naar de zijde der directie wordt onderhouden of hersteld, wanneer tijdelijk daarvan is moeten worden afgeweken.

In zeer bedekt terrein, waar het verband moeijelijk te handhaven is, doen zij eenige manschappen in de tusschenruimte naar de zijde van de directiegroep marscheren om de voeling te onderhouden;

3o. Wanneer bij het oprukken naar den vijand halt gemaakt en stelling genomen wordt, wijzen zij hun groep de meest geschikte plaats aan. Zij schatten den afstand, waarop zij van den vijand verwijderd zijn, maken dien aan de tirailleurs bekend en zien toe, dat deze behoorlijk vuren en geen munitie verspillen;

4o. Avancerende om te vuren, zorgen zij, dat dit door de tirailleurs van hun groep in verband met het terrein steeds zoo vlug mogelijk geschiedt en dat deze halt makende, zich op de voordeeligste wijze plaatsen en vlug weder opstaan om zich naar de volgende stelling te begeven;

5o. Bij het voorwaarts marscheren (1) bevinden zich de groepskommandanten vóór hun groep, om aan de tirailleurs den te volgen weg aan te wijzen en bij den aanval het voorbeeld te geven;

6o. Zij zien van tijd tot tijd naar hun sectiekommandant en waarschuwen dezen onmiddellijk als zij iets bijzonders omtrent den vijand ontdekken;

7o. Zij letten op de signalen, die op hooger last worden gegeven en doen die dadelijk uitvoeren;

8o. Bij een ruiteraanval trachten zij met hun nevengroep den sectie- of pelotonskommandant te bereiken, om gezamenlijk bij dezen een gesloten troep te formeren.

Bestaat daartoe geen gelegenheid, dan doet ieder groepskommandant door de tirailleurs om zich een kring formeren, en dezen front maken naar de zijde van den aanval.

De groepskommandanten mogen nooit op eigen hand een gevecht trachten te voeren; zij moeten steeds in den geest van het algemeene doel werkzaam blijven.

De groepskommandanten moeten er telkens naar streven om hunne groepen te vereenigen. Dit vereenigen is geen verzamelen, maar een verminderen van afstanden, een herhaaldelijk aansluiten. Als de groepskommandanten daarop voortdurend letten, zullen zij den zamenhang in de groep bewaren en het dooreenraken met de naaste afdeelingen voorkomen. Vooral na den stormaanval moeten zij zorg dragen dat hunne groepen snel verzameld zijn.

In een verdedigende stelling geplaatst, waken zij er voor dat geen tirailleur zich aan het vuurgevecht onttrekt, door de dekking boven

(1) N. l. onder het werkzaam vuur des vijands.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

de vuuruitwerking te stellen, of onder het voorwendsel van een gewonden makker te helpen.

E. Gevechtsorde, Bewegingen, Algemeene gedragsregelen.

Zoodra eene kompagnie tot het gevecht in verspreide orde overgaat, wordt zij geheel of gedeeltelijk in twee linien opgesteld. In de voorste linie bevinden zich de tirailleurs, in de achterste hun soutiens. Het formeren der tirailleurlinie geschiedt groepsgewijze.

Moet er *voorwaarts* van de plaats waar de kompagnie in stelling is, verspreid worden, dan gaan de tirailleurs met een vluggen pas regt vooruit om den noodigen gevechtsafstand te winnen.

Moet er *op de plaats* verspreid worden, dan nemen de tirailleurs, in de stelling zelve waar zich de groep bevindt, onderling den vereischten afstand.

Een tirailleurlinie wordt *versterkt* door één of beide vleugels te verlengen. Bestaat daarvoor geen ruimte, dan schuiven de nieuwe groepen in tusschen de afstanden der oude. Is ook daartoe geen plaats, dan verdubbelen de aanrukkende tirailleurs de reeds bestaande linie.

Eene tirailleurlinie wordt *verminderd* door vooraf de groepen aan te wijzen, die terugtrekken en verzamelen moeten.

Alle bewegingen moeten vlug, doch zonder overijling worden uitgevoerd. Snelle bewegingen mogen alleen in bijzondere gevallen plaats hebben, b. v.

1o. Bij het passeren van een open terrein, in de nabijheid van den vijand;

2o. Om de verspreide, door een aanval met de blanke wapenen bedreigde manschappen te vereenigen;

3o. Wanneer men spoedig de eene of andere stelling wil bereiken, den vijand daarin voorkomen, of wel stormenderhand daaruit verdrijven;

4o. Als de vijand door eene onverhoedsche beweging de tirailleurlinie tracht af snijden, enz.;

5o. Bij het vrijmaken van het front van een gesloten troep, die moet vuren.

In dergelijke gevallen wordt de looppas aangenomen.

Zoodra een groep verspreid is, moet ieder tirailleur tot vuren gereed zijn. Marscherende dragen de tirailleurs het geweer ongedwongen omlaag in de regter- of linkerhand. Stilstaande houden zij het geweer bij den voet.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Onverschillig in welke strekking hij marscheert, maakt de tirailleur op het kommando of signaal „*halt*," front naar den vijand.

In de opgeloste linie nemen de tirailleurs in den regel één pas onderling afstand.

In verspreide orde moet de tirailleur zich geheel ongedwongen bewegen. Hij behoeft op het kommando halt niet onmiddellijk stil te staan; in beweging zijnde niet in den pas te marscheren, noch de front veranderingen als in rij en gelid uit te voeren.

Hij mag en moet naar alle zijden vrij rond zien. Hij moet zoowel den vijand in het oog houden, als opmerken wat in zijne en de nevengroepen voorvalt.

Luide gesprekken en alles wat stoornis kan te weeg brengen, zijn den tirailleur verboden. Ook mag hij zonder bepaalden last nimmer zijn groep verlaten.

F. Gebruik van het terrein.

Van het terrein wordt partij getrokken om:

1°. Den vijand te noodzaken zich zooveel mogelijk aan ons vuur bloot te geven;

2°. Een zeker schot te verkrijgen;

3°. Zich tegen het vijandelijk vuur te dekken en tegen een aanval met de blanke wapenen te beveiligen.

Waar het terrein niet aan deze drie doeleinden beantwoordt, blijft het een *hoofdvereischte* om den vijand zooveel mogelijk afbreuk te doen. Het dekken wordt dan aan het vrije uitzigt prijs gegeven.

Geen voorliggend terreindeel, geen terreinplooi mag ongezien en onbestreken blijven.

Levert het terrein volstrekt geen dekking op, dan leggen de tirailleurs, halt houdende, zich plat op den grond neder.

Zijn zij van daartoe geschikte gereedschappen voorzien, dan moeten zij ingravingen (*tirailleurloopgraven of tirailleurputten*) tot hun dekking maken.

De tirailleurs maken zich alle terreinvoorwerpen ten nutte.

Zijn die voorwerpen op een voor het overige open terrein, op een niet te verren afstand van de plaats waar de tirailleurs halthouden, dan begeven zij zich spoedig derwaarts. Zij plaatsen zich daarachter en overzien het voorliggend terrein. Verscheiden hunner kunnen zich daar bijeenvoegen, mits het algemeen verband niet verbroken worde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In drooge slooten, achter hoogten, aarden wallen, boschjes, boomen, struikgewas (1), enz., liggen, zitten of knielen de tirailleurs.

Kleine afstanden van het eene terreinvoorwerp naar het andere worden zoo gedekt mogelijk en snel afgelegd.

Bij het dringen in nog bewoonde oorden, bezette kampongs enz., moeten de tirailleurs zich niet *midden* op, naar *naast* de daarin gelegen wegen of voetpaden bewegen.

G. Vuren.

In de tirailleurlinie valt geen schot zonder bevel daartoe.

Gedekt opgesteld wordt de afstand geschat, waarop de vijand zich bevindt. Boven dien van 600 pas wordt slechts gevuurd op groote doelen en door zeer goede schutters, daartoe door de groepskommandanten aan te wijzen.

De tirailleurs maken zich tot vuren gereed zoodra de vijand onder schot is.

Zij vuren niet wanneer zij niet zeker van hun schot meenen te zijn en nimmer zonder bedaard te hebben gerigt.

Om de trefkans te vermeerderen, trachten de tirailleurs aan hun geweer een rustpunt te geven, door het regts tegen een boom, enz. aan te leunen.

Ieder tirailleur, die in beweging zijnde moet vuren, maakt vooraf halt en herneemt, na zijn schot afgegeven te hebben, zijne plaats in de linie Na gevuurd te hebben, letten de tirailleurs op de uitwerking van hun schot, om het bij een volgend, zoo noodig, te verbeteren. De nevenlieden in een tirailleurgroep moeten elkaar hierin behulpzaam zijn.

De geweren worden daarna, zoo gedekt mogelijk, herladen en een gunstig oogenblik afgewacht om met zekerheid weder te schieten.

Allen en de scherpschutters in het bijzonder, moeten ook bij het tirailleren, in de eerste plaats hun vuur rigten op vijandelijke aanvoerders of voorvechters.

Na een paar wel gerigte schoten is het verkieslijk om, zoo mogelijk, een weinig van standplaats te veranderen, omdat de vijand niet zal nalaten te vuren op het punt, waar kort te voren de kruiddamp opsteeg.

Moet op een aangeduiden afstand gevuurd, snelvuur gehouden, of dit laatste met een bepaald aantal patronen uitgevoerd worden, dan ontvangen de tirailleurs daartoe vooraf bevelen.

---

(1) Struikgewas, nipaboschjes, rijst- en suikerrietvelden, paggers, enz. onttrekken natuurlijk den tirailleur wel geheel of gedeeltelijk aan het *gezigt*, maar niet aan het *vuur* des vijands.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

H. Aanval met de blanke wapenen, Ruiteraanval.

Wanneer, zooals niet zeldzaam gebeurt, een drom vijanden, voorgegaan door eenige voorvechters, gewapend met klewang of lans, als razenden tegen het vuur der tirailleurs trachten in te stormen, dan hangt alles af van de bedaardheid en onverschrokkenheid van deze.

Ligt een groep in eene veilige stelling achter een hindernis, die door den vijand niet in den eersten aanloop kan overschreden worden, dan blijven de tirailleurs bedaard doorvuren en kiezen voornamelijk de voorvechters tot hun doelwit.

Staan de tirailleurs echter ongedekt, of worden zij in de flank bedreigd, dan moeten zij spoedig de groep formeren, dat wil zeggen: *in* de vuurlinie zoo snel mogelijk om den groepskommandant aaneensluiten om op zijne kommando's salvovuur te geven.

Alle tijdroovende en onrust veroorzakende bewegingen moeten daarbij vermeden worden.

Ieder soldaat moet trachten de grootst mogelijke geoefendheid in het bajonetvechten te verkrijgen.

De infanterist, die zijn geweer *èn* als schiet- *èn* als stootwapen goed weet te hanteren, behoeft niet bevreesd te zijn dat in het gevecht een ruiter eenig voordeel op hem zal hebben.

De geringste terreinhindernis belemmert de beweging van ruiterbenden, en ter linkerzijke van zijn paard, kan de ruiter noch zoo goed schieten, noch zoo zeker een houw toebrengen, als ter regter zijde.

Binnen de 600 passen biedt de ruiterij een groote schijf aan, waarop met het achterlaadgeweer een belangrijk aantal schoten kan gedaan worden.

Bovendien heeft de ondervinding geleerd, dat een bedaard salvo op korten afstand, b. v. 100 à 75 passen, des noods voldoende is om een ruiteraanval te breken.

Een dergelijke aanval kan daarom in iedere gevechtsstelling onbezorgd worden afgewacht, wanneer de infanterie slechts in de hand des aanvoerders blijft, en het vuur kalm, onverschrokken en niet voorbarig opent en afgeeft.

Bij een ruiteraanval (1) begeven, op het kommando „*kavallerie*" of het signaal „*groepen formeren*", de tirailleurs zich in den looppas naar hun groepskommandanten, vormen om hen een kring

(1) Het geval dat een Inlandsche vijand ook met ruiterbenden in het veld verschijnt, doet zich slechts uiterst zeldzaam voor.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

of gedeelte daarvan, front makende naar de zijde van den aanval en wachten bedaard nadere bevelen af. Bevinden de tirailleurs zich in eene gedekte stelling, die ontoegankelijk of moeijelijk te bereiken is voor ruiterbenden, dan kunnen zij rustig daarin blijven, om door hun vuur de naastbijzijnde en niet gedekte groepen bij het afslaan van den aanval te ondersteunen.

Wordt een tirailleur op open terrein door een ruiter aangevallen, dan dient hij slechts in uitersten nood zijn schot af te geven. Hij trachte de linkerzijde van den ruiter te bereiken, make het paard schuw door een slag op den neus, of verwonde het in de zijde en poge den ruiter neer te steken of te schieten.

I. Verdediging.

Wanneer eene afdeeling eene stelling verdedigen, d. i. elke nadering daarvan den vijand betwisten moet, dan wordt die door den daartoe aangewezen troep bezet.

Eene verdedigende stelling is sterk, wanneer zij een ruim schootsveld en dekking aanbiedt, hare flanken aangeleund zijn en de groepen zoo kunnen geplaatst worden, dat zij een kruisvuur vóór het front kunnen geven.

Zoodra de vijand in 't zigt is, worden een tirailleur- en een soutienlinie gevormd.

De eerste wordt van den aanvang af sterk bezet.
De tweede, die bij de verdediging gewoonlijk minder sterk dan bij den aanval kan wezen, moet digt bij de eerste zijn, om zoo spoedig mogelijk in de verliezen der tirailleurlinie te voorzien.

De groepen verspreid zijnde, benut ieder tirailleur het terrein om allereerst een goed schootsveld en daarna dekking te verkrijgen.

Tirailleurloopgraven zullen bij de verdediging met vrucht kunnen worden aangewend.

Is er tijd beschikbaar, dan wordt de afstand tot voorname, voorwaarts gelegen punten opgenomen.
Die afstand wordt bekend gemaakt; de tirailleurs regelen er hun schot naar.
Zoodra de vijand zich binnen de 400 passen afstand vertoont, wordt bedaard en rustig het vuur geopend. Verlaat hij zijne gedekte stelling om tot den aanval over te gaan, dan wordt een levendig snelvuur gehouden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Is de aanval afgeslagen, dan wordt zijn terugtogt door een hevig geweervuur zooveel mogelijk bemoeijelijkt.

Mogt de vijand tot de stelling doordringen, dan moeten de tirailleurs trachten niet dadelijk op de reserve terug te trekken, doch slechts een meer achterwaarts gelegen, gunstig terreingedeelte te bezetten. Van daar uit pogen zij door hun vuur en soms door een tegenaanval met de blanke wapenen, de tegenpartij uit de pas veroverde stelling te verdrijven.

K. Aanval.

Wanneer eene afdeeling een door den vijand bezette stelling aanvallen, d. i. vermeesteren moet, dient zij hem daaruit te verdrijven.

Men verdrijft de tegenpartij door een overstelpend vuur, dan wel door haar in de flank of met de blanke wapenen aan te tasten.

Iedere aanval moet door een werkdadig en krachtig vuur voorbereid worden.

Zelfs onder de moeijelijkste omstandigheden, moeten de tirailleurs tot op 600 passen kalm en vastberaden voorwaarts rukken zonder te vuren. Slechts enkele daartoe aangewezen, goede schutters mogen vroeger het vuur openen.

Onder het werkzaam geweervuur des vijands gekomen zijnde, trachten de tirailleurs zeer tijdelijk eene gedekte stelling in te nemen, om van daar uit dat vuur krachtig en met goed gevolg te beantwoorden.

De soutienlinie volgt zoo gedekt mogelijk de tirailleurs.

Terwijl deze laatsten door het vuur des vijands en in de oogenblikken waarin zij halt moeten houden om te vuren, niet zoo snel voorwaarts kunnen komen, verminderen de soutiens gaande weg haren afstand tot de voorste linie.

Intusschen blijven de orde en het verband gehandhaafd, en houden de tirailleurs zich vooral niet te lang achter dekkende voorwerpen op, om den aanval krachtdadig en zoo snel mogelijk voort te zetten.

Sprongsgewijze gaan nu de tirailleurgroepen met den looppas, of anders zoo snel mogelijk, vooruit om, achter een dekkend terreinvoorwerp, eene gunstige positie te bekomen.

De sprongen moeten niet te groot zijn, want een opmerkzame vijand zou in dat geval steeds tijd vinden om een moorddadig snelvuur op de tirailleurs te rigten.

De groepen, die in stelling blijven, terwijl een ander gedeelte der linie sprongsgewijze vooruitgaat, onderhouden een levendig vuur om de aandacht des vijands van de tirailleurs af te leiden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Op deze wijze zal men de vijandelijke stelling zoo digt mogelijk naderen.

Op 250 à 300 passen afstand daarvan komt dan van zelf een oogenblik, waarop halt moet worden gemaakt, omdat de tirailleurs door het vijandelijk vuur niet verder zullen kunnen komen.

De soutiens schuiven in of verdubbelen nu de tirailleurlinie, bijaldien zij zich nog niet daarin bevinden, waardoor een krachtig geheel ontstaat.

Het is dan van minder aanbelang dat de manschappen der verschillende sectiën hierbij tijdelijk dooreen geraken. De orde zal naderhand gemakkelijk worden hersteld.

Voor het geval dat één, of beide vleugels der tirailleurlinie zouden moeten worden verlengd, hetzij dat men een aanval van den vijand in de flank vreest, of dat men hem meer wil omvatten, wordt een der onderafdeelingen derwaarts gezonden om de gunstigste stelling in te nemen.

Nadat door de vereenigde liniën gedurende 1 à 2 minuten snelvuur verrigt is en de gesloten troep, die aan den aanval deelneemt, de tirailleurs genaderd is, wordt de aanval met kracht door deze vereenigde magt ondernomen en doorgezet.

Op het signaal „*avanceren*" rukt alles vooruit.

Wijkt de tegenpartij niet, dan wordt, door gebruik te maken, zelfs van de geringste dekking, die het terrein biedt en waarachter zoo kort mogelijk halt gemaakt wordt, door de tirailleurs voortdurend geschoten om de vijandelijke stelling met vuur te overstelpen.

Op 40 à 50 passen van het aan te vallen punt genaderd wordt gekommandeerd:

Attaqueren!

Op dit kommando wordt opgehouden met vuren, de looppas aangenomen en alles werpt zich, met geveld geweer, onstuimig, met een luid *hoerah!* op den vijand.

Alle officieren, sectie- en groepskommandanten, die bij de tirailleurlinie behooren, stellen zich bij het attaqueren vóór het midden van het onderdeel, dat zij aanvoeren.

Welke de sterkte zij van den troep, die een aanval verrigt, alle daarbij behoorende tamboers en hoornblazers slaan en blazen gedurende den aanval het signaal attaqueren.

Heeft de stelling waarin men gedrongen is, eenige diepte, bijv: een kampong, dan volgt men den vijand op den voet om, zoo mogelijk, onmiddellijk de andere zijde der stelling, in alle geval de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eerste afscheiding, die er zich in voordoet te bereiken. In geen geval evenwel mag men, aan de andere zijde der positie gekomen, verder blijven doordringen.

Heeft men tegen eene stelling zonder diepte, bijv. eene hoogte, een dam of dijk, gestormd, dan stelt men er zich dadelijk achter, terwijl de vijand in beide gevallen met snelvuur vervolgd wordt.

Na den aanval worden de orde en het verband vlug hersteld.

Wordt de aanval onverhoopt afgeslagen, dan trachten de tirailleurs snel hunne vorige- of eene andere gedekte stelling in te nemen, om van daaruit het vuurgevecht te hervatten en later den storm op nieuw te beproeven.

L. Terugtogt.

Een bevolen terugtogt moeten de tirailleurs met de grootste kalmte en de meeste orde uitvoeren.

Het terrein wordt daarbij benut tot dekking tegen het vijandelijk vuur. Nadat de aanvaller met een hevig snelvuur beschoten is, zullen de groepen zich op het kommando „*retireren*" snel op de achterstaande reserve terugtrekken, hetzij op de vleugels of op de tusschenruimten van dien troep.

De tirailleurs dragen daarbij zorg het front van den gesloten troep vrij te maken.

Alleen in de uiterste noodzakelijkheid wordt de looppas aangenomen. De lafhartige, die zijne bezinning verliest en overijld vlugt, valt zoo goed als zeker in 's vijands handen.

De sterk opdringende tegenpartij wordt door het vuur der scherpschutters op behoorlijken afstand gehouden.

Bij de reserve aangekomen, maken de terugtrekkende troepen onmiddellijk front naar den vijand, om dezen met hun vuur en dat der reserve te ontvangen.

Soms zal het de hoofdtroep zijn, waarop de tirailleurs zich terugtrekken; in het algemeen zal het voor hen die staande gebleven afdeeling zijn, welke zij het eerst bereiken.

M. Signalen (1).

Tot het geven der vereischte bevelen bij het tirailleren is de stem van den aanvoerder niet altijd toereikend. Hierin wordt voorzien door het bezigen van signalen, waarvan echter alleen in onvermijdelijke gevallen mag worden gebruik gemaakt.

---

(1) Het cursief gedrukte onder elk signaal, zijn de woorden, die oudgedienden op de wijze van dat signaal plegen te zingen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Desniettemin moet de tirailleur de op den hoorn gegeven signalen goed van elkander weten te onderscheiden. Een verkeerd begrepen en uitgevoerd signaal kan de grootste verwarring stichten, ja zelfs het leven van den ongeoefende en dat van velen zijner kameraden in de waagschaal stellen.

De op last van den kommandant van den hoofdtroep gegeven signalen worden aageduid door het signaal

Geeft = acht,

Een ieder geve | nu wel | acht op dit si | gnaal!

voorafgegaan door drie stooten op den hoorn. Zij worden bij het gedeelte (of de gedeelten), dat zulks aangaat, herhaald.

De signalen worden onderscheiden in

Benoemings- en *Uitvoerings-* } signalen.

De benoemingssignalen hebben betrekking op een zeker onderdeel, b. v. de eene of andere kompagnie.

De uitvoeringssignalen dienen ter uitvoering van de eene of andere beweging.

De benoemingssignalen worden onmiddellijk herhaald bij het onderdeel, waarop zij betrekking hebben en dan door het uitvoeringssignaal gevolgd.

Behalve de vier marschen, die elk voor zich betrekking hebben op de verschillende kompagnien van een veldbataillon, heeft men de volgende benoemingssignalen:

1. Het geheel.

Het geheel ge | ve nu wel acht | dit signaal gaat | het geheel aan!

2. Voorhoede, achterhoede, in het algemeen gedetacheerden.

In het | algemeen gaat | dit signaal de ge | detacheerden | aan!

3. Regtervleugel.

Het is de regter | vleugel! | Let op dit si | gnaal!

4. Linkervleugel.

Het is de linker | vleugel! | Let op dit si | gnaal! Links! | Links!

De uitvoeringssignalen zijn:

1. Verspreiden.

Ver | spreiden, verspreiden gaat | nu uit elkaar uit el | kaar!

2. Halt.

Ti | railleur | halt!

3. Avanceren.

Voorwaarts nu! | voorwaarts nu! | gaat nu fluks op den vij | and los!

4. Schuinsregts.

Marscheert schuins | regts flan | keur | tje!

5. Schuinslinks.

Marscheert schuins | links flan | keur | tje!

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Tweemaal achter elkander geblazen, beteekenen de signalen $\frac{4}{5}$, $\frac{\text{regts}}{\text{links}}$ uit de flank marscheren.

$\frac{Regts}{Links}$ *uit de | flank flan | keur | tje! |* $\frac{Regts}{Links}$ *uit de | flank flan | keur | tje!*

6. Vuren (herhaald en snel geblazen beteekent snelvuur).

Kom laat ons | vuren gaan | want daar komt de | vijand aan!

7. Ophouden met vuren.

Houd | op! houd op! houd | op met dat vuren, houd | op! met dat vuren houd | op!

8. Loop- en stormpas (het signaal stormpas snel en aanhoudend geblazen, beteekent attaqueren).

Loop! loop! | looppas | looppas, looppas | loop! loop!

9. Retireren.

Trek zachtjes aan te | rug, zoetjes aan te | rug, maar niet te | vlug, te vlug te vlug vlug!

10. Verzamelen.

Tirail | leurtje wees te | vreden, trek u te | rug op uw sou | tien!

11. Kavallerie (Groepen formeren).

Snel | groepen gefor | meerd! snel | groepen gefor | meerd!

12. Inrukken der tirailleurs, verzamelen bij den hoofdtroep.

Hij | die wil reclame | ren die vra | ge daartoe het rapport!

13. Soutien in de linie.

Te | hulp! te | hulp! sou | tiens.

14. Met rotten regts.

Marscheert met rotten | regts! | marscheert met rotten | regts!

15. Met rotten links.

Marscheert met rotten | links! | marscheert met rotten | links!

---

5. Voorposten.

Voorposten zijn strijdvaardige afdeelingen, welke tot beveiliging van rustende troepen (kolonnes of detachementen), tegen den vijand worden opgesteld.

Zij moeten:

1e. Eene nadering des vijands tijdig ontdekken en daarvan berigten;

2e. Den vijand terugslaan of althans zoo lang tegen houden, dat de rustende troepen zich tot het gevecht gereed kunnen maken;

3e. Berigten omtrent 's vijands opstelling en handelingen inwinnen.

De twee eerste doeleinden bereikt men, door op de toegangen naar 's vijands zijde op te stellen:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Veldwachten

en

Schildwachten;

het derde, door het uitzenden van

Patrouilles

buiten de keten der veld- en schildwachten.

Bij grootere of verschillende kolonnes b. v. meer dan een bataillon sterk, worden tusschen de veldwachten en de rustende troepen

Voorpostendetachementen

geplaatst, die wanneer de veldwachten te ver van hen zijn verwijderd, nog

Ondersteuningstroepen

vooruitschuiven.

Het overige van de bij dergelijke kolonnes, met de voorpostendienst belaste troepen blijft achter de voorpostendetachementen bijeen en vormt het

Gros der voorposten.

A. Veldwachten.

De sterkte der veldwachten hangt hoofdzakelijk af van het aantal schildwachten, dat zij moeten uitzetten.

Iedere veldwacht wordt een bepaald terreingedeelte, dat zij bewaken moet, aangewezen. Ook de algemeene rigting, waarin hare postenketen zal worden opgesteld, wordt vooruit aangeduid.

De afstand der veldwachten tot de rustende troepen (1) bedraagt gewoonlijk niet meer dan 1000 pas (2). Onderling hebben de veldwachten ongeveer een afstand van 600 pas.

De veldwachten worden bij uitzondering, door onderofficieren en in den regel, door officieren gekommandeerd.

Is het door de veldwachten te bewaken terrein nog onbezet, dan wordt met veiligheidsmaatregelen daarheen gemarscheerd. Op de plaats aangekomen, worden voorloopig eenige schildwachten uitgezet. Het voorgelegen terrein wordt daarna met een patrouille doorloopen en de toegangen tot de veldwacht verkend.

---

(1) En bij grootere kolonnes tot de voorpostendetachementen.

(2) Dit en de overige in dit Hoofdstuk voorkomende afstandscijfers, hebben voor *Indië* een *zeer betrekkelijke* juistheid. De afstanden zullen, door omstandigheden afhankelijk van het terrein, doorgaans *kleiner* zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Daarna worden op de te bewaken punten schildwachten (*posten*) uitgezet en de vroeger uitgestelden ingerukt.

De manschappen worden voorts voor de verschillende diensten ingedeeld; voor elken enkelen post 3 man bestemd. De onderofficieren en korporaals patrouilleren het mede aan hun zorg toevertrouwd terrein af. Het kader zorgt dat een ieder bekend wordt met zijne verpligtingen en de soldaat een duidelijk begrip krijgt der stelling, die hij te beschermen heeft.

De veldwacht wordt ongeveer achter het midden der posten opgesteld. Zij moet een vrij uitzigt hebben op het voorgelegen terrein en zoo veel mogelijk onttrokken zijn aan het oog des vijands.

Zij wordt nooit *op*, maar altijd *naast* een weg of voetpad opgesteld.

De veldwacht dekt zich zoo mogelijk door een ligte verhakking van boomen, pinang- of pisangstammen, tegen een eersten vijandelijken aanloop.

De wacht beschut zich tegen het weder door afdaken van atap, klapperbladeren, enz.

De veldwachten van dezelfde voorpostenstelling worden van den regter- naar den linkervleugel doorloopend genummerd.

Ieder tot eene veldwacht behoorende militair dient te weten:

1e. De plaats en het nummer der veldwacht en den daarheen te volgen weg;

2e. De rigting waarin de nevenveldwachten zijn geplaatst;

3e. Den terugtogtsweg, bij aldien deze niet van zelf is aangewezen;

4e. Hoe te handelen met inwoners, vijandelijke hoofden, bijzondere personen enz;

5e. Het parool en contresigne, tenzij — zoo als veelal in Indië — een parool of contresigne overbodig zijn geacht (1);

6e. De plaats, die een ieder bij een vijandelijken aanval in te nemen heeft.

De kommandant verlaat *over dag* niet zonder noodzakelijkheid, en *des nachts* nimmer de veldwacht.

De veldwacht doet geen eerbewijzen. Daarentegen moet een ieder elk oogenblik in het geweer kunnen komen.

Aan het onderhouden der wapenen wordt de meeste zorg besteed.

Het ledergoed wordt niet afgelegd; bij nacht, steeds met de wapenen bij de hand gerust, indien zulks toegestaan is.

De grootst mogelijke stilte wordt in acht genomen.

Niemand mag zich zonder vergunning van de wacht verwijderen.

(1) Zijn er een parool en contresigne uitgegeven en deserteert er iemand van de kolonne, die daarmede bekend is, dan worden zij dadelijk veranderd en zoowel de veldwachtkommandanten als de kolonnekommandant hiermede in kennis gesteld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het eten wordt bij de kolonne gekookt en aan de wacht gebragt.

Het aanleggen van vuren en het rooken is verboden, wanneer de juiste ligging der veldwachten daardoor aan den vijand verraden wordt.

De veldwachten worden in den regel om de 24 uur afgelost op dezelfde wijze als garnizoenswachten.

De manschappen blijven gedurende de aflossing onder de wapenen staan.

De kommandanten lichten elkaar behoorlijk in omtrent het van den vijand bespeurde, het voorgelegen terrein, de wegen, de plaats der posten, nevenveldwachten, enz.—

Zij maken voorts, begeleid door eenig kader van de oude en van de nieuwe veldwacht, een terreinverkenning vóór de rij der buitenste schildwachten en zijn bij de aflossing dezer laatsten tegenwoordig.

B. Schildwachten.

De schildwachten (posten) worden uitgezet om:

1o. De veldwachten te beveiligen tegen een onverhoedschen aanval;

2o. Onverwijld onderrigt te zijn van 's vijands bewegingen.

De gemiddelde afstand der schildwachten van de veldwachten onderling is ongeveer 100 à 200 passen.

Er zijn:

dubbel-
tusschen- (enkele)
observatie-
gedetacheerde- of kozakken-
} posten.

De posten in de onmiddellijke nabijheid des vijands zijn *dubbel.* Zij zijn zamengesteld uit 2 schildwachten, bij voorkeur één Europeaan en één Inlander.

Een aaneengeschakelde rij dubbelposten heet *postenketen* of *postenlinie.*

De *dubbelposten* moeten:

1o. Zoo mogelijk naar 's vijands zijde een vrij uitzigt hebben en tegelijkertijd aan diens oog onttrokken zijn;

2o. Zoodanig geplaatst zijn, dat niemand ongezien de postenketen kan doorsluipen;

3o. Met de veldwachten eene behoorlijke verbinding hebben.

Aan het derde vereischte wordt tegemoetgekomen door het uitzetten van *tusschenposten.*

Deze bestaan elk uit 1 man.

In hare onmiddellijke nabijheid zet de veldwacht steeds 1 schildwacht uit. Die post heet „*de schildwacht voor het geweer*".

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Observatieposten worden geplaatst op in de nabijheid der veldwacht gelegen verheven punten, die een vrij uitzigt op het voorgelegen terrein aanbieden, als toppen van heuvels, boomen, enz. Hunne getalsterkte hangt af van de plaats waar zij opgesteld zijn, en van de verbinding, die zij met de veldwacht hebben.

Gedetacheerde- of *Kozakkenposten* worden geplaatst:

1e. Op vóór- of zijwaarts van de postenketen gelegen punten, waarvan de voortdurende waarneming noodzakelijk is;

2e. Op punten waar de nadering des vijands bijzonder wordt begunstigd.

De gedetacheerde posten bestaan uit 3 à 4 beproefde soldaten, onder een onderofficier of korporaal.

De posten worden van den regter- naar den linkervleugel genummerd en ontvangen kort en zakelijk de noodige consignes.

Behalve hetgeen ieder tot eene veldwacht behoorend militair dient te kennen, moeten de schildwachten bovendien weten:

1e. Het nummer van hun post;
2e. De plaats der nevenposten;
3e. Waar de vijand staat en wat men van hem weet;
4e. De van den vijand naar den post voerende wegen of paden;
5e. Waarop zij meer bijzonder moeten letten;
6e. Den terugtogtsweg naar de veldwacht.

De schildwachten dekken zich achter boomen, struiken, galangans, enz. zonder hun uitzigt te belemmeren. In open terrein graven zij zich in, plaatsen zich in drooge slooten, enz.

Stilstaande zetten zij het geweer bij den voet; in beweging zijnde dragen zij het omlaag.

Zij hebben de wapenen steeds tot verdediging gereed en den patroonzak open. Zij doen geen eerbewijzen, maken steeds front naar den vijand en bewaken met oog en oor het voor- en zijwaarts gelegen terrein.

Bij nacht verdubbelen zij zoo mogelijk hunne waakzaamheid. Het slaan op rijstblokken, „*gongs*" of „*bedoeks*" en aanhoudend geklop, het bewegen van lichtjes, het opstijgen van rookkolommen of vuurpijlen, het nagebootst dierengeluid, het krijgsgeschrei van den vijand en zijne formuliergebeden (*sembahjang*) ontga hunne aandacht niet.

Van alles wat persoonlijk is waargenomen, wordt door een afgesproken teeken aan de veldwacht gerapporteerd.

Niemand mag anders dan wegens dienstverrigtingen in de postenketen vertoeven.

Niemand mag door de postenketen gaan dan met toestemming van den veldwachtkommandant.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Onbekende personen, die van 's vijands zijde de veldwacht naderen, roept de schildwacht in de landstaal „*Halt!*" toe. Daarna wordt de veldwacht gewaarschuwd. Zijn dergelijke personen gewapend, dan moeten zij hunne wapenen afleggen en daarna ongeveer 100 pas achteruitgaan.

Bij nacht wordt een ieder, die de postenketen nadert, met „*halt! werda!*" aangeroepen.

Wanneer aan eenig bevel van de schildwachten niet wordt voldaan, dan herhalen zij het en wordt daaraan nogmaals geen gevolg gegeven, dan zijn zij geregtigd te vuren.

Koelies, dwangarbeiders of andere personen, die van de kolonne trachten te deserteren en op het eerste bevel niet gehoorzamen, worden onverbiddelijk neergeschoten.

De veldwachtkommandant doet zich, zoo noodig, door een gegradueerde met een paar man (*examineertroep*), behulpzaam zijn in het onderzoeken van alles, wat door de postenketen trekt.

De schildwacht voor het geweer meldt over dag alles wat hij opmerkt; bij nacht roept hij alles aan.

De schildwachten van een dubbelpost begeven zich, bij nacht of in bedekt terrein, om beurten naar den nevenpost, om daarmede steeds verbinding te houden. Een der manschappen blijft echter inmiddels op den post.

De aflossing der dubbel- en tusschenposten geschiedt over dag om de 2 uren, bij nacht om het uur.

De observatie- en gedetacheerde posten worden, naar hunne getalsterkte, om de 2 uren of later afgelost.

De aflossing heeft op de gewone wijze, doch behoedzaam, plaats.

De korporaal van aflossing zorgt, dat de manschappen elkaar de consignes juist en volledig overgeven.

C. Patrouilles.

De patrouilles, welke bij een voorpostenstelsel worden uitgezonden, zijn:

veldwacht- en *verkennings-* } patrouilles.

De veldwachtpatrouilles worden wederom onderscheiden in: *visiteer-* en *sluippatrouilles.*

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Visiteerpatrouilles, 2 à 3 man sterk, marscheren van tijd tot tijd langs de postenketen, om de waakzaamheid der schildwachten na te gaan en de verbinding met de nevenveldwachten te onderhouden.

Op onbezette posten laten zij een man achter en rapporteeren daarvan en van al het overige meldenswaardige aan den veldwachtkommandant.

Sluippatrouilles, 3 à 4 man sterk, doorzoeken het vóór de veldwacht gelegen terrein en beletten kleine vijandelijke afdeelingen, om de postenketen te bekruipen.

De kommandant der patrouille stelt vóóraf zijne onderhebbenden in kennis met de bekomen opdragt en onderhoudt hen over hunne bijzondere verpligtingen. Hij wijst hun een punt aan, waar zij zich zullen verzamelen, indien de patrouille onverhoopt uiteengeslagen mogt worden.

De patrouille rukt bij voorkeur slechts met geweer en patroonzak uit en niet verder dan ± 800 pas buiten de postenketen.

Zij beweegt zich langzaam, omzigtig en zoo stil en gedekt mogelijk, maakt dikwerf halt om te luisteren en om zich heen te zien.

Een man blijft op ongeveer 50 passen achter, om bij overrompeling door den vijand, zoo mogelijk, daarvan aan de veldwacht te berigten.

De patrouille doet bij voorkeur alle punten aan, waarlangs de vijand de postenketen zal trachten te naderen.

Sluippatrouilles moeten een schermutseling trachten te ontwijken en zoomin mogelijk van de vuurwapenen gebruik maken.

Enkele vijanden trachten zij levend in handen te krijgen of met de bajonet af te maken.

Stoot de patrouille onopgemerkt op den vijand, dan wordt onmiddellijk daarvan door een man aan de veldwacht gerapporteerd, terwijl de anderen, naar omstandigheden, blijven waarnemen of behoedzaam terugtrekken

Ontdekt de vijand haar en tast hij de patrouille aan, dan wordt vurende teruggetrokken.

Bij gevaar voor omsingelen poogt ieder voor zich, zoo snel mogelijk, het afgesproken verzamelpunt of de voorposten te bereiken.

Bij terugkomst meldt de patrouille hare waarnemingen aan den veldwachtkommandant.

De patrouilles, door de kolonne uitgezonden, heeten *Verkennings-patrouilles*. Zij zijn 5 à 50 man sterk, onder aanvoering van een officier of onderofficier en dienen, om zulke berigten omtrent den vijand in te winnen, die sluippatrouilles niet kunnen bekomen, omdat zij daartoe te zwak zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ook worden zij gebezigd tot zuivering van een landstreek, die door kleine vijandelijke benden onveilig wordt gemaakt.

De gedragsregelen van die detachementen komen gewoonlijk overeen met die van sluippatrouilles. Zij trachten hun doel te bereiken door, zoo noodig, soms tot een stouten aanval over te gaan, doch het gevecht onmiddellijk af te breken, zoodra zij hare opdragt vervuld hebben.

D. Gedragsregelen bij vijandelijken aanval.

Bij een vijandelijken aanval moeten de voorposten, in het algemeen, den vijand afslaan, of zich minstens zóó lang verdedigen, dat de rustende troepen hen kunnen opnemen of ontzetten.

Zoodra de nadering des vijands ontdekt wordt, of in dan wel vóór de postenketen schoten vallen, komt de veldwacht in 't geweer. De veldwachtkommandanten trachten onderwijl te ontdekken, of de vijand een werkelijken aanval dan wel een alarmering beoogt.

De schildwachten vormen met de patrouilles eene tirailleurlinie, die door een welgerigt vuur, den aanval vertraagt of terugslaat. De scherpschutters trachten in de eerste plaats de voorvechters en vijandelijke hoofden neer te schieten.

Naar ontvangen bevelen wordt de tirailleurlinie versterkt of trekt zij langzaam en bedaard op de veldwachten terug.

Ook de veldwachten houden overeenkomstig hare instructiën stand of retireren en trachten 'steeds den vijand zoo lang mogelijk op te houden.

Breekt de vijand ergens door de voorposten heen, dan worden de uit elkander geslagen groepen onverwijld vereenigd en tot een stouten bajonetaanval overgegaan.

De vervolging van een afgeslagen vijand ligt buiten den werkkring der voorposten.

---

6. Bivaks.

Elk plaats, waar een troep onder den blooten hemel uitrust en overnacht heet *Bivak.*

Een oord is gunstig voor bivak, wanneer in de nabijheid daarvan water is, het terrein een goed uitzigt toelaat en eenig verdedigingsvermogen bezit.

Ter plaatse, waar gebivakkeerd zal worden, wordt halt gehouden; waarna afgescheiden van de voorposten, die het geheel beveiligen, (zie § 5 A en B), tot afsluiting der legerplaats en tegen mogelijke overvallen, *bivakwachten* uitgesteld worden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Naarmate der rigting, waarin die worden geplaatst, heeten zij *front-*, *rug-* of *flankwachten*.

Kleine kolonnes bivakkeren in carré en bepalen zich er toe, het bivak met dubbelposten te omringen.

De bivakwachten stellen, op ± 150 passen vóór zich, posten uit. Deze en de wachten gedragen zich, in het algemeen, als de schild- en veldwachten van een voorpostenketen.

Den manschappen wordt in het bivak hunne ligplaats aangewezen in orde van bataille of kolonne en hun tevens medegedeeld de plaats, waar zij ingeval van alarm, onmiddellijk moeten aantreden (*alarmplaats*).

Evenzoo worden aan de koelies en dwangarbeiders de plaatsen aangewezen, waar zij hunne vrachten afleggen en bivakkeren moeten.

Ook de plaatsen, waar het vaandel bewaakt, de munitie en de vivres bewaard, gekookt, het vee geslagt en des nachts de bivakvuren moeten ontstoken worden, worden onmiddellijk bepaald.

Wordt in de nabijheid van een rivier gebivakkeerd, dan moet de soldaat zijne natuurlijke behoeften verrigten *benedenstrooms* der plaatsen, waar kook-, drink- en waschwater wordt gehaald. Is er geen stroomend water, dat tot algemeene latrine kan dienen, dan worden daartoe en tot andere dergelijke doeleinden terstond kuilen gegraven.

De geweren worden nu aan rotten gezet, het ledergoed afgehangen, de randsels afgelegd; de veldflesch en broodzak houdt men bij voorkeur bij zich.

Het bivak wordt door het vellen van ligt geboomte en struikgewas, bamboedoerie, salak-, areng- of andere boomen met doornige takken, tegen een eersten vijandelijken aanloop beveiligd. Zoo noodig begeeft een corvee van dwangarbeiders, koelies of soldaten zich, onder gewapend geleide, buiten het bivak, om brandstoffen te halen voor het kooken van het eten en het onderhouden der bivakvuren. Intusschen worden de vivres uitgegeven en daarna het eten bereid.

Ter beschutting tegen zonneschijn, regen of dauw worden eenvoudige afdaken gemaakt, zamengesteld uit wildhout of bamboe en alang-alang, atap of klapperbladeren.

Het materiaal van ledigstaande inlandsche huizen kan daartoe en voor het oprigten van tijdelijke gebouwen in op te werpen bentings, van groot nut zijn. Het kader zie dus toe, dat de soldaat dergelijke woningen niet eigendunkelijk en voorbarig vernielt of verbrandt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Kompagnies-, pelotons,- secties- of groepsgewijze rusten de manschappen onder die hutten.

Vochtige bodems belegt men met tikars, alang-alang of atap, of verhelpt dit ongerief, door het aanmaken van balé-balés van bamboe of gespleten pinangstammen.

Zonder vergunning daartoe mag geen soldaat zich verwijderen van de plaats, waar zijn kompagnie is gebivakkeerd.

Verstrekkingen van jenever geschieden doorgaans vóór het eten.

Na gegeten te hebben maakt de soldaat zijn eetketel dadelijk schoon.

Overblijfselen van spijzen, afval van vleesch, enz. worden zorgvuldig en onmiddellijk naar de daartoe bestemde plaatsen of kuilen gebragt. De afval van geslagte dieren wordt eveneens terstond in de rivier geworpen of begraven.

Een ieder benutte voorts de hem vergunde rust tot het in orde brengen van zijn wapenen, ledergoed en schoeisel, tot het reinigen van zijn ligchaam en het wasschen en droogen van zijn linnengoed.

De soldaat make voor dit laatste zoo min mogelijk gebruik van het in putten aanwezig *drinkwater* dat, eenmaal verontreinigd, schadelijk voor zijne gezondheid is.

In de nabijheid des vijands wordt des nachts gekleed, met gepakten randsel en de wapens omgehangen en bij de hand, gerust.

Niemand zij luidruchtig en zulks in het belang van eigen veiligheid en om de rust zijner kameraden niet te storen.

In geval van alarm wordt onverwijld, ordelijk en in de grootste stilte, de alarmstelling ingenomen.

Geroep of geschreeuw van personen, onbevoegd tot het geven van bevelen, kan slechts verwarring stichten of vermeerderen.

De bivakwachten en hare posten houden stand en trachten de aanvallers terug te werpen en op te houden.

Door een inlandschen vijand beraamde aanvallen bij dag of bij nacht, zijn meer verontrustend dan gevaarlijk. Zij zullen een troep, die die zich door het krijgsgeschrei niet vervaard laat maken, weinig schaden zoolang de soldaat naar de stem zijner aanvoerders blijft luisteren en vooral niet vuurt zonder zeker te zijn van zijn schot.

Wordt een bivak opgebroken, dan rukken de wachten in zoodra de troepen zijn aangetreden.

Vóór den afmarsch worden de munitie, vivres, kookgereedschappen enz. opgeladen en de vuren uitgedoofd.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

7. Rapporten, Ordonnansendienst.

Een rapport is een verslag van hetgeen men door eigen waarneming, of mededeelingen van anderen heeft vernomen.

Een rapport wordt door den verslaggever, of een hem ondergeschikt persoon (*ordonnans*), schriftelijk of mondeling overgebragt.

Alle rapporten moeten duidelijk, beknopt en trouw overeenkomstig de waarheid zijn (1).

De duidelijkheid eischt, dat het rapport voor geen tweeledige uitlegging vatbaar is. Algemeene bewoordingen, als: veel, weinig, ver, zooeven, straks, enz., moeten worden vermeden; de ligging van plaatsen, enz. moet altijd naar de hemelstreken worden aangegeven en alleen dan mag men daartoe de woorden: „regts, links, voor, achter, enz." bezigen, wanneer de rigting *volkomen* bekend is.

Door beknoptheid verstaat men het rapport in zoo weinig mogelijk woorden zamen te vatten; alleen feiten en geene redeneringen of beschouwingen moeten worden vermeld, althans wanneer het begrip van het geheel daaronder niet lijdt. De vermelding van veiligheidsmaatregelen is meestal overbodig.

Het rapport zal een trouw verslag zijn van hetgeen men melden wil, wanneer men daarin steeds afzonderlijk doet uitkomen, wat men persoonlijk met volkomen juistheid heeft gezien of gehoord, en wat slechts door anderen is gemeld of enkel op vermoedens berust.

Het is aan te bevelen, zoo mogelijk, afschrift te houden van elk rapport dat men inzendt, zoowel tot eigen verantwoording, als voor het geval dat het mogt verloren gaan.

Wordt een schriftelijk rapport door een ordonnans overgebragt, dan wordt hem, zoo mogelijk, de inhoud van het berigt medegedeeld. De afzender zal den ordonnans den te volgen weg duidelijk aangeven. Gaat hij op verren afstand uit, dan wordt hem gezegd, of de afzender den ordonnans al dan niet en binnen welk tijdsverloop hij hem terugverwacht.

Tot het overbrengen van berigten of bevelen op grooten afstand pleegt men twee ordonnansen te zamen te doen gaan.

Wordt een ordonnans door eenig ongeval verhinderd zijn weg te vervolgen, dan wendt hij zich tot de naastbij zijnde militaire autoriteit, die alsdan, bij de verdere verzending, van het oponthoud melding maakt.

(1) Op de korpsscholen wordt de soldaat onderwezen in het opmaken van rapporten. Als algemeene regel geldt, dat alle velddienstrapporten — zooals veldwacht- en patrouillerapporten —, in een bepaalden vorm, op $^1/_4$ vel gewoon schrijfpapier worden geschreven.

Na groote marschen of bloedige gevechten doet het er echter weinig toe in welken vorm, of op welk soort van papier een berigt geschreven wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wanneer berigten mondeling moeten worden overgebragt, dan geschiedt dit bij voorkeur door officieren of vertrouwde onderofficieren; bij uitzondering door oude, beproefde soldaten.

Alvorens de ordonnans vertrekt, doet de afzender hem het berigt woord, voor woord herhalen en gelast hem er niets bij te voegen of af te laten.

Van zijne zending teruggekeerd herhaalt de ordonnans nogmaals wat hij heeft gemeld.

De afzender houdt aanteekening van het uur van vertrek van den ordonnans.

8. Oriënteren.

Wanneer men den regter schouder keert naar het punt waar de zon opgaat, — het *Oosten*, — of den linker schouder naar dat waar zij ondergaat — het *Westen*, — dan heeft men regt voor zich uit, het *Noorden* en achter zich het *Zuiden*.

Oriënteren nu beteekent letterlijk: het Oosten (en bijgevolg alle hemelstreken) bepalen.

Indien men echter spreekt van *„zich oriënteren"* wordt daarmede bedoeld: het bepalen van de plaats of den weg, waarop men zich in een onbekend terrein bevindt.

De juiste weg naar een plaats of doel wordt het best door gidsen aangewezen. Gidsen moeten menschkundig behandeld, doch strenge voorzorgsmaatregelen tegen ontvlugting of verraad genomen worden.

Een *tweede* middel om zich goed te oriënteren zijn *kaarten* van het terrein. Bij deze is het Noorden steeds aan de bovenzijde, wanneer niet een daarop geteekende *Noordnaald* een andere zijde aanwijst.

Een *ander* middel, om zich te oriënteren, is het *kompas*, welks naald steeds het Noorden aanwijst.

Zonder bovengenoemde middelen oriënteert men zich naar de *hemelstreken*.

DE ZON STAAT:	Van 21 Maart tot 21 September.	Van 21 Sept. tot 21 Maart.
	in het	
's Morgens 9 uur.	N. O.	Z. O.
Op den middag	N.	Z.
's Namiddags 3 uur	N. W.	Z. W.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De *volle maan* gaat op in het Oosten en onder in het Westen.

Indien men een denkbeeldige lijn trekt door de twee verst verwijderde sterren van den opstaande arm van het sterrebeeld *„Zuiderkruis"* en die lijn tot den horizon verlengt, geeft het snijpunt het Zuiden aan.

In wouden vindt men een reeds eenmaal afgelegden weg gemakkelijk terug, wanneer men bij den opmarsch, hier en daar takjes ombuigt, afgebroken twijgen op den grond werpt, of boomen door kerven merkt.

Wanneer men een in moeijelijk en bedekt terrein afgelegden weg wil terug vinden, moet men bij den opmarsch goed letten op in het oogvallende punten, als: bijzondere boomen, mesigits of andere hooge gebouwen, kampongs, hoogten, rivierovergangen, kruiswegen of driesprongen; niet ingeslagen zijpaden met takken of boomen afsluiten, enz.—

9. Konvooijen.

Konvooijen (transporten) zijn, in den regel, krijgsbehoeften (1), die onder gewapende geleide van de eene plaats of benting, naar eene andere worden overgebragt. Koelies of dwangarbeiders maken, schier overal, het gewone en eenige middel van vervoer dier benoodigdheden uit.

Het gebeurt te velde niet zelden, dat aan een gegradueerde of een beproefd oud soldaat, met 15 à 5 man, het kommando over een konvooi wordt opgedragen.

De militair, die zich van een dergelijke opdragt moet kwijten, dient haar gewigt ten volle te beseffen.

De geringe sterkte van het gewapend geleide verpligt den transportkommandant om de strengste en ernstigste voorzorgs- en veiligheidsmaatregelen te nemen en hij zij indachtig, dat een konvooi, dat niet, of niet in tijds de bestemmingsplaats bereikt, dikwijls een belangrijk aantal troepen in de grootste ongelegenheid kan brengen.

Vóór den afmarsch inspecteert hij de wapenen en in het bijzonder de geweren zijner onderhebbenden. Hij overtuigt zich, dat een ieder de noodige munitie in patroontasch en zak heeft en deze laatste, *geopend*, behoorlijk midden voor het lijf wordt gedragen.

De transportkommandant ziet toe, dat vóór den afmarsch, zijne manschappen, zoo mogelijk, wat eten genuttigd en hunne veldflesschen met thee. koffij, zuiver water, — nimmer met sterken drank, — gevuld hebben.

Hij zorgt dat de vrachten behoorlijk onder de dragers worden verdeeld en deze wat touw, of rottan en eenige bamboezen *pikolans* in reserve medenemen.

Hij ontvangt van zijn detachements- of kolonnekommandant de noodige instructiën en mag niet, dan om zeer dringende redenen en dan slechts op eigen verantwoordelijkheid, van de hem aangewezen marschroute afwijken.

Eén of twee der meest beproefde soldaten laat hij, als spits, een 15 à 20 tal passen afstand vóóruit marscheren.

(1) Als wapenen, munitie, vivres, gelden, goederen, — maar ook — zieken, gekwetsten, gevangenen enz.—

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Een even groot aantal manschappen wordt aan de staart van het konvooi geplaatst.

De transportkommandant marscheert met de overige gewapenden aan die zijde van den weg, waar het meest een aanval te duchten is.

Hij mag de geweren niet aan de riemen doen dragen, noch door een zeer misplaatst schaamtegevoel, zich laten weerhouden, om die in tijds te laden, indien hij onraad bespeurt, of voor een overval bevreesd is.

De transportkommandant ziet steeds toe, dat de dragers op één of twee rijen gerangschikt, onderling slechts zooveel afstand nemen als noodig is om vrij te zijn in hun bewegingen. Hij laat overigens, — vooral bij vervoer van gekwetsten of zieken zooveel doenlijk de tijdmaat van den pas aan hen zelven over en verge bij het op en afgaan van steile hellingen, geen onmogelijken spoed. Hij late dan slechts langzaam avanceren en dikwijls even uitrusten. Groote halten worden op drooge, schaduwrijke plaatsen gehouden.

De mandoers der koelies of dwangarbeiders spoort hij tot de meest mogelijke pligtsbetrachting aan.

De dragers mogen niet mishandeld worden. Hun wordt echter medegedeeld, dat zij bij een onverhoedschen aanval moeten nederhurken en dat wanneer zij dan, of in de nabijheid des vijands, pogen te ontvlugten, de transportkommandant geregtigd is hen onmiddellijk te doen neerschieten.

Kleine vijandelijke benden, die anders een treffen zorgvuldig vermijden, zullen zich niet ontzien, om konvooijen onverhoeds met de blanke wapenen aan te vallen.

Moordzuchtig, tuk op roof en op onze betere geweren, leggen zij zich in hinderlaag om, op een gunstig oogenblik, hun slag te slaan.

Wie op een dergelijk indrukwekkend oogenblik zijne bezinning kwijt raakt, boet zulks met het verlies zijner wapenen, ja veelal met het leven. Elke weifeling kan dan noodlottig zijn en den overmoed des vijands aanwakkeren.

De spits van een konvooi behoort daarom, zoo mogelijk, nog behoedzamer rond te zien dan die van een groote kolonne.

Valt een konvooi in een hinderlaag of wordt het onverhoeds aangevallen, dan zal vaak alles afhangen van de tegenwoordigheid van geest en onverschrokkenheid van het gewapend geleide.

Wordt dan onmiddellijk een wel gerigt salvo losgebrand en doet men de dragers door de manschappen van het geleide omsingelen, dan zal meestal de vijand spoedig terugdeinzen of het hazenpad kiezen.

XVI. Ridderorden, Eereteekenen en Medailles.

I. Riderorden.

Er zijn twee Nederlandsche Ridderorden: de *Militaire Willemsorde* en de *orde van den Nederlandschen Leeuw*.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

A. Militaire Willemsorde.

De Militaire Willemsorde, ingesteld in 1815, strekt tot belooning van zoodanige uitstekende krijgsdaden, welke hadden kunnen nagelaten worden zonder zich daardoor aan pligtverzuim schuldig te maken, en dus een *meer dan* gewonen graad van *moed*, *beleid* en *trouw* openbaren.

Alleen militairen, die in *alle* opzigten zulks verdienen, kunnen ter bekoming dier orde worden voorgedragen.

De orde bestaat uit vier klassen:

Grootkruisen;
Kommandeurs;
Ridders van de derde- en
Ridders van de vierde klasse.

Het versiersel is een wit geëmailleerd kruis, met acht gouden geparelde punten.

Op de armen van het kruis staan de worden: „*voor moed, beleid, trouw*".

Over het kruis ligt aan de eene zijde het Bourgondische kruis, bestaande uit groene laurierstokken, zaâmverbonden door den gouden vuurslag, die op de tegenzijde is vervangen door een blaauw geëmailleerd medaillon, waarop in het midden van een laurierkrans een W; 't geheel is gedekt door een gouden koninklijke kroon.

Het lint is oranje met twee donkerblaauwe strepen.

Het teeken van onderscheiding is:

Voor de Ridders van de vierde klasse, een klein ordeteeken met de punten, vuurslag en kroon in *zilver*, aan een lint één vinger breed, aan het knoopsgat.

Voor de Ridders van de derde klasse, het ordeteeken aan een lint, twee vingers breed, aan het knoopsgat.

Voor de Kommandeurs, het ordeteeken geborduurd op den rok aan de linkerzijde, zonder ster en het juweel aan een lint drie vingers breed, *en sautoir.*

Voor de Grootkruisen, een zilveren ster geborduurd op den rok aan de linkerzijde en het juweel van de orde aan een lint, vier vingers breed, *en écharpe* van de regter naar de linker zijde.

De toekenning der orde geschiedt bij ridderdiploma.

Het uitreiken der decoratie heeft met den meest mogelijken militairen luister plaats; de mindere militairen bekomen haar uit handen van den korpskommandant, het geheele korps onder de wapenen vereenigd.

De gedecoreerde legt, in handen van hem die het kruis uitreikt, den riddereed af.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Ieder gedecoreerde moet in het openbaar steeds met het ridderteeken verschijnen.

Schildwachten geven aan gedecoreerde mindere militairen het eerbewijs verschuldigd aan subalterne officieren.

Militairen beneden den rang van officier benoemd tot ridder der Militaire Willemsorde, ontvangen een driemaandelijksche riddersoldij ten bedrage van:

f	57.50	als adjudantonderofficier,
„	47.50	„ sergeantmajoor,
„	35.—	„ sergeant,
„	20.—	„ korporaal,
„	16.25	„ soldaat.

Bij bevordering tot ridder der derde klasse, ontvangen zij het *dubbele* van vorengenoemde soldijen.

Gedecoreerden kunnen, bij goed gedrag en voldoende geoefendheid, door hun korpskommandant vrijgesteld worden van detail-exercitiën, propriteits-appels en gewone theoriën.

Overleden ridders, worden begraven met het ceremonieel, bestemd voor den naast hoogeren rang of graad dan dien, welken zij bekleedden.

Mindere militairen, die vermeenen een aanvraag te kunnen doen tot het verkrijgen van het ordeteeken, behooren zich onder opgave der ooggetuigen, die den uitstekenden krijgsdaad kunnen bevestigen, op gebruikelijke wijze te wenden tot hun chefs, die alsdan de reclame in behandeling zullen nemen.

Tot ontriddering van militairen van het Indische leger wordt niet overgegaan, dan nadat daartoe de magtiging van den Gouverneur-Generaal zal zijn verkregen.

Het lidmaatschap en het versiersel der orde worden *ontnomen:*

a. Ten gevolge van een onteerend vonnis;
b. „ „ desertie;
c. „ „ het wegzenden met een briefje van ontslag;
d. Aan gegradueerden die zich aanhoudend misdragen.

Alvorens het onteerend vonnis over een ridder uit te spreken, of hem met een briefje van ontslag weg te zenden, wordt den gedecoreerde het ordeteeken ontnomen.

Heeft een militair beneden den rang van officier zich aan zoodanige feut schuldig gemaakt, dat hij verdient met een briefje van ontslag weggezonden te worden, of een gegradueerde zich zoo misdragen, dat hij niet langer in zijn graad kan gehandhaafd blijven, dan wordt door den korpschef een raad van zeven leden van het korps bijeengeroepen, die het gedrag van den beschuldigde zal onderzoeken.

Deze raad is, zooveel doenlijk, zamengesteld uit gedecoreerde officieren en minderen van gelijken of hoogeren graad dan de beschuldigde.

Zijn er geen twee gedecoreerde minderen van gelijken graad als de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

beschuldigde, dan zal het onderzoek alleen aan zijne officieren en meerderen in graad worden toevertrouwd.

Na onderzoek uit de raad zijn gevoelen of de van voortdurend wangedrag beschuldigde, al dan niet, verdient met een briefje van ontslag weggezonden of gedegradeerd te worden. Indien *vijf* stemmen tegen hem zijn, wordt aan den Gouverneur-Generaal om autorisatie tot de ontriddering verzocht en eerst daarna, tot het wegzenden met een briefje van ontslag, of tot de degradatie overgegaan.

De decoratiën van ontridderde of overleden militairen worden den Kanselier der orden teruggezonden.

Het regt om de decoratie te dragen wordt aan den militair *ontzegd:*

a. Zoolang hij de straf van detentie ondergaat;

b. Zoolang hij in een strafcursus is geplaatst.

Gegageerde onderofficieren, versierd met de Militaire Willemsorde (1) kunnen vergunning bekomen de activiteits-uniform te blijven dragen.

Die vergunning wordt ingetrokken wanneer blijkt, dat de belanghebbende een leven leidt, dat de militaire uniform oneer aandoet.

B. Orde van den Nederlandschen Leeuw.

De orde van den Nederlandschen Leeuw, ingesteld in 1815, strekt tot belooning van hen, die bewijzen geven van beproefde vaderlandsliefde, bijzonderen ijver en trouw in het volbrengen hunner burgerpligten, of van buitengewone bekwaamheid in wetenschappen en kunsten.

De orde bestaat uit drie klassen: Grootkruisen, Kommandeurs en Ridders.

Zij, die zich door nuttige daden, door zelfopoffering en door andere blijken van menschenliefde eene onderscheiding waardig maken, kunnen onder den naam van „*broeders*" aan de orde verbonden worden. De broeders genieten eene toelage van 200 gulden 's jaars, die voor de helft op hunne weduwe overgaat.

Het versiersel is een wit geëmailleerd kruis met een gouden W tusschen elk der armen.

Het kruis heeft aan de eene zijde een blaauw geëmailleerden rand, waarop in gouden letters de woorden: „*Virtus Nobilitat*" (Deugd adelt); aan de tegenzijde den leeuw zooals hij in het wapen van het Rijk voorkomt; 't geheel is gedekt met een gouden koninklijke kroon.

Het lint is Nassau-blaauw met *twee* oranjestrepen.

De broeders dragen in plaats van het kruis een zilveren medaille, hebbende aan de eene zijde het zinnebeeld der orde, aan de keerzijde

(1) En ook alle gegageerde adjudantenonderofficier dd. officier.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

hare spreuk en hangende aan een Nassau-blaauw lint met *één* oranje-streep in het midden.

2. Eereteekenen.

A. Eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven.

Voor hen, die deelgenomen hebben aan belangrijke krijgsbedrijven is, in 1869, een eereteeken ingesteld.

Dat eereteeken bestaat uit een kruis van Berlijnsch zilver met vier armen, op elk waarvan een W voorkomt. Op de voorzijde van het kruis is de beeldtenis des Konings, omgeven van een band, waarop de woorden „*Voor krijgsverrigtingen*" te midden van een krans van eikenloof.

Het kruis wordt op de linkerborst gedragen aan een groen lint met twee oranje strepen. Het lint wordt niet zonder het eereteeken gedragen. Over het lint wordt een gesp gedragen, waarop vermeld staan de naam en het jaartal van het krijgsbedrijf, waarvoor het eereteeken is uitgereikt.

Zij, die meer dan een krijgsbedrijf hebben bijgewoond, waarvoor het eereteeken is uitgereikt, dragen de verschillende gespen, die de namen en jaartallen der krijgsverrigtingen vermelden, aan het lint boven elkander.

De toekenning van het eereteeken geschiedt bij brevet.

Het eereteeken is toegekend aan hen, die hebben deelgenomen aan de krijgsverrigtingen:

op *Bali*	in	1846, 1848 of 1849.
ter *Borneo's Westkust*	in	1850—1854.
tegen *Boni*	in	1859.
ter *Zuid-Oostkust van Borneo*	in	1859—1863.
tegen *Deli*	"	1872.
" *Atjeh*	"	1873—1874.
" "	"	1873—1876 (1).
" "	"	1873—1880 (2).
te *Samalangan*	"	1877.

Het regt om het eereteeken te dragen wordt *verloren*:

a. Ten gevolge van vervallenverklaring van den militairen stand;

b. Bij verwijdering uit de gelederen met een briefje van ontslag, of paspoort Lt. B.

(1) Is toegekend aan hen, die niet in 't bezit waren van de gesp Atjeh 1873 — 1874.

(2) Zij, die versierd zijn met een der gespen: Atjeh 1873—1874, of 1873—1876, zijn bevoegd haar op eigen kosten te verwisselen met die, welke ten opschrift draagt: Atjeh 1873—1880.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Het regt om het eereteeken te dragen wordt aan den militair *ontzegd:*

a. Zoolang hij de straf van detentie ondergaat;

b. Zoolang hij in een strafcursus is geplaatst.

B. Onderscheidingsteeken voor eervol vermelden.

De verrigtingen van militairen, die schoon niet tot het eereteeken der Militaire Willemsorde of de Medaille voor Moed en Trouw geregtigd, evenwel bij het uitvoeren van eenig wapenfeit zich *bijzonder* hebben onderscheiden, worden bij het geheele leger zoo in Indië als in Nederland, bij afzonderlijke dagorders *eervol vermeld.* Aan den eervol vermelde wordt daarvan een schriftelijk bewijs afgegeven

Ten blijke der hem ten deel gevallen onderscheiding is hij geregtigd, een *Koninklijke kroon* van verguld metaal te dragen. Die kroon wordt gehecht aan het lint van het eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven; de gesp *boven* de kroon geplaatst.

Is de eervol vermelde niet met genoemd eereteeken versierd, dan wordt het hem tevens uitgereikt, doch zonder gesp.

Wordt dezelfde persoon meer dan één maal eervol vermeld, dan is hij geregtigd, op het lint van het eereteeken, *onder* de kroon te dragen een Arabisch cijfer van verguld metaal, aangevende het aantal malen, dat hem een eervolle vermelding te beurt viel.

Verlies van het regt om het eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven te blijven dragen, dan wel tijdelijke ontzegging van dat regt, brengt gelijk verlies, of gelijke ontzegging mede voor het (in 1877 ingestelde) onderscheidingsteeken voor eervol vermelden.

---

3. Medailles.

A. Medaille voor Moed en Trouw.

De medaille voor „*Moed en Trouw,*" ingesteld in 1839, strekt tot belooning van *uitstekende* krijgsdaden van degenen, die in Nederlandsch-Indië *niet* behooren tot een Europeesch korps, of van *geen* Europesche afkomst zijn.

De medaille is van *zilver* of van *brons* vervaardigd. De zilveren medaille wordt verleend bij *zeer* uitstekende daden, of wel wanneer een militair, reeds met de bronzen medaille begiftigd, voortgaat met het geven van herhaalde bewijzen van moed en trouw.

De medaille voert binnen het randschrift „*Uit naam des Konings*", de woorden: „*voor moed en trouw in Nederlandsch-Indië*", aan

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

de eene zijde in de Nederlandsche en aan de keerzijde in de Javaansche of Maleische taal.

Zij wordt gedragen op de linkerborst aan het lint, vastgesteld voor het dragen van de decoratie der 4e klasse van de Militaire Willemsorde. Het lint wordt niet zonder de medaille gedragen.

De medaille wordt bij brevet toegekend en uitgereikt met het ceremonieel bepaald voor het bekomen der Militaire Willemsorde.

Schildwachten geven aan militairen, versierd met de medaille voor Moed en Trouw, de eerbewijzen verschuldigd aan ridders der Militaire Willemsorde (1).

Militairen versierd met de medaille voor Moed en Trouw ontvangen, naar gelang van hun landaard, eene driemaandelijksche riddersoldij ten bedrag van:

Voor de ZILVEREN-MEDAILLE.		Voor de BRONZEN-MEDAILLE.		
Afrikanen en Amboinezen.	Inlanders.	Afrikanen en Amboinezen.	Inlanders.	
—	*f* 33.75	—	*f* 27.50	Als adjudantonderofficier.
—	„ 23.75	—	„ 18.75	„ sergeantmajoor.
f 35.—	„ 20.—	*f* 23.75	„ 13.75	„ sergeant.
„ 20.—	„ 16.25	„ 13.75	„ 11.25	„ korporaal.
„ 16.25	„ 10.—	„ 11.25	„ 7.50	„ soldaat.

De met deze medaille versierde militairen kunnen, onder dezelfde voorwaarden als ridders van de Militaire Willemsorde, worden vrijgesteld van detail-exercitiën enz.

(1) Althans het is gebruikelijk, doch nergens reglementair voorgeschreven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Overleden met die medaille begiftigde militairen worden begraven met het ceremonieel, bepaald voor de ridders van de Militaire Willemsorde (1).

De medaille kan op dezelfde wijze als die ridderorde gereclameerd worden.

Ten opzigte van het ontnemen der medaille worden dezelfde formaliteiten in acht genomen, welke voor de Militaire Willemsorde zijn vastgesteld.

Verlies van het regt om die orde te blijven dragen, dan wel tijdelijke ontzegging van dat regt, brengt gelijk verlies, of gelijke ontzegging mede voor de medaille voor Moed en Trouw.

Gegageerde met die medaille versierde onderofficieren kunnen, op denzelfden voet als de ridders der Militaire Willemsorde, de activiteits-uniform blijven dragen.

Amboineesche militairen, begiftigd met de Militaire Willemsorde, de medaille voor Moed en Trouw of het onderscheidingsteeken voor eervolvermelden, zijn na ontslag uit de dienst, in hun *geboorte*land (2), vrij gesteld van negorij- en heerendiensten, zoomede van de betaling van de hassil- en depoer-belasting of welke andere hoofdelijke belasting ook, die ten behoeve van den lande wordt geheven.

Na ontslag uit de dienst is de Inlandsche militair, die de medaille voor Moed en Trouw verworven heeft, vrijgesteld van heerendiensten.

B. Medaille voor trouwe dienst.

Er zijn drie soorten van medailles voor trouwe dienst, namelijk *bronzen, zilveren* en *gouden.*

De beide eersten zijn in 1825, de laatste in 1860 ingesteld.

Zij worden verkregen door een onbevlekte militaire dienst respectievelijk van 12, 24 en 50 jaren.

De medailles worden gedragen aan een oranjelint; de toekenning geschiedt bij brevet.

De uitreiking der medailles geschiedt op eene plegtige wijze, voor het front van het korps of van het detachement.

Aan de gouden en bronzen medaille zijn, in den regel, gratificatiën verbonden respectievelijk van *f* 50.— en *f* 12.—.

---

(1) Althans het is gebruikelijk, doch nergens reglementair voorgeschreven.

(2) N. l. voor zoover zij behooren tot de oorspronkelijke bevolking van de Molukkche Eilanden, de residentie Menado daaronder begrepen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De berekening van den diensttijd voor de medailles en de toekenning der daaraan verbonden gratificatiën, geschieden volgens bij algemeene orders bekend gemaakte voorschriften.

Het regt om de medaille te dragen wordt *verloren*:

a. Door een onteerend vonnis;

b. Door desertie;

c. Door degradatie;

d. Door verwijdering uit de gelederen met een briefje van ontslag, of paspoort Lt. B.

Het regt om de medaille te dragen wordt aan den militair *ontzegd*:

a. Zoolang hij de straf van detentie ondergaat;

b. Zoolang hij in een strafcursus is geplaatst.

Aan militairen wier gedrag, op het tijdstip dat zij regt hebben op de medaille, van dien aard is dat hen, ingeval hun diensttijd verstreken ware, geen certificaat van goed gedrag of re-engagement zou worden toegestaan, wordt het eereteeken onthouden tot dat hun gedrag verbeterd is.

Amboinesche militairen versierd met de medaille voor trouwe dienst, zijn op gelijken voet als de met de medaille voor Moed en Trouw begiftigde personen van dien landaard, in hunne negorijen vrijgesteld van heerendiensten enz. (1).

C. Atjeh-medaille.

Voor hen, die in 1873 en 1874, deel hebben uitgemaakt van naar *Atjeh* gezonden expeditionnaire troepen is, in laatstgenoemd jaar, eene afzonderlijke medaille ingesteld.

De medaille is vervaardigd uit het in Atjeh gedurende de expeditiën veroverde geschut.

Zij is rond en verguld, draagt op de voorzijde de beeldtenis des Konings en op de keerzijde het opschrift:

Atjeh
1873 en 1874

omringd door een krans van lauweren en eikenbladeren.

De medaille is bij brevet toegekend en wordt op de linkerborst gedragen aan een Nassau-blaauw lint.

Het lint mag niet zonder de medaille gedragen worden.

Verlies van het regt om het eereteeken voor belangrijke krijgs-

(1) In hoofdstuk VIII § 3, is reeds vermeld, onder welke omstandigheden, met de medaille voor trouwe dienst versierde militairen, in de 2e klasse van militaire discipline kunnen worden geplaatst.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bedrijven te blijven dragen, dan wel tijdelijke ontzegging van dat regt, brengt gelijk verlies of gelijke ontzegging mede voor de Atjeh-medaille.

Militairen begiftigd met de Atjeh-medaille behooren, in het belang van het behoud der oorspronkelijke kleur van die gedenkpenning, haar niet met bijtende of scherpe bestanddeelen te poetsen.

4. Verschillende bepalingen omtrent orden en onderscheidingsteekenen.

Nederlanders mogen, zonder bijzondere vergunning des Konings, geen vreemde orden aannemen.

Militairen, die in vreemde dienst decoratiën of medailles hebben verworven, behooren tot het dragen daarvan de vergunning van Z. M. den Koning te verzoeken.

De Nederlandsche ridderorden en onderscheidingsteekenen moeten in het dragen, den voorrang hebben boven vreemde versierselen, van welken aard dan ook.

De Nederlandsche ridderorden en onderscheidingsteekenen worden slechts éénmaal uitgereikt. Militairen, die niet meer in het bezit zijn der hun toegekende eereteekenen, kunnen, tegen betaling, nieuwe ontvangen.

Buiten dienst mogen eereteekenen van kleiner, dan het vastgestelde, formaat gedragen worden.

Brevetten van onderscheidingsteekenen en medailles worden, zoolang de man in dienst is, in bewaring genomen door den kompagnies- of detachementskommandant en den belanghebbende eerst ter hand gesteld, wanneer hij op eervolle wijze het leger verlaat.

Van brevetten worden nimmer duplicaten of afschriften gegeven. Zij worden desvereischt vervangen door een bewijs, af te geven door den betrokken kommanderenden officier van het korps, vermeldende dat de man geregtigd is tot het dragen van het eereteeken, waarvan het brevet onbruikbaar of te zoek is geraakt.

De medailles en onderscheidingsteekenen strekken bij afsterven, ten voordeele van den boedel van den overledene; terwijl de diploma's en brevetten als familiepapieren worden beschouwd.

XVII. Onderwijs en Bevordering.

I. Korpsscholen, Bevorderingen.

Bij het wapen der Infanterie wordt, in den regel, drie malen in de week, telkens gedurende 1½ uur, korpsgewijze onderrigt gegeven in:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

a. het lezen,
b. " schrijven,
c. " rekenen,
d. " opmaken van rapporten,
e. de menagerekening en in
f. " kompagnies-administratie.

Het toezigt over de school en de leiding van het onderwijs is, zooveel doenlijk, aan een kapitein opgedragen.

Het onderwijs wordt gegeven door luitenants, desvereischt bijgestaan door onderofficieren, terwijl de administratieve vakken, zoo mogelijk door een kwartiermeester, of onder toezigt, door daartoe bekwame onderofficieren, worden onderwezen.

Behoudens noodzakelijke uitzondering, is het geheele kader *verpligt* de school te bezoeken.

Mindere militairen *kunnen*, op verzoek, het onderwijs bijwonen.

Eenmaal toegelaten kunnen zij daarvan echter niet weder worden vrijgesteld, dan na gedurende drie maanden de school te hebben bezocht.

In de maanden Januari en Juli worden de scholieren, die door anciënniteit, gedrag en dienstijver in de termen vallen om te bevorderen, tot een vergelijkend examen toegelaten.

Scholieren, die door herhaalde overtredingen tegen de krijgstucht of tengevolge eener berispelijke levenswijze, meermalen zijn gestraft, worden niet tot het examen toegelaten dan na, door goed gedrag gedurende één jaar, hunne vroegere verkeerdheden te hebben uitgewischt. De vereischten van het examen voor iederen graad, worden den scholieren bekend gemaakt.

Het examen wordt afgenomen door eene commissie van officieren.

Aan iederen aspirant worden evenveel vragen gedaan en de waarde van elk antwoord, in een cijfer uitgedrukt. Zij, die aan het examen hebben voldaan, worden gerangschikt naar het aantal punten dat zij hebben behaald.

Met inachtneming van die volgorde, in verband met de overige militaire verdienste, geschiktheid, gedrag en anciënniteit van de geëxamineerden, worden door deze in de eerste plaats aangevuld de vacatures, welke in den loop van het halfjaar in de verschillende graden beneden dien van adjudantonderofficier ontstaan.

Ten einde echter de minder verstandelijk ontwikkelden niet geheel van bevordering uit te sluiten, kunnen bij uitzondering, op voordragt van den korpskommandant, ook goed oppassende, alleszins geschikte en practische soldaten of korporaals, die niet in staat zijn het vereischte examen af te leggen, door den afdeelings- of gewestelijk militairen kommandant tot korporaal of sergeant worden bevorderd.

De geëxamineerden, die in den loop van het halfjaar niet zijn bevorderd, moeten bij een volgend examen, weder mededingen om voor bevordering in aanmerking te kunnen komen.

De in den graad van adjudantonderofficier ontstane vacatures, worden door het Departement van Oorlog aangevuld, door benoeming van daartoe in het *algemeen aanbevelingsregister* opgenomen militairen.

Stathoornblazers, mits bekwaam en van goed gedrag zijnde, kunnen bij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

een re-engagement voor vier jaren tot sergeant, en bij een volgend re-engagement voor vier jaren, tot sergeantmajoor bevorderd worden.

2. Aanstelling tot Infanterist Ie klasse.

In de eerste plaats komen bij de inlandsche kompagniën, waarbij infanteristen 1e klasse kunnen aangesteld worden, daarvoor in aanmerking inlandsche fuseliers, versierd met de zilveren of bronzen medaille voor Moed en Trouw, of die eervol vermeld zijn, zich uitstekend gedragen en goede militaire vormen hebben eigen gemaakt en daarna degenen, die geoefende schutters zijn, in hun tweede verband dienen en van wie men kan zeggen, dat zij alleszins geschikte soldaten zijn.

In enkele gevallen kunnen ook tot infanterist 1e klasse aangesteld worden fuseliers, die in hun eerste verband dienen en zich door een uitstekend militair gedrag, bijzondere bedrevenheid in het schieten, of uitmuntende pligtsbetrachting loffelijk onderscheiden.

Het aantal bij de inlandsche kompagniën toegestane infanteristen 1e klasse behoeft niet steeds voltallig te zijn, alleen zij, die de onderscheiding ten volle verdienen, komen daarvoor in aanmerking.

De voor de gegradueerde militairen bestaande voorschriften omtrent terugstelling wegens wangedrag, veroordeeling, enz, zijn ook op de infanteristen 1e klasse van toepassing.

XVIII. Re-engagementen.

Voor hen die, bij beeindiging van hun loopend verband, zich op nieuw aan de dienst willen verbinden, wordt het verzoek daartoe bij het Departement van Oorlog overgebragt.

Alléén oppassende militairen worden tot een re-engagement toegelaten.

Aan den gere-engageerde wordt, in den regel, eene premie (handgeld) toegekend.

Het bedrag der premiën bij re-engagement en in welke gevallen zij niet worden te goed gedaan, is aangegeven in bij algemeene orders bekend gemaakte voorschriften en tarieven (1).

(1) Vergelijk Aanhangsel § 1.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De re-engagementen worden gewoonlijk aangegaan bij het wapen of de dienst en bij het korps, waarbij het vorig verband is beëindigd.

Alléén re-engagementen voor *zes* jaren kunnen bij een ander wapen of dienst en re-engagementen voor *vier* en *zes* jaren, bij een ander korps of garnizoen worden toegestaan.

Op verzoeken bij re-engagementen van militairen, die zich vooraf, ter pasportering, naar een subsistentenkader hebben doen opzenden zal, in den regel, niet worden gelet.

Militairen van andere wapens, die zich bij de Kavallerie, de Artillerie of de Mineurs en Sappeurs wenschen te re-engageren, moeten daartoe de ligchamelijke geschiktheid bezitten en, wanneer het gegradueerden zijn, tevens voldoende bekwaamheid, ter beoordeeling van den Chef van het wapen of de dienst, waarbij zij wenschen over te gaan.

Militairen van andere wapens, die zich bij het korps geniewerklieden wenschen te re-engageren, worden vooraf bij dat korps gedetacheerd tot het geven van bewijzen van bekwaamheid, ter beoordeeling van den daartoe aangewezen genieofficier.

Het re-engagement gaat in den regel in op den datum waarop het is aangegaan, doch niet vóórdat het vorig verband ten volle verstreken is. Ingeval een militair zich, buiten zijn toedoen, niet vóór of onmiddellijk na het verstrijken van zijn verband heeft kunnen re-engageren, zal het Departement van Oorlog bepalen of aan dat re-engagement terugwerkende kracht kan worden verleend.

Militairen, die aanspraak hebben op de bronzen medaille voor trouwe dienst, doch geen *twee* jaren meer te dienen hebben, kunnen tot het erlangen der gratificatie voorloopig een re-engagement aangaan voor *twee* jaren.

Afrikaansche, Amboneesche en Inlandsche militairen, die hunne zonen als pupil wenschen te doen aannemen, doch geen *vier* jaren meer te dienen en geen *twaalf* dienstjaren hebben, moeten zich voorloopig voor *vier* of *twee* jaren re-engageren.

De re-engagementen worden, in den regel, gesloten voor *zes*, *vier* of *twee* jaren.

In de volgende gevallen wordt ook re-engagement voor *één* jaar toegestaan:

a. Wanneer de man bij de keuring, voor niet meer dan één jaar geschikt is gevonden;

b. Wanneer hij kan aantoonen, dat hij vooruitzigt heeft om, na verloop van ongeveer één jaar, in 's lands burgerlijke dienst geplaatst te worden; of in het algemeen:

c. Dat een re-engagement voor langer tijd, strijdig zijn zou met zijne belangen.

Zij, die bij ommekomst van hun loopend verband, nog één jaar en eenige maanden moeten dienen, om aanspraak te hebben op gagement wegens volbragten 40 of 25 jarigen diensttijd, kunnen aangaan:

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1o. Een re-engagement voor *één* jaar *met* premie en na ommekomst daarvan:

2o. Een re-engagement *zonder* premie, voor zooveel maanden als aan den 40 of 25 jarigen diensttijd ontbreken.

Zij, die bij ommekomst van hun verband, minder dan één jaar moeten dienen om op gagement wegens volbragten (40 of 25 jarigen) diensttijd aanspraak te kunnen maken, kunnen aangaan een verband als bedoeld in de vorige zinsnede.

Alvorens tot een re-engagement te worden toegelaten, worden de betrokken militairen geneeskundig onderzocht.

Zij worden daartoe aan den officier van gezondheid, die met de keuring belast is, voorgesteld door den sergeantmajoor, of bij ontstentenis of verhindering van dezen, door een *Europeesch* onderofficier van de kompagnie of van het detachement, van wiens naam, even als van die der door hem voorgestelde militairen, naauwkeurig aanteekening wordt gehouden.

Door vergelijking van den voorgestelden persoon met diens signalement en door raadpleging van zijn staat van dienst, overtuigt zich de officier van gezondheid met de keuring belast, dat hem geen verkeerden persoon wordt voorgesteld.

Bedoelde geneesheer beoordeelt wijders:

a. Of het re-engagement voor de *actieve-* of voor de *benting-*, *bureau-* of *hospitaaldienst*, dan wel of het als *teekenaar* bij de Genie of bij den Generalen Staf, kan of moet worden aangegaan;

b. Of het re-engagement kan worden gesloten voor den tijd, overeenstemmende met 's mans verlangen, dan wel of de ligchamelijke geschiktheid van den belanghebbende slechts een re-engagement voor een korter tijdvak toelaat;

c. Of de militairen, die zich voor andere wapens wenschen te verbinden, daartoe de vereischte ligchamelijke geschiktheid bezitten.

Bij ieder re-engagement worden de krijgsartikelen aan den gere-engageerde op nieuw voorgelezen en moet daarvan blijken, door een, door hem onderteekende verklaring.

Gere-engageerde militairen kunnen, op denzelfden voet als ridders der Militaire Willemsorde, vrijgesteld worden van detail-exercitiën enz.

Aan het gezin van gehuwde Amboinezen, die zich op nieuw aan de dienst verbinden, wordt verstrekt:
voor de vrouw 0.25 kilogram rijst per dag;
„ elk kind 0.16 „ „ „ „

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XIX. Gunsten en Voorregten (1).

I. Verzoeken en Reclames.

Geen militair mag tot hoogere militaire autoriteiten mondeling, of schriftelijk, — verzoeken of reclames rigten, met voorbijgang van zijne onmiddellijke meerderen.

Wijzen deze hem af en wenscht hij desniettemin verzoeken of bezwaren aan de beslissing van hoogere chefs te onderwerpen, dan kan hij, — bij opklimming in rang, — zich wenden tot de onmiddellijk boven die meerderen geplaatste autoriteiten.

Elk militair, die vermeent een verzoek te moeten doen aan den Koning, den Minister van Koloniën, den Gouverneur-Generaal of wel den Kommandant van het leger, dient een rekwest in, hetwelk moet zijn gesteld:

a. aan den Koning, den Minister van Koloniën of den Gouverneur-Generaal op een zegel van *f* 0.50, en

b. aan den Kommandant van het leger op een zegel van *f* 1.—;

een en ander op half blad en in tweevoud geschreven, terwijl voor het duplicaat ongezegeld papier kan worden gebruikt. Niet behoorlijk gezegelde verzoekschriften worden buiten beschikking gehouden.

Verzoekschriften van Europeanen moeten in de Nederlandsche, — van Inlanders mede in die, of in de Maleische- of Javaansche taal, geschreven zijn.

Vreemdelingen, die de Nederlandsche taal niet genoeg magtig zijn, wordt het vrijgelaten om, bij de door hen in te dienen verzoekschriften, te voegen zoodanige in hun taal geschreven opheldéringen, als zij voor hunne belangen noodig oordeelen.

Aan den Gouverneur-Generaal gerigte verzoekschriften, welke particuliere belangen tot onderwerp hebben, die buiten de beoordeeling der militaire superieuren gelegen zijn, kunnen zonder tusschenkomst van het legerbestuur worden verzonden.

Verzoeken of reclames van zuiver militairen aard, waarvan de afdoening tot de bevoegdheid van den Kommandant van het leger behoort, behoeven niet bij rekest te worden overgebragt (2).

Deze bepaling sluit daarom het regt niet uit voor den soldaat, om zich bij gezegeld verzoekschrift tot Zijne Excellentie te wenden, mits het rekwest voldoet aan de hiervoren omschreven eischen.

(1) Vergelijk ook de Hoofdstukken XX en XXII tot en met XXV.

(2) Verzoeken om plaatsvervanging zijn hiervan uitgezonderd en worden op een zegel van *f* 1.— geschreven.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Verzoekschriften, welke in den vereischten vorm zijn opgemaakt, worden steeds doorgezonden, zelfs dan, wanneer het verzoek niet voor inwilliging vatbaar wordt geacht, doch adressanten, na de toelichting hunner chefs, bij de aanbieding blijven volharden.

Bij het doen van verzoeken kan, voor rekening van den belanghebbende, gebruik gemaakt worden van de telegraaf, wanneer hij zulks verlangt.

Het gezamenlijk indienen van verzoeken en reclames is strijdig met de regelen eener goede krijgstucht. Die indiening heeft bovendien vaak de strekking, om aan het verzoek of de reclame te geven een aandrang, welke minder steunt op de billijkheid en het goede regt, dan wel op de eensgezindheid der adressanten. Om die reden is het, door meer dan één persoon, indienen of onderteekenen van dezelfde verzoeken, reclames of rekwesten *ten strengste verboden.*

Verzoeken om overplaatsing naar een ander korps of garnizoen worden, aan oppassende militairen, in den regel slechts toegestaan:

a. Wanneer de inwilliging daarvan dienstbaar is tot aanvulling van incompleet;

b. Bij re-engagement voor 4 of meer jaren en bij re-engagement voor korteren duur, na meer dan vierjarig verblijf in het zelfde garnizoen.

Verzoeken om overplaatsing bij een ander wapen worden toegestaan:

a. Wanneer de inwilliging daarvan dienstbaar is tot aanvulling van incompleet;

b. Bij re-engagement voor zes jaren.

---

2. Verloven.

Geen militair mag, zonder toestemming zijner chefs, zijn garnizoen verlaten.

Voor zoover de dienstbelangen dit toelaten, kunnen mindere militairen, op verzoek, verlof bekomen naar alle plaatsen behoorende tot de Ned. Oost-Indische kolonie.

Verlof wordt verleend:

a. Voor niet langer dan *acht dagen*, door den plaatselijk militairen kommandant;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

b. Voor niet langer dan *ééne maand*, door den afdeelings- of gewestelijk militairen kommandant;

c. Voor *langer* tijdvak, door den Kommandant van het leger;

d. In *buitengewone* gevallen, naar plaatsen niet behoorende tot de Ned. Oost-Indische kolonie, door den Gouverneur-Generaal.

Aan oppassende militairen, die in Indië wenschen te blijven, kan na expiratie van hun loopend verband, in afwachting van paspoort of gagement, verlof *zonder* bezwaar van den lande worden verleend.

Zij behoeven alsdan niet meer bij hun korps terug te komen.

Ten dienste der werving van *Amboinezen* kunnen, bij afwisseling, aan twee oppassende militairen van elke Amboinesche kompagnie, vier à zes maanden verlof naar hunne negorijen verleend worden, onder genot van vrij transport en voeding gedurende de heen- en terugreis en van soldij gedurende den verloftijd.

Europeanen, Afrikanen en Amboinezen voor *vijftien dagen* of korter — en Inlanders voor *ééne maand* of korter — met verlof vertrekkende, behouden soldij gedurende dien tijd.

De militairen, aan wie verlof is verleend, bekomen een pas.

Met dien verlofpas melden zij zich:

a. Bij vertrek uit- en terugkomst in het garnizoen, bij den plaatselijk militairen kommandant.

b. Bij aankomst op- en vertrek van de plaats, waarheen zij verlof hebben, bij den militairen kommandant en op plaatsen waar geen garnizoen is, bij het hoofd van het plaatselijk civiel bestuur.

Verlofgangers behooren zich ten allen tijde ordelijk te gedragen. Zij staan op plaatsen waar garnizoen is, onder de onmiddellijke bevelen van den plaatselijk militairen kommandant.

---

3. Brieven van en aan mindere militairen.

Voor brieven gerigt aan militairen, beneden den rang van officier, bij de land- of zeemagt in Nederlandsch-Indië is, — mits zij het gewigt van 15 gram niet te boven gaan en geen voor anderen bestemde brieven bevatten, — bij frankering, slechts een port van *vijf cent* verschuldigd.

Brieven aan militairen, beneden den rang van officier, bij de land- of zeemagt in Indië *en* in Nederland, kunnen onder de hierboven genoemde voorwaarden, voor een port van slechts *vijf cent* worden verzonden per *zeepost*, d. i. met een brievenmaal, die uit een Indische haven regtstreeks over zee naar een Nederlandsche haven — of omgekeerd — wordt verzonden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De soldaat behoort hen, van wie hij brieven kan verwachten, zoo noodig, op deze gunstige bepaling te wijzen en hun tevens mede te deelen, onder welk stamboeknummer hij dient en bij welk korps hij geplaatst is. Die opgaven zullen zeker strekken ter bevordering van eene goede en spoedige bezorging van aan hem gerigte brieven.

---

4. Aanbevelingsregister.

Bij het Departement van Oorlog wordt een *algemeen aanbevelingsregister* aangehouden, waarin worden opgenomen de namen der militairen, die in aanmerking komen voor de aanvulling van vacaturen ontstaan:

a. in de betrekkingen van.
militair ambtenaar,
onderofficierkwartiermeester,
instructeur bij de barisan en pradjoerits,
provoostgeweldiger,
stokkenknecht,
adjudantonderofficier bij de Infanterie,
betaalmeester bij de genie te
Batavia, Samarang, Soerabaija en Padang en Tjilatjap — en

b. bij het kader van
het korps pupillen en
het militair huis van arrest.

De vereischten om in dat register te worden opgenomen zijn:

1e. *Voor militair ambtenaar, instructeur bij de barisan en pradjoerits, provoostgeweldiger en betaalmeester bij de genie:*

a. den graad van onderofficier;
b. uitmuntend gedrag, ijver en geschiktheid;
c. een diensttijd van minstens 12 Indische jaren.

2e. *Voor onderofficierkwartiermeester:*

a. den graad van sergeantmajoor of adjudantonderofficier;
b. goed gedrag en dienstijver;
c. geschiktheid, blijkbaar uit een goed afgelegd examen als voor die betrekking vereischt.

3e. *Voor adjudantonderofficier:*

a. als sub *a.* en *b.* van 1e;
b. met goeden uitslag het vereischte examen te hebben afgelegd.

4e. *Voor het kader bij het korps pupillen:*

a. den graad van onderofficier of korporaal;
b. goed gedrag, zachte inborst en zoodanige kennis van de Hollandsche taal, dat men zich naar behooren kan uitdrukken;
c. een meer bijzondere kennis in een der vakken van instructie, schermen, dansen, muziek of teekenen, om daarin als onderwijzer te kunnen optreden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Onderwijzers voor het eigenlijke schoolonderrigt moeten een diploma bezitten van goed afgelegd examen voor hulponderwijzer. Militairen, die zonder zulk een getuigschrift met vrucht bij het onderwijs kunnen worden gebezigd, worden voor élève-onderwijzer in aanmerking gebragt.

5e *Voor kader bij het militair huis van arrest en stokkenknecht*:

a. goed gedrag, dienstijver, geschiktheid en flinkheid;

b. voldoende lezen en schrijven. Van de ongegradueerden worden in aanmerking gebragt oude dienaren, die geen graad hebben kunnen erlangen.

Militairen kunnen, zoo zij voor die gunst in aanmerking komen, op het einde van elk kwartaal worden voorgedragen tot opneming in het algemeen aanbevelingsregister.

Bij gunstige beschikking op de voordragt worden de aanbevolenen volgens hun ancienniteitsdatum in het register opgenomen.

Wanneer een daarin opgenomen militair zich later mogt misdragen, of te eeniger tijd ongeschikt wordt geoordeeld voor de aanbevolen betrekking, wordt zijn naam in het aanbevelingsregister geschrapt.

---

5. Vreemdelingen.

De in het Indische leger dienende vreemdelingen zijn van bevordering, noch van benoeming tot eenige betrekking van vertrouwen uitgesloten.

Zij mogen echter niet mededingen naar:

1e. een benoeming tot:

militair ambtenaar,
militair opzigter,
magazijnmeester 4e kl. } der genie;
conducteur,
magazijnmeester 4e kl. } der artillerie,
onderofficierkwartiermeester en adjudantonderofficier dienstdoende offr;

2e. een plaatsing op de Militaire school te Meester Cornelis en de Artillerieschool te Weltevreden;

3e. een toelating tot het examen voor den rang van 2en luitenant bij de Infanterie, Kavallerie, Genie en Militaire-administratie;

wanneer niet uit een ingesteld onderzoek is gebleken, dat hunne antecedenten, vóór hun indiensttreding bij het Nederlandsche of het Indische leger, gunstig zijn.

Van deze bepaling zijn uitgezonderd die vreemdelingen, wier indiensttreding plaats vond vóór hun 17de jaar.

Zij, die er prijs op stellen, later in een van de onder 1o, 2o en 3o genoemde voorregten te deelen, zullen derhalve, zoo spoedig doenlijk, na hunne aankomst of indiensttreding in Indië, de in hun eigen belang vereischte aanvragen naar hunne antecedenten behooren in te dienen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

6. Spaarfonds.

De meeste militairen ontvangen bij re-engagement groote premiën. Velen verdienen geld boven hunne soldij door handwerken als anderszins, anderen hebben verhoogde soldij of belangrijke wettige toelagen.

Instede nu van dergelijke sommen, aan vaak nuttelooze of schadelijke zaken, te verspillen, bedenke de soldaat dat het voor hem nut kan hebben om die gelden op te sparen.

Het overgelegde geld dekt den gegageerden of gepasporteerden militair tegen de mogelijke rampen van den ouden dag, ziekte en andere wederwaardigheden, of verhoogt door zijne rente de gewone inkomsten.

Om den oppassenden soldaat behulpzaam te wezen in zijn loffelijk streven om sommen te beleggen, biedt het Gouvernement aan elken Europeschen onderofficier en soldaat de gelegenheid aan, om gelden die hij wenscht te besparen, tot dat einde te storten in 's landskas — onder verbindtenis om later gelijke som terug te geven, met bijpassing van eene rente van vijf ten honderd 's jaars. Geen kleinere sommen worden te besparing aangenomen dan één halve gulden.

Het gezamenlijk bedrag der alzoo ontvangen sommen van één persoon, met inbegrip der verschuldigde rente, mag de som van *f* 1000 niet overschrijden.

Wanneer dus, op het einde van een jaar, aan kapitaal en renten meer zal toekomen dan *f* 1000.—, wordt dat meerdere nog op dat tijdstip terug betaald.

Elk militair, die op bovengenoemde voorwaarden, aan zijn kompagnieskommandant gelden ter besparing geeft, bekomt een spaarboekje. Het bedrag van het gestorte wordt dadelijk in het spaarboekje geschreven.

In het spaarboekje wordt den 31^{en} December van elk jaar aangeteekend, wat de houder van het Gouvernement op dien dag te goed heeft aan kapitaal en renten.

De som daarvan maakt het bedrag uit, waarover den 1en Januari daarop volgende de rente begint te loopen.

De rente gaat in met den 1en Januari van het jaar volgende op dat, waarin de storting gedaan is en wordt berekend tot den laatsten van het kwartaal, waarin de teruggave geschiedt.

De teruggave geschiedt o. m.:

a. bij het verlaten van de dienst — en

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

b. bij overlijden (ten voordeele van 's mans boedel).

Zij kan geheel of gedeeltelijk plaats hebben op verzoek van den man.

Militairen kunnen sommen van *f* 25.— of meer, welke in het spaarfonds zijn bijeengebragt, naar Nederland overmaken, (door wissels op 3 maanden na dato à pari), waartoe mits de aanvraag geschiede door bemiddeling van hun chefs, de Nederlandsche Handelmaatschappij hare tusschenkomst verleent.

Met hoe weinig moeite of opoffering de soldaat gedurende zijn dienst-tijd, een betrekkelijk aanzienlijke som kan opsparen, blijkt uit het ondervolgende voorbeeld:

Door slechts twee gulden in elke maand in het spaarfonds te storten, vergaart hij

in zes jaren	.....	*f* 163.24
" twaalf "	.....	" 381.98
" twintig "	.....	" 793.40.

Aan die spaarpenning heeft hij van zijn geld in het eerste geval slechts *f* 144.—, in het tweede *f* 288.— en in het derde *f* 480.— bijgedragen. Het meerdere is de rente, die de Staat hem, tot loon voor zijn prijzenswaardige pogingen, uitkeert.

---

7. Kantines, Boekerijen.

In garnizoenen, ter sterkte van *vijf en twintig* of meer militairen, zijn of worden militaire *kantines* opgerigt.

Zij staan, wat beheer en algemeene inrigting betreft, onder toezigt van de militaire kommandanten.

De kantines zijn, in den regel, dagelijks geopend van 's morgens half zes tot 's avonds tien uur.

Zij zijn toegangelijk voor actief-dienende, gegageerde en gepasporteerde militairen van de land- of zeemagt.

In de kantines is voor de onderofficieren een afzonderlijk lokaal. Nimmer mogen zij zich in dat, voor de mindere militairen bestemd, begeven, dan om redenen van dienst.

Het doel van de kantines is: om den onderofficieren en soldaten eene plaats van kameraadschappelijke vereeniging te verschaffen, alwaar zij, naar de behoeften van ieders landaard, hunne vrije uren gezellig, aangenaam en tevens nuttig kunnen doorbrengen.

In de kantines bevinden zich, zoo veel mogelijk, de gebruikelijke gezelschaps- en koffijhuisspelen.

In garnizoenen, waar de bezetting grootendeels uit Inlanders bestaat, zijn zoo mogelijk, ook gamelang, wajang-koelit en dergelijke spelen. Deze kunnen in de kazerne ten gebruike wor-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

den afgestaan tegen betaling eener vergoeding, geëvenredigd aan hetgeen voor het gebruik van een billart wordt betaald.

Dobbelspelen zijn in de kantines verboden.

In de kantines zijn tegen billijke prijzen verkrijgbaar gesteld dranken van goede kwaliteit, smakelijke en gezonde eetwaren en ververschingen en, zoo mogelijk of wenschelijk, kleine geriefelijkheden, waaraan de soldaat in het dagelijksch leven behoefte heeft.

Uit de overwinsten op die dranken, enz, worden bekostigd de oprigting, verbetering, vernieuwing, het onderhoud en de inrigting van de kantines, zoomede alles wat kan strekken tot nut en vermaak en tot opwekking van militairen geest onder de soldaten.

Indien de *kantinefondsen* zulks toelaten, kunnen met voorkennis van den militairen kommandant, in de kantines danspartijen gegeven worden. Alle onderofficieren, de gehuwden met hunne vrouwen, hebben vrijen toegang tot deze bals en tevens het regt om hunne vrienden en bekenden onder de burger-ingezetenen, met hunne dames te introduceren.

Het handhaven der orde en het doen heerschen van een gepasten toon op die partijen, wordt aan de onderofficieren zelven overgelaten.

De bezoekers en bezoeksters zijn verpligt, in voegzame kleeding te verschijnen.

Tot danspartijen in de soldatenkantine, hebben alle korporaals en mindere militairen met hunne vrouwen vrijen toegang.

Ook kan met voorkennis van den militairen kommandant, het kantinegebouw afgestaan worden aan militaire of andere vereenigingen of personen, die tooneel- of goochelvoorstellingen, dan wel muziekuitvoeringen wenschen te geven of voorlezingen te houden over voor den soldaat belangrijke en boeijende onderwerpen.

Voorts kan de militaire kommandant, bij voordeeligen stand der kantinefondsen. overeenkomsten sluiten en maatregelen treffen, om de onderofficieren en manschappen van het garnizoen met hunne vrouwen, in de gelegenheid te stellen, op kosten van de kantine, de zich plaatselijk voordoende publieke vermakelijkheden, als comedies, concerten, goochelvoorstellingen, enz. bij te wonen.

Dagelijks wordt een onderofficier of korporaal, als planton gekommandeerd, die voor de orde in de kantine aansprakelijk is. De dienst van planton-kantine begint des morgens bij het openen en eindigt des avonds bij het sluiten der kantine.

De planton wordt door den militairen kommandant van de noodige consignes voorzien.

Hij mag met een beschonkene zich niet handtastelijk inlaten, noch met dezen redetwisten (1).

(1) Vergelijk ook Hoofdstuk VIII, § 2.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De dranken worden tegen een vast tarief gesleten door een kantinehouder.

De militaire kommandant benoemt en ontslaat den kantinehouder, welke laatste uit de kantinefondsen eene toelage ontvangt van hoogsten *f* 60.— 's maands.

De kantinehouder mag geen crediet verleenen.

De dranken moeten binnen de kantine worden gebruikt.

Geen wijn of andere geestrijke dranken worden geschonken aan personen, die klaarblijkelijk reeds onder den invloed daarvan verkeeren.

De dranken worden aangekocht en gekeurd door twee officieren-commissarissen.

Deze zijn belast met het beheer der kantinefondsen en het onmiddellijk toezigt op de gebouwen, het meubilair, enz.

Zij worden in hunne administratieve bezigheden bijgestaan door twee onderofficieren-administrateurs.

Deze houden een rekeningcourant aan van al hetgeen de kantinehouder van de officieren-commissarissen ontvangt en aan hen afdraagt.

De onderofficieren-administrateurs zien toe, dat de kantinehouder geene dranken en artikelen verkoopt, dan die, welke hem door de officieren-commissarissen of met hunne voorkennis zijn verstrekt, zoomede dat deze dranken en artikelen niet worden aangelengd of vervalscht.

Zij houden mede een wakend oog op de gebouwen en de zich daarin bevindende goederen.

Zij worden gehoord in zake verbeteringen en veranderingen zoomede in alles, wat op de instelling betrekking heeft.

Achten zij in het belang der bezoekers eenige verandering of verbetering aan het gebouw, meubilair, de bibliotheek, enz, wenschelijk, dan stellen zij dit aan de officieren-commissarissen voor.

Voor rekening der kantines worden ook verkocht schrijfbehoeften, welke de militairen noodig hebben, zoomede, waar wenschelijk, de voor hun dienst voorgeschreven reglementen en gedrukten.

In de kantines bestaat, waar mogelijk, voor de bezoekers gelegenheid om schrijfwerk te verrigten.

Ook is een gesloten brievenbus in het gebouw aanwezig, welke op de daarop aangegeven tijdstippen geligt wordt.

In de kantines is mede voor de onderofficieren en voor de soldaten een leestafel voor couranten, tijdschriften, enz. aanwezig.

Waar mogelijk worden uit de kantinefondsen ook *boekerijen* opgerigt, bestaande uit boeken, tijdschriften, illustraties en couranten, waaronder ook in Maleische, Javaansche of andere Oostersche talen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De tot de boekerijen behoorende werken worden, op bepaalde dagen, aan de militairen, die zulks verlangen, ter lezing uitgereikt. Het staat den gebruikers vrij, de boeken in de kazerne of op de wachten te lezen. Aan de in de hospitalen verpleegd wordende militairen kan eveneens lectuur worden verschaft uit de bibliotheek der kantines.

Verlies of beschadiging van alle tot de kantine behoorende voorwerpen, komt voor rekening van hen, die zulks veroorzaakt hebben.

XX. Huwelijken, enz.

I. Huwelijken van Europesche militairen.

De toestemming tot het aangaan van een wettig huwelijk, kan worden verleend aan alle onderofficieren boven den graad van sergeantmajoor en aan de militairen, die niet kunnen gerekend worden tot de eigenlijke troepen van het leger te behooren. Van de overige onderofficieren en minderen van het leger mag slechts een beperkt aantal gehuwd zijn.

De vergunning tot een huwelijk wordt, bij de Infanterie, door den korpskommandant verleend. Wanneer bij eenig korps het aantal gehuwden overcompleet is, dan wordt, — zoolang dat aantal niet binnen de grenzen is teruggebragt, slechts aan één militair die toestemming gegeven voor elke twee gehuwden, die van het korps afgaan.

De permissie tot huwen wordt slechts dàn verleend, wanneer de belanghebbende door pligtsbetrachting, ijver en gedrag, de gevraagde gunst *ten volle* verdient, en dat zijne aanstaande echtgenoote een zedig en onbesproken gedrag heeft.

Alle militairen, aan wie de toestemming tot het aangaan van een huwelijk wordt verleend, moeten vooraf schriftelijk verklaren, dat hunne aanstaande vrouw, of hare betrekkingen, die bij haar inwonen, nimmer sterken drank zullen verkoopen, en dat het hun bekend is, dat hun zelfs een re-engagement kan geweigerd worden, indien hun vrouw of hare betrekkingen, die voorwaarde overtreden.

Gehuwde onderofficieren kunnen, voor zoover zij daarvoor in aanmerking komen, worden benoemd tot magazijnmeester der artillerie of genie, doch het aangaan van een huwelijk is overigens ten *eenenmale* een hinderpaal om tot den rang van officier te worden benoemd.

Militairen, *Zwitser* van geboorte, behooren indachtig te zijn op de omstandigheid, dat in hun geboorteland, althans in zekere kantons, wet-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ten bestaan op het aangaan van huwelijken in andere landen en dat de overtreding van die bepalingen, hen van regten en voorregten zoude kunnen berooven, die in het vervolg voor hen van waarde zouden kunnen zijn.

Aan ieder gehuwd militair wordt, wanneer hij zich die gunst heeft waardig gemaakt en wanneer dit kan plaats hebben zonder de belangen van anderen te schaden, voor hem en zijn gezin eene afzonderlijke kamer in de kazerne ter bewoning afgestaan. Hij heeft hierop evenwel geen regt.

Aan ieder gehuwd militair wordt, van 's landswege, in gebruik gegeven ten behoeve van zijne echtgenoot:

„een bedkoets voor kazerne, een linnen hoofdkussen en een stroozak."

Gehuwde onderofficieren en minderen worden niet, dan in geval van noodzakelijkheid, bij andere korpsen overgeplaatst.

---

2. Soldatenkinderen.

A. Onderwijs.

Hoewel door geen enkel militair voorschrift daartoe gedwongen, is het de pligt van ieder soldaat om zijne kinderen eene goede opvoeding te geven. In garnizoenen, waar Europesche o Inlandsche scholen (1) gevestigd zijn, trekke hij daartoe partij van die inrigtingen, waarop zijne kinderen (natuurlijke niet uitgezonderd), doorgaans kosteloos en soms tegen een geringe vergoeding, kunnen toegelaten worden.

Kunnen soldatenkinderen dergelijke scholen, om geldige redenen, niet bezoeken, dan mogen zij tot de korpsscholen worden toegelaten.

Van het schoolonderwijs kunnen de kinderen ongetwijfeld groot nut trekken, eene betere toekomst wordt daardoor voor hen geopend; de soldaat zorge dus dat zijne kinderen niet alleen schoolgaan, maar ook het onderrigt geregeld en zonder verzuim bijwonen. Zijne chefs zal hij altijd bereid vinden om hem behulpzaam te wezen in alles, wat kan bijdragen tot de goede opvoeding van zijne kinderen.

B. Opleiding tot ambachtslieden.

Zoons van mindere militairen, niet jonger dan 12 en niet ouder dan 14 jaren zijnde, kunnen tot op 18 jarigen leeftijd, bij

(1) Te *Magelang* is eene afzonderlijke school voor kinderen van *Amboinesche* militairen, die de christelijke godsdienst belijden. Hunne kinderen genieten daarop kosteloos onderrigt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

de verschillende korpsen en inrigtingen van het leger (1), kosteloos onderrigt ontvangen in de daar beoefende handwerken, als dat van: timmerman, smid, metselaar, verwer, schrijnwerker, steenhouwer, steen- en pannenbakker, wagenmaker, zadel- en tuigenmaker, geweermaker, kleermaker, schoenmaker, enz.

De leerlingen dragen geen militaire kleeding, blijven bij hunne ouders inwonen en zijn niet aan de krijgstucht onderworpen.

Soldaten, die hunne kinderen in een dergelijk ambacht onderrigt wenschen te doen ontvangen, behooren het verzoek daartoe, bij hun korpskommandant over te brengen, die hen met de bijzonderheden omtrent de werkelijk zeer milde voorwaarden van toelating, enz. zal bekend maken.

C. Korps Pupillen.

Te *Gombong* is een korps *Pupillen* gevestigd.

Dat korps is bestemd om kinderen, van het mannelijk geslacht van *Europesche* afkomst, tot nuttige leden der maatschappij te vormen en hen, door middel eener militaire opvoeding, voor den militairen stand op te leiden.

Zoons van actief dienende, gewezen of overleden militairen, die den leeftijd van 7 jaren bereikt en dien van 14 niet overschreden hebben, kunnen kosteloos bij het korps worden opgenomen.

De pupillen worden van landswege gekleed, gevoed, gehuisvest en verpleegd. Hun wordt naar gelang van hun leeftijd, een bepaald zakgeld uitbetaald.

De pupillen genieten onderrigt in het lezen en schrijven, de Nederlandsche taal, rekenkunde, geschiedenis, aardrijkskunde, militaire reglementen en oefeningen, het teekenen, de muziek en de zedeleer.

Zij blijven, in den regel, tot de intrede van 19e jaar bij het korps en gaan dan over bij het leger, onder verpligting, om daarbij gedurende 10 achtereenvolgende jaren te dienen, zonder genot van handgeld.

De kosten van opleiding van pupillen, die zich aan hunne bestemming onttrekken, of door hunne ouders daaraan onttrokken worden, moeten door deze laatsten aan het Departement van Oorlog worden terugbetaald.

Soldaten, die hunne kinderen bij het korps pupillen wenschen te doen opnemen, zullen hunne chefs steeds bereid vinden, om hun de bijzonderheden omtrent de voorwaarden van toelating mede te deelen (2).

---

(1) Zoowel op Java als op de Buitenbezittingen, met uitzondering van Soerabaija.

(2) In Nederland is te *Nieuwersluis* een *Pupillenschool* tot opleiding van knapen voor de krijgsdienst. Tot die inrigting kunnen, — doorgaans kosteloos, — o. m. mede worden toegelaten zoons van Europesche militairen van het Indische leger, niet jonger dan 12 en niet ouder dan 14 jaren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

D. Inlandsche pupillen.

Ook kinderen van actief dienende, gewezen of overleden *Inlandsche* soldaten, kunnen voor den militairen stand worden opgeleid. Daartoe kunnen bij iedere Afrikaansche, Amboinesche en Inlandsche kompagnie een bepaald aantal kinderen als pupil worden toegelaten. Geene kinderen komen voor eene plaatsing in aanmerking dan zij, die hun 7e jaar bereikt hebben en hun 14e nog niet zijn ingetreden.

Zoons van actief dienende militairen worden geplaatst bij de kompagniën en detachementen, waarbij hun vaders zijn ingedeeld. De overige pupillen worden ingedeeld bij eene kompagnie van hun landaard, waaruit hun een daartoe geschikt en genegen militair, als pleegvader, wordt aangewezen.

De vaders en pleegvaders zijn verantwoordelijk voor het gedrag der pupillen.

Aan de pupillen wordt van landswege eene militaire kleeding verstrekt. Zij ontvangen *f* 0.10 soldij en een half ration vivres per dag en zijn in de menage bij de kompagnie, waarbij zij zijn ingedeeld.

Zij ontvangen gratis onderwijs op de gouvernementsscholen; de *Afrikaansche* pupillen op de Europesche, de *Inlandsche* en *Amboineesche* pupillen op de Inlandsche scholen.

Waar hiertoe geen gelegenheid bestaat, worden zij onderwezen op de korpsscholen. De pupillen worden, voor zooveel hun ligchamelijke en verstandelijke ontwikkeling zulks toelaten, practisch en theoretisch onderwezen in de verschillende exercitiën van het wapen, waarbij zij zijn ingedeeld.

Wanneer de gelegenheid daartoe bestaat, ontvangen zij ook onderwijs in de gymnastiek, het schermen en in de muziek.

Aan de pupillen, wier ouders of pleegvaders zulks wenschen, wordt zedekundig en godsdienstig onderwijs gegeven. Zij blijven, in den regel, tot de intrede van hun 17e jaar, in hunne positie van pupil gehandhaafd en worden dan bij het leger ingedeeld, onder verpligting daarbij gedurende tien achtereenvolgende jaren te dienen, onder genot der premie, die voor een engagement voor zes jaar is vastgesteld.

De bijzonderheden omtrent de toelating als pupil bij het leger en omtrent diens positie, zijn vervat in voorschriften, waarmede de korpskommandanten, ouders en pleegvaders, des verkiezende, vooraf volledig bekend zullen maken.

E. Engagementen.

Zoons van militairen kunnen, nadat zij hun 14e jaar zijn inge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

treden, bij het leger tot een *voorloopig* engagement (1) worden toegelaten.

Zoodra zij voldoen aan de vereischten, welke voor een ieder verpligtend zijn, om tot eene verbindtenis bij het leger te worden toegelaten, kunnen zij een gewoon engagement aangaan.

Militairen, die den achttienjarigen leeftijd nog niet hebben bereikt, worden niet bestemd, om deel te nemen aan expeditiën, of andere krijgsverrigtingen.

---

3. Verpleging van achtergelaten betrekkingen bij vertrek te velde.

Wanneer een korps te velde trekt worden de achtergelaten vrouwen (gehuwden en ongehuwden), Inlandsche pupillen en kinderen (wettige en natuurlijke), opgenomen en verpleegd bij het achterblijvende gedeelte van het korps, bij een op te rigten depôtkompagnie, of bij een ander in het garnizoen aanwezig troepengedeelte.

Aan de Inlandsche pupillen worden, uit de achtergebleven militairen, pleegouders aangewezen.

Aan de vrouwen, pupillen en kinderen worden de lokalen aangewezen, welke zij moeten betrekken. In de lokalen moeten steeds orde en zindelijkheid heerschen.

De Europesche vrouwen worden afzonderlijk gehuisvest.

Aan achterblijvende vrouwen en kinderen van te velde trekkende militairen, wordt dagelijks verstrekt:

aan eene vrouw { 0,5 kilogram rijst en
0,02 „ „ zout;

„ elk kind { 0,25 „ „ rijst en
0,01 „ „ zout.

De vrouwen voeren niet gezamenlijk menage. De pupillen worden in de menage der achtergebleven korpsen opgenomen.

Des avonds, ten 8½ uur, moeten alle vrouwen en kinderen in de chambree present zijn. Zij mogen, gedurende den nacht, het kwartier niet verlaten.

Bij kleine overtredingen worden de vrouwen, door den kommandant van het korps of van de kompagnie, gestraft met extra-corveën; voor groote, of herhaalde vergrijpen, kan hij haar het verblijf in de kazerne ontzeggen.

Europesche vrouwen worden niet met corveën gestraft maar, voor kleine overtredingen, vermaand.

(1) Ook als schrijver.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

4. Delegatiën.

Troepen op voet van oorlog, die hun garnizoen verlaten met achterlating van vrouwen en kinderen, zijn aan geene korting onderworpen.

Die korting vangt weder aan bij terugkomst in het garnizoen, of wel na vestiging op zoodanige standplaats,—ook binnen de grenzen van het oorlogsterrein—als waarheen aan vrouwen en kinderen vergunning wordt verleend, de mannen en vaders te volgen en waar het Departement van Oorlog acht, dat tegen het ingaan der korting geen bezwaar bestaat.

Aan militairen, behoorende tot troepen op voet van oorlog wordt toegestaan een deel hunner soldij,—en wel voor Europeanen, Afrikanen en Amboinezen hoogstens *de helft*, voor Inlanders *tien cents* per dag, — ten behoeve van achtergebleven vrouwen en kinderen te laten staan. Die gelden worden aan laatstgenoemden uitbetaald door de zorg der militaire administratie.

De uitbetaling, — alsdan ten laste van den lande, — vindt ook plaats, zoolang de militairen genoodzaakt zijn hunne delegatie te staken, tengevolge van evacuatie naar eenige ziekeninrigting buiten het oorlogsterrein en buiten het garnizoen, zonder te blijven in het genot van soldij.

Het verzoek tot delegeren wordt gedaan vóór het verlaten van het garnizoen.

Latere verzoeken worden niet toegestaan; evenmin het vernieuwen eener eenmaal gestaakte delegatie.

Eene eenmaal aangevangen delegatie wordt eerst gestaakt met het einde der maand, waarin het verzoek tot staking is gedaan, terwijl, indien later blijkt, dat de delegatie korter of langer is uitbetaald, het minder of meer betaalde alsnog wordt teruggegeven of ingevorderd.

---

5. Weduwen en Weezen.

Aan weduwen en weezen van militairen beneden den rang van officier wordt geen pensioen verleend, dan wanneer de echtgenooten of vaders (1) voor den vijand gesneuveld, of binnen den tijd van een jaar, aan voor den vijand bekomen wonden, overleden zijn. Het jaarlijksch bedrag van het in die gevallen toegekende pensioen, is *de helft van het volle gagement*, dat aan den betrokken militair volgens zijn graad zou zijn verleend.

Het regt op genot van het toegekende pensioen vervalt voor de weezen wanneer zij hun 18e jaar volbragt hebben.

(1) Die een volgens hun landaard *wettig* huwelijk hadden gesloten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Elk Inlandsch (Mahomedaansch) militair, die aan zijne oudste of eerste vrouw en de uit haar gesproten kinderen (1), na zijn dood, pensioen wil verzekeren, behoort zich te voorzien van eene verklaring van den distrikts-panghoeloe, waaruit blijkt dat hij — militair — volgens de Mahomedaansche instellingen een wettig huwelijk met haar heeft aangegaan.

Weduwen en weezen van militairen kunnen op verzoek, (één-maal) voor 's landsrekening, door de zorg van het plaatselijk civiel bestuur, naar hun geboorteland, of hunne vorige woonplaats, worden teruggezonden.

XXI. Begrafenissen, Boedels.

I. Begrafenissen.

Alle overledene onderofficieren en manschappen worden met militaire eerbewijzen begraven.

De aard van overlijden heeft geen invloed op het al of niet toekennen van militaire eerbewijzen.

Indien echter de overledene het verlangen heeft te kennen gegeven, om stil begraven te worden, blijven alle militaire eerbewijzen achterwege.

De lijkbaar of wagen van een	Wordt voorafgegaan door een vuurpeloton sterk:	en gevolgd door:
Onderofficier, versierd met de Militaire Willemsorde (2),	25 bajonetten	1e het peloton waartoe, de overledene behoorde; 2e alle ridders van het korps, onverschillig welken graad de overledene bekleedde.
Onderofficier,	12 „	de sectie van den overledene.
Korporaal,	6 „	de escouade van den overledene.
Soldaat,	—	de halve escouade waartoe, de overledene behoorde.

(1) Aan zijne overige vrouwen en kinderen wordt geen pensioen verleend.
(2) Zie ook Hoofdstuk XVI, §§ 1 en 3 A en Hoofdstuk XIII § 6 A en B.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De slippen van het doodkleed worden gedragen door vier personen van gelijken graad als de overledene bekleedde, of zoo die niet aanwezig zijn, door militairen van minderen graad.

Het kruis der ridders wordt aan het doodkleed gehecht.

Ook pleegt men de kwartiermuts, het kapmes en alle onderscheidingsteekenen en medailles van den overledene, op het doodkleed te plaatsen.

Al de tot eene lijkstaatsie gekommandeerde troepen zijn gekleed in groote tenue.

De trommen der tamboers worden met een zwart floers overdekt.

Het vuurpeloton zal tweemaal met losse patronen een salvo lossen; de eerste maal wanneer men met het lijk op het kerkhof gekomen is, de tweede maal nà de begrafenis.

De lijken van Inlandsche militairen kunnen door de naastbestaanden worden aanvaard, in welk geval bij de begrafenis de militaire eerbewijzen achterwege blijven.

Voor die lijken, welke niet door de naastbestaanden worden aanvaard, wordt niettemin den kameraden vrijgelaten om, zoowel vóór de ter aarde bestelling als bij begraven en het graf, zóódanig ceremonieel te verrigten als met hunne hadats en godsdienstige begrippen overeenkomt (1). Ook in dat geval, kunnen de voorgeschreven militaire eerbewijzen achterwege blijven.

Het ceremonieel vóór de ter aarde bestelling moet evenwel geschieden, in een daartoe aangewezen lokaal, binnen het ziekengesticht, waarin de Inlandsche militair overleden of ter begraving opgenomen is. De begrafenis zal dus in ieder geval van dáár uit plaats vinden.

De lijken worden ter aarde besteld op de bestaande Inlandsche kerkhoven, of op afzonderlijke terreinen, doch in geen geval op Europesche begraafplaatsen.

De begrafeniskosten van alle soldij genietende militairen komen ten laste van den lande.

2. Boedels.

Indien een Europeesch militair komt te overlijden, zonder dat regthebbenden op zijne nalatenschap ter plaatse aanwezig zijn, worden twee commissarissen benoemd, om voorloopig voor den boedel zorg te dragen,

Een der commissarissen is steeds een officier en de andere een militair van gelijken, of naastbijkomenden graad als de overledene.

(1) Althans wanneer de voorschriften der gezondheidsleer zich daartegen niet verzetten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Wanneer zich regthebbenden op de nalatenschap aanmelden, geven commissarissen den boedel aan hen over, tegen een bewijs van ontvangst.

Wanneer de overledene geen bekende erfgenamen heeft of dezen zich niet in Nederlandsch-Indië bevinden, wordt de nalatenschap in het openbaar aan de meestbiedenden verkocht.

Het saldo des boedels wordt daarna, met de nagelaten familiepapieren, overgegeven aan eene *weeskamer*, d.i. aan eene gouvernements-inrigting, welke o.m. belast is met het beheer van alle onbeheerde nalatenschappen.

In Europa vertoevende familiebetrekkingen van een in Indië overleden militair kunnen, omtrent zijne nalatenschap, berigten inwinnen bij het Ministerie van Koloniën.

De nalatenschappen van Inlandsche militairen worden overgelaten aan de daarop regthebbenden, waartoe in de eerste plaats hunne vrouwen en kinderen worden aangemerkt.

Bij ontstentenis van dergelijke personen wordt de boedel, even als de nalatenschappen van Europesche militairen, voorloopig beheerd door twee commissarissen en daarna overgegeven aan eene *boedelkamer*, d i. aan eene gouvernements-inrigting, welke o.m. belast is met het beheer van onbeheerde nalatenschapen van niet-Christenpersonen.

XXII. Ontslag uit de dienst, Pasportering, enz.

I. Wijze van ontslag.

De militairen verlaten de Nederlandsch-Indische militaire dienst, of worden uit de sterkte van het leger afgevoerd:

1. Al dan niet op verzoek bij het einde van hun loopend verband;
2. Bij ongeschikt verklaring voor de militaire dienst;
3. Ten gevolge van eene ondergane veroordeeling, of van aanhoudend wangedrag;
4. Bij speciale vergunning (1);
5. Bij vermissing, desertie of overlijden;
6. Bij regterlijk vonnis.

Behalve in gevallen onder 4, 5 en 6, gaat het verlaten van

(1) b. v. wanneer zij een plaatsvervanger stellen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de dienst gepaard met de toekenning van *paspoort* of *gagement*, dan wel met de uitreiking van een *briefje van ontslag*.

De *Europesche* militairen worden bij het verlaten van het leger gezonden:

a. Naar de plaats waar zij zich in *Nederlandsch-Indië* wenschen te vestigen;

b. Naar *Nederland*, of naar eene plaats buiten *Nederlandsch-Indië* of *Europa*, voor zoover zij *niet* in Indië zijn geboren.

De *Afrikaansche* militairen worden naar *Nederland* gezonden, om van dáár naar hun geboorteland terug te keeren of blijven in *Indië*, naar verkiezing.

De *Amboinesche-* en de overige *Inlandsche* militairen worden gezonden naar de plaats in *Indië*, waar zij verlangen zich te vestigen.

---

2. Pasportering.

Het *paspoort* wordt o. m. verleend:

a. Aan militairen, wier loopend verband is geëindigd, die zich kunnen, doch niet wenschen te re-engageren, dan wel wegens hun gedrag, niet tot re-engagement worden toegelaten en aan militairen, die vergunning hebben gekregen een plaatsvervanger te stellen;

b. Aan *Europesche* militairen, die door eene geneeskundige commissie tijdelijk ongeschikt zijn verklaard voor de militaire dienst;

c. Aan *niet-Europesche* militairen, die door eene geneeskundige commissie ongeschikt zijn geoordeeld voor alle militaire diensten en geen aanspraak op gagement kunnen doen gelden;

d. Aan militairen, die ligchamelijk ongeschikt zijn verklaard voor de militaire *actieve-*, *bureau-* en *bentingdienst*, nog geschikt zijn voor de *hospitaaldienst*, maar door hun gedrag, niet in aanmerking komen of niet genegen zijn om bij die dienst over te gaan;

e. Aan militairen van de *bureau-* en *hospitaaldienst*, die in de 2e klasse van militaire discipline geplaatst en ligchamelijk niet geschikt zijn voor andere diensten;

f. Aan militairen, die voor alle militaire diensten zijn afgekeurd, als een gevolg van eigen moedwillige handelingen of van ongeregeld gedrag;

g. Aan militairen, die voor de militaire actieve- en bentingdienst zijn afgekeurd, zich in een strafcursus bevinden en onverbeterlijke, liederlijke sujetten zijn;

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

h. Aan militairen, die één jaar nadat hun loopend verband eigenlijk had moeten eindigen, zich nog in een strafcursus bevinden, en wier gedrag doet voorzien, dat zij niet spoedig daaruit kunnen worden ontslagen, wanneer er overigens geene termen zijn om hen met een briefje van ontslag weg te zenden;

i. Bij geëindigden straftijd, aan militairen, die veroordeeld zijn, nadat hun loopend verband was verstreken.

Er zijn *drie* soorten van paspoorten:

1. het paspoort *met* certificaat van goed gedrag;
2. het paspoort *zonder* dit certificaat;
3. het paspoort Letter B.

Het onder 1 hiervoren bedoelde paspoort is uitsluitend bestemd voor *Europesche* militairen, die in *Indië* blijven.

Het paspoort zonder certificaat van goed gedrag, dient als *voorloopig* paspoort voor de te pasporteren *Europesche* militairen, die naar *Nederland* worden gezonden, alwaar hun een paspoort wordt uitgereikt, met of zonder toevoeging van het certificaat. Het wordt voorts gegeven aan *ongegradueerde Europesche* militairen, die in *Indië* blijven en wien tengevolge van hun slecht gedrag, het certificaat moet worden onthouden en aan alle *niet Europesche* militairen, behoudens het bepaalde omtrent de toekenning van het paspoort Letter B en het briefje van ontslag.

Het paspoort Letter B, met *rooden* inkt gedrukt, is bestemd voor militairen hiervoren bedoeld onder g, h en i.

Militairen, aan wie tengevolge van hun slecht gedrag, het certificaat onthouden of een paspoort Lt. B uitgereikt is, worden *niet* tot eene nieuwe verbindtenis bij het leger toegelaten.

Ter beoordeeling of een paspoort, met of zonder certificaat van goed gedrag aan *Europeanen* zal worden uitgereikt, wordt in 't algemeen, het *doorgaand* gedrag van den betrokken militair tot maatstaf genomen.

Als regel geldt, dat het certificaat wordt uitgereikt aan *Europesche* militairen, die door hun gedrag, niet van een re-engagement, indien zij dat verlangd hadden, zouden uitgesloten zijn.

Omtrent het al dan niet toekennen van het certificaat van goed gedrag wordt door den Kommandant van het leger beslist.

Voor zoover daartoe aan hen de keuze is gelaten, moeten de militairen, wier diensttijd komt te eindigen, zich verklaren omtrent het aangaan van een re-engagement, of het met paspoort of gagement verlaten van de militaire dienst.

Plaatsvervangers, die aan hunne verpligtingen als zoodanig hebben voldaan en zoons van militairen, die zich vóór hun 17*e* jaar voorloopig hebben verbonden, moeten zich verklaren omtrent het aangaan van een engagement.

Europesche militairen, die het verlangen hebben te kennen gegeven in Indië te worden gepasporteerd, behooren indachtig te zijn,

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dat wanneer zij eenmaal voor 's lands rekening zijn overgevoerd naar eene plaats in *Indië*, welke zij niet zouden behoeven aan te doen om naar *Nederland* te vertrekken, hunne latere verzoeken tot pasportering in *Nederland*, *niet* worden toegestaan, doch dat hun het paspoort in *Indië* wordt uitgereikt en zoo zij alsdan mogten verlangen te repatrieëren, zij zich tot het *civiel bestuur* hebben te wenden.

Een plaatsvervanger moet van denzelfden landaard zijn als de te remplaceren militair (1).

Als plaatsvervanger worden ook toegelaten militairen, wier diensttijd is verschenen en die tot een re engagement zouden zijn toegelaten.

Militairen, die wegens volbragten diensttijd, voor *paspoort* of *gagement* zijn in aanmerking gebragt en van wie, op de dienst-expiratiestaten, is bekend gesteld, dat hun het certificaat van goed gedrag moet worden uitgereikt, of dat zij tot een re-engagement in hun graad zouden zijn toegelaten, kunnen, na het einde van hun verband, zich ten allen tijde *re-engageren* zonder voorafgaande toestemming van het Legerbestuur.

Is het paspoort of de gagementsacte reeds aan hen uitgereikt, dan kunnen zij alleen tot een *engagement* worden toegelaten.

Bij het *pasporteren* en *gageren* van militairen, die in *Indië* blijven, wordt o. m. het volgende in acht genomen:

a. Aan militairen, die zich vestigen op de plaats waar zij zich bevinden, wordt op den dag van het einde van hun verband, of nà ontvangst van hun paspoort of gagementsacte en nadat behoorlijk met hen is afgerekend, die bescheiden uitgereikt.

b. Met militairen, die moeten vertrekken naar een plaats, welke zij met de gewone gemeenschapsmiddelen kunnen bereiken, zonder een garnizoen aan te doen, wordt als met die onder *a* bedoeld, gehandeld.

Zij worden op de gewone wijze op hunne bestemming gedirigeerd.

c. Militairen, die op de te volgen route geen *subsistentenkaders* aandoen, doch in een garnizoen moeten aankomen, worden op het 't digst bij hunne bestemming gelegen korps of detachement gedirigeerd.

Hunne (ingevulde) paspoorten, gagementsacten, stamboek-extracten en particuliere papieren, worden tijdig aan den militairen kommandant van de vorenbedoelde plaats gezonden.

d. Militairen, die een garnizoen moeten aandoen waar een subsistentenkader is gelegerd, worden bij het einde van hun verband, of — gelet op de bestaande scheepsgelegenheid — eenigen

(1) Vergelijk ook Hoofdstuk XIX § 1.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

tijd te voren, zóó dat zij kort vóór of bij het eindigen van hunne verbindtenis reeds op reis derwaarts zijn, op het betrokken subsistentenkader gedirigeerd, zelfs dàn wanneer de beschikking van het Legerbestuur nog niet mogt zijn ontvangen.

e. Aan militairen, die in afwachting van paspoort of gagement, binnenlandsch verlof hebben bekomen en niet bij het korps terugkeeren, wordt het paspoort of de gagementsacte gezonden, zoo noodig door tusschenkomst van den militairen kommandant in het garnizoen of het naastbij gelegen garnizoen, waar de verlofganger zich bevindt.

f. Aan militairen, die een plaatsvervanger mogen stellen, wordt nadat het engagement van den plaatsvervanger is goedgekeurd, het paspoort uitgereikt op de plaats waar zij zich in garnizoen bevinden.

Ten opzigte van militairen, die zijn bestemd om met *paspoort* of *gagement* naar *Nederland* te vertrekken, wordt het volgende nagekomen:

a. De betrokkenen worden gedirigeerd op het naatsbij gelegen subsistentenkader, van waar zij zich naar Nederland kunnen inschepen.

b. De voor vertrek bestemde manschappen ontvangen de scheepskleeding en het voorschot op de soldij overeenkomstig de bestaande bepalingen.

c. Op den dag vóór hun vertrek worden zij aan den afdeelings- of gewestelijk militairen kommandant gepresenteerd en door dezen gemonsterd.

Reclames worden door den afdeelings- of gewestelijk militairen kommandant onderzocht, zoo mogelijk afgedaan of alsnog in behandeling genomen.

d. Op den dag van het embarkement worden de militairen vroegtijdig, door een officier of geschikt onderofficier, naar boord geleid.

Bij aankomst aan boord worden de militairen aan den scheepsgezagvoerder overgegeven.

Ieder detachement repatrieërende militairen moet minstens $^1/_{10}$ van de sterkte aan onderofficieren en korporaals tellen. Bij detachementen van meer dan vijf man moet minstens één gegradueerd militair zijn. Aan den oudsten of meest geschikten gegradueerde wordt het kommando over het detachement gedurende den overtogt tot Harderwijk opgedragen.

Van detachementen van vijftig of meer militairen wordt, zoo mogelijk, het kommando opgedragen aan een officier, die met dezelfde gelegenheid naar Nederland vertrekt.

Indien met dezelfde gelegenheid als detachementen, gesteld onder het kommando van onderofficieren of korporaals, ook officieren

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

naar Nederland vertrekken, dan wordt een der laatsten met het algemeen toezigt belast.

De detachementskommandanten zijn van eene korte instructie voorzien.

De met gagement of paspoort naar Nederland vertrekkende militairen kunnen ook worden gebezigd tot geleide van veroordeelde militairen, die bestemd zijn in Nederland hun straf te ondergaan.

Europesche militairen, buiten *Nederlandsch-Indië* geboren, die met paspoort of gagement de dienst willen verlaten, kunnen voor rekening van den lande, als passagier der 2e klasse, ook naar eene plaats buiten *Nederlandsch-Indië* of *Europa* vertrekken, zoo voor den overtogt en de voeding aan boord geen hoogere geldelijke uitgaven worden vereischt, dan die voor een overvoer naar *Nederland* zouden mogen worden besteed.

De aanvragen daartoe worden gedaan aan de Residenten van *Batavia*, *Samarang* en *Soerabaija* of aan den Gouverneur van *Sumatra's Westkust*.

Kan hun binnen hoogstens eene maand na de gedane aanvraag, geen scheepsgelegenheid worden aangewezen, dan zullen zij zich nader moeten verklaren of zij in *Indië* met paspoort of gagement de dienst willen verlaten, om te goeder tijd van de zich voordoende gelegenheid gebruik te kunnen maken, dan wel of zij naar *Nederland* wenschen gezonden te worden.

Is de scheepsgelegenheid verkregen, dan worden aan de hierbedoelde militairen, daags vóór hun vertrek, het paspoort of de gagementsacte en hunne particuliere papieren uitgereikt en zij, door tusschenkomst van den plaatselijken- of militairen kommandant, overgegeven aan het civiel bestuur, dat dan verder voor den overtogt zorg draagt.

---

3. Briefje van ontslag.

Met een *briefje van ontslag* worden weggezonden (1):

a. De militairen, die bij een strafdetachement zijn ingelijfd en doorslaande bewijzen hebben gegeven een laag en eerloos karakter te bezitten;

b. De in *Indië* aangeworven militairen, die na het ondergaan van eene onteerende straf, of na met een briefje van ontslag, paspoort Letter B of wel zonder certificaat van goed gedrag uit het leger verwijderd te zijn, op eene bedriegelijke wijze middel hebben gevonden om in de militaire dienst te treden;

---

(1) Vergelijk ook Hoofdstuk VIII § 3.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

c. De tot *detentie* veroordeelde militairen, die niet waardig worden geacht, om na ommekomst van hun straftijd, in de gelederen terug te keeren om hun verband uit te dienen;

d. De, hetzij door den militairen — hetzij door den burger regter, tot gevangenisstraf of tot dwangarbeid buiten den ketting, *zonder* gelijktijdige vervallenverklaring van den militairen stand veroordeelde militairen, die niet waardig worden geacht om na expiratie van hun straftijd in de gelederen terug te keeren om hun verband uit te dienen;

e De, hetzij door den militairen — hetzij door den burger regter, tot tuchthuisstraf, verbanning of dwangarbeid in den ketting veroordeelde militairen, wanneer de regter niet reeds hunne vervallenverklaring van den militairen stand heeft uitgesproken.

Wanneer het briefje van ontslag wordt uitgereikt als (disciplinaire) *straf*, — alzoo aan militairen bedoeld onder *a* — wordt aan hen vooraf twintig rietslagen opgelegd. In de overige gevallen is dat wegzenden *geen straf*, maar een *administratieve* maatregel en gaat de uitreiking van het briefje *niet* gepaard met rietslagen.

Met militairen, die bestemd zijn om met een briefje van ontslag uit het leger te worden verwijderd, wordt volgenderwijze gehandeld:

1. Na ontvangst van de beschikking wordt aan den betrokken militair, voor het front der kompagnie of het detachement, het briefje van ontslag voorgelezen en ter hand gesteld;

2. Van militairen, die in *Indië* zijn aangeworven, wordt het duplicaatbriefje van ontslag gezonden aan het hoofd van het bestuur ter plaatse, alwaar de weggezondene het laatst heeft gewoond.

Zij worden aan de plaatselijk civiele autoriteit overgegeven, ter opzending naar hunne laatste woonplaats; voor de cathegorie *b* tevens om wegens *opligting* te worden vervolgd.

3. *Europeanen* en *Afrikanen*, die *niet* in *Indië* geboren of opgevoed zijn, worden met het duplicaat-*briefje van ontslag* overgegeven aan de plaatselijk civiele autoriteit.

Zoo zij zich niet in *Indië* wenschen te vestigen, worden zij, door de zorg van een der Residenten op de drie hoofdplaatsen van *Java* of van den Gouverneur van *Sumatra's Westkust*, naar *Nederland* opgezonden.

De in *Nederland* aangeworven *Europesche* militairen, die na het ondergaan van eene onteerende straf, of na met een briefje van ontslag, paspoort Letter B. of wel paspoort zonder certificaat van goed gedrag, uit het leger verwijderd te zijn, op eene bedriegelijke wijze middel hebben gevonden om op nieuw in de militaire dienst te treden, worden, na voorafbekomen magtiging der Regering, onder behoorlijk geleide en verder even als de militairen, die bestemd zijn om met paspoort of gagement naar *Nederland* te vertrekken, opgezonden naar het *Koloniaal werfdepôt* te *Harderwijk*, alwaar hun een briefje van ontslag wordt uitgereikt, zoodra is beslist, of er al dan niet termen tot vervolging bestaan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

In het bevestigend geval, geschiedt de uitreiking tegelijk met de overgave aan den burgerregter.

4. Bijzondere bepalingen.

Militairen, die tot detentie of gevangenisstraf voor den tijd van één maand of langer worden veroordeeld, langer dan één maand zijn vermist geweest of in een strafcursus hoe ook genaamd worden geplaatst, moeten den tijd der detentie of gevangenis, der afwezigheid of opneming in den strafcursus *overdienen boven* de door hen aangegane verbindtenis.

Aan militairen, die zijn gepasporteerd wegens *tijdelijke* ongeschiktheid voor de militaire dienst, wordt indien zij na terugkomst in Nederland, voor de dienst *geschikt* blijken te zijn, de keuze gelaten tusschen ontslag uit de dienst, of inlijving bij het leger in Nederland (voor zoover daartegen geen bezwaar bestaat) dan wel terugkeer naar Indië, om in *beide* gevallen hun verband uit te dienen, te rekenen van den dag, waarop de oorspronkelijke verbandacte in werking trad; een en ander zonder genot van premie.

Voor het geval de man ontslag verkiest en hij zich later op nieuw ter dienstneming aanmeldt, wordt hem alleen vergund zonder premie den tijd uit te dienen, die ontbrak aan de voldoening der vorige verbindtenis.

Op dezelfde wijze wordt ook, zoo veel mogelijk, gehandeld ten opzigte van militairen, die om dezelfde redenen in *Nederlandsch-Indië* zijn gepasporteerd.

Militairen, die van Rijkswege naar *Indië* zijn gezonden, worden, zonder schriftelijke vergunning, ter vestiging of inwoning in Nederlandsch-Indie toegelaten.

Zij behooren daartoe, binnen 3 dagen na hun ontslag uit de militaire dienst, zich aan te melden bij het hoofd van plaatselijk bestuur en zijn verpligt aan dien ambtenaar de hoedanigheid mede te deelen en desgevorderd te staven, krachtens welke zij van het vragen eener vergunning tot vestiging of inwoning zijn vrijgesteld.

Hun wordt alsdan een schriftelijk bewijs van aanmelding uitgereikt.

Zij mogen zich dan vestigen waar het hun goed dunkt, behoudens de bijzondere bepalingen daaromtrent geldende in die gedeelten van Nederlandsch-Indië, waar het regt van zelfbestuur aan de Inlandsche vorsten en volken is gelaten.

Naar *Nederland* vertrekkende, in *Indie* gepasporteerde of ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

pasporteerde *Europesche* miltairen zullen in hun belang handelen door, voor het geval zij in Nederland naar een landsburgerlijke betrekking willen dingen, of zich aldaar weder in militaire dienst wenschen te begeven, zich vóór vertrek uit *Indië* van een certificaat betreffende hun gedrag te voorzien bij de civiele autoriteit, ter plaatse waar zij het laatst gevestigd zijn geweest.

Gepasporteerde of gegageerde niet-Europesche onderofficieren, korporaals en manschappen, die minstens 12 jaren gediend hebben en versierd zijn met de medaille voor trouwe dienst, worden, des verkiezende, door het Legerbestuur aanbevolen tot plaatsing in burgerlijke dienst.

Van die aanbeveling ontvangen zij, bij ontslag uit de militaire dienst, een schriftelijk bewijs.

Alle burgerlijke autoriteiten, die tot het aanstellen van oppassers, politie-beambten, mandoers, lijnwachters bij de telegrafie en dergelijke betrekkingen bevoegd zijn, zullen bij aanvulling van vacatures in de eerste plaats letten op daartoe aanbevolen militairen.

Gewezen militairen, die in het bezit zijn van eene aanbeveling behooren in hun eigen belang zich daarmede te melden bij den militairen kommandant van het garnizoen waar, of in welks nabijheid, zij zich metterwoon hebben gevestigd.

Die kommandant houdt daarvan aanteekening ten einde, bij aanvraag om geschikte personen, tot het vervullen van burgerlijke ambten, dadelijk aanwijzing te doen.

Inlandsche beambten kunnen geen regt op pensioen doen gelden en militairen, die in burgerlijke dienst overgaan, verliezen door pasportering ook de aanspraak op gagement.

XXIII. Gagementen.

I. Toekenning.

Bij ontslag uit de dienst wordt gagement toegekend:

a. Op hun verzoek aan *Europesche* militairen, wanneer door hen *vier en twintig* of meer—, aan *Afrikaansche* militairen, wanneer door hen *veertig* of meer — en aan *Amboinesche* en *Inlandsche* militairen, wanneer door hen *vijf en twintig* of meer dienstjaren kunnen worden in rekening gebragt, mits de dienstverbindtenis geëindigd zij;

b. Ook zonder hun verzoek aan *Europesche* militairen, die *dertig* of meer — en aan *niet-* Europesche militairen die *vijf en twintig* of meer dienstjaren tellen, al is de dienstverbindtenis niet geëindigd;

PERPUSTAKAAN NASIONAL

c. Aan alle militairen, wegens verwonding, verminking, ziels- of ligchaamsgebreken, ontstaan in en door de dienst,

d. Aan *Europesche* militairen, wegens verwonding, verminking, ziels- of ligchaamsgebreken, *niet* ontstaan in en door de dienst, doch niet het gevolg van eigen moedwillige handelingen of van ongeregeld gedrag;

e. Aan *niet-* Europesche militairen in de gevallen onder *a* hiervoren genoemd, wanneer de *Afrikaansche* militairen minstens *acht* effectieve- en de *Amboinesche-* en *Inlandsche* militairen minstens *tien* voor gagement geldende dienstjaren tellen;

In de gevallen onder *c*, *d* en *e* moet bij een militair geneeskundig onderzoek gebleken zijn, dat de belanghebbende ongeschikt is voor de verdere waarneming van de militaire dienst.

Voor de *Europeanen* en *Afrikanen* wordt de in *Indië* doorgebragte diensttijd *dubbel* gerekend.

Het jaarlijksche bedrag der gagementen voor *Europeanen* en *Inlanders*, berekend in verhouding tot het aantal dienstjaren, is vermeld in de hieronder volgende staten A en B.

A.

Aantal voor gagement tellende dienstjaren.	Europeesch soldaat.	Europeesch korporaal.	Europeesch sergeant of fourier.	Sergeantmajoor.	Adjudant-onderofficier.	
	100	100	130	145	160	Bij minder dan 8 volle effectieve dienstjaren.
24—	200	220	160	290	320	
25	208	230	270	300	330	
26—	215	240	280	310	340	
27	223	250	290	320	350	
28—	230	260	300	330	360	
29	238	270	310	340	370	
30—	245	280	320	350	380	
31	253	290	330	360	390	
32—	260	300	340	370	400	
33	268	310	350	380	410	
34—	275	320	360	390	420	
35	283	330	370	400	430	
36—	290	340	380	410	440	

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Aantal voor gagement tellende dienstjaren.	Europeesch soldaat.	Europeesch korporaal.	Europeesch sergeant of fourier.	Sergeantmajoor.	Adjudant-onderofficier.	
37	298	350	390	420	450	
38—	305	360	400	430	460	
39	313	370	410	440	470	
40—	320	380	420	450	480	Ook bij meer dan 40 dienstjaren.

B.

Aantal voor gagement tellende dienstjaren.	Amboineesch soldaat.	Amboineesch korporaal.	Amboineesch sergeant.	Inlandsch soldaat.	Inlandsch korporaal.	Inlandsch sergeant.	
Onderstand voor ééns.	100*a*	120*a*	150*a*	60	75	90	
van							
10 tot 12	100	120	150	60	75	90	
13	104	125	156	63	78	94	
14—	112	135	168	68	84	101	
15	120	144	180	72	90	108	
16—	128	154	192	77	96	116	
17	136	164	204	82	102	123	
18—	144	173	216	87	108	130	
19	152	183	228	92	114	137	
20—	160	192	240	96	120	144	
21	168	202	252	101	126	152	
22—	176	212	264	106	132	159	
23	184	221	276	111	138	166	
24—	192	231	288	116	144	173	
25	200*b*	240*b*	300*b*	120	150	180	

a. Afrikanen genieten denzelfden onderstand.
b. Dit gagement wordt bij veertigjarigen diensttijd, ook aan Afrikanen toegekend.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2. Bijzondere bepalingen.

A. Europesche militairen.

Aan Europesche militairen wordt voortdurend of tijdelijk gagement toegekend.

Voortdurend gagement wordt alleen toegekend:

1. Wegens een diensttijd van vier en twintig en meer dienstjaren en

2. wanneer bij een militair geneeskundig onderzoek is gebleken, dat de belanghebbende *bepaald voortdurend* ongeschikt is voor de verdere waarneming van de militaire dienst.

In alle andere gevallen wordt het gagement *tijdelijk* verleend.

Het *tijdelijk* toegekende gagement vervalt met den laatsten December van het jaar, volgende op dat der toekenning. Het wordt echter op nieuw voor één jaar verleend, indien — hoogstens drie maanden vóór den vervaldag, — bij een geneeskundig onderzoek is gebleken, dat de belanghebbende nog ongeschikt is voor de waarneming van de militaire dienst. Het kan in geen geval langer genoten worden dan gedurende *vier* jaren.

Het *tijdelijk* gagement wordt veranderd in *voortdurend* gagement, indien bij een militair geneeskundig onderzoek is gebleken, dat de tijdelijk gegageerde bepaald voortdurend ongeschikt is voor de waarneming van de militaire dienst, mits die ongeschiktheid niet zij ontstaan door oorzaken, onafhankelijk van de redenen, die het tijdelijk gagement deden verleenen.

Het gagementsbedrag voor 24 dienstjaren wordt zoowel tijdelijk als voortdurend toegekend:

1o. Aan Europeanen, die dat vereischte aantal jaren hebben gediend;

2o. Aan militairen bedoeld onder *c* en *d* van den aanhef van dit hoofdstuk;- de cathegorie *d* voor zoover zij minstens acht volle effectieve dienstjaren tellen, die tot het toekennen van gagement geldend zijn. In het tegenovergestelde geval, wordt het bedrag gesteld op de helft van dat voor 24 dienstjaren (Eerste regel van staat Lt A).

Telt de militair *meer* dan 24 dienstjaren, dan wordt zijn gagement *verhoogd* en in verhouding met zijn dienstjaren berekend, zooals op staat Lt. A is aangegeven.

De voortdurend gegageerde, die zich op nieuw bij het Indische leger verbindt, geniet *geen* premie. Verlaat hij de dienst op nieuw, dan wordt hem het vroegere gagement toegekend, zoo noodig verhoogd naar evenredigheid van zijn nieuwe dienstjaren.

Verbindt een tijdelijk gegageerde zich op nieuw bij het Indische leger, of gaat hij zoodanige verbindtenis aan binnen één jaar nadat zijn tijdelijk gagement ophield, dan worden zijne vorige dienstjaren *vol* in rekening gebragt bij eene latere gagementsregeling.

Met toestemming, in *Nederland* van den Minister van Koloniën, in *Indië* van den Gouverneur-Generaal, kunnen gegageerden zich op vreemd grondgebied vestigen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

B. Niet- Europesche militairen.

Het hoogste gagementsbedrag wordt toegekend:

1o. In de gevallen bedoeld onder *a* en *b* van den aanhef van dit hoofdstuk;

2o. Aan militairen, die door bevolen of gevorderde diensten, verwond of verminkt zijn.

Voor militairen, die ziels- of ligchaamsgebreken hebben bekomen, ontstaan *in* of *door* de dienst en voor hen, bedoeld onder *e* van den aanhef van dit hoofdstuk, wordt het gagement berekend, voor elk dienstjaar op één *vijf en twintigste* — (voor *Amboinezen en Inlanders*), of één *veertigste* deel (voor *Afrikanen*) van het hoogste bedrag. Bij *minderen* diensttijd dan van *twaalf en één half* jaar (voor *Amboinezen* en *Inlanders*), of van *twintig* jaren (voor Afrikanen), wordt echter het gagement gesteld op de *helft* van het hoogste bedrag.

Aan niet- Europesche militairen, die voor alle diensten zijn afgekeurd en geen aanspraak op gagement kunnen doen gelden, wordt, indien zij wat gedrag betreft, tot een re-engagement zouden zijn toegelaten, bij toekenning van *paspoort*, een *onderstand voor één* uitgekeerd, ten bedrage als op den staat Lt. B is aangegeven.

Hiervan zijn echter uitgezonderd de *Inlandsche rekruten*, die binnen *drie* maanden na hunne indiensttreding, overeenkomstig het voorgaande gepasporteerd worden.

---

3. Algemeene bepalingen.

Voor den soldaat en den hem gelijkgestelde en voor den militair, die *in* en *door* de dienst voor de verdere waarneming van die dienst ongeschikt is geworden, heeft de regeling van het gagement plaats overeenkomstig den door hem laatst bekleeden graad.

In alle andere gevallen wordt het gagement alleen dàn overeenkomstig dien graad geregeld, wanneer de belanghebbende *minstens twee* jaren in dien graad diende. Bij gebreke van dien, geschiedt de regeling overeenkomstig den onmiddellijk voorafgaanden graad.

Aan alle militairen, die ongeschikt zijn geworden voor de dienst ten gevolge van verwonding of vermiñking in den strijd bekomen, wordt steeds het *hoogste* gagementsbedrag toegekend.

Het bedrag van het gagement, berekend als boven, wordt verhoogd indien verwonding, verminking of lichaamsgebreken gepaard gaan:

a. Met het verlies of gemis van het noodzakelijk gebruik van *een* der *ledematen*, of met het volkomen onherstelbaar verlies van het *gezigtsvermogen* in *een* der beide oogen, met *een vierde* gedeelte;

b. Met het verlies of het gemis van het noodzakelijk gebruik van *twee* of *meer* ledematen, of met het volkomen onherstelbaar verlies van het gezigtsvermogen in de *beide* oogen, *met de helft*.

Indien het volkomen onherstelbaar verlies van het gezigtsvermogen in de beide oogen gepaard gaat met het verlies of het gemis van het noodzakelijk gebruik van één of meer ledematen, dan komen, voor de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

berekening dezer verhooging, *ieder* der oorzaken van toekenning *afzonderlijk* in aanmerking.

Door ledematen worden bepaaldelijk verstaan *handen* en *voeten*, *onverschillig* of zich aan het verlies daarvan, dat van *armen* en *beenen* al dan niet paart.

De vermelde verhooging worden toegekend ongeacht de oorzaken der verminking, tenzij deze gelegen zijn in eigen moedwillige handelingen of in ongeregeld gedrag.

Het gagement wordt toegekend van en met den dag, waarop de soldij heeft opgehouden.

Indien het gagement bij expiratie van dienst niet is aangevraagd, neemt het aanvang met den eersten der maand nà die, waarin de aanvraag is ingediend, mits die zij ingekomen binnen *vijf* jaren nà het verlaten van de dienst. Aan latere aanvragen wordt geen gevolg gegeven.

De gagementen zijn betaalbaar in Nederland en in Indië. De belanghebbenden kunnen daaromtrent hun verlangen te kennen geven, doch voor hen, die aanvankelijk gevraagd hebben naar Nederland te gaan en later het verzoek doen hun gagement in Indië te verteren, zal zulks niet dan om *zeer bijzondere* redenen worden ingewilligd.

Nopens de toekenning van het gagement wordt den belanghebbende een bewijsstuk (*gagementsacte*) uitgereikt.

De gagementen zijn betaalbaar, in Nederland na het einde van elk kwartaal, in Indië na den afloop van elke maand.

Militairen, die in Indië zijn gegageerd, zijn niet aan een bepaalde plaats voor het verteren van het gagement gebonden.

Wanneer zij nà de vestiging op de plaats, waar het gagement betaalbaar is gesteld, weder mogten verhuizen, wordt het gagement ook op de nieuwe woonplaats uitbetaald op vertoon van hunne gagementsacten aan den betrokken ontvanger van 's lands kas.

XXIV. Invalidenhuis te Bronbeek.

Op het landgoed *Bronbeek*, nabij Arnhem, is in 1862 een *Koloniaal Militair Invalidenhuis* opgerigt

In dat gesticht kunnen o. m. worden opgenomen, alle gegageerde militairen van het Indische leger en in de eerste plaats zij, die in of door de dienst verwond of verminkt zijn.

De opneming geschiedt bij vrije keuze der belanghebbenden. Zij kunnen het gesticht naar verkiezing verlaten. Voor de tweede maal zich daaruit verwijderende, wordt echter geen opneming meer toegestaan.

De kommandant van het Koloniaal werfdepôt te *Harderwijk* vraagt aan de militairen, die hunne gagementsacten bij dat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

korps ontvangen, vóór het verlaten van de dienst, of zij in het Invalidenhuis verlangen te worden opgenomen. In het toestemmend geval blijven de belanghebbenden, in afwachting eener beslissing op de voordragt tot hunne opneming, bij het werfdepôt en in het genot van soldij en brood.

Aan het hoofd van het Invalidenhuis staat een gepensioneerd hoofdofficier als *Kommandant.*

De in het gesticht opgenomen gegageerde militairen — *Invaliden* — worden uniform gekleed. Zij zijn voorzien van een sabel met koppel en dragon.

De onderofficieren-invaliden dragen de onderscheidingsteekenen, aan hun graad verbonden.

Het gagement der invaliden komt geheel ten voordeele van het gesticht. Daarentegen wordt hun driemaal daags kosteloos voeding verstrekt en ontvangen zij een zakgeld van minstens:

f 0.30 per dag, voor een adjudantonderofficier,
„ 0.25 „ „ „ „ sergeantmajoor,
„ 0.20 „ „ „ „ sergeant of fourier,
„ 0.15 „ „ „ „ korporaal,
„ 0.10 „ „ „ „ soldaat.

Invaliden, die een verhoogd gagement genieten, ontvangen, in evenredigheid daarvan, een verhoogd zakgeld.

De invaliden genieten mede vrije huisvesting en bewassching, en hebben aanspraak op vrije geneeskundige behandeling, de medicijnen daaronder begrepen.

In het gesticht bevinden zich eene bibliotheek en eene uitspanningszaal.

De invaliden behooren zich ordelijk te gedragen en de bestaande voorschriften na te leven.

Tot handhaving van orde en rust in het gebouw, bestaat eene wacht uit daartoe geschikte invaliden.

De invaliden, die zich schuldig maken aan misbruik van sterken drank, wederspannigheid, het stichten van wanorde, het bezigen van onbetamelijke uitdrukkingen, als anderszins, worden gestraft.

De straffen zijn:

1e. Gewoon arrest in het gebouw, hoogstens gedurende veertien dagen;
2e. Arrest in eene strafkamer, hoogstens gedurende acht dagen;
3e. Verwijdering uit het gesticht.

De invalide, die wegens wangedrag uit het gesticht is verwijderd, wordt daarin niet meer opgenomen.

De in het gesticht overledene invaliden worden begraven met de aan hun graad toegekende militaire eerbewijzen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XXV. Oudemannenhuis te Samarang.

Te *Samarang* is, in 1820, een *Oudemannenhuis* opgerigt. Die inrigting is o. m. bestemd tot huisvesting van gewezen militairen aan wie, wegens ligchaamsgebreken of hoogen ouderdom, het gagement is toegekend en die geen genoegzame middelen van bestaan bezitten om zelf in hun onderhoud te voorzien. Inlandsche onchristenen worden niet in dat gesticht opgenomen.

Militairen, die na gagering, in het Oudemannenhuis wenschen te worden opgenomen, worden daartoe in aanmerking gebragt bij den Resident van Samarang, aan wien het verleenen van de magtiging tot opneming is overgelaten.

Het onmiddellijk toezigt op die inrigting wordt uitgeoefend door een *Binnenregent*. Deze moet gehuwd en bij voorkeur oudlandsdienaar zijn.

De in het gesticht verpleegden moeten van hun gagement leven, doch ontvangen van het gouvernement beddegoed, kleederen en rantsoenen.

De gagementen der verpleegden worden, door tusschenkomst van den binnenregent, ontvangen en aan de regthebbenden uitbetaald.

Er wordt niet gemeenschappelijk menage gehouden, doch de spijzen van hen, die daartoe zelf buiten staat zijn, worden door de hulp van den binnenregent bereid.

De gegageerden hebben regt op vrije geneeskundige behandeling, de medicijnen daaronder begrepen.

De verpleegden behooren zich ordelijk te gedragen en de bestaande voorschriften na te leven.

Zij mogen, zonder voorkennis van den binnenregent, des nachts niet uit het gesticht blijven en behooren des avonds, vóór negen uur, daarin present te zijn. Indien zij één of meer nachten buiten 's huis bij vrienden of bekenden mogten wenschen door te brengen, zullen zij daartoe vooraf de toestemming van den binnenregent moeten verkrijgen.

De gegageerden, die zich misdragen, of tegen de goede orde handelen en zij, die zich met woorden of daden tegen den binnenregent verzetten, worden gestraft.

De straffen zijn:

1o. Huisarrest;

2o. Opsluiting voor eenigen tijd in een daartoe bestemd vertrek.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

XXVI.

AANHANGSEL.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

I. Premiën en Aanbrenggelden.

BEDRAG.

Omschrijving.		Sommen.
Premiën bij engagement.		
Voor Europeanen en daarmede gelijkgestelden voor 6 jaren	*f*	300.—
„ Europeanen en daarmede gelijkgestelden voor 4 jaren	„	200.—
„ gewezen Europesche pupillen en gepasporteerde Europesche militairen, ongeschikt voor langer verband, voor 2 jaren.	„	100.—
„ Afrikanen, voor 6 jaren	„	60.—
„ Amboinezen, voor 6 jaren	„	200.—
„ Amboinezen, voor 4 „	„	120.—
„ gepasporteerde en gegageerde Amboinesche militairen, ook al zijn zij geschikt voor langer verband, voor 2 jaren	„	60.—
„ Inlanders (Javaan, Maleijer, Madurees of Boeginees) voor 6 jaren	„	50.—
Aanbrenggelden.		
Voor Europeanen en Afrikanen	„	10 Procent van de premie.
„ Amboinezen bij engagement v. 6 jaren, die vroeger gediend hebben.	„	25.—
„ Amboinezen bij engagement v. 6 jaren, die vroeger niet gediend hebben	„	20.—
„ Amboinezen bij engagement v. 4 jaren, die vroeger gediend hebben.	„	15.—
„ Amboinezen bij engagement v. 4 jaren, die vroeger niet gediend hebben	„	10.—
„ Inlanders (Javaan, Maleijer, Madurees of Boeginees) voor 6 jaren	„	20 Procent van de premie.
Premiën bij re-engagement.		
Voor Europeanen en daarmede gelijkgestelden. voor 6 jaren	„	600.—
„ 4 „	„	340.—
„ 2 „	„	200.—
„ 1 jaar	„	100.—

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Omschrijving.		Sommen.
Voor Amboinezen.....	voor 6 jaren ..... *f*	240.—
	„ 4 „ ..... „	150.—
	„ 2 „ ..... „	50.—
	„ 1 jaar ..... „	25.—
„ Afrikanen.....	„ 6 jaren ..... „	120.—
	„ 4 „ ..... „	80.—
	„ 2 „ ..... „	40.—
	„ 1 jaar ..... „	20.—
„ Inlanders (Javaan, Maleijer, Madurees of Boeginees).....	„ 6 jaren ..... „	40.—
	„ 4 „ ..... „	24.—
	„ 2 „ ..... „	10.—
	„ 1 jaar ..... „	5.—

Premiën worden o. m. niet te goed gedaan:

1. Aan zoons van militairen, die op hun 14e jaar tot een voorloopig engagement voor twee jaren worden toegelaten.
2. Aan de voortdurend gegageerde Europesche militairen, die onverschillig wanneer, op nieuw tot een engagement worden toegelaten.

Aanbrengelden worden o. m. niet te goed gedaan:

1. Voor plaatsvervangers, die, na als zoodanig aan hunne verpligtingen te hebben voldaan, tot een nieuw engagement worden toegelaten.
2. Voor inlandsche militairen, die instede van zich te re-engageren, onmiddellijk na de pasportering een nieuw engagement aangaan.
3. Voor zoons van militairen, die, nadat zij vóór hun 16e jaar tot een voorloopig engagement zijn toegelaten, met hun 16e jaar een gewoon engagement aangaan.
4. Voor voormalige onderofficieren en korporaals, die weder in hunnen vorigen graad worden aangenomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

2. Soldijen.

A. Bedrag der gewone soldij.

GRADEN.	INFANTERIE (1). Europeanen en Amboinezen. (3)		Inlanders.		TOELICHTINGEN.
	Sommen per dag.				
Adjudantenonderofficier dd. officier	2	50	„	„	(1) Hieronder het personeel bij de militaire school (de élèves steeds de soldij als sergeant); het personeel bij het militair huis van arrest, het kader en de militairen bij de strafdetachementen, en alle militairen, onverschillig van welk wapen of van welke dienst, van af den dag, dat zij wegens onbekwaamheid voor de actieve — dan wel expiratie van — dienst, bij de subsistentenkaders overgaan, om hun paspoort of gagement, dan wel hunne opzending naar Nederland of elders af te wachten, genietende van de laatstbedoelden, zij die een graad bekleeden, de *laagste* infanterie soldij in hunnen graad en volgens hunnen landaard, terwijl alle niet gegradueerden de soldij als fuselier van hunnen landaard ontvangen.
Adjudantenonderofficier	1	60	„	„	
Sergeantenmajoor	1	25	„	„	
Sergeanten en Fouriers	0	90	0	55	
Korporaals	0	50	0	40	
Tamboers en Hoornblazers	0	37	0	25	
Infanteristen 1e klasse	„	„	0	25	
Fuseliers	0	33	0	21	
Pupillen (2	0	21	0	10	
					Het hierboven bepaalde is ook toepasselijk als bedoelde militairen in subsistentie worden opgenomen bij kompagniën, niet tot subsistentenkaders behoorende.
					(2) De Amboinesche en Afrikaansche pupillen genieten evenveel soldij als de Inlandsche pupillen.
					(3) Afrikanen genieten per dag acht cents minder soldij dan hunne Europesche graadgenoten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

B. Berekening der gewone soldij.

De gewone soldij gaat in:

1. bij *aanneming*, van en met den dag van ingang van het verband; voor pupillen van en met den dag van aanneming.

2. bij *aankomst* in Indië, van en met den dag der ontscheping. (Gedurende de reis wordt door Europeanen eene gelijke soldij als bij het koloniaal werfdepôt in Nederland genoten).

3. bij *bevordering*, van en met den dag van bekendwording ter plaatse, van de betrekkelijke beschikking, order, enz.

4. bij *overname*, of *terugkomst* van *subsistentie*, van en met den dag van vertrek, ter bereiking van de kompagnie of het detachement.

5. bij *terugplaatsing* van maandelijksch traktement, van en met den eersten der maand, volgende op die der terugplaatsing; of, bij langer dienst verrigten: volgende op die, waarin de betrekking is nedergelegd.

6. bij *terugkomst* uit het hospitaal, van en met den dag van het verlaten van het hospitaal.

7. bij *terugkomst* van verlof, van en met den dag van terugkomst.

8. bij *terugkomst* van vermist, van en met den dag van aanmelding of opvatting.

9. bij *terugkomst* van voor den regter of detentie, van en met den dag van ontslag.

De gewone soldij wordt genoten:

10. bij *overlijden*, tot en met den dag van overlijden. (Ook toepasselijk gedurende de reis naar Indië en terug, behoudens dat genoten voorschot niet wordt terugbetaald).

11. bij *paspoort*, *gagement* of *ontslag* in Indië, tot en met den dag van uitreiking van het paspoort of de gagementsacte, of van het ontslag.

12. bij *vertrek* naar Nederland, tot en met den dag vóór dien der inscheping. (Bij afvoering in Nederland wordt aldaar de soldij toegekend tot en met den dag van afvoering, en, indien niet vroeger in het koloniaal militair invalidenhuis opgenomen, minstens, bij vervoer met zeilschepen, voor 122 — en bij vervoer met stoomschepen, via Suez, voor 61 — dagen, gerekend van en met den dag der inscheping in Indië).

13. bij *degradatie* of *terugstelling*, tot en met den dag vóór dien van bekendwording der betrekkelijke beschikking, order, enz.

14. bij *overgave*, of *vertrek* in *subsistentie*, tot en met den dag vóór dien van vertrek.

15. bij *bevordering* tot officier, tot en met den dag vóór dien der dagteekening van het besluit.

16. bij *benoeming* tot eene betrekking bij het leger, waaraan een maandelijksch traktement verbonden is, tot en met het einde der maand, waarin de benoeming plaats vindt.

17. bij *opneming* in het hospitaal, *niet* te velde, of wegens wonden of gebreken, bij gevechten in 's lands dienst bekomen, tot en met den dag vóór dien der opneming. (Door adjudantenonderofficier dd. officier zoomede *bij verpleging te velde of wegens wonden of gebreken, bij gevechten in 's lands dienst bekomen, wordt de gewone soldij behouden*).

18. bij *verlof*, tot en met den dag van vertrek. Europeanen, Afrikanen en Amboinezen, voor vijftien dagen of korter, — Inlanders voor

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eene maand of korter, — en Amboinezen naar hunne negorijen — met verlof vertrekkende, behouden soldij gedurende het verlof.—

19. bij *verlof* met behoud van soldij, niet op tijd terugkomende, tot en met den dag van expiratie van verlof.

20. bij *vermissing*, tot en met den dag der vermissing. (Ook toepasselijk gedurende de reis naar Indië en terug, behoudens dat genoten voorschot niet wordt terugbetaald).

21. voor *den regter* geroepen wordende, tot en met den dag vóór dien van opneming in de gevangenis of het provoosthuis, of van overgave aan den burgerregter.

C. Verhoogde soldij.

22. *Na zes jaren dienst wordt de soldij per dag verhoogd:*
voor Europeanen en Amboinezen met *f* 0.08,
" Afrikanen..... " " 0.05,
" Inlanders..... " " 0.04.

23. *Die verhooging wordt niet genoten*:

a. gedurende den nog onverschenen tijd van het *loopend* verband van militairen, die, tijdens *dat* verband, als deserteur of als vermist definitief afgevoerd, dan wel bij regterlijk gewijsde veroordeeld worden. Het aanrekenen van voorloopig arrest als straf, en door den regter disciplinair gestrafte oneerbiedigheid van reclamanten, wordt niet als veroordeeld beschouwd.

b. door hen, die na de dienst te hebben verlaten, zich op nieuw verbinden.

c. door adjudantenonderofficier dienstdoende officier; personen voor memorie, en militairen, die een maandelijksch traktement genieten.

d. gedurende de eerste zes jaren dienst, volgende op een voorloopig verband van twee jaren.

De verhoogde soldij gaat in:

24. bij *eerste toekenning*, van en met den dag na dien, waarop de gevorderde dienst is volbragt.

25. bij *terugplaatsing* uit de 2e klasse van discipline, van en met den dag van terugplaatsing uit die klasse.

26. bij *terugkomst* van voor den regter, zonder te zijn veroordeeld, van en met den dag van ontslag uit voorloopig arrest.

De verhoogde soldij wordt genoten:

27. bij *plaatsing* in de 2e klasse van discipline, of voor *den regter* geroepen wordende, tot en met den dag vóór dien der plaatsing in de 2e klasse van discipline, der opname in de gevangenis of het provoosthuis, of der overgave aan den burgerregter.

28. bij *paspoort, gagement*, of *afwachting* van scheepsgelegenheid naar Nederland, bij het korps verblijvende, tot en met den dag van uitreiking van het paspoort of de gagementsacte, of vóór dien van inscheping.

29. bij een der *subsistentenkaders overgaande*, om aldaar paspoort, gagement of scheepsgelegenheid naar Nederland af te wachten, tot en met den dag vóór dien van het vertrek naar het subsistentenkader.

30. De berekeningen voor de gewone soldij zijn, met in achtneming van het bepaalde bij de §§ 22—29, mede op de verhoogde soldij toepasselijk.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

D. Soldij bij vrijspraak.

31. Aan door den militairen- of burgerregter vrijgesprokenen of van de instantie geabsolveerden, alsmede aan hen, wien het voorloopig arrest als straf is aangerekend, wordt van en met den dag, waarop zij in voorloopig arrest, in de gevangenis of het provoosthuis zijn opgenomen, tot en met dien vóór het ontslag, verleend:

a. rappel van soldij, zijnde het bedrag hunner soldij, verminderd met:

1e. het bedrag, dat volgens den graad en bij de laagste sterkte, voor voeding en verzorging aan den provoostgewelddiger wordt toegekend;

2e. het bedrag der toelage, welke gedurende het verblijf in het provoosthuis wordt uitgekeerd.

b. rappel van verhoogde soldij, tot de bedragen en op de voorwaarden, bij § 22 aangegeven.

E. Hospitaal-toelagen.

Behalve de adjudantenonderofficier dd. officier, worden bij de infanterie, alle soldij genietende militairen gratis in de ziekeninrigtingen verpleegd, tegen stilstand hunner soldij en van hunne aanspraken op vivres of indemniteit daarvoor.

Daarentegen genieten zij gedurende hunne verpleging, tot aanschaffing van kleine behoeften *toelagen*, welke vastgesteld zijn als volgt:

GRADEN.			Aankomend bedrag per dag.		Toelichtingen.
Soldij genietende militairen. (*a.*)	Europeanen, Afrikanen en Amboinezen.	Onderofficieren, Militairen beneden dien graad	0	10	(*a*). Hieronder almede: 1e de militairen bij de strafdetachementen, niet behoorende tot het kader dier korpsen; 2e de pupillen bij het korps pupillen, wanneer zij zich buiten de standplaats van het korps bevinden; 3e de Afrikaansche, Amboinesche en Inlandsche pupillen bij de korpsen; met dien verstande, dat den onder 1e genoemden slechts *f* 0.03 of *f* 0.02 hospitaal-toelage wordt uitgekeerd naarmate van hunnen landaard, en de onder 3e. genoemden slechts *f* 0.02 hospitaal-toelage ontvangen.
			0	05	
	Inlanders.	Onderofficieren,	0	07	
		Militairen beneden dien graad.....	0	04	
Gevangenen uit het militair huis van arrest.		Europeanen, Afrikanen en Amboinezen...	0	05	
		Inlanders.	0	04	

Adjudantenonderofficier dd. officier betalen bij opneming in het hospitaal *f* 1.50 verpleegkosten per dag.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

F. Zakgeld voor gedetineerden.

Gedetineerden in het militair huis van arrest ontvangen geen soldij.

Voor iederen gevangene wordt van landswege te goed gedaan en in de menage gestort..... *f* 0.04 per dag.

Daarvan wordt uitgekeerd per week:

aan de koks, den barbier en de wasschers, een werkgeld ieder van..... *f* 0.50

aan iederen gevangene, een zakgeld van..... „ 0.09

onverschillig of deze de geheele week of minder aan de menage heeft deelgenomen.

G. Toelagen in de provoosthuizen.

Mindere militairen, die voorloopig in (krijgsraad-) arrest worden gehouden, gevonnisd zijnde, hunne opzending naar het militair huis van arrest afwachten; van het eene provoosthuis naar het andere of naar het militair huis van arrest worden overgebragt, of eindelijk in het provoosthuis hun straftijd uitzitten, ontvangen tot aanschaffing van tabak of sirih:

Europeanen, Afrikanen en Amboinezen.....	Onderofficieren.....	*f* 0.10	per dag.
	Militairen van minderen graad.	„ 0.05	„ „
Inlanders.....	Onderofficieren.....	„ 0.07	„ „
	Militairen van minderen graad.	„ 0.04	„ „

H. Voorschot op soldij.

Militairen, die ter pasportering of met gagement naar Nederland vertrekken, ontvangen, desverkiezende, daags vóór den vermoedelijken inschepingsdag een voorschot op soldij, van hoogstens *één en zestig* dagen bij vertrek met *zeilschepen*, en van hoogstens *één en dertig* dagen bij vertrek met *stoomschepen* via *Suez*.

Dit voorschot wordt in Nederland verrekend.

I. Korting op soldij.

Op de soldij heeft korting plaats tot aanzuivering van schulden aan den lande, ontstaan door verstrekkingen en betalingen van landswege, boven het aankomende, aan en voor militairen gedaan, dan wel door vergoeding, opgelegd voor landsgoederen, door schuld van gebruikers of bewaarders in het ongereede geraakt of bedorven.

Die korting bedraagt voor Europeanen en Amboinezen *een vierde*, en voor Afrikanen en Inlanders *een vijfde* van de gewone soldij en wordt *niet* gewijzigd door genot van verhoogde soldij.

Van soldij bij vrijspraak wordt naar reden van het uit te keeren bedrag gekort.

De korting kan worden verhoogd, wanneer de schuldenaar dit zelf mogt verlangen.

De korting op de soldij van militairen, geplaatst in de 2e klasse van militaire discipline, geschiedt overeenkomstig de daarvoor gegeven bijzondere voorschriften.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

3. Vivres.

Bepaling van het dagelijksch ration. *

Benaming der artikelen.	Maat of gewigt.	Hoeveelheden voor Europeanen, Afrikanen en Amboinezen. In garnizoen. (h.)	Op marsch. (i.)	Te velde.	Inlanders. In garnizoen. (h.)	Op marsch. (i.)	Te velde.
Rijst,.....	Kilogr.	0.55	0.55 [e]	0.55 [e]	0.65	0.60 [e]	0.60 [e]
Versch rund- of buffelvleesch, dan wel..	"	0.37 [a]	0.37 [a]	0.37 [a]	0.25	0.25	0.25
Spek gerookt, of.....	"	0.30 [b]	0.30 [b]	0.40 [b]	—	—	—
Vleesch gedroogd, of...	"	0.25 [c]	0.25 [c]	0.30 [c]	0.20 [c]	0.20 [c]	0.25 [c]
Vleesch gezouten, of...	"	0.40	0.40	0.50	0.30	0.30	0.40
Vleesch in blikken....	"	0.30	0.30	0.35	0.20	0.20	0.25
Koffij,.....	"	0.04	0.04	0.03	0.04	0.04	0.03
Zout,.....	"	0.025	0.025	0.025	0.025	0.025	0.025
Lampolie, (klapper)...	Liter.	0.015	0.015	0.015	0.01	0.01	0.01
Brandhout,.....	Kub. meter.	0.003	0.003	0.003	0.0025	0.0025	0.0025
Versch brood of.....	Kilogr.	0.20 [d]	0.20 [d]	0.20 [d]	—	0.10 [d]	0.10 [d]
Hard brood,.....	"	—	0.10	0.10	—	0.05	0.05
Kerriekruiden, versche.	"	—	0.005 [f]	0.005 [f]	—	0.005 [f]	0.005 [f]
Peper,.....	"	—	0.0015	0.0015	—	—	—
Peper (Spaansche) versch, gedroogd of op azijn.	"	—	0.002	0.002	—	0.002	0.002
Uijen,.....	"	—	0.04 [g]	0.04 (g)	—	—	—
Azijn,.....	Liter.	0.01	0.015	0.015	0.005	0.01	0.01
Jenever,.....	"	—	0.10	0.10	—	—	—
Boter,.....	Kilogr.	—	—	0.03	—	—	—
Thee,.....	"	—	—	0.008	—	—	0.008
Zeep,.....	"	—	—	0.03	—	—	0.015

* TOELICHTINGEN.

a. In stede hiervan, kan éénmaal per week, 0.3 kilogr. versch varkensvleesch worden verstrekt.

b. Bij verstrekking van gezouten spek, wanneer er geen gerookt spek in voorraad is, — wordt het ration met 1/4 gedeelte verhoogd.

c. In stede van gedroogd vleesch, kan de dubbele hoeveelheid gedroogde visch worden verstrekt.

d. Indien goed versch brood niet verkrijgbaar is voor *f* 0.70 of minder het kilogr., wordt daarvoor indemniteit toegekend.

e. In stede hiervan, kan ter afwisseling, worden verstrekt een ration aardappelen met versche of gedroogde groenten, te zamen ad 0.6 kilogr.

f. Alleen bij rijst; kunnende in stede van het ration versche, 0.001 kilogr. gedroogde of tot poeder gevormde kerriekruiden worden verstrekt.

g. Alleen bij varkensvleesch of spek.

h. De Europesche pupillen bij het korps pupillen hebben aanspraak op een gelijk ration als de Europesche militairen, met uitzondering van rijst en vleesch, waarvan zij respectievelijk slechts 0.5 en 0.25 kilogr. ontvangen.

De Afrikaansche, Amboinesche en Inlandsche pupillen bij de korpsen, hebben, tot aan de intrede van hun 13e levensjaar, aanspraak op een half, — daarna op een vol ration voor de militairen van hunnen landaard vastgesteld.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Indien in garnizoen verstrekking van vivres in natura niet *mogelijk*, dan wel niet in het belang der regthebbenden is, wordt, in stede daarvan, eene indemniteit toegekend, waarvan het bedrag jaarlijks, voor iedere militaire afdeeling — en, zoo noodig, voor elk ver afgelegen garnizoen afzonderlijk, — wordt bepaald.

Militairen, die gehuwd zijn, of niet aan de gezamenlijke menage deelnemen, ontvangen niettemin vivres in natura, die zij (brood en vleesch uitgezonderd) voor drie, vijf of tien dagen in eens kunnen ontvangen, mits na den termijn en niet vooruit. In garnizoenen, waar geheel of gedeeltelijk indemniteit voor vivres in stede van vivres in natura wordt te goed gedaan, ontvangen ook zij indemniteit.

i. In de voeding, op marsch van — of betaling daarvan aan adjudantenonderofficier is op andere wijze voorzien.

Indien noch door de ingezetenen, noch van landswege voeding kan worden verstrekt, dan wordt instede daarvan aan de marscherende troepen uitgekeerd:

	Ter Sumatra's Westkust.	Ter Borneo's Westkust.	Elders.
Voor een European, Afrikaan of Amboinees.....	*f* 0.50	0.70	0.60
„ „ Inlander.....	„ 0.24	0.39	0.34

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

4. Kleeding.

A. Verstrekking.

BENAMING.	INFANTERIE.			
	Europeanen, Afrikanen en Amboinezen.	Inlanders.	Europeanen, Afrikanen en Amboinezen.	Inlanders.
	Eerste uitrusting.		Vernieuwing in één jaar.	
Boeseroenen	"	2	"	2
Chevrons voor { distinctieve teekenen *a*	3	3	2	2
Chevrons voor { langdurige dienst *b*.	3	3	2	2
Haarkammen	1	1	1	1
Halsdassen	2	2	2	2
Hemden	2	"	3	"
Kwartiermutsen	1	1	1	1
Legmatjes	1	1	1	1
Onderbroeken	2	"	2	"
Pantalons *c* { blaauwe	1	1	2	1
Pantalons *c* { witte	1	1	1	1
Sabelkwasten *d*	2	2	1	1
Sarongs	"	1	"	1
Schoenen { Europeesch leder	1	"	2	"
Schoenen { Australisch „	1	"	1	"
Sokken paren *e*	2	"	2	"
Tuniques, voor Europesche onderofficieren	1	"	2	"
Tuniques, katoenen	2	2	2	2
Werkbroeken	"	2	"	2
			Vernieuwing om de twee jaren.	
Eetketeltjes *f*	1	1	1	1
Knoopen, stellen *g*	2	2	1	1
Schoenborstels	1	1	1	1
			Vernieuwing om de drie jaren.	
Halssnoeren	1	1	1	1
Schouderpassanten	1	1	1	1
Spreijen	1	1	1	1
Veldflesschen met riem	1	1	1	1
			Vernieuwing om de vier jaren.	
Kapotten	1	1	1	1
			Vernieuwing om de zes jaren.	
Kleederborstels	1	1	1	1
Kleedingtasschen	1	1	"	"
Veldrandsels *h*	1	1	"	"
Was- en smeerdoosjes *i*	1	1	"	"

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

a. Voor alle militairen, die een graad bekleeden.
b. Voor zes jaren dienst *enkele*, voor 12 jaren *dubbele*, enz.
c. Troepen te velde ontvangen blaauwe, instede van witte pantalons.
d. Voor onderofficieren en korporaals.
e. Worden *niet* verstrekt aan Afrikanen en Amboinezen.
f. Worden voor de Eur. onderofficieren alleen te velde om de twee doch overigens, om de zes jaren vernieuwd.
g. Een stel bestaat uit dertien stuks.
h. Worden alleen dan voor 's lands rekening vernieuwd, wanneer zij, buiten schuld van den man, onbruikbaar worden.
i. Worden slechts voor ééns verstrekt.

Aan *te velde trekkende* militairen worden *bovendien* verstrekt, één eetketeltje, twee flanellen buikbanden en één broodzak, terwijl het Europeesch en Inlandsch kader van één meter verbandkatoen, bestemd voor een driehoekigen verbanddoek wordt voorzien.

Europeesche, Afrikaansche en Amboinesche militairen, die zich voor zes jaren re-engageren ontvangen, bij ingang van het nieuwe verband, twee blaauwe pantalons en twee paren Europesche schoenen.

Van de voorwerpen van kleeding en uitrusting, welke als vernieuwing aankomen, wordt, in vervanging van de verstrekking, toegekend:

a. de geldswaarde volgens tarief, indien gebrek aan voorraad of redenen, van soortgelijken aard, de verstrekking op den voorgeschreven tijd beletten;

b. de helft der geldswaarde, indien de regthebbende dit wenscht en daartegen, van de zijde van den kompagnies- of detachementskommandant, geene bedenkingen bestaan. Militairen, die zich als dronkaards, amfioenschuivers of goedverkoopers hebben leeren kennen, worden, minstens voor den tijd van één jaar, van dit voorregt uitgesloten.

Het bepaalde bij *b* is niet toepasselijk op voorwerpen, welke slechts om de drie of meer jaren worden vernieuwd.

Adjudantenonderofficier, *dd. officieren daarvan uitgezonderd*, ontvangen instede van kleeding, indemniteit daarvoor.

De voorwerpen van kleeding en uitrusting, eenmaal verstrekt, blijven in alle gevallen het eigendom van den man, daarvan uitgezonderd de veldrandsel en de kleedingstasch, welke moeten worden ingeleverd:

a. bij overlijden;
b. bij het verlaten der dienst;
c. bij overgang naar andere korpsen, of naar eenige cathegorie van militairen, waaraan die voorwerpen niet worden verstrekt.

Europesche militairen, met paspoort of gagement het leger verlatende, mogen echter de kleedingtasch behouden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

B. Onderhoud.

1. *Wasschen en opkleuren der blaauwe kleedingstukken.*

Hoewel nergens reglementair voorgeschreven, verdient het aanbeveling, omtrent het onderhoud der blaauwe kleedingstukken het volgende in acht te nemen.

Het blaauw afgeven van nieuw ontvangen tuniques en pantalons verhelpt men door deze uit te spoelen in klapperwater, of azijn verdund met water.

Blaauwe kleedingstukken moet men zoo min mogelijk met zeep, bij voorkeur met gewoon zuiver water uitwasschen.

Greinen tuniques zuivert men het best met een afkooksel van theebladeren.

Blaauw katoenen kleedingstukken pleegt de soldaat op kleur te houden door ze te dompelen (*tjelop*) in een dun mengsel van water met indigo, wilde saffraan (*kesoemba*) of *mangistan*schillen, dan wel door ze uit te wasschen in gekookt rijstwater van bruine ketan (*ketan hitam*).

2. *Opkleuren van schouderpassanten en halssnoeren.*

Tot het opkleuren van geele schouderpassanten en halssnoeren bezigt men fijn gewreven en gezeefd chromaatgeel, vermengd met *ammoniakwater*, onder bijvoeging van zooveel zuiver koud water, als noodig om eene dikke pap te verkrijgen.

De op te kleuren voorwerpen worden vóóraf met water en zeep goed uitgewasschen en gedroogd, daarna zorgvuldig met een borstel ingewreven met het kleurmengsel, vervolgens in den wind goed gedroogd en eindelijk met een nieuwen borstel uitgewreven.

Met een mengsel van 1.5 kilogram chromaatgeel, 0.1 liter ammoniakwater en ± 5 liters zuiver water, kunnen 200 stellen schouderpassanten en halssnoeren behoorlijk worden opgekleurd.

De bedoelde ingrediënten kunnen tegen betaling worden ontvangen uit 's lands magazijnen, voor zoover de aldaar beschikbare voorraad deze verstrekking gedoogt.

De aanschaffing geschiedt ten laste van de menage.

3. *Onderhoud van schoeisel.*

Het schoeisel wordt onderhouden met eene mengsel van traan en zwartsel. Deze ingrediënten worden ten laste van de menage, tegen betaling uit de oorlogsmagazijnen verstrekt.

Bij gebreke van bedoeld mengsel moet de soldaat zijne schoenen met ongel of vet en zwartsel insmeren.

In geen geval mag hij daarvoor bezigen scherpbijtende,- voor het leder en garen zeer schadelijke bestanddeelen, zooals azijn of eenig ander zuur. De schoenen behooren *dof* gehouden te worden. Bij het poetsen kunnen *pisang*schillen of de bloemen van den *kembangsapatoes*truik met goed gevolg gebezigd worden ter vervanging van traan, ongel of vet.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

5. Reglement op de 2e klasse van militaire discipline.

(Uittreksel).

Art. 1. De plaatsing van militairen in de 2e klasse van militaire discipline geschiedt volgens het reglement van krijgstucht en wordt verder ten uitvoer gelegd op de hieronder aangegevene wijze.

Art. 2. De man, die tijdens zijn loopend verband voor de eerste maal in de tweede klasse van discipline wordt geplaatst, moet daarin vier maanden blijven, voor de tweede maal 6 maanden, voor de derde maal 9 en voor de volgende keeren 12 maanden, ongerekend nog den tijd, gedurende welken hij, hetzij door verpleging in het hospitaal, dan wel uithoofde van andere oorzaken, aan de dienst onttrokken is geweest.

Art. 3. De tijd, die in de 2e klasse van militaire discipline wordt doorgebragt, telt niet in mindering van de aangegane dienstverbindtenis.

Art. 4. Aan in de 2e klasse van militaire discipline geplaatste manschappen worden, gedurende den tijd, welken zij in dien strafcursus doorbrengen, alle eere- en onderscheidingsteekenen, zooals de Militaire Willemsorde, de Medaille voor Moed en Trouw, de medailles voor trouwe dienst, de *Atjeh*-medaille, het eereteeken voor bijgewoonde belangrijke krijgsbedrijven, de schietprijzen, chevrons, sabelkwasten en alle andere van welken aard of oorsprong ook, ontnomen, blijvende die voorwerpen, met de brevetten, onder berusting van den kompagnies- of detachementskommandant.

Art. 5. Aan de manschappen der 2e klasse van militaire discipline wordt slechts het halve bedrag der deeling uit de menage uitbetaald.

De wederhelft zoomede alle andere inkomsten (zooals b. v. soldij voor de Militaire Willemsorde of voor de Medaille voor Moed en Trouw; de meerdere soldij als tamboer, hoornblazer of trompetter; rappel van soldij bij vrijspraak; enz.) welke hem mogten aankomen, worden in compensatie gebragt met de schulden, die zij aan den lande hebben en, voor zoover zij meer bedragen dan die schulden, in het spaarfonds gestort.

De Kommandant van het leger is bevoegd om op voordragt van den korpskommandant de aldus bespaarde gelden, bij geheel verbeterd gedrag van den in de 2e klasse van discipline geplaatsten militair, aan dezen reeds vóór het verlaten van de dienst te doen uitbetalen, waarvan aanteekening wordt gehouden in het strafboek.

De verhoogde soldij en het daggeld voor den arbeid aan geniewerken blijven geheel ten voordeele van den lande, terwijl dezen militairen ook geen chevrons of distinctieve teekenen, of de geldswaarde daarvoor, worden verstrekt of uitgekeerd.

Art. 6. De schouderbedekkingen en halssnoeren der in de 2e klasse van discipline geplaatste militairen worden in het kompagniesmagazijn bewaard.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Art. 7. Als kenteeken der plaatsing in de 2e klasse van discipline, dragen de daarmede gestrafte militairen, midden op de voorzijde van de kwartiermuts, een voor hunne rekening van *witte* stof vervaardigde 2, vier centimeters hoog, terwijl de knoopen van kapot, tunique en kwartiermuts worden overtrokken met dezelfde stof, waaruit deze kleedingstukken zijn vervaardigd.

Art. 8. De manschappen der 2e klasse hebben voortdurend kwartierarrest en doen extra-corveën en exercitiën.

De kommandant der kazernewacht overtuigt zich, door het houden van appels op onbepaalde tijdstippen, van hunne tegenwoordigheid in het kwartier.

Daartoe moet steeds een nominatieve staat van al deze militairen in de wachtkamer aanwezig zijn.

De adjudantonderofficier der week surveilleert deze dienst.

Art. 9. De in de 2e klasse van discipline geplaatste manschappen betrekken *in den regel*, geene andere dan kazerne- en kampementswachten.

Zij verrigten geene werkzaamheden in de artilleriemagazijnen of laboratoria, voor zooveel daaraan geldelijke voordeelen verbonden zijn, en nemen *buiten* het kwartier alleen aan die corveën deel, waaraan min of meer zware arbeid verbonden is (bijv. werkzaamheden op het schijfschietterrein) en welke onder goed toezigt plaats hebben.

Zij deelen in geen der voorregten of gunsten van de gewone klasse van militairen.

Art. 10. Bij alle appels, treden zij aan op zes passen afstand van den linker vleugel der kompagnie; zij wonen geene parades of wapenschouwingen bij.

Zij mogen, in den regel, gedurende den tijd, dien zij in de 2e klasse doorbrengen, niet naar andere korpsen worden overgeplaatst.

Art. 12. De met cachot of provoost gestrafte manschappen der 2e klasse van discipline worden, zoo de localiteit der strafkamers zulks maar eenigzins toelaat, afgescheiden gehouden van de gestraften der gewone klasse van militairen, en overigens zooveel mogelijk elk afzonderlijk opgesloten.

Art. 13. Wanneer den man tijdens de eerste 3, 4, 6 of 8 maanden, naarmate hij gedurende zijn loopend verband voor de 1e, 2e, 3e of *volgende* malen in de 2e klasse is geplaatst, geen provoost- of cachotstraf is opgelegd, wordt het nog aan den bij art. 2 vastgestelden straftijd ontbrekend tijdvak van 1, 2, 3 of 4 maanden als proeftijd beschouwd.

Wordt hij echter met provoost of cachot gestraft, dan moet hij, na het geheel ondergaan dier straf, den geheelen strafcursus op nieuw doorloopen.

Gedurende den proeftijd legt hij het bij artikel 7 bedoelde teeken af, worden de knoopen van kapot, tunique en kwartiermuts van hun overtrek ontdaan, geniet hij zijne volle deeling uit de menage, is niet geconsigneerd, doet weder *alle* wachten en werkzaamheden buiten het kwartier en behoeft geene extra-corveën en exercitiën meer te verrigten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Hij ontvangt echter nog geen ridder- of verhoogde soldij, geene daggelden voor den arbeid aan geniewerken en geene chevrons of distinctieve teekenen of de vergoeding daarvoor, terwijl hij mede nog verstoken blijft van de overige voorregten en gunsten der gewone klasse van militairen, alsmede van de eere- en onderscheidingsteekenen, bedoeld bij art. 4 van dit reglement.

Art. 14. Wordt hij gedurende den proeftijd niet meer met provoost of cachot gestraft voor zulke overtredingen, als aanleiding gaven tot zijne plaatsing in de 2e klasse van militaire discipline, dan wordt hij daaruit ontslagen.

Gelijktijdig met de herstelling in de gewone klasse van militairen, worden hem zijne schouderbedekkingen en halssnoeren, eere- en onderscheidingsteekenen weder uitgereikt en wordt hij weder in het genot gesteld van de hem, ingevolge de voorlaatste alinea van artikel 13, nog ontzegde geldelijke voordeelen en van alle andere voorregten en gunsten der gewone klasse van militairen.

Art. 15. Ondergaat hij tijdens den proeftijd een provoost- of cachotstraf voor een overtreding van gelijksoortigen aard als die, welke aanleiding hebben gegeven tot zijne plaatsing in de 2e klasse van militaire discipline, dan wordt hij, tengevolge daarvan, na het geheel ondergaan dier straf, weder voor den tijd van twee maanden aan den strengeren strafcursus onderworpen, om, na ommekomst van dien termijn en bij verbeterd gedrag, op de wijze bij artikel 13 hiervoren omschreven, weder in den proeftijd over te gaan.

Maakt hij zich echter, gedurende zijne terugplaatsing in den strengeren strafcursus, weder zoodanig strafschuldig aan eene overtreding, als in de eerste alinea van dit artikel bedoeld, dat hem daarvoor een provoost- of cachotstraf wordt opgelegd, dan moet hij, na het ondergaan dezer straf, den geheelen strafcursus, op de wijze als is aangegeven in artikel 13, op nieuw doorloopen.

Art. 16. Manschappen in de 2e klasse, die te velde een schitterend wapenfeit bedrijven of helpen uitvoeren, dan wel eene daad van grooten moed verrigten, kunnen ter belooning door den korpschef of, wanneer deze niet op het oorlogsterrein aanwezig is, door den kommanderenden officier van de te velde zijnde troepenmagt, dadelijk uit die klasse worden ontslagen.

Art. 17. Telkens wanneer een man in de 2e klasse geplaatst of daaruit wordt ontslagen, wordt de order waarbij dit geschiedt, vóór het front der vergaderde kompagnie of van het detachement voorgelezen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

6. Reglement voor de strafdetachementen.

(Uittreksel).

Art. 1. Militairen in de 2de klasse van militaire discipline geplaatst, die na herhaalde bestraffingen zoo onhandelbaar zijn, dat hunne verwijdering van het korps noodig is, worden bij een strafdetachement ingelijfd.

Art. 4. De bij de strafdetachementen ingelijfde manschappen worden allen, zonder onderscheid van wapen, als fuselier aangemerkt en gaan als zoodanig daarbij definitief over.

Art. 5. Zij dragen cere- noch onderscheidingsteekenen, doch hebben midden op de voorzijde van de kwartiermuts een voor hunne rekening van *roode* stof vervaardigde 2, vier centimeters hoog, terwijl de knoopen van kapot, tunique en kwartiermuts worden overtrokken met dezelfde stof, waaruit deze kleedingstukken zijn vervaardigd.

Art. 6. De manschappen, onverschillig van welk wapen afkomstig, worden gesteld op infanterie-soldij en indemniteiten.

Art. 7. Bij de strafdetachementen wordt menage gehouden op denzelfden voet als bij de andere korpsen plaats vindt; aan de niet tot het kader of bewakingsdetachement behoorende manschappen wordt echter uitgekeerd: aan een Europeaan 15 en aan een Inlander 10 centen in de vijf dagen.

Het benoemen van een vasten kok is strengelijk verboden.

De korporaals en de tot het detachement behoorende, doch niet aan den strafcursus onderworpen manschappen, nemen, wanneer zij van gelijken landaard zijn als de ingelijfden, aan deze menage deel en leggen daarvoor het bedrag in, bij het reglement op de inwendige dienst bepaald.

Art. 8. Van de gelden, welke van de soldijen overschieten, nadat daaruit de in het vorige artikel bepaalde uitkeering aan de manschappen en de vertering in de menage zijn betaald, wordt een afzonderlijk fonds geformeerd.

Art. 9. Uit dit fonds worden betaald de gratificatiën aan het kader van het detachement en de tot het bewakingsdetachement behoorende manschappen, zoomede alle zoodanige andere uitgaven als de Kommandant van het leger noodig acht.

Art. 11. Door de manschappen worden de posten bezet, die de localiteit en de veiligheid der plaats noodzakelijk maken.

Met opzigt tot de ingelijfden behoeft echter niet te worden opgevolgd, hetgeen omtrent het aantal wachtvrije nachten voor de overige militairen van het leger is bepaald.

Bovendien worden alle corveën door hen verrigt.

Art. 12. De bij de detachementen ingelijfde manschappen zijn voort-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

durend geconsigneerd. Slechts aan enkele goed oppassenden wordt het, zooals hieronder nader is aangegeven, vergund op bepaalde tijden uit te gaan.

Art. 13. De uren voor het eten zijn:
's morgens ten 10 uur en 's namiddags ten $3^1/_2$ uur.

Art. 14. De dagelijksche bezigheden worden verdeeld als volgt:
's morgens ten 5 ure alles in corvee tot het reinigen van kazernes, plaatsen enz.;
van 7 tot 9 uur exerceren;
's voormiddags om $9^3/_4$ uur ongewapend appel;
's middags ten 12 uur gewapend appel, waarbij de zindelijkheid wordt nagegaan en de gebreken aan wapening, kleeding enz. worden opgenomen;
's namiddags ten 2 uur ongewapend appel; om $3^1/_2$ uur ongewapend appel; van 4 tot 6 uur exerceren;
's avonds ten 8 uur taptoe.
Bij slecht weder wordt binnen 's kamers geëxerceerd, dan wel, gedurende dien zelfden tijd, theorie over een der reglementen, het uiteennemen en weder in elkander zetten van het geweer, enz. gehouden.
De exercitiën hebben steeds plaats in volle wapenrusting met geheel gepakten randsel.
Alleen des zondags wordt er niet geëxerceerd, maar eene rigoureuse inspectie over de kleeding, het linnengoed, schoeisel, de wapening, kazernefournitures en wijders alle 2 uren ongewapende appels gehouden.

Art. 15. De strafcursus wordt in 2 cathegoriën verdeeld.

Art. 16. De manschappen, die bij het detachement aankomen, worden in de 2e cathegorie ingedeeld, en uit overweging, dat zij bij hun korps niet met de gewone middelen waren te bedwingen, ook in die cathegorie slechts met cachot en slagen gestraft.

Art. 17. Aan hen, die zich in de 2e cathegorie drie achtereenvolgende maanden voorbeeldig gedragen, zoodat zij in dien tijd niet zijn gestraft, wordt in de vierde maand toegestaan, om nu en dan een uur daags uit te gaan, en misbruiken zij deze vergunning ook de vierde maand niet, zoo wordt de meerdere vrijheid hun gegeven, langzamerhand gedurende twee maanden nog vergroot, ten einde aldus te beoordeelen of hun verbeterd gedrag het gevolg is geweest van een werkelijke bekeering dan wel van de onmogelijkheid om kwaad te doen, uithoofde der strenge tucht, waaronder zij zich bevonden.
Hebben zij zich ook gedurende dien termijn goed gedragen, dan worden zij in de 1e cathegorie overgeplaatst.

Art. 18. Hij, die gedurende den tijd van een jaar bij het strafdetachement is ingelijfd geweest, en zich gedurende 6 maanden in de 1e cathegorie goed heeft gedragen, blijft nog gedurende drie maanden op proeftijd, onder genot der *gewone* uitkeering uit de menage.
Gedurende dien tijd legt hij het bij artikel 5 bedoelde teeken af en

PERPUSTAKAAN NASIONAL

worden de knoopen van kapot, tunique en kwartiermuts van hun overtrek ontdaan.

Hij, die na dien tijd of in het algemeen na 15 maanden verblijf bij het strafdetachement, onverbeterlijk blijkt te zijn, wordt tot verwijdering uit het leger voorgedragen.

Bij slecht gedrag in de 1e cathegorie of in den proeftijd, wordt de schuldige onmiddellijk in de 2e cathegorie terug geplaatst.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI
PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL